
DARVIN DNT-Nİ BİLSƏYDİ

CƏHALƏT MÜHİTİNDƏ İNKİŞAF EDƏN DARVINİZM

HARUN YƏHYA

MÜNDƏRİCAT

Kainatın dərinliklərindən DNT molekuluna
Bilinən ən inkişaf etmiş informasiya bankı DNT
Hüceyrənin XX əsrdə kəşf istiqamətləri
Canlıların məlumat qaynağı DNT
DNT molekulunun möcüzəvi quruluşu
DNT-dəki fəvqəladə məlumat saxlama tutumu
DNT molekulundakı şifrə elmi
DNT-də saxlanılan bənzəri olmayan istehsal sistemi: Zülal sintezi
Dünyanın ən inkişaf etmiş köçürmə texnologiyası
İnsanın DNT-də qeydiyyatlı inşa planı
İnsan Genom Layihəsi haqqında darvinist-materialist yanlışlar
Canlı quruluşundakı məlumat və materializmin sonu
Darvinizmin DNT ilə əlaqəli yanlışlarından bəziləri
DNT möcüzəsi təkamül nəzəriyyəsini necə etibarsız edir?
DNT Uca Rəbbimizin yaratma sənətinin bir nümunəsidir
Təkamül yalanı

YAZIÇI VƏ ƏSƏRLƏRİ HAQQINDA

Harun Yəhya təxəllüsündən istifadə edən yazıçı Adnan Oktar 1956-cı ildə Ankarada anadan olmuşdur. İbtidai və orta təhsilini Ankarada almışdır. Daha sonra İstanbul Memar Sinan Universitetinin Gözəl Sənətlər fakültəsində və İstanbul Universitetinin Fəlsəfə bölməsində təhsil almışdır. 1980-ci illərdən bu yana imani, elmi və siyasi mövzularda bir çox əsər hazırlamışdır. Bunlarla yanaşı, yazıçının təkamülçülərin saxtakarlıqlarını, iddialarının etibarsızlığını və darvinizmin qanlı ideologiyalarla qaranlıq əlaqələrini açıqlayan çox əhəmiyyətli əsərləri vardır.

Harun Yəhyanın əsərləri təxminən 30.000 şəklin olduğu cəmi 45.000 səhifəlik bir külliyyatdır və bu külliyyat 60 fərqli dilə tərcümə edilmişdir.

Yazıçının təxəllüsü inkarçı düşüncəyə qarşı mübarizə aparan iki peyğəmbərin xatirəsinə hörmət olaraq, adlarını yad etmək üçün Harun və Yəhya adlarından götürülmüşdür. Yazıçı tərəfindən kitabların üz qabığında Rəsulullahın möhürünün olmasının simvolik mənası isə kitabların məzmunu ilə əlaqədardır. Bu möhür Qurani-kərimin Allahın son kitabı və son sözü, Peyğəmbərimiz (s.ə.v.)-in hatəmül-ənbiya olduğunun rəmzidir. Yazıçı bütün yayınlarında Qurani və Rəsulullahın sünnəsini özünə rəhbər etmişdir. Bu surətlə, inkarçı düşüncə sistemlərinin bütün təməl iddialarını tək-tək aradan qaldırmağı və dinə qarşı yönələn etirazları tam susduracaq "son söz"ü söyləməyi hədəfləmişdir. Çox böyük bir hikmət və kamal sahibi olan Rəsulullahın möhürü bu son sözü söyləmək niyyətinin bir duası olaraq istifadə edilmişdir.

Yazıçının bütün işlərindəki ortaq hədəf Quranın təbliğini dünyaya çatdırmaq, beləliklə, insanları Allahın varlığı, birliyi və axirət kimi təməl imani mövzular üzərində düşünməyə sövq etmək və inkarçı sistemlərin əsassız təməllərini və azğın tətbiqlərini gözlər önünə çəkməkdir.

Necə ki, Harun Yəhyanın əsərləri Hindistandan Amerikaya, İngiltərədən İndoneziyaya, Polşadan Bosniya-Hersoqovinaya, İspaniyadan Braziliyaya, Malayziyadan İtaliyaya, Fransadan Bolqarıstana və Rusiyaya qədər dünyanın əlavə bir çox ölkəsində sevilərək oxunur. İngilis, fransız, alman, italyan, ispan, portuqal, urdu, ərəb, alban, rus, bosniyalı, uyğur, İndoneziya, malay, benqal, serb, bolqar, Çin, Danimarka və İsveç dili kimi bir çox dilə tərcümə edilən əsərlər xaricdə geniş oxucu kütləsi tərəfindən izlənilir.

Dünyanın dörd bir tərəfində fəvqəladə təqdir toplayan bu əsərlər bir çox insanın iman etməsinə, bir çoxunun da imanının dərinləşməsinə vəsilə olur. Kitabları oxuyub, araşdıran hər kəs bu əsərlərdəki hikmətli, dolğun, asan aydın olan və səmimi üslubun, ağıllı və elmi yanaşmanın fərqi varar. Bu əsərlər sürətli təsir etmə, qəti nəticə vermə, etiraz və təkzib edilə bilinməyən xüsusiyyətləri daşıyır. Bu əsərləri oxuyan və üzərində ciddi şəkildə düşünən insanların artıq materialist fəlsəfəni, ateizmi və digər azğın

düşüncə və fəlsəfələrin heç birini səmimi olaraq müdafiə etmələri mümkün deyil. Bundan sonra müdafiə etsələr də, ancaq romantik bir inadla müdafiə edəcəklər. Çünki fikri dayaqları aradan götürülmüşdür. Dövrümüzdəki bütün inkarçı axınlar Harun Yəhya külliyyatı qarşısında fikirlə məğlub olmuşlar.

Şübhəsiz, bu xüsusiyyətlər Quranın hikmət və ifadə təsirliliyindən qaynaqlanır. Yazıçı bu əsərlərə görə öyünmür, yalnız Allahın hidayətinə vəsilə olmağa niyyət etmişdir. Bundan başqa, bu əsərlərin çap və nəşrində hər hansı bir maddi qazanc hədəflənməmişdir.

Bu həqiqətlər göz önünə gətirildikdə insanların görmədiklərini görmələrini təmin edən, hidayətlərinə vəsilə olan bu əsərlərin oxunmasını təşviq etməyin də çox əhəmiyyətli bir xidmət olduğu ortaya çıxır.

Bu qiymətli əsərləri tanıtmayın yerinə insanların zehinlərini bulandıran, fikri qarışıqlıq meydana gətirən, şübhə və tərəddüdləri aparmaq və imanı qurtarmaq üçün güclü və iti təsiri olmadığı ümumi təcrübə ilə sabit olan kitabları yaymaq isə əmək və zaman itkisinə səbəb olacaq. İmanı qurtarmaq məqsədindən çox yazıçının ədəbi gücünü vurğulamağa yönələn əsərlərdə bu təsirin əldə edilə bilməyəcəyi açıqdır. Bu mövzuda şübhəsi olanlar varsa, Harun Yəhyanın əsərlərinin tək məqsədinin dinsizliyi yox etmək və Quran əxlaqını yaymaq olduğunu, bu xidmətdəki təsir, müvəffəqiyyət və səmimiyyətin açıq şəkildə görüldüyünü oxucuların ümumi qənaətindən anlama bilərlər.

Bilmək lazımdır ki, dünyadakı zülm və qarışıqlıqların, müsəlmanların çəkdiyi əziyyətlərin təməl səbəbi dinsizliyin fikri hakimiyyətidir. Bunlardan xilas olmanın yolu isə dinsizliyin fikirlə məğlub edilməsi, iman həqiqətlərinin ortaya qoyulması və Quran əxlaqının insanların qavrayıb, yaşaya biləcəkləri şəkildə izah edilməsidir. Dünyanın gündən-günə daha çox bürünmək istəndiyi zülm, fəsad və qarışıqlıq mühiti diqqətə alındıqda bu xidmətin mümkün qədər sürətli və təsirli şəkildə edilməli olduğu açıqdır. Əks halda çox gec ola bilər.

Bu əhəmiyyətli xidmətdə öndərliyi üzərinə götürən Harun Yəhya külliyyatı Allahın izni ilə XXI əsrdə dünya insanlarını Quranda təsvir edilən hüsur, sülh, düzgünlük, ədalət, gözəllik və xoşbəxtliyə daşımağa bir vəsilə olacaq.

OXUCUYA

Bu kitabda və digər işlərimizdə təkamül nəzəriyyəsinin süqutuna xüsusi bir yer ayrılmasının səbəbi bu nəzəriyyənin hər cür din əleyhdarı olan fəlsəfənin təməlini meydana gətirməsidir. Yaradılışı və Allahın varlığını inkar edən darvinizm 150 ildir ki, bir çox insanın imanını itirməsinə və ya şübhəyə düşməsinə səbəb olmuşdur. Buna görə də, bu nəzəriyyənin yalan olduğunu gözlər önünə gətirmək çox əhəmiyyətli imani bir vəzifədir. Bu əhəmiyyətli xidmətin bütün insanlığa çatdırılması isə zəruridir. Bəzi oxucularımız bəlkə tək bir kitabımızı oxumaq imkanı tapa bilər. Bu səbəblə, hər kitabımızda bu mövzuya qısa da olsa, yer ayrılması uyğun hesab edilmişdir.

Qeyd edilməli başqa bir xüsüs də bu kitabların məzmunu ilə əlaqədardır. Yazıçının bütün kitablarında imani mövzular Quran ayələri yönündə izah edilir və insanlar Allahın ayələrini öyrənməyə və yaşamağa dəvət edilir. Allahın ayələri ilə əlaqədar bütün mövzular oxucuda heç bir şübhə və ya sualqoymayacaq şəkildə açıqlanmışdır.

Bu mövzuda istifadə edilən səmimi, sadə və səlis üslub isə kitabların hamı tərəfindən rahat başa düşülməsini təmin edir. Bu təsirli və sadə izah sayəsində kitablar "bir nəfəsə oxunan kitablar" ibarəsinə tam uyğun gəlir. Dini qəti şəkildə rədd edən insanlar belə bu kitablarda bildirilən həqiqətlərdən təsirlənir və yazılanların doğruluğunu inkar edə bilmirlər.

Bu kitab və yazıçının digər əsərləri oxucular tərəfindən şəxsən oxuna biləcəyi kimi, qarşılıqlı bir söhbət mühiti şəklində də oxuna bilər. Bu kitablardan istifadə etmək istəyən bir qrup oxucunun kitabları bir yerdə oxumaları mövzu ilə əlaqədar öz təfəkkür və təcrübələrini də bir-birlərinə ötürmək baxımından faydalıdır.

Bununla belə, yalnız Allahın razılığı üçün yazılan bu kitabların tanınmasında və oxunmasında yer almaq da böyük bir xidmətdir. Çünki yazıçının bütün kitablarında isbat və razı salan üslub son dərəcə güclüdür. Bu səbəblə, dini izah etmək istəyənlər üçün ən təsirli üsul bu kitabların digər insanlar tərəfindən də oxunmasının təşviq edilməsidir.

Kitabların arxasına yazıçının digər əsərlərinin təqdimatının əhəmiyyətli səbəbləri vardır. Bu sayədə kitabı nəzərdən keçirən adam yuxarıda yazılan xüsusiyyətləri daşıyan və oxumaqdan məmnun olduğunu ümid etdiyimiz bu kitabla eyni xüsusiyyətlərə sahib daha bir çox əsərin olduğunu görəcək, imani və siyasi mövzularda faydalana biləcəyi zəngin bir qaynağın mövcudluğuna şahid olacaq.

Bu əsərlərdə digər bəzi əsərlərdə görülən, yazıçının şəxsi qənaətlərinə və şübhəli qaynaqlara əsaslanan izahlara, müqəddəsata qarşı lazım olan ədəb və hörmətə diqqət yetirilməyən üslublara, şübhəli və həmçinin incidən yazılara rast gələ bilməzsiniz.

ÖN SÖZ

KAINATIN DƏRİNLİKLƏRİNDƏN DNT MOLEKULUNA

Bu kitabın mövzusu olan DNT adi gözlə görülməsi mümkün olmayan hüceyrələrimizin məlumat bankıdır. Ətrafımızdakı canlılara aid məlumatlar canlıların hüceyrələrinin hər birinin içindəki "DNT" adlanan bu məlumat bankında saxlanılır. Bir gülün, bir portağalın, bir sərçənin, bir pələngin, ya da bir insanın bütün xüsusiyyətləri, onları meydana gətirən hüceyrələrin nüvələrində olur. Kitabı tutduğunuz əlinizə bir baxın. Əlinizi meydana gətirən milyonlarla hüceyrənin hər birində də bu məlumat anbarları mövcuddur.

Bu kitabdakı məlumatlar gözlə görülməyəcək qədər kiçik, ancaq məzmunu və daşdığı məlumat baxımından, on minlərlə kitabdan ibarət olan bir kitabxana ölçülərindəki molekullar haqqındadır. Kitab boyu bir tərəfdən ancaq bir neçə milyon dəfə böyüdərək müşahidə edə bildiyimiz DNT-nin möcüzəvi tərəfini araşdıran zaman bir tərəfdən də canlıların bu cür kiçik ölçüdəki bir parçasının təkamül nəzəriyyəsini necə çıxılmaz vəziyyətə saldığını görəcəyik. Bu qeyri-adi quruluşu araşdıran zaman aləmlərin Rəbbi olan Allahın sonsuz böyüklüyünü, elminin bənzərsizliyini, genişliyini və Onun yaratdıqları üzərindəki hakimiyyətini daha dərinləndirən düşünmə imkanı tapacağıq.

Ancaq XX əsrdə kəşf edilən DNT-ni araşdırmadan əvvəl qısaca içində yaşadığımız və hər keçən gün yeni bir sahəsi kəşf edilən kainatı düşünək. Bir-birlərindən yüz minlərlə işıq ili uzaqlıqdakı milyardlarla qalaktika... Genişliklərini qavramaqda çətinlik çəkdiyimiz qalaktikaları dolduran milyonlarla ulduz... İç-içə keçmiş bir nizamlı, saatda bir neçə min kilometr sürətlə mütəmadi olaraq fırlanan, lakin bir-birlərinə heç bir zaman toxunmayan nəhəng planetlər... İndi isə biz burada, bu planetlərdən kiçik bir dənəsi üzərində nöqtə qədər belə yer tutmayan insanın quruluş daşı olan hüceyrəni, elektron mikroskopu altında incələyirik.

Həyatı əlverişli edən şərtlərin hər biri canlılar üçün imtina edilməzdir. Dünya Allahın rəhməti ilə xüsusi olaraq var olan və varlığını davam etdirən bir mühitdir. XX əsrin ən tanınmış elm adamlarından Albert Eynşteyn insanın kainatdakı nizamı qavramasının çətinliyini bu sözləriylə ifadə etmişdir:

"İnsan ağılı kainatı qavraya biləcək gücdə deyil. Sanki çox böyük bir kitabxanaya girən kiçik bir uşaq kimiyik. Kitabxananın divarları fərqli dillərdəki kitablarla örtülüb. Uşaq bu kitabların kimlərsə tərəfindən yazıldığını bilir. Ancaq kim tərəfindən və necə yazıldığını bilməz. Hansı dillərdə yazıldıqlarını anlamaz. Lakin uşaq kitabların nizamında müəyyən bir plan olduğunu fərq edər... ağılasıqmaz bir nizamdır bu. (1)

Bu qeyri-adi mühitin içində tam ehtiyacı olan sistemlərlə təchiz edilmiş insan bədənini haqqında ətraflı məlumat əldə etdikcə nə cür möcüzəvi bir şəkildə həyatını davam etdirdiyini görəcek. Həyatın gedişatına aludə olub düşünmədən yaşayan bir çox insan bədənindəki gizli sistemləri kəşf etdikcə yaranma məqsədini düşünəcək və onu yaradan Allaha qarşı məsuliyyətləri anlayacaqdır. Necə ki, bəzi elm adamları Allahın elminin böyüklüyünü, yaratmasındakı mükəmməlliyi görərkən Allahın varlığına iman etmişlər. Bəziləri isə vicdanları qəbul etdiyi halda qürurları üzündən Allaha möhtac olaraq yaşadıklarını gözdən keçirərək inad edirlər. Ancaq həqiqətə qarşı inad etmək, düşükləri vəziyyəti dəyişdirməyəcəkdir. Allah bəzi insanlardakı bu yanaşmanı Quranda belə bildirir:

Haqqı batil ilə örtməyin və haqqı gizləməyin. (Qaldı ki) siz (həqiqəti) bilirsiniz. (Bəqərə surəsi, 42)

Ey insanlar, siz Allaha (qarşı kasıb olan) möhtaclarsınız; Allah isə Qəni (heç bir şeyə ehtiyacı olmayan)dir, Həmid (təriflənməyə layiq)dir. (Fatir surəsi, 15)

İnkışaf etmiş elmin aşkar etdiyi həqiqət canlıların əsla təsadüflərlə ortaya çıxma bilməyəcək qədər qüsursuz bir nizama və son dərəcə kompleks quruluşlara sahib olmasıdır. Bu isə canlıları üstün güc və elm sahibi olan Rəbbimizin yaratdığına açıq-aşkar bir sübutdur. Yaradıcımız olan Allahın varlığını inkar edərək təsadüflərə belə bağlayan təkamül nəzəriyyəsi ortaya atıldığı tarixdən bu yana, ən sarsıdıcı zərbələrdən birini molekulyar biologiya sahəsindəki uğurlarla birlikdə almışdır. Çünki molekulyar biologiya canlıların mənşəyinin guya sadə quruluşlu olduğunu söyləyən darvinizmin iddialarını mübahisəsiz dəlillərlə kökündən çürüdür. Elm adamları hüceyrə içində "molekulyar maşın" olaraq ifadə etdikləri kompleks quruluşları kəşf etdikcə, bunların təsadüflər nəticəsində əmələ gəlmədiyini açıq-aşkar görmüşlər.

Bu quruluşlardan biri 1950-ci illərdə elektron mikroskopunun icadıyla kəşf edilən hüceyrənin məlumat bankı DNT-dir. DNT hər hüceyrədə möhtəşəm bir nizama sahib nəhəng bir molekuldur. Bu uzun molekul zənciri üzərində o hüceyrənin və hüceyrənin aid olduğu canlının bütün fiziki və kimyəvi quruluşuna aid məlumatlar şifrələnmişdir. Lakin hüceyrənin içində belə bir məlumat bankının olması tək başına bir şey ifadə etməz. Bu məlumat bankının içindəki məlumatların lazımi şəkildə oxunması və əldə edilən məlumatlara görə istehsal edilməsi zəruridir. Cansız maddələrin şifrə yazması, şifrə həll etməsi, mərhələli tədbirlər götürməsi, əlindəki məlumata zərər gəlməməsi üçün sistem qurması mümkün deyil. Bunları torpaqdakı elementlərdən meydana gələn molekulların öz-özlərindən etməsi gözlənilə bilməz. Ancaq darvinistlər təkamül nəzəriyyəsinə elə qəti bir mühafizəkarlıqla bağlıdırlar ki, incəliklərinə sonrakı hissələrdə toxunacağımız bu həqiqəti inkar edirlər. Hər şeyin təsadüfən meydana gəldiyinə özlərini və digər insanları inandırmaq üçün ağıl və məntiqə zidd olan, elmdən tamamilə uzaq iddialarını ısrarla müdafiə edirlər. Ancaq Nobel mükafatı laureatı bioloq və DNT-ni kəşf edən elm adamlarından biri olan Fransis Krik özü də təkamülçü olmasına baxmayaraq, *Life Itself (Həyatın özü)* adlı kitabında həqiqətləri belə qəbul etmişdir:

"Bu gün sahib olduğumuz məlumatlar əsasında dürüst bir adam ancaq bunu deyə bilər: Bir mənada həyat möcüzəvi bir şəkildə ortaya çıxmışdır." (2)

Təkamülçü fikirləri ilə tanınan Riçard Daukins isə hüceyrə içində gizli olan bu kompleksliyi bu ifadələrlə dilə gətirmişdir:

"Fizika kitabları kompleks ola bilər, amma... bir fizika kitabının izah etdiyi obyekt və faktlar o kitabın yazarının bədənindəki tək bir hüceyrədən daha sadədir. Və bu yazar bir çoxu bir-birindən fərqli, incə bir memarlıq və qüsursuz bir mühəndislik ilə bir kitab yazma biləcək qabiliyyətdə işləyən maşın halında təşkil olunmuş trilyonlarla hüceyrədən meydana gəlmişdir... Tək bir insan hüceyrəsində Britaniya Ensiklopediyasının otuz cildi, hətta 3–4 qat çox məlumat bazası mövcuddur."(3)

20–25 il əvvəl masanızda bir CD tapsaydınız, bu cisimlə ilk dəfə qarşılaşmağınıza baxmayaraq, bu cismin varlığını heç bir şəkildə təsadüflərlə açıqlamağa çalışmazdınız. İncə və dümdüz yumru bir plastik parçası olsa belə, şəkildəki düzlük sizə bunun müəyyən bir məqsədlə, ağıl və məlumat sahibi bir insan tərəfindən hazırlandığı göstərir. Bunun planını çəkən, bunu emal edən və masanıza qoyan adamı görməsəniz də, metal və plastik vasitələrinin öz-özlərinə, təsadüfən belə qüsursuz bir şəkil aldığı iddia etməzsiniz.

Bir də bu cismin quruluşunu ətraflı araşdırdığınızı və üzərində girinti və çıxıntılardan ibarət olan "0" və "1" rəqəmləri ilə kodlanmış məlumatlar olduğunu öyrənsəniz, nə düşünərdiniz? İlk baxışda düz bir yumru əşya kimi görünməsinə baxmayaraq, bu disk bir stadion böyüklüyündə genişləndirsən, üzərindəki girintilər təxminən bir qum dənəsi böyüklüyündə olacaq. 4 Bütün bu girinti çıxıntılar, yazı, səs və görünüş ehtiva edən kodlaşdırılmış məlumatlardır. Bu yumru vəsaitin içinə onlarla kitabın məlumatının yerləşdirilməsi, şübhəsiz burada ağıl və elm sahibi insanların əməyinin olduğunu açıq-aşkar ortaya qoyur və kimsə də bunun əksini iddia edə bilməz. Tam tərsinə burada çox üstün bir texnologiyanın olması – məlumatın sıxışdırılmış bir həcmdə yazılması, şifrələnməsi, saxlanması kimi mərhələlər– sözü gedən CD–nin şüurlu bir şəkildə var olduğunun, bir məqsəd üçün hazırlandığının dəlilləridir.

Ancaq düz bir plastik parçası üçün təsadüf iddiasını qeyri–mümkün görən bəzi insanlar DNT–dəki mükəmməl yaradılış qarşısında eyni dürüstlüklə danışmazlar. Minlərlə cildlik ensiklopediyaları əhatə edən məlumatların gözlə görülməyən bir ölçüyə, ən ideal şəkildə sıxışdırıldığı və şifrələndiyi DNT molekulunun təsadüf əsəri olaraq meydana gəldiyini irəli sürürlər. Qaldı ki, bir CD–ni hazırlayan və içinə məlumatları yazan insanın beyni də, DNT–nin təşkil etdiyi məlumatlar sayəsində funksiyasını icra edən hüceyrələrdən meydana gəlmişdir. Bunun məntiqsizliyi ortadadır. Necə ki, bir CD–nin içindəki məlumatların kimlərsə tərəfindən oraya yazıldığını düşünülürsə, bundan daha üstün olan, əhatəli bir məlumat bankını ehtiva edən DNT də üstün bir ağılın, yaradılışın varlığını göstərir. Bu ağıl Uca Rəbbimizin sonsuz ağılıdır. DNT

yaradılışındakı üstünlüyü XX əsr texnologiyası ilə qavraya bildiyimiz, Allahın bir möcüzəsidir. Rəbbimiz yaratdığı varlıqların məqsədini bir ayədə belə bildirmişdir:

Allah yeddi göyü və yerdən də onların bənzərini yaratdı. Əmr, bunların arasında dayanmadan enər; sizin həqiqətən Allahın hər şeyə güc çatdırdığını və həqiqətən Allahın elmiylə hər şeyi əhatə etdiyini bilməyiniz, öyrənməyiniz üçün. (Talaq surəsi, 12)

1-Cİ HİSSƏ

HÜCEYRƏNİN XX ƏSRDƏ KƏŞF EDİLƏN TƏRƏFLƏRİ

XX əsrin ikinci yarısında molekulyar biologiya sahəsindəki irəliləyişlər, hüceyrə içindəki miniatür dünya ilə bağlı dünyagörüşünü tamamilə dəyişdirmişdir. Bu gün inkişaf etmiş texnologiya ilə insanlar, hüceyrənin sahib olduğu qüsursuz və kompleks mexanizmlərdən xəbərdar oldular. Belə ki, bunların təsadüfən və ya zamanla öz-özünə var ola bilməyəcəyini anladılar. Hüceyrəni meydana gətirən sistemlərin bir çoxu, işığın görülən dalğa boyundan kiçikdir. Hüceyrənin bəzi incəlikləri ancaq X işığı kristalloqrafiyası deyilən inkişaf etmiş texnikalarla araşdırılır.

Ancaq Darwinin nəzəriyyəsini irəli sürdüyü dövr, nəinki DNT kimi bir molekulun spiralının quruluşunu və məlumat bazasının araşdırılmasını, hətta hüceyrənin ümumi quruluşunun da anlaşılmadığı son dərəcə aşağı bir elm səviyyəsinə sahib idi. Ceyms Uatson və Fransis Krik DNT-nin spirial quruluşunu, Darwinin Origin of Species (Növlərin Mənşəyi) adlı kitabının nəşr olunmasından təxminən 100 il sonra ortaya çıxardılar. O zamandan bu yana molekulyar biologiyadakı inkişaf Darwinin dövründə bilinməsinə imkan yox idi. Bu baxımdan kökündən etibarsız məlumat və fərziyyələr üzərində qurulan təkamül nəzəriyyəsinin DNT kimi hətta elm adamlarını da heyran edən bir quruluşun varlığını açıqlaya bilməyəcəyi ortadadır. Kembric universitetindən filosof Dr. Stefen C. Meyer bu günki elmi Darwin dövrü ilə müqayisə edərkən bunları ifadə edir:

"XX əsrin ikinci yarısında molekulyar biologiya və biokimyadakı nailiyyətlər hüceyrə içindəki miniatür dünya ilə bağlı anlayışımızı tamamilə dəyişdirdi. Aparılan araşdırmalar həyatın əsas elementlərindən olan hüceyrələrin öz içlərindəki müddətləri nizama salmaq məqsədi ilə məlumatı saxladığını, çatdırdığını və nizamlayıb istifadə etdiyini ortaya qoymuşdur... Hal-hazırda bioloqlar, hüceyrələrdən "düzgün zamanla paylayan kompüterlər" və ya "kompleks məlumat əməliyyat sistemləri" olaraq danışırlar... Darwinin əlbəttə, bu incəliklərdən qətiyyətlə xəbəri yox idi, bunların mənşəyinin açıqlanmasını da yoxlamamışdı. Bunun yerinə bioloji təkamül nəzəriyyəsi ilə həyatın "bir neçə sadə formadan" başlayıb, zamanla daha kompleks hala gəldiyini açıqlamağa çalışmışdır... 1870 və 1880-cı illərdə elm adamları həyatın mənşəyi üçün bir açıqlama tapmağın olduqca asan olduğunu düşündülər. Həyatın karbon dioksid,

oksigen və nitrogen kimi sadə kimyəvi elementlərin birləşməsi ilə asanlıqla yaradılan protoplazma deyilən bir maddədən meydana gəldiyini zənn edirdilər."(5)

Ancaq hələ də Darvinin varisi olan bir qisim elm adamları həyatın, atomların, təsadüfən öz-özlərinə birləşib kompleks canlılar meydana gətirdikləri fikrinə sahibdirlər. Xüsusilə, son 50 il içində molekulyar genetik sahəsindəki inkişafı nəzərə alsaq, Darvinin iddialarının varlığını davam etdirə bilməməsi son dərəcə təəccüblüdür. Bu vəziyyət özü də bir təkamülçü olan Harvard Universitetindən bioloq və genetik alimi Doktor Riçard Leuontinin bir etirafında da yer alır:

"... təkamül bir həqiqət deyil, bir fəlsəfədir. Prioritetli olaraq materializm gəlir (a priori) və dəlil, bu dəyişməz fəlsəfi bağlılığın əsasında tərcümə edilir..."(6)

Təkamül nəzəriyyəsinin varisləri materializmə olan bağlılıqları səbəbindən elmi həqiqətləri ortaya qoyan həqiqətləri çox vaxt qəbul edə bilmirlər. Bu səbəblə, XIX əsrin köhnəlmiş elm anlayışının hələ də israrla aktuallaşdırmağa çalışırlar. Ancaq həqiqətlər heç bir batil fəlsəfə ilə örtülməyəcək qədər açıqdır. Quranda Allah "haqqı batil ilə aradan qaldırmaq üçün mübarizə edənlər" (Kəhf surəsi, 56) olacağını bildirir və bir ayəsində belə buyurur:

Xeyr, Biz haqqı batilin üstünə atarıq və o da onun işini bitirər. Bir anda (batilin) yox olub getdiyini görərsiniz. (Allaha) aid etdiyiniz sifətlərə görə vay halınıza! (Ənbiya surəsi, 18)

Hüceyrə böyük bir şəhərdən daha kompleksdir

Təkamülçü ssenariyə görə, 4 milyard il bundan əvvələ qədər, saxta primitiv yer atmosferində bəzi cansız kimyəvi maddələr reaksiyaya girmiş, ildırımların, zəlzələlərin təsiri ilə qarışmış və ilk canlı hüceyrə ortaya çıxmışdır. Halbuki, hüceyrə, ən izdihamlı və ən inkişaf etmiş texnologiyaya sahib olan bir şəhərdən daha kompleks bir quruluşa malikdir. Hüceyrənin içində enerji istehsal edən stansiyalardan zülal çıxaran fabriklərə, xam maddələri daşıyan yük sistemindən DNT-ni tərcümə edən şifrə həll edicilərə, sıx və arası kəsilməyən xəbərləşmə sisteminə qədər bir çox sistem, qüsursuz bir nizam içində mütəmadi fəaliyyət göstərir.

Təkamülçülərin hüceyrənin təsadüfən meydana gəlməsi iddiasına inanmaq, təxminən 10 milyon əhalisi olan İstanbul şəhərinin, bütün binaları, şosseləri, daşıma sistemləri, elektrik və su şəbəkəsi, fabrikləri, xəbərləşmə sistemi və s. ilə birlikdə,

təsadüfən, fırtına, zəlzələ kimi təbiət hadisələri nəticəsində öz-özünə ortaya çıxdığını iddia etmək qədər məntiqsiz və axmaqlıqdır. Massaçusets Texnologiya İnstitutunda (MTi) fizika və biologiya sahələrində tədqiqat aparan israili elm adamı Professor Cerald L. Şroder hüceyrədəki nizamı belə təsvir edir:

"Həyata istiqamət verən reaksiyaların kompleksliyi o qədər təəccüblüdür ki, ... İnsan bədəni 1027 atomdan ibarət olan 75 trilyon hüceyrənin ortaq həyata uyğunlaşması, yaxşı təşkil edilmiş bir maşın və ya metropol kimi işləyir. Hər bir hüceyrə müstəqil olaraq hərəkət etməsi ilə birlikdə, iki hüceyrənin eyni anda eyni hərəkəti yerinə yetirməsinə nadir hallarda rast gəlinir. Bütün bu "qarışıqlığa" baxmayaraq insan bədənində işlər bir-birinə qarışmaz." (7)

Astrobioloq Karl Saqan bir təkamülçü olmasına baxmayaraq, hüceyrədəki təəccübləndirən nizamdan bir sənət əsəri kimi bəhs edir:

"Canlı hüceyrəsi incə və kompleks bir memarlıq möcüzəsidir. Mikroskopla baxanda az qala dəli kimi fəaliyyət göstərirlər. Daha dərin səviyyədə molekulların böyük bir sürətlə sintezi görünür. Təxminən hər hansı bir ferment saniyədə 100 başqa molekulun sintez edilməsində katalizator rolunu oynayır. On dəqiqəyə maddələr mübadiləsinin davam etdirən bir bakteriya hüceyrəsinə aid kilidlərin olduğu böyük bir hissəsi sintez edilir. Sadəcə bir hüceyrənin məlumatının məzmunu Britaniya Ensiklopediyasının yüz milyon səhifəsinə bərabər olan 1012 bit məlumat təşkil etdiyi təxmin edilmişdir."(8)

Hüceyrə içindəki nüvə ən əhəmiyyətli genetik vəsait olan DNT-ni daşıyır. Hüceyrə içindəki mitoxondrilər qida halındakı qlikozanı enerji paketlərinə çevirir. Mikro-balonlar hüceyrənin hər yerinə uzanır və zülalların ehtiyacı olan maddələri lazımlı sahələrə çatdırması üçün həyati əhəmiyyətli yollar meydana gətirirlər. Üstəlik bədəninizdəki milyardlarla hüceyrə bütün sistemlərini molekullardan inşa edirlər. Eyni zamanda hüceyrələr öz içlərində mütəmadi qulluq və təmir halındadırlar. Bir tərəfdən vəzifələrini yerinə yetirərkən digər tərəfdən də özlərini yeniləyirlər. (9) Bunlardan başqa enerjilərini də özləri hazırlayırlar. Alman Federal Fizika və Texnologiya İnstitutunun direktoru Prof. Doktor Uerner Qit "Bioloji enerjiyə çevirmə sistemi o qədər heyranedicidir və ağıllıq yaradılmışdır ki, enerji mühəndisləri bunu yalnız təsirlənərək seyr edərlər. İndiyə qədər heç kim bu dərəcədə miniatür və son dərəcə məhsuldar mexanizmi təqlid edə bilməmişdir."(10) deyərkən, hüceyrənin insan məhsulu bir maşından nə qədər üstün olduğunu vurğulayır.

Elmi yazar Houard Pez də, Blind Faiz: Evolution Exposed (Kor İnanç: Təkamül ifşa edildi) adlı kitabında "sadə hüceyrə" adlı bir şey olmadığını belə ifadə etmişdir:

Əvvəllər hüceyrənin bir nüvə və sitoplazma "dənizi" içindəki digər parçalardan meydana gəldiyi düşünülürdü. Lakin hüceyrə içindəki böyük sahələr boş idi. İndi isə bir hüceyrənin həqiqətən "pətək" olduğu, yəni hüceyrənin və onu saxlayan bədənin həyatı üçün lazımlı olan əhəmiyyətli funksional vahidlərlə dolu olduğu məlum olur. Təkamül nəzəriyyəsi həyatın "sadə" bir hüceyrədən inkişaf etdiyini fərz edir, lakin hal-hazırda elm "sadə hüceyrə" adlı bir şey olmadığını göstərir. (11)

Nəticədə hüceyrələr XIX əsrdə Darvin dövründə təsvür edildiyi kimi sadə jelelər deyil, əksinə XX əsrdə fizik, astrobioloq Professor Pol Deivisin ifadə etdiyi kimi ən inkişaf etmiş texnologiyaya sahib olan kompyuterlər və ya kompleks şəhərlər kimidirlər.

2-Cİ HİSSƏ

CANLILARIN MƏLUMAT QAYNAĞI DNT

Bütün canlıların təməl genetik maddəsi olan DNT, incəliklərinə sonrakı hissələrdə toxunacağımız qıvrılmış nərdivana bənzər bir quruluşa sahib, çox uzun bir molekuldur. Bütün canlılarda – insanlar, çiçəklər, quşlar, ağcaqanadlar hətta bakteriyalarda DNT var. DNT canlı hüceyrəsinin xüsusiyyətləri və düzgün işləməsi ilə əlaqədar lazım olan bütün məlumatlara malikdir. Bundan əlavə canlının necə görünəcəyi, necə bir quruluşa sahib olacağı, necə böyüyəcəyi, orqanlarının necə işləyəcəyi haqqında hər cür ətraflı məlumatlar DNT-də əvvəlcədən təyin olunmuşdur. Məsələn, bir insanın DNT-si adamın boyu, göz rəngi və bədən quruluşuna dair hər cür incəliyi, bədənin hansı təhlükələr qarşısında necə müdafiə olunacağı, hüceyrənin bünövrəsi olan zülalları necə çıxaracağı kimi məlumatlar da daxildir. Bir gülün DNT-si də gülün qoxusu, rəngi, tikanlarının quruluşu, yarpaqlarının şəkli, gövdəsinin qalınlığı haqqındakı milyonlarla ətraflı məlumatların şifrəli formada saxlayır. DNT molekulları sanki hər canlının necə inşa ediləcəyini və hansı funksiyanı icra edəcəyini təyin edən əhatəli planlar, layihələrdir.

İnsan özündən daha çox ağıl nümayiş etdirən bu molekulu hüceyrələrinin hər birində daşıyır. Məsələn, bu an bu sətirləri oxuyan gözlərinizdəki hər hüceyrənin içində DNT zənciri qablaşdırılmışdır. Kitabın səhifələrini çevirən barmaqlarınızdakı hər hüceyrədə, ürək hüceyrələrinizdə, sümük hüceyrələrinizdə, qısaca, vücudumuzu əmələ gətirən hər hüceyrədə DNT molekulu mövcuddur. Üstəlik, insanın həyatını davam etdirməsi üçün hər an vəzifə başındadırlar. Elmi nəzəriyyəçi Professor Doktor Uerner Qit DNT-dəki məlumatların fəvqəladəliyini belə dilə gətirir:

"Zülal şifrələyən hissələrin yanında DNT eyni zamanda saysız miqdarda struktur və funksional məlumata malikdir. Gizli olan məlumatlara, mitoxondri və ribosom kimi kiçik orqanoidlərin inşası üçün lazımlı olduğu qədər, böyük orqanların (məsələn ürək, böyrəklər, beyin kimi) və canlının bütün bədəninin inşası üçün də lazımlı şifrələri daxildir. İndiyə qədər heç kim inanılmaz dərəcədə kompleks olan bu sistemi deşifrə edə bilməmişdir."(12)

Professor Qitin də diqqət çəkdiyi kimi, DNT-dəki məlumatlar son dərəcə genişdir. DNT yalnız fiziki xüsusiyyətləri deyil, eyni zamanda həm hüceyrə həm də orqanlar və sistemlər səviyyəsində minlərlə fərqli hadisəni planlayır. Allahın DNT-də

saxladığı məlumatlar sayəsində bədənimizdə reallaşan hadisələrdən bir qismi ümumi xətləriylə belədir:

* Sümüklər tam olmaları lazım olan yerdə, şəkildə və böyüklükdə inkişaf edir, kəllə, qabırğalar, bud sümüyü, onurğalar hamısı müəyyən məqsədli funksiyaya, xüsusi bir şəkllə və qalınlığa malikdir. Məsələn, onurğalar, içlərində həyati əhəmiyyətə sahib olan onurğaya keçə biləcəyi ideal şəkllə malikdir. Eyni şəkildə kəllə beyni, qabırğalar ağciyər və ürəyi qorumaq üzrə xüsusi olaraq şəklləndirilmişdir. Bunların hər birinin balanslı olaraq inkişafı da, yenə DNT-də qeyd olunmuş planın bir hissəsidir.

* İnsan bədəninə 206 bir-birindən fərqli sümük parçası birlikdə hərəkətli şəkildə bir-birlərinə əzələlərlə bağlanır. Bu əzələlərin nərdivan enib çıxma bilmək, qaçmağı, əyilib-qalxmağı təmin edən elastikliyə və hərəkət qabiliyyəti də DNT-də qeydiyyata düşür. Allahın DNT-də təyin etdiyi məlumatlar sayəsində əzələlər istədiyimiz şəkildə hərəkət edər. Beləcə, insan su stəkanını tuta bilir, kitabın səhifələrini çevirir, kreslodə oturur və ya bir neçə kiloqram ağırlığındakı paketləri daşıyacaq gücə sahib ola bilir.

* Sümüklərin arasında sürtünməyə maneə törədən qığırdaqlar da şəkll, quruluş və mövqeləri baxımından xüsusi toxumalardır. Məsələn, dizlərdəki qığırdaqlar tampon vəzifəsi icra edərək onlarla kiloqram ağırlığındakı bədən ağırlığının hiss edilmədən daşınmasını təmin edirlər. Bunların ətraflı planı da DNT-də qeyd olunmuş məlumatlardır.

* Təxminən 100 000 km uzunluğa malik, içində həyat əhəmiyyətli mayeni – qanı daşıyan damarlar, bədəndəki hər nöqtəyə çataraq bütün toxumaların qanla bəslənməsini təmin edirlər. Damarlar hüceyrələrə hər zaman təmiz qan və oksigen daşıyarkən, bir tərəfdən də çirklənən qanı toplayırlar. Ürəyin xüsusi nasos sistemi ilə birgə çalışan və bir qismi saç telindən incə olan damarlar, göz qapağından barmaq uclarına, beyindən böyrəklərə, qısaca, bədənin hər tərəfinə qanı çatdırırlar.

* Sinirlərin bədəni sanki bir şəbəkə kimi örtməsini, bədənin sinirlər vasitəsilə qəbul etdiyi dəyişikliklər sürətlə reaksiya verməsini və fərqli hissələrinin tək bir vücut olaraq işləməsini təmin edirlər.

* Bədəndəki təxminən 200 fərqli növ hüceyrənin hamısı, təməlinə eyni mexanizmlərə sahib olmasına baxmayaraq, çox müxtəlif fəaliyyətləri vardır. Məsələn, bir qaraciyər hüceyrəsi milli saniyələr (saniyənin mində biri) içində 500 fərqli kimyəvi əməliyyat həyata keçirərkən, bir ürək hüceyrəsi ömür boyu elektrik enerjisi istehsal edə bilir.

* İnsanın olduğu yerdən qalxıb addımlaması, ayaq üstə dayanması, nəfəs alması, gözlərini açıb–bağlaması, qısaca, həyatda olması üçün lazım olan enerjinin istehsalı da hüceyrədə qeyd olunmuş planın bir hissəsidir. Hüceyrənin hər biri yeyilən qidalardan ən çox enerjini necə əldə edəcəklərini və bu enerjinin ən məhsuldar necə istifadə edəcəklərini də bu plan sayəsində bilirlər.

* Özü də ətdən ibarət olan mədə ətləri həzm turşuları ifraz etdiyi zaman özünü parçalamayan bir sistemə sahib olması, kəsilən dərinin bərpa edilməsi zamanı qanın laxtalanması üçün 20–yə qədər fermentin hərəkətə keçməsi DNT–də qeyd olunan məlumatların yalnız bir neçəsidir.

* Hüceyrələr arasındakı üstün bir xəbərləşmə sistemi olan və bütün bədən tarazlıqlarının nizamlanmasını təmin edən hormonal sistem də DNT–də təyin olunmuş məlumatlara görə fəaliyyət göstərilir. Bədəndə hansı maddələrin nə qədər istifadə ediləcəyi, artıq olanların necə saxlanacağı və ya bədəndən necə ifraz ediləcəyi də bu müəyyən planın bir parçasıdır.

* Digər tərəfdən DNT immunitet sistemindəki hüceyrələr arasında məlumat mübadiləsinin necə ediləcəyini də müəyyənləşdirir. Məsələn, yara kimi bir toxuma pozulması olduğu zaman immunitet sisteminə aid reaksiyalar başlayır. Müdafiə hüceyrələri yarıdakı mikroblara qarşı hücum etmək üçün ən qısa zamanda yer müəyyən edirlər. Sonra təhlükə yaradan vəziyyəti analiz edərək mikroblara qarşı döyüşü başladan mesajlar göndərilir.

Üzərinə kitabxanalar qədər məlumat yazılmış insan bədəninin bilinən və hələ bilinməyən incəlikləri, DNT olaraq ifadə edilən məlumat bankında qeyd olunmuş bir planın parçalarıdır. Qısaca, DNT–lər canlılarda sanki memar, mühəndis, qoxu eksperti, botanik, laborant, daxili memarlıq, rəssam, həkim və daha saymaqla bitməyən bir çox usta sənətçi və elm adamının vəzifəsini boynuna götürən bir planlaşdırma mərkəzi kimi vəzifə daşıyır. Bu sətirləri oxumağınız, görməyiniz, nəfəs almağınız, düşünməyiniz, qısaca, var olmağınız və varlığınızı davam etdirməyiniz üçün hər an vəzifə başında olan bu molekulları Uca Rəbbimiz Allah yaradır və hər an nəzarət altında saxlayır. Bu həqiqət bir Quran ayəsində belə bildirilir:

"Mən, həqiqətən, mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbiniz olan Allaha təvəkkül etdim. Elə bir canlı yoxdur ki, (Allah) onun kəkilindən tutmuş olmasın. Şübhəsiz, Rəbbim doğru yol üzərindədir. (Doğru yolda olanı qoruyur.)" (Hud surəsi, 56)

DNT-dəki məlumatları son dərəcə sadə bir nümunə olaraq bir kitabla müqayisə edək. Bir kitabın öz-özünə ortaya çıxmasının mümkün olmadığı açıq bir həqiqətdir. Bunun hər hansı bir şəkildə mümkün olduğunu fərz etsək belə, bu kitabda yazılanların mənalı məlumatlar təşkil etməsi qəti şəkildə ehtimal oluna bilməz. Professor Fillip Conson bu nümunəyə əsasən, təsadüflərin belə bir gücü, bacarığı, ağılı olmayacağından belə söz edir:

"... demək olar ki, hər kəs hərfləri, boşluqları, durğu işarələrini təsadüfi bir şəkildə birləşdirərək normal uzunluqda tutarlı və məntiqli bir kitab meydana gəlməsinin qeyri-mümkün olduğu mövzusunda həmfikirdir. Hətta "Başlanğıcda söz vardı" kimi tək bir cümlənin, hərflərin və söz aralıqlarınının qarışdırılıb təsadüfən dağılması nəticəsində ortaya çıxması da tamamilə mümkünsüzdür."(13)

Şübhəsiz, DNT-də qeyd olunmuş məlumat "Başlanğıcda söz vardı" cümləsi ilə müqayisə edilməyəcək qədər kompleks bir quruluşa malikdir və bu kompleks quruluşun özbaşına və ya təsadüfən meydana gəlməsi qətiyyənlə mümkün deyil. Üstəlik, milyon illərdir, milyardlarla canlının sahib olduğu trilyonlarla DNT mükəmməl bir sistemlə şifrələnmiş, gözlə görülməyəcək qədər kiçik bir məkana yerləşdirilərək və ən ağıllı şəkildə istifadə edilir. Elə isə insanı da, onun hüceyrəsini də, DNT-sini də qüsursuz və mükəmməl bir şəkildə planlayıb təşkil edən bir Yaradıcı vardır. O Yaradıcı sonsuz güc sahibi Allahdır. Bunun əksini iddia etmək, həqiqətləri, ağılı və məntiqi heçə sayır.

Halbuki, hərflərin öz-özlərini düzülərək üç kiçik sözü belə yazma bilməsi qeyri-mümkün olduğunu dərhal söyləyən bir çox adamın, milyardlarla atomun tək-tək xüsusi bir düzülüşlə bir yerə gəlib kitabxanalar qədər məlumata sahib bir molekul meydana gətirməsinin təsadüflər nəticəsində olduğu yalanını etiraz etmədən dinləyə bilirlər. Bunun isə tək səbəbi darvinizmə olan kor-koranə bağlılıqdır. Bu mühafizəkar bağlılıq, zəka sahibi insanların açıq-aşkar olan yaradılış həqiqətini görmələrinə maneə törətməkdə, onları ağılsız inanclara yönəldir. Bu ön mühakimədən xilas olmuş, ağılı və vicdanı ilə düşünən hər insan, DNT kimi sərhədsiz bir məlumat bankının ancaq Allahın yaratmasıyla var ola biləcəyini açıq-aşkar görər.

Onlara: "Allahın nazil etdiyinə tabe olun!"- deyildikdə, onlar: "Xeyr, biz atalarımızın tutduğu yolu tutacağıq!"- deyirlər. Bəs ataları bir şey anlamayıb doğru yola yönəlməyiblərsə necə? İnkâr edənlərin məsəli çığırtı və bağırıqdan başqa bir şey anlamayanları çağıranların (heyvanın) məsəlinə bənzəyir. Onlar kar, lal və kordurlar, anlamazlar. (Bəqərə surəsi, 170-171)

3-CÜ HİSSƏ

DNT MOLEKULUNUN MÖCÜZƏVİ QURULUŞU

Bu hissədə DNT molekulunun kimyəvi quruluşundan bəhs edəcəyik. Ancaq buradakı məqsəd bir çox biologiya kitabında olduğu kimi yalnız məlumat çatdırmaq deyil. Bu məlumatlara yer verilməsindəki səbəb insanın yaradılışındakı incəlikləri, varlığının nə qədər həssas bir nizam içində olduğunu göstərmək, beləliklə, Rəbbimizin böyüklüyünü və insanlar üzərindəki rəhmətini lazım olan şəkildə təqdir edə bilməkdir.

Bəzi insanlar texniki incəliklərdən mümkün olduğu qədər uzaq dayanmaq istəyir və bunlar üzərində zəhnini yormağa istəmir. Ancaq bu səthi dünyagörüşü belə insanların izahlarında, ifadələrində əks olunur. Halbuki, qarşımıza çıxan hər incəliyin yaradılışında üstün bir hikmət var və hər incəlik bir məqsədlə var edilmişdir. Bir Quran ayəsində Rəbbimiz belə buyurur:

Biz göyləri, yeri və hər ikisinin arasındakıları haqdan kənar (hər hansı bir məqsədlə) yaratmadıq. Şübhəsiz ki, o saat da yaxınlaşaraq-gəlir, elə isə (onlara qarşı) gözəl davran. Həqiqətən, Rəbbin Yaradanın və bilənin Özüdür. (Hicr surəsi, 85-86)

İndi yer üzündəki milyardlarla insandan hər birinin trilyonlarla hüceyrəsində olan DNT-nin yaradılışındakı incəliklərdən bir qisminə birlikdə baxaq.

DNT spiralının kimyəvi quruluşu

DNT (Dezoksiriboza nuklein turşu), karbon, hidrogen, oksigen, azot, fosfat atomlarından ibarət olan və hüceyrənin bütün həyat əhəmiyyətli funksiyalarından rol oynayan nəhəng bir molekuldur. İnsana aid bir DNT molekulunda bu atomlardan milyardlarla mövcuddur (14) və hər insanda özünəməxsus bir şəkildə hazırlanmışdır. DNT bu molekulun kimyəvi quruluşunu ifadə edən dezoksiriboza (D), nuklein (N), turşu (T) sözlərinin qısa yazılışdır.

Hər insan hüceyrəsinin nüvəsindəki DNT molekulunu, 5 mikron (mikron, millimetrin mində biri) həcmində kiçik bir top halında qıvrılmış vəziyyətdəki nuklein turşundan ibarətdir.(15) Nuklein turşuları bədənimizin yalnız 2 %-ni təşkil etsə də, son

dərəcə əhəmiyyətli birləşmələrdir. Nuklein turşularının bünövrəsi isə nukleotidlərdir. Nukleotidlərin 6 000 000 000 (milyard) ədədi kimyəvi olaraq cüt spiral şəklində birləşərək DNT-ni meydana gətirirlər.(16)

Spiral şəklində bir nərdivan quruluşuna sahib olan DNT molekulu elm adamlarını təəccübləndirən bir memarlıq nizamına malikdir. Nərdivanın yan tərəfləri, fərqli növdə şəkər və fosfatdan ibarət olan DNT molekulunun onurğasıdır. Pillələr isə əsas adı verilən və bir-birinə bağlanan dörd kimyəvi maddə cütlüyündən meydana gəlir: Adenin, timin, sitozin və quanin. Əsasları karbon, oksigen, hidrogen və azot ehtiva edən 12 və 16 atomdan meydana gələn molekulardır.(17) Bu kimyəvi elementlər də DNT spirali üzərində xüsusi bir düzülüşə malikdir. Bunların düzülüşü yalnız iki növdə uyğunlaşma ilə mümkündür: Adenin (A) daima timinlə (T) və sitozin (C) isə daima quaninlə (G) bağlanır.(18)

Elm adamları DNT-ni meydana gətirən atomların, nukleotidləri meydana gətirmək üçün necə xüsusi bir düzülüşlə birləşdiklərini təsbit etmişlər. Ancaq canlıların bünövrəsinin quruluşunu bilməklə, bunları meydana gətirmək bir deyil. Necə ki, elm adamları əllərində doğru vəsaitlər – atomlar və bunları bir yerə gətirən texnologiyanın olmasına baxmayaraq, heç bir şəkildə canlıların DNT molekulunu meydana gətirə bilmirlər. Quranda Rəbbimiz belə bildirir:

Dirildən də, öldürən də Odur. Bir işin olmasına hökm etdiyi zaman ona ancaq: "Ol" deyər, o da dərhal olar. (Mömin surəsi, 68)

Sizin İlahınız yalnız O Allahdır ki, Ondan başqa heç bir ilah yoxdur. O, elm ilə hər şeyi əhatə etmişdir. (Taha surəsi, 98)

Yuxarıda da ifadə etdiyimiz kimi, atomların düzülməsində xüsusi bir yaradılışı görürük. Hər bir nukleotidin tərkibində təxminən 34 atom mövcuddur. DNT-də cəmi 6 milyard nukleotid olduğuna görə, (34x6 000 000 000) 204 milyard atom DNT molekulunu əmələ gətirmək üçün kimyəvi olaraq birləşməlidir.(19) Əgər bir saniyədə bir atom üzərində əməliyyat edə bilsəydik, gündə 8 saat, ildə 350 gün işləyərək yalnız tək bir DNT molekulunu hazırlamağınız 20 000 ildən daha çox çəkəcəkdi.(20) Ağıl sahibi bir insan bunu edə bilmədiyi halda DNT molekulunun, təsadüflər nəticəsində öz-özünə meydana gəldiyi necə düşünülə bilər? Əlbəttə ki, bu qeyri-mümkün bir

haldır. Bundan başqa kitab boyunca yadda saxlamalı olduğumuz bir nöqtə də DNT molekulaları olmadan canlıların yaşaması mümkün deyil. Hətta DNT-nin quruluşunda meydana gələn ən kiçik bir səhv belə ciddi nəticələrə səbəb olar. Tanınmış elmi yazıçı Riçard Milton vəziyyəti belə izah edir:

"... Hər bir nukleozit (nukleotidin fosfata bağlanmamış vəziyyəti) doğru sırada "yazılışı" və DNT molekulu içində tam olaraq doğru yerdə olmalıdır və daha əvvəl göstəriləndiyi kimi, insanlar, heyvanlar və bitkilərdəki başlıca funksional pozulmalarına səbəb tək bir DNT molekulu, ya da o molekul içindəki tək bir nukleozitin yoxluğu, ya da səhv yerləşdirilməsidir."(21)

DNT xəttində olan hər düzülüş, adenin, timin, sitozin və quanin nukleotidlərinin düzülüşü, hüceyrə nüvəsindəki genetik mətni meydana gətirir və həyati əhəmiyyətə sahib olan zülalları inşa etmək üçün ehtiyac olan məlumata sahibdir. Bu baxımdan DNT-nin bir tərəfdən nizamlı quruluşunu qoruyarkən, bir tərəfdən də məlumat müxtəlifliyinə imkan verən bir düzülüşə sahib olması, son dərəcə diqqət çəkən bir vəziyyətdir.

DNT lenti barabanlar üzərinə sarılmışdır

İnsan hüceyrələrində olan tək bir DNT lenti təxminən 3 milyard baza cütündən yaranmışdır və təxminən iki metr uzunluğundadır. Bu böyüklükdə iki zəncir kiçildilib, gözlə görülməyən ölçülərə gətirmək lazımdır. Uzun bir ipin çarx üzərində sarılmasına bənzər şəkildə DNT də hüceyrə içində buna bənzər bir mexanizm ilə qablaşdırılaraq nüvənin içində yerləşmişdir. DNT lenti nukleozomlar halında barabana sarılaraq qablaşdırılır və xromosomları meydana gətirirlər. Burada baraban vəzifəsini isə "histon" adlı zülallar icra edirlər.

Bir nukleozomda DNT spiralının 15 dövrəlik qismi yer alır, bu da 150 nukleotid uzunluğundadır.(22) Bu hissə bir zülal nüvəsinin ətrafında iki dəfə sarılır. Bu nüvə də çox sayda müsbət yüklü amin turşusundan ibarət səkkiz histondan meydana gəlir. Bunlar DNT üzərindəki mənfi yüklü fosfatları mükəmməl şəkildə tamamlayır. Zülal istehsalı üçün DNT-nin hər hansı bir hissəsində yazılmış məlumata ehtiyac olduqda nukleozom açılır və oxunması üçün DNT lenti sərbəst buraxılır. Bundan sonra DNT təkrar histonlar üzərində sarılır və növbəti dəfə ehtiyacı olana qədər orada saxlanılır və ətrafdakı molekulaların zəiflədən təsirlərindən qorunur. Genetik məlumatın sadəcə tərkibi deyil, eyni zamanda quruluşu və olduğu mühitin xüsusiyyətləri də həssas bir

nizam tələb edir. Bu nizam göyləri və yeri yaradan Uca Rəbbimizin əsərlərindən yalnız biridir. Yusif surəsinin 100–cü ayəsində belə bildirilir:

... Həqiqətən, Rəbbim istədiyinə qarşı lütfkardır. Həqiqətən bilən, hökm və hikmət sahibi Odur. (Yusif surəsi, 100)

Məlumat paketi genlər

Gözlə görə bilmədiyimiz tək bir hüceyrə nüvəsində, cəmi 4 m uzunluqda DNT lenti var. Bu lent hüceyrə nüvəsində "xromosom" adlı qruplar halında qablaşdırılır. Bədən hüceyrələrimizin nüvələrində cəmi 23 cüt xromosom olur. Xromosomlar elektron mikroskopu altında böyüdüldə bu xromosomların içində olan DNT molekulunun spiral halda sarılaşmış sığışdırılmış şəkildə olduğunu görürük. Bu qablaşdırma sistemi əhatə etdiyi kiçik həcmə baxmayaraq növbəti hissədə toxunacağımız kimi, böyük bir məlumat yığma tutumuna malikdir.

DNT lentlərində bədənə ehtiyacı olan hər növ zülalları, fermentləri, molekulyar motorları, hormonları və digər elementləri meydana gətirmək üçün ehtiyac olan məlumat yer alır.(23) DNT molekulunu üzərindəki kodlanmış məlumat, gözlərin, qulaqların simmetrik meydana gəlməsini, ürəyin qan vurmasının, bu qanın hüceyrələrə oksigen daşmasını, qidaları parçalayan mədə turşusunun olmasını və bədənə digər bütün fiziki xüsusiyyətlərini müəyyən edir. İnsanlarda təxminən 30 000 ədəd, "gen" adlanan bu tip məlumat paketi yer alır.(24)

Genetik məlumatın ümumi miqdarı, başqa ifadə ilə "genomu" – bir kitabxanaya bənzədirsə, kitabxanadakı hər bir kitab, bir xromosomu təmsil edər və kitabların hissələri də genlərdir. Genlər nəhəng bir ensiklopediyada olan mövzu başlıqları kimidir. Bunlar üzərində də bir insanın bioloji həyatının ətraflı planı qeyd edilmişdir.(25)

Xromosomlardakı varislik yoluyla keçən xüsusiyyətləri DNT–nin pillələrini meydana gətirən dörd kimyəvi bazanın fərqli düzülüşü təyin edir. DNT–nin quruluşunu kəşf edənlərdən Cames Uatson əsas düzülüşlərin genlərdəki fərqliliklərin qaynağı olduğuna belə diqqət çəkir:

"... bu dörd nukleotid bir–birindən tamamilə fərqli deyildi, çünki hər biri eyni şəkər və fosfat ünsürlərindən təşkil edilmişdir. Fərqliliklərin ya purin (adenin və

quanin) və ya pirimidin (sitozin və timin) olan azot bazalarından qaynaqlanırdı ... Əgər əsas sıralar hər zaman eyni olsaydı, bütün DNT molekulları bənzər olacaqdı və bir geni digərindən ayıran dəyişkənlik mövcud olmayacaqdı.(26)

Allah bu dörd baza düzülüşündən milyardlarla fərqli insan yaratmışdır və yaratmağa davam edir. Allahın DNT-də yaratdığı qüsursuz nizam sayəsində insanın kompleks quruluşu və sahib olduğu zəngin xüsusiyyətlər meydana gəlir. Nur surəsinin 45-ci ayəsində belə bildirilir:

... Allah dilədiyini yaradar. Şübhəsiz ki, Allah, hər şeyə güc çatdırandır. (Nur surəsi, 45)

DNT qərarlı bir molekuldur

DNT məlumatı daşımaq vəzifəsinə ən uyğun molekuldur, kimyaçıların sözü ilə desək, olduqca "qərarlı" bir molekuldur. Bir molekulun qərarlı olması nə deməkdir? Qərarlılıq bir molekulun asanlıqla pozulub, dağılmamasını ifadə edir. Molekulyar biologiya sahəsində araşdırma aparan elm adamları DNT-nin bu qərarlılığının əhəmiyyətini yaxşı bilir. Çünki DNT laboratoriyada istifadə edilən biokimyəvi elementlərin böyük əksəriyyətində daha dayanıqlı bir quruluşa malikdir. Bir çox biokimyəvi elementin əksinə, otaq istiliyində belə aylarla bir məhlul içində qərarlılığını qoruya bilir.(27) DNT-dəki bazaların qərarlı quruluşuna Professor Daniel Dennet bu ifadələrlə diqqət çəkir:

"DNT-nin ən əhəmiyyətli xüsusiyyətlərindən biri adenin, sitozin, quanin və timin düzülüşlərinin kimyəvi olaraq təxminən bərabər dərəcədə qərarlı olmalarıdır. Prinsipdə hamısı genetik mühəndislik yolu ilə laboratoriyada təmin edilə bilər və eynilə kitabxanada dayanan bir kitab kimi naməlum bir saxlanma müddəti sahib ola bilər."
(28)

Bütün bunlar onu göstərir ki, DNT məlumat saxlamaq üçün xüsusi olaraq yaradılmış bir molekuldur. DNT-nin sahib olduğu bütün xüsusiyyətlərin təsadüfən bir anda var olması şübhəsiz ki, qeyri-mümkündür. Bunların hər biri Uca Rəbbimizin əmri ilə şüurlu olaraq bir yerə gəlmişdir. Bir Quran ayəsində Allah belə bildirir:

... Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. Mülk Onundur. Sizin Ondan başqa yalvardıqlarınız xurma çəyirdəyinin pərdəsinə belə sahib deyillər. (Fatir surəsi, 13)

DNT–nin spiral quruluşundakı təəccüblü nizam

Telefonun dəstəyə bağlanan qıvrımlı naqilini düşünün. Uzun bir naqil daha qısa bir məsafəyə sığdırılmış, lazım olduğu zaman uzana biləcək şəkildə hazırlanmışdır. Heç kim naqilə baxıb onun təsadüfən belə bir şəkil aldığına düşünməz. Çünki bu şəklin istifadəsi yeri, məqsədi və nəticəsində verdiyi asanlıq, bir aqlın, məlumatın və şüurun göstəricisidir.

İnsanın hüceyrələrindəki DNT–lər də buna bənzər xüsusi bir şəklə malikdir. Üstəlik, DNT–dəki spiral quruluş daha düzgün, uzun və qatbaqatdır. Bu şəklin istifadə edilməsi son dərəcə hikmətlidir. İrəlində bəhs edəcəyimiz DNT–nin fəvqəladə məlumat bankının, kiçik bir məkana sığması bu xüsusi şəkil sayəsində mümkün olur. Spiral quruluşu açılan zaman cəmi 4 metr olan DNT yalnız millimetrin iki milyonda biri qədər yer tutur və bu səbəblə elektron mikroskopu altında belə çətinliklə görülür.(29)

DNT çox düzgün, fırlanan bir nərdivanı xatırladar

DNT heliks şəklində qıvrılmış, iki spiraldan ibarət olan, nərdivan formasında bir molekuldur. DNT spiralindəki qıvrımlar da son dərəcə nizamlı bir quruluşa malikdir. Hər iki DNT zəncirinin şəkar və fosfatdan ibarət onurğaları, ortağ bir ox ətrafında bərabər ölçüdə, eyni istiqamətə sağa doğru dönmələr meydana gətirər. Bundan başqa hər iki qolun arasındakı nərdivan pillələrində də təsadüfi bir sıralama yoxdur. Nərdivan pillələrini meydana gətirən bazalar, spiral oxunda 90 dərəcə bucaq altındadır. Bu vəziyyət DNT xəttinə düzgün, spiral bir nərdivan görünüşü verir.

Digər tərəfdən pillələr xüsusi bir kilidlənmə sistemi ilə bir yerə yığılırlar. Pillələrin dörd ayrı vəsaiti olan adenin, quanin, sitozin, timin müxtəlif böyüklükdədirlər. Adenin və quanin bazaları böyük ölçülü, sitozin və timin əsasları kiçik ölçülü molekulardır. Qarşı–qarşıya gələcək molekulların ölçüləri spiral nərdivanının hər nöqtədə bərabər ölçülərə sahib olmasını təmin edəcək şəkildə təyin olunmuşdur. Pillələri nizamlı meydana gətirmək üçün daim quanin sitozinin, adenin də timinin qarşısına gəlir. Beləliklə, DNT molekulu içində kiçik bazalara qarşı böyük

bazaların gəlməsi ilə məsafənin hər nöqtədə sabit qalması təmin edilir. Bunun nəticəsində də maneəsiz uzanıb gedən, düzgün bir nərdivan meydana gəlir. Ancaq bir dəfə belə adenin bazasının qarşısına timin deyil, qvanin gəlsəydi, heliks quruluşunun düzgün irəliləyişi mümkün olmayacaqdı. Beləcə, düzülüşlərdəki hər hansı bir səhv molekulun kimyəvi quruluşunu tamamilə poza bilər və məlumatları istifadə edilməsini, sürətini və köçürülməsini çətinləşdirərdi. Bu vəziyyət açıq bir şəkildə göstərir ki, bu düzülüş təsadüfən meydana gələ bilməz.

Bir-birinə qonşu baza cütlərinin dönmələri arasındakı uzaqlıq da sabitdir. Nərdivanın qıvrımlarının bərabər aralıqda olmasını təmin edən bu nizama görə, təxminən 10 baza cütlüyü, yəni 10 pillə 360 dərəcəlik tam bir dönüşü tamamlayır.(30) DNT saniyədə bir milyard dəfə qıvrılır və nərdivan pillələri spiral bir hərəkət izləyərək bu şəkildə bükülür.(31) Bu hərəkət DNT-nin iki həyati vəzifəsini, zülal meydana gəlməsini istiqamətləndirmək və özünü köçürməyi həyata keçirməkdə çox əhəmiyyətli bir rol oynayır. Alman Federal Fizika və Texnologiya İnstitutunun direktoru Professor Uerner Qit DNT-dəki bu xüsusi quruluş ilə əlaqədar belə söyləyir:

"Canlılar üçün istifadə edilən şifrələmə sistemi mühəndislik dünyagörüşüylə ən mükəmməlidir. Bu həqiqət bunun təsadüflər yerinə məqsədli bir yaradılış olduğu fikrini sağlamaşdırır."(32)

DNT-DƏKİ FÖVQƏLADƏ MƏLUMAT SAXLAMA QABİLİYYƏTİ

İndiki vaxtda məlumat saxlama sahəsində reallaşdırılan texnoloji irəliləyişlər heyrətverici səviyyədədir. Kompüter hard diskləri, CD-lər, disketlər, daşıma diskləri və bənzəri texnoloji məhsullar hər gün daha inkişaf etmiş və daha sərfəli hallarıyla istifadəyə təqdim edilir. Kompüter şirkətləri, "minimum sahədə maksimum məlumat zərər görmədən necə yığılır", "bu məlumat, lazım olduqda yığıldığı sahədən maksimum hansı sürətlə geri alınıb istifadə edilir" kimi suallara cavab axtarırlar. Hər nə qədər bir CD-yə ensiklopediyalar tərəfindən məlumat yerləşdirilsə də, yenə də bu CD əlinizlə daşıya biləcəyiniz ölçüdə bir həcmə malikdir. DNT-nin məlumatı miniatürləşdirmə, digər bir adıyla sıxlaşdırma qabiliyyəti isə hal-hazırdakı texnologiyadan çox irəlidə, heyrətverici bir ölçüdür. Müqayisə etsək, Los Anceles, Cənubi Kaliforniya Universitetindən Leonard Adlemanın etdiyi hesablamalara görə, yalnız 1 qram DNT bir trilyon CD-ə bərabər dəyərində məlumat saxlaya bilir. (38) Bu da məlumatın DNT üzərində bir CD-ə görə milyon dəfə daha məhsuldar saxlandığını göstərir. (39)

İnsan DNT-nin həcmi bir millimetr kubun üç milyardda biri qədər (3×10^{-9} mm³) kiçikdir. (40) G. G. Simpsona görə, bu günə qədər yaşamış, gəlib keçmiş hər canlı növünün bütün xüsusiyyətləri məlumat olaraq DNT-ə yüklənsə, cəmi DNT həcmi bir çay qaşığının ancaq kiçik bir qismini doldurardı. Hətta geriyə bu ana qədər yazılan bütün kitabları saxlaya biləcək qədər boşluq qalardı. (41)

Yeni bir texnologiya sahəsini meydana gətirən DNT kompüterinin ixtiraçısı Dr. Leonard Adleman isə hüceyrə və DNT-dəki mexanizm haqqında bunları deyir:

"Əgər hüceyrənin içinə baxsaq, özümüzün edə bilməyəcəyimiz fəvqəladə maşınlar görürük. Bu möhtəşəm bir alət qutusudur." (42)

Ancaq darvinistlərə görə, hüceyrənin içindəki on minlərlə cildlik kitab dəyərində nəhəng məlumat bankı guya təsadüflər nəticəsində özbaşına meydana gəlmişdir. Bir qeyri-mümkünlüyün üstünə heç çəkinmədən yeni birini əlavə edə bilən darvinistlərə görə, bir stadionu dolduracaq qədər böyük bir kitabxananın bütün məlumatları, gözlə görülməyən bir ölçüyə yenə təsadüf əsəri zərər görmədən yerləşdirilmişdir. Məhz darvinistlər belə bir qeyri-mümkünlüyü gözü bağlı müdafiə edirlər. Ancaq nə hüceyrə,

nə də onun məlumat bankı olan DNT şüursuz atomların təsadüfi olaraq bir yerə gəlməsiylə meydana gələ bilməz. Canlıların ən kiçik hissələri də belə müəyyən bir məqsədə istiqamətli olaraq yaradılmışdır və hər biri təsadüflərə imkan tanımayacaq qədər kompleks strukturlardır. Sidney Universitetindən biologiya professoru Michael Corc Pitman həyatın yalnız cansız maddələrin cəmi olmadığını, Alman filosof Schoepenhauerin bu ifadələriylə dilə gətirmişdir:

"... Hər orqanizm bütün hissələri boyunca canlıdır və bunlar heç bir yerdə ən kiçik hissəcikləri belə sadəcə cansız maddələrin cəmi deyil."(43)

DNT-dəki məlumat həcmi ədədi olaraq ifadə etsək, 3–5 mikron (mikron: millimetrin mində biri) diametrindəki bir hüceyrə üçün, cəmi 4 metr uzunluğundakı DNT molekulu sıxışdırılıb qablaşdırılmışdır. 100 trilyon hüceyrənin hər birindəki DNT kodları ard-arda gətirildikdə isə ortaya çıxan uzunluq Günəşə 600 dəfə gediş-gəliş məsafəsinə bərabərdir. (44) Elmi məqalələri ilə tanınan molekulyar biolog Prof. Jerry Bergman verdiyi bir nümunədə DNT-dəki mühəndisliyi belə vurğulayır:

Sizdən 230 kilometr uzunluqda iki ayrı sim götürməyinizi, bunu 2 spiral halına gətirməyinizi və sonra da bir basketbol topunun içərisinə sıgacaq şəkildə qablaşdırmağınızı istədiklərini fərz edin. Həmçinin, bu cüt spiralın zəncirbənd kimi açılıb bağlanması tələb olunsun... sonra köçürülən hissə çölə çıxarılsın və bu sırada simlər qətiyyənlə bir-birinə qarışsın. Bu mümkündürmü? Bu hər gün bədəninizdəki milyardlarla hüceyrədə reallaşır. Basketbol topunu insan hüceyrəsi ölçüsünə endirdikdə, ip də iki metrə yaxın bir DNT zəncirinə çevriləcək... DNT qablaşdırma əməliyyatı həm kompleks və həssas bir müddətdir, həm də DNT-nin uzunluğunu 1 milyon qat azalda bilməyi bacardığı üçün son dərəcə məhsuldardır. (45)

Molekulyar biolog Michael Denton isə DNT-nin məlumatı sıxışdırma tutumundakı heyratamizliyi bu sözlərlə dilə gətirir:

"Hüceyrələrin həddindən artıq dərəcədə kompleks varlıqlar olduqları açıqdır. Hüceyrədəki komplekslik bir nəhəng reaktivdə olandan daha çoxdur... sanki nəhəng reaktivdəki komplekslik insan gözünün görə bilməyəcəyi bir toz zərrəsinə qablaşdırılmışdır. Bu qədər kompleks olan bir şeyin bu qədər kiçik bir həcmə necə yerləşdiyini anlamaq çox çətinidir. Üstəlik, zərrə böyüklüyündə bu nəhəng reaktiv heç bir səy sərf etmədən özünü çoxalda bilir."(46)

DNT-nin məlumat saxlama qabiliyyəti o qədər məhsuldardır ki, bir insana aid bütün məlumatlar yalnız bir qramın bir neçə trilyonda biri qədər yerə yerləşir. (47) Yale Universitetindən Prof. Corc Gaylord Simpsona görə, yer üzündə gəlmiş keçmiş 1

milyard canlıya aid məlumat, asanlıqla bir duz dənəciyi içərisinə yerləşdirilə bilər. (48) Milli İnsan Genomu Araşdırma İnstitutunun direktoru, eyni zamanda fizik və genetik olan Prof. Francis S. Collins isə DNT ilə əlaqədar işləri nəticəsində bunları ifadə edir:

"Watson və Crick DNT-nin cüt spiral quruluşunu aşkar etdikdən bu yana əlli il keçdi. İndi DNT üzərində qeydli məlumatın həssaslığı üzərində düşünə bilmək çox möhtəşəmdir... Bu rəqəmsal kod insan bədənindəki hər hüceyrədə asanlıqla köçürülə bilən inanılmaz miqdarda məlumatın saxlanması imkan yaradır. Cüt spiral şəklindəki DNT əsas cütlərindən meydana gəlir və hüceyrə nüvəsindəki insan genomu içərisində bunlardan üç milyard ədədi qablaşdırılmış halda durur... Bu üç milyard hərflər insan bədənindəki bütün bioloji xüsusiyyətləri istiqamətləndirə bilir." (49)

Məşhur molekulyar bioloq Michael Denton isə bioloji məlumatın hüceyrə nüvəsinin kiçik həcmi içərisində qablaşdırılmasına imkan yaradan, DNT-nin qablaşdırma xüsusiyyətlərinin, insan üçün xüsusi olaraq təşkil edildiyini ifadə edir. (50) DNT bəhs olunan mövzuda sıxışdırma tutumuna sahib olmasaydı, hüceyrənin nizamsız DNT düzülüşlərini əhatə edə biləcək şəkildə çox daha böyük olmalı idi. Lakin hüceyrələrin daha böyük olmaları mümkün deyil. Çünki hüceyrənin oksigen və qida qaynaqları ancaq hüceyrənin mövcud diametri qədər məsafədə məhsuldardır. (51) Bu baxımdan hüceyrənin böyüklüyü bu səbəbdən DNT-nin sıxışdırma qabiliyyəti insan baxımından həyati dərəcədə əhəmiyyətlidir.

Bu möhtəşəm qablaşdırma sistemi DNT molekulunun qıvrılma və uzun sarğac meydana gətirmə qabiliyyətləri sayəsində mümkün olur. Bu uzun sarğacla da bükülərək iç-içə keçmiş nizamlı sarğacla meydana gətirərlər. Beləcə, hər hüceyrənin nüvəsində irəli səviyyədə bir mühəndisliyə sahib qablaşdırma texnologiyası görünür. Uca Rəbbimizin hüceyrələrimizdə yaratdığı bu qablaşdırma sistemi ilə milyonlarla kilometrlik DNT hərfləri gözlə görə bilmədiyimiz bir ölçüdə gizli qalır.

İnsan hüceyrəsindəki nəhəng ensiklopediya

DNT-də qeydli olan məlumatın miqdarı heyrətamizdir. Belə ki, gözlə görülməyən tək bir DNT molekulunda tam olaraq bir milyon ensiklopediya səhifəsini dolduracaq miqdarda məlumat olur. Diqqət yetirin; tam 1.000.000 ensiklopediya səhifəsi... Başqa sözlə, hər bir hüceyrənin nüvəsində insan bədəninin funksiyalarını

nəzarət etməyə yarayan, bir milyon səhifəlik məlumat kodlaşdırılmışdır. Bu miqdarı belə bir nümunə ilə zehnimizdə daha yaxşı canlandırma bilərik: Dünyanın ən böyük ensiklopediyalarından biri olan 23 cildlik "Encyclopedia Britannica"nın belə cəmi 25 min səhifəsi vardır. Bu vəziyyətdə qarşımıza heyrətamiz bir mənzərə çıxır. Mikroskopik hüceyrənin içindəki ondan çox daha kiçik bir nüvədə milyonlarla məlumat ehtiva edən dünyanın ən böyük ensiklopediyasının 40 qatı böyüklüyündə bir məlumat anbarı gizlənmişdir. Bu da 920 cildlik, dünyada tayı-bənzəri olmayan nəhəng bir ensiklopediya deməkdir. Edilən təsbitlərə görə, bu nəhəng ensiklopediya təxminən 5 milyard fərqli məlumata malikdir. Bu son iki sözü təkrarlayaq; "məlumata malikdir"...

Məhz burada dayanıb, ağızımızdan asanca çıxan bu iki söz üzərində düşünməliyik. Bir hüceyrənin içində milyardlarla məlumat olduğunu söyləmək asandır. Ancaq burada haqqında söz açdığımız bir kompyuter və ya kitabxana deyil, yalnız zülal, yağ və su molekullarından ibarət olan, millimetrdən 100 qat daha kiçik bir sahədir. Bu kiçik molekul dəstinin içində nəinki milyonlarla məlumat, tək bir məlumatın mühafizə edilməsi belə son dərəcə heyrətverici bir möcüzədir. Üstəlik bənzətmə məqsədiylə istifadə edilən "kitab", "ensiklopediya" kimi anlayışlar məlumat saxlayan, lakin cansız və durğun qaynaqlardır. İçindəki məlumatların oxunması və təlimatların yerinə yetirilməsi üçün şüur sahibi birinə ehtiyac vardır. Lakin DNT-dən bəhs etdikdə, yalnız məlumat saxlayan deyil, bu məlumatı istifadə edən, tətbiq edən canlı bir məlumat qaynağından bəhs etmiş oluruq.

Gözlə görə bilmədiyimiz, diametri millimetrin milyardda biri böyüklüyündə olan, atomların yan-yana düzülməsiylə meydana gəlmiş bir zəncir, belə bir məlumata və yaddaşa necə sahib ola bilər? Bu suala bunu da əlavə edək: Bədəninizdəki 100 trilyon hüceyrədən hər biri bir milyon səhifəni əzbərdən bilirkən, görəsən siz ağıllı və şüurlu bir insan olaraq həyatınız boyunca neçə ensiklopediya səhifəsi əzbərləyə bilərsiniz? Bütün bu suallar vicdan və ağıl sahibi hər kəsi, hüceyrənin üstün bir ağılın, üstün bir elmin əsəri olduğu həqiqətinə aparacaq. Təkamülçülərin iddia etdiyi kimi təsadüflərlə, deyil milyardlarla hüceyrədən ibarət olan bir canlı, tək bir hüceyrədəki DNT-nin belə meydana gəlməsi mümkün deyil. Hər şeyin Yaradıcısı Uca Allahdır. Bir Quran ayəsində Allah belə buyurur:

Onlar Allahı lazımınca qiymətləndirmədilər. Şübhəsiz ki, Allah Qüvvətlidir, Qüdrətlidir! (Həcc surəsi, 74)

DNT-dəki kompyuterlərdən irəli məlumat saxlama texnologiyası

Dövrümüzdə böyük miqdarda məlumatın saxlandığı ən qabaqcıl texnologiya kompyuterlərdir. Bundan 50 il əvvəl otaq böyüklükdə bir kompyuterin sahib ola bildiyi məlumatı bu gün kiçik disklər saxlaya bilir... Ancaq DNT ilə kompyuteri müqayisə etdikdə, insan zəkasının əsrlərdir əldə etdiyi məlumat təcrübəsi və illər sürən səyləri nəticəsində inkişaf etdirdiyi bu son texnologiyanın daha DNT-nin məlumat saxlama tutumuna yaxınlaşa bilmədiyini görürük.

DNT millimetrin yalnız iki milyonda biri qalınlığındadır. Bu heyrətamiz incəliyinə və 4 metr uzunluğuna baxmayaraq, DNT düzülüşləri bir-birinə dolanmaz. Xüsusi quruluşu sayəsində hüceyrənin nüvəsində mükəmməl bir şəkildə tab gətirən DNT bənzərsiz bir mühəndislik proyektinə nümunəsidir. Kompyuter mühəndisləri üçün mümkün olduğu qədər kiçik hissələrdə mümkün qədər böyük miqdarda məlumat saxlamaq əsas hədəflərdən biridir. Bu anda yer üzündə bilinən ən üst səviyyədəki saxlama tutumu DNT molekuluna aiddir. (52) Microsoft Proqram Şirkətinin direktoru Bill Gates *The Road Ahead* (Kənardakı Yol) adlı kitabında belə yazmışdır:

"İnsan DNT-si bir kompyuter proqramına bənzəyir, ancaq bizim bu ana qədər açıqlaya bildiklərimizdən daha çox inkişaf etmişdir." (53)

Məşhur Amerikan filosofu Prof. Daniel Dennet *Darwin's Dangerous Idea* (Darvinin Təhlükəli Fikri) adlı kitabında DNT-dəki məlumat sıxlığını belə təsvir etmişdir:

"Kompyuter dövrünün "mühəndislik möcüzələrinə" vərdiş etməyimizə baxmayaraq, DNT ilə əlaqədar həqiqətləri qavramaq çox çətindir. Molekul ölçüsündəki bu maşınlar köçürmə edirlər. Eyni zamanda redaktorluq edən fermentlər inanılmaz bir sürətlə səhvləri düzəldir. Onların etdikləri işin diametrinə, hətə super kompyuterlər belə çata bilmir. Bioloji makro molekulaların saxlama tutumu dövrümüzdəki nümunələrindən dəfələrlə üstündür. (54)

DNT-dəki kodların düzülüşü kompyuter sistemindəki ədədi silsilə düzülüşünə bənzəyir. Kompyuter mühitində ədədlər bir görünüşü, məsələn, bir kompyuter oyununu işlədən təlimatları və ya bir kitabın mətnini saxlaya bilər. DNT-də olan kodlar da yeni zülallar çıxarmağa yarayan məlumatı saxlayır. (55) Ancaq heç bir kompyuter mühəndisi gözlə görülməyən bir sahədə 1 milyon ensiklopediya səhifəsi qədərlik məlumatı saxlayan DNT-ni təqlid edə bilməz. DNT-nin təsadüflərlə ortaya çıxdığını

iddia etmək ən inkişaf etmiş kompyuterin təsadüflərlə ortaya çıxma biləcəyini iddia etməkdən daha çox ağıldankənardır. DNT bütün açıqlığıyla Allahın üstün yaratmasının dəlillərini sərgiləyir. Allah Quranda bənzərsiz yaratmasını belə bildirir:

O, göyləri və yeri icad edəndir. Onun zövcəsi olmadığı halda övladı necə ola bilər? Hər şeyi O xəlq etmişdir. O, hər şeyi bilir. (Ənam surəsi, 101)

DNT-dəki nəhəng məlumat bankını izah edən inanılmaz müqayisələr

Elm adamları insandakı genetik məlumatın çoxluğunu vurğulamaq üçün ölçü vahidləri istifadə etmək yerinə, müxtəlif bənzətmələrə müraciət edirlər. DNT-dəki məlumat tutumunun genişliyini vurğulayan nümunələrdən bir qismi belədir:

*** İnsan genomundakı məlumat əlifba istifadə edilərək yazıla bilsəydi, hər biri 1.000 səhifə olan və hər səhifəsində 3.000 hərf olan 1.000 ədəd kitaba yerləşərdi. (56)

1.000 kitab x 1.000 səhifə x 3.000 hərf = 3.000.000.000 hərf (3 milyard hərf)

*** İnsan genomundakı üç milyard genetik hərf tək bir sətirə yazılısaydı, Şimal qütbündən Ekvatora qədər uzanardı. Gündə səkkiz saat, ildə 220 gün yazı maşınında işləyən bir adam, dəqiqədə 300 hərf yazma sürətiylə bu vəzifəsini tamamlamaq üçün tam 95 il işləmək məcburiyyətində qalardı. (57)

*** Əgər genetik məlumat, yazılı hala gətirilsəydi, 160 səhifəlik kitablardan 12.000 ədəd lazım olardı. 16 MB (meqabayt: kompyuterdə 1 milyon ədəd ən kiçik məlumat vahidi) tutumlu kompyuter çipləriylə müqayisə edildikdə isə insanın DNT düzülüşü bundan 1.400 qat daha çox məlumat saxlaya bilər. (58)

*** Əgər 2 mm diametrindəki bir-neçə iynə ucu DNT molekulunun qalınlığına sahib bir düzülüş olana qədər çəkilərək uzadılsaydı, Ekvatordan 33 qat daha uzun olardı. (59)

*** DNT üzərindəki məlumat bir kitabxanayı dolduracaq 100 ədəd 30 cildlik ensiklopediya dəsti ala biləcək tutumdadır. (60)

*** DNT-dəki məlumatlar kitablar halında üst-üstə qoyulsaydı, kitabların yüksəkliyi 70 metr olardı. Ya da bu məlumatlarla, 200-ə yaxın 500 səhifəlik telefon kitabçası doldurula bilərdi. (61)

*** İnsan bədənindəki bütün hüceyrələrin DNT-ləri düzləşdirilib, uc-uca əlavə olunsa, təxminən 50 milyard kilometr uzunluğunda olacaq. Bu uzunluq dünyadan Günəş sisteminin kənarına çatmaq üçün kifayətdir. Işığın bədəninizdəki bütün DNT-lər boyunca səfər edə bilməsi üçün, təxminən 2 gün lazım idi. (62)

*** Genetika mütəxəssisi Professor Jerome Lejeuneyə görə, Yer üzərində yaşayan bütün insanlara aid genetik məlumat bir neçə aspirin həbindən böyük olmayan DNT üzərində saxlana bilər. (63)

*** İnsanın tək bir hüceyrəsindəki DNT-də 1 milyon ensiklopediya səhifəsini doldura biləcək miqdarda məlumat olur. Bir kəs öz genetik məlumatını oxumağa cəhd etsə buna ömrü çatmaz. Hər gün 24 saat boyunca, heç dayanmadan, saniyədə bir DNT şifrəsi oxusa, bu əməliyyatın tamamlanması üçün 100 il keçməli idi.

*** DNT molekulundakı məlumat sıxlığını zehninizdə canlandırma bilmək üçün bir topa iynə ucuna sıgacaq miqdarda DNT-niz olduğunu fərz edin. İndi bu məlumatın 160 səhifədən ibarət olan kitablarda yazılı olduğunu düşünün. Bu qədər kiçik miqdarda bir DNT içərisində 160 səhifəlik bu kitablardan 15 trilyon (15×10^{12}) qədər yerləşə bilərdi. Əgər bu qədər kitab əlinizdə olsaydı və hamısı üst-üstə düzülseydi, dünya ilə Ay arasındakı məsafənin (384.000 km) 500 misli qədər məsafəyə uzanardı. Ya da bu kitablar yer üzündə yaşayan orta hesabla 6 milyard insana bərabər olaraq paylansaydı, hər adama 2.500 kitab düşərdi. (64)

Bu nümunələrdə ifadə edilməyə çalışılan ucsuz-bucaqsız məlumat hər hüceyrənin nüvəsində gözlə görülməyən bir ölçüdə yığılır. Böyük bir kitabxanaya bərabər dəyərində məlumat yığan DNT-nin, təxminən 100 trilyon hüceyrədə olması bu kitabxanadan 100 trilyon olması deməkdir. Bu məlumat xəzinəsini insan oğlunun çatdığı məlumat səviyyəsiylə müqayisə etmək istəsək, nümunə verə biləcəyimiz bənzər bir böyüklük tapa bilmərik. Bir də bu miqdarı dünya üzərində bu anda yaşayan 6 milyard insan və eyni vaxtda yaşayıb ölmüş milyardlarla insan sayı ilə vursaq, qarşımıza qavranması çətin olan böyüklükdə, ucsuz-bucaqsız bir məlumat miqdarı çıxar. Üstəlik, burada yalnız insanın genetik məlumatından bəhs edirik. Bir də yer üzündə indiyə kimi yaşayan milyonlarla canlı növünün genetik məlumatına diqqət etsək, bu miqdar ağılın sərhədlərini çətinləşdirən ölçülərə çatır. Hər cür məlumatın

sahibi Uca Rəbbimizin DNT-də təcəlli edən elmi təsadüf iddialarını yerlə bir edir. Bir ayədə belə buyurulur:

Xeyr, Biz haqqı batilin üstünə atarıq və o da onun işini bitirər. Bir anda batilin yox olub getdiyini görərsiniz. Allaha aid etdiyiniz sifətlərə görə vay halınıza! (Ənbiya surəsi, 18)

DNT sonsuz məlumat və ağıl sahibi Allahın sənətinin nümunələrindəndir

Təkamül nəzəriyyəsinin təməl iddiaları kor təsadüflərə söykənir, halbuki, təsadüf məlumat meydana gətirməz. Bir gün bir kağız üzərində xərçəngi müalicə edən bir dərmanın düsturu yazılı olaraq tapılsa, bu elm adamını bir an əvvəl tapmaq, hətta özünə mükafat vermək üçün bütün əlaqədar qurumlar səfərbər olar. Heç kim "Görəsən, bu yazı kağıza mürəkkəbin tökülməsi ilə meydana gəldi?" deyə düşünməz. Ağıl sahibi, sağlam düşünən hər insan bu yazını ancaq kimya, fiziologiya, onkologiya (xərçəng xəstəliklərini araşdıran elm sahəsi) və farmakologiya (dərmanları araşdıran elm sahəsi) üzrə ixtisas sahibi olan birinin yazdığını düşünəcək.

Təkamülçülərin DNT-dəki məlumatın qaynağını təsadüflərlə açıqlamağa çalışmaları, oxuduğunuz bu yazının təsadüfən meydana gəldiyini iddia etməklə müqayisə olunmayacaq böyüklükdə bir məntiq pozuqluğudur. Çünki DNT-də bədəndəki 100 min növ zülalın hər birinə aid dəqiq molekulyar düsturlar və bunların istehsalı əsnasında uyğun gələn həssas təlimatlar yazılmışdır. Bununla yanaşı, digər hüceyrələrlə ünsiyyətdə uyğun gələcək xəbərləşmə protokolları, bunun üçün istifadə ediləcək xəbərçi hormonların istehsal planları və bunlar kimi saysız müxtəliflikdəki başqa məlumatlar da DNT-də yazılıdır.

DNT-nin və ehtiva etdiyi ucsuz-bucaqsız məlumatın öz-özünə meydana gəldiyini iddia etmək ciddi bir məntiq çöküntüsüdür. İnsan Genomu layihəsini icra edən Celera Genomics şirkətinin mövzu haqqındakı ən əhəmiyyətli mütəxəssislərindən biri olan Yen Myers DNT-dəki məlumatın fəvqəladəliyini belə ifadə etmişdir:

"Biz də hələ anlamamışıq... metafizik, fəvqəltəbii bir ünsür var. Məni həqiqətən heyratə salan həyatın memarlığıdır... Sistem inanılmaz dərəcədə kompleksdir... Burada

[DNT-də] çox möhtəşəm bir ağıl var. Belə düşünməyin elmdən kənar olduğuna inanmıram. Digərləri elə düşünə bilər, lakin mən yox."(65)

Kitabın sonrakı hissələrində yer alan DNT-nin mənşəyi ilə əlaqədar təkamülçü iddialar "həll edilməmiş bir sirr" kimi ifadələrlə doludur. Bəzən də yuxarıda görüldüyü kimi, DNT-dəki fəvqəladəlik üstün bir ağıl ifadəsiylə açıqlanmağa çalışılır. Bəzi elm adamlarının ifadə edə bilmədiyi amma heyran qaldığı bu ağıl və məlumat Uca Rəbbimiz Allahın sonsuz aqlının və sonsuz məlumatının əks olunmasıdır. Bir Quran ayəsində belə buyrulur:

Allah göylərin və yerin nurudur. Onun möminlərin qəlbində olan nuru, içində çıraqlı olan bir taxçaya bənzəyir; o çıraqlı şüşənin içindədir, şüşə isə, sanki inci kimi bir ulduzdur. O çıraqlı təkə şərqə və ya təkə qərbə aid edilməyən daim günəş şüaları altında qalan mübarək zeytun ağacından yandırılır. Onun yağı özünə od toxunmasa da, sanki işıqlı saçır. Bu nur üstündə nurdur. Allah istədiyini Öz nuruna yönəldir. Allah insanlar üçün misallar çəkir. Allah hər şeyi Biləndir. (Nur surəsi, 35)

5-Cİ HİSSƏ

DNT MOLEKULUNDAKI ŞİFRƏ ELMİ

Bədəninizin hər hüceyrəsində dünyada heç kimin danışmadığı bir dildə yazılmış, möhtəşəm bir məlumat xəzinəsi gizlidir. Bu dilin əlifbası yalnız dörd hərfdən meydana gəlir və hər hərf, "əsas" və ya "nukleotid" adlanan kimyəvi bir molekulu təmsil edir. "Kodon" adı verilən genetik sözlər də bu hərflərdən meydana gəlir. Dörd hərfli bu DNT dili, adenin, timin, qvanin və sitozin (Cytosin) molekullarının A, T, G və C hərflərindən meydana gəlir. Məhz nüvədəki məlumat bankında iştirak edən məlumatlar da bu dörd hərfli əlifba ilə kodludur. A, T, G, C hərflərinin yüzlərlə bir yerə yığılanda uzun, mənalı cümlələr ortaya çıxar. Bu cümlələr bədəndəki əməliyyatların necə ediləcəyini təsvir edən, bunlara dair təlimatlar ehtiva edən genlərdir. Milyonlarla hərflər isə mənalı bir cərgə ilə üst-üstə düzülərək DNT molekulunu meydana gətirirlər. Molekulyar biolog David S. Goodsell *Our Molecular Nature* (Molekulyar təbiətimiz) adlı kitabında DNT molekulundan bu sözlərlə bəhs edir:

"DNT bəlkə də molekulların ən gözəlidir, lakin nadir bir kitab kimi həqiqi gözəlliyi cildində deyil, içində istifadə edilən sözlərdə gizlidir." (66)

İnsanın bütün fiziki xüsusiyyətləri bu xüsusi dil vasitəsiylə kodlaşdırılaraq hüceyrə nüvəsinə yığılmışdır. Canlının bədən şəkli, hər orqana aid əmək bölgüsü və bu orqanların iş nizamları, hüceyrə içində çıxarılmalı zülalların genetik kodları, istehsal olunacaq zülalların miqdar nizamlanması kimi həyati işlər DNT üzərində kodlaşdırılmışdır. Şifrələnərək yazılmış bu nəhəng əsər insan hələ tək bir hüceyrə halındaykən belə, adamın bütün bədəni haqqındakı məlumata malikdir. Digər bir sözlə, daha hələ insan meydana gəlmədən əvvəl, bədəninin əhatəli planı tək bir molekul üzərində hazırdır.

Hüceyrə nüvəsindəki yığılmış məlumatların şifrələmə sistemini izah edərkən DNT-ni meydana gətirən nuklein turşular üçün yenə hərf bənzətməsini istifadə etməyə davam edəcəyik. Bu hərflər əvvəlki hissədə araşdırdığımız kimi ikili olaraq qarşılıqlı uyğunlaşaraq bir pillə meydana gətirərlər. Bu pillələr isə üst-üstə əlavə olunaraq genləri meydana gətirərlər. DNT molekulunun bir hissəsi olan hər bir gen insan bədəninəki müəyyən xüsusiyyətlərə nəzarət edir. Boyun uzunluğu, gözün rəngi, burnun, qulağın, kəllənin quruluşu kimi saysız xüsusiyyət, əlaqədar genlərin əmriylə

meydana gəlir. Bu genləri üzərində A–T–G–C hərflərindən meydana gəlmiş yazılar olan bir kitabın səhifələrinə bənzədə bilərik.

İnsan hüceyrəsindəki DNT–lərdə təxminən 30.000 civarında gen olur. Hər gen qarşılığı olduğu zülal növünə görə, ədədləri 1.000 ilə 186.000 arasında dəyişən nukleotidlərin xüsusi bir sıralamada düzülməsindən meydana gəlir. Bu genlər insan bədənində vəzifə yerinə yetirən təxminən 200.000 civarındakı zülalın kodlarını saxlayır və bu zülalların istehsalını nəzarət edir. Bu 30.000 genin ehtiva etdiyi məlumat DNT–də olan bütün məlumatın yalnız 3 %-ni təşkil edir. Geriyə qalan 97 %-lik hissə isə indiki vaxta qədər hələ bilinmir. Ancaq bu hissədə hüceyrənin fəaliyyətləri ilə əlaqədar həyati məlumatlar olduğu aydın olmuşdur. (Ətraflı məlumat üçün baxın. DNT möcüzəsi təkamül nəzəriyyəsinə necə etibarsızdır? hissəsi)

Genlər xromosomların içində olur. Hər insan hüceyrəsinin (artırma hüceyrələri xaric) nüvəsində 46 xromosom vardır. Hər bir xromosomu gen səhifələrindən meydana gəlmiş bir cildə bənzətsək, hüceyrədə insanın bütün xüsusiyyətlərini ehtiva edən 46 cildlik bir "hüceyrə ensiklopediyası" vardır deyə bilərik. Bu hüceyrə ensiklopediyası daha əvvəl ifadə etdiyimiz kimi tam 920 cildlik Britannica ensiklopediyasının ehtiva etdiyi məlumata bərabər dəyərdir.

Hər insandakı DNT–dəki hərflərin düzülüşü fərqlidir. Bu ana qədər dünya üzərində yaşamış milyardlarla insanın hamısının bir–birindən fərqli olmalarının səbəbi də budur. Orqanların təməl quruluş və funksiyaları hər insanda eynidir. Ancaq hər kəs o qədər incə fərqliliklərlə o qədər dəqiq və xüsusi yaradılar ki, bütün insanlar tək bir hüceyrənin bölünməsiylə meydana gəldikləri və eyni təməl quruluşa sahib olduqları halda, milyardlarla fərqli görünüşdə insan ortaya çıxır.

DNT–dəki hərflərin düzülüş sırası insanın quruluşunu ən incə təfərrüatlarına qədər təyin edir. Boy, göz, saç və dəri rəngi kimi xüsusiyyətlərlə yanaşı, bədəndəki 206 sümüyün, 600 əzələnin, 10.000 eşitmə sinir şəbəkəsinin, 2 milyon optik sinir şəbəkəsinin, 100 milyard sinir hüceyrəsinin, 130 milyard metr uzunluğundakı damarların və 100 trilyon hüceyrənin planları, tək bir hüceyrənin DNT–sində mövcuddur. Kanadalı elmi yazar Denyse O'Leary DNT–dəki məlumatdan bu ifadələrlə bəhs etmişdir:

"Məlumatın əsl çəşdirici olanı DNT–də yazılı əsərdir. Təkrar edən bir düzülüşü yoxdur. Lakin digər məlumat ilə əlaqəli bir düzülüşü var və çox kompleksdir. Məsələn, pişiyin embrionundakı DNT embrionun bala bir pişik olması üçün çox kompleks təlimatlar ehtiva edir." (67)

İndi bu məlumatların ardınca düşünək: Bir söz belə, yazan bir adam olmadan meydana gələ bilmədiyinə görə, insan hüceyrəsindəki milyardlarla hərf necə meydana gəlmişdir? Bu hərflər necə olub ki, belə mükəmməl və kompleks bir bədənin bənzərsiz planını meydana gətirəcək bir nizamda, bir-birinin ardına mənalı bir şəkildə düzülmüşdür? Əgər bu hərflərin nizamında çox kiçik bir dəyişiklik olsaydı, əl barmaqlarınız ayağınızda, gözünüz qarınıızda yerləşə bilər, ya da başınız tərs istiqamətə dönə bilərdi. Qollarınız çox qısa, ya da uzun ola bilər, və ya dodaqlarınız bir-birinə bitişik ola bilərdi. Bu anda normal bir insan olaraq həyat davam etdirə biliriksə, bu ancaq Uca Rəbbimizin izniylədir. Allah hər insanın DNT-sindəki hərflərin nizamını buna vəsilə etmişdir. Bir ayədə Allah belə buyurmuşdur:

O, Xaliq, yoxdan Yaradan, Surətverən Allahdır. Ən gözəl adlar yalnız Ona məxsusdur. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Onun şəninə təriflər deyir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir. (Həşr surəsi, 24)

DNT molekulu kodlu mesajlar ehtiva edir

DNT molekulunda atomların özünəməxsus düzülüşü, maksimum şifrəni, minimum sahədə daşıya biləcək üstün bir yaradılışa malikdir. DNT molekulu üzərində qeydli genetik şifrə hüceyrə nüvəsinə kimyəvi düsturlarla yazılmışdır. Ancaq bəhs etdiyimiz şifrə nə kompyuter mühitində, nə də kağız üzərindədir. Şifrələməyi meydana gətirən hər bir hərf, əslində müəyyən kimyəvi xüsusiyyətlərə və üçölçülü xüsusi bir quruluşa sahib bir molekuldur. Kimya professoru Arthur Ernest Wilder-Smith bir kitabında DNT molekulundakı mesajla belə diqqət çəkmişdir:

"Bütün bioloji hüceyrələr hüceyrə nüvəsindəki DNT molekullarında kodlu şəkildə olan proqram tərəfindən istiqamətləndirilərlər... Bütün kimyəvi maddələr mübadiləsi kod tərəfindən əvvəldən proqramlaşdırılmışdır... Bu cür bir sistemi nəzəri olaraq izah edə bilmək üçün lazımlı olan, çox uzun şərtlərdən çəkinmək üçün genetik kod sisteminin əsas xüsusiyyətlərini bir neçə bənzətmə ilə izah edəcəyik. Beynəlxalq olaraq qəbul edilən təcili yardım çağırışı "SOS"dur. Bu çağırış şifrələnmiş halda məlumat ehtiva edər və eyni zamanda ... – – ... (üç nöqtə, üç xətt, üç nöqtə) olaraq da göstərilə bilər. Burada nöqtələr və xətlər Morze əlifbasının iki hərfini təmsil edər. Əlifbamızdakı "S" hərfi "... " ilə, "O" hərfi isə "- - -" ilə göstərilər. Morze əlifbasını müxtəlif üsullar istifadə edərək saxlaya bilər, ya da çatdırıla bilər. Məsələn, bu hərflər

bir kağız üzərinə yazıla bilər, şəklə ad günü tortu üzərinə yazıla bilər, ya da bir təyyarə tüstü buraxaraq səmaya eyni hərfləri yazıla bilər... Verilən mesaj və məlumat eyni qalar, hansı mühitdə çatdırılırsa çatdırılsan, məzmun "SOS" şəklindədir. Morze şifrəsindəki nöqtələr və xətlər, hətta bir ip üzərində düyünlərlə göstərilə bilər. Xətt böyük bir düyünlə, nöqtə də daha kiçik bir düyünlə göstərilə bilər. Bu vəziyyətdə Morze şifrəsiylə yazılmış mesajın çatdırılması üçün kağız zəminə ehtiyac duyulmaz. Bir ip belə bunun üçün kifayətdir. Buna bənzər bir sistem istifadə edilərək, tək və cüt düyünlər ehtiva edən bir ip istifadə edilərək Goethenin "Faust" əsəri yazıla bilər." (68)

Yuxarıdakı sitatda da ifadə edildiyi kimi, məlumatın məzmunu köçürmə şəklindən müstəqildir. Bu səbəbdən yalnız DNT-dəki əsasların sıralaması deyil, DNT-nin ehtiva etdiyi kodlu məlumat, mesaj da diqqət çəkicidir. Elmi yazar Richard Milton DNT-dəki mesajın kodlaşdırılmasındakı həssas nizamla belə diqqət çəkmişdir:

"... Bir proqramdakı bütün təlimatlar, həm kompyuterin təchizatına ani, həm də proqramın digər hissələrinə təsir etməsi baxımından proqramçı tərəfindən çox diqqətli düşünülməlidir. Proqramçının təlimatları yazmaq üçün istifadə etdiyi hərflər və rəqəmlər proqram dilinin dil quruluşuna və sözlərinə görə mütləq qətilikdə yazılmalıdır ki, kompyuter sistemi funksiya görə bilsin. Ən əhəmiyyətsiz bir səhv belə, hər birinə təmamilə təsir edən bir pozğunluğa səbəb ola bilər. Məsələn, 1977-ci ildə NASA-nın Cape Canaveraldan bir peyki havaya buraxması, vasitə havalandıqdan qısa bir müddət sonra faciəylə nəticələndi. NASA mühəndislərinin daha sonra etdikləri araşdırmada qəzaya kompyuterin rəhbər sistemindəki bir səhvin səbəb olduğu ortaya çıxdı. Rəhbər proqramda sadə bir vergül unudulmuşdu. Ən sadə dillə, məsələn, basic, ən sadə bir kompyuter əməliyyatını proqramlaşdırmaq istəyən biri problemi anlayacaq. Söz düzülüşündə ən kiçik bir səhv etsəniz, bir hərfi, bir nöqtəni, ya da boşluğu belə buraxsanız, proqram işləməz. Eyni şəkildə hər bir nukleotid qətiliklə doğru nizamda yazılmalıdır və dölün varlığını davam etdirə bilməsi üçün DNT molekulunda qətiliklə doğru yerdə olmalıdır. İnsanlardakı, heyvanlardakı və bitkilərdəki təməl funksional pozuqluqlar da tək bir DNT molekulunun və ya bu molekuldakı tək bir nukleotidin itkisi, ya da yer dəyişməsiylə olar. (69)

Massachusetts Texnologiya İnstitutundan məlumat nəzəriyyəsi və rəsmi dillər mövzusunda mütəxəssis Prof. Murray Eden: "Var olan heç bir rəsmi dil, cümlələri ifadə edən simvol düzülüşündə təsadüfi dəyişmələri qəbul edə bilməz. Məna dərhal pozular. Hər hansı bir dəyişmə, sintaksis [cümlə məlumatı] olaraq qaydalara uyğun olmalıdır."(70) deyərək, bir dilin simvolları təsadüfi qarışdırıldıqda mənanın daim

pozulacağını ifadə edir. Ardınca da bu qaydanın genetik məlumatı meydana gətirən DNT dili üçün də etibarlı olduğunu dilə gətirir.

Bütün bu şərhlər DNT-də qarşımıza çıxan məlumatın təsadüf əsəri olmadığını göstərir. Təkamülçülərin bu xəyali iddialarına qarşı, "kriptologiya" adlanan və məlumatın təhlükəsizliyini təmin edən riyazi şifrə elmini də nümunə verə bilərik. Bu elm sahəsinin məqsədlərindən biri məlumatın oxunmasına və dəyişdirilməsinə mane olmaqdır. Məsələn, bir xaker (icazəsi olmadan başqasının kompyuter şəbəkəsinə girən adam) internet mühitində iki adam arasındakı xəbərləşmələri təqib edə bilər və bu xəbərləşmələrdə göndərilən məlumatlar üzərində dəyişiklik edə bilər. Bu baxımdan məlumatın məzmununun qorunması, orijinal qeydlərin saxlanması da əhəmiyyətli bir mövzudur. Çatdırılacaq məlumatın təhlükəsizliyi nə qədər əhəmiyyətlidirsə, istifadə edilən şifrələmə üsulu da o dərəcə əhəmiyyət daşıyır və çətinləşir. Bunun üçün məlumatların hər kəs tərəfindən asanlıqla başa düşülməsinə mane olan xüsusi proqramlar istifadə edilir. Bu proqramı ancaq müəyyən kəslər oxuya bilər və dəyişdirə bilər. Səlahiyyətsiz kəslərin müdaxiləsinə mane olmaq üçün də məlumatların doğruluğu təhlükəsizlik sistemləriylə təsdiq edilir.

Genetik məlumatın isə insan həyatı ilə həqiqətən əlaqəli olduğu üçün heç bir dəyişikliyə uğramamalıdır. Ancaq bu qədər əhəmiyyətli bir məlumat xəzinəsinin hüceyrə içində gizli olduğunu elm adamları ancaq əlli il bundan əvvəl aşkar etmişdilər. Halbuki, insan ilk yaradıldığından bəri bu qiymətli məlumat, nüvənin içində qorunur və xüsusi bir şifrə ilə şifrələnmişdir. Bu molekulda əlaqədar hər incəlik Allahın üstün yaratmasının nümunələriylə doludur. DNT bizlərə bu sualların cavabını düşündürməlidir:

- Mükəmməl bir bədən inşa edəcək məlumata kim malikdir?
- Məlumatı canlı bir toxuma içində kim saxlayır?
- Bu qədər əhatəli məlumatı, kiçik bir məkana kim, necə yerləşdirir?
- Bu məlumatın əhəmiyyətli olduğunu bilib, kim qoruyur?
- Məlumatı kim şifrələyir və bunun tərcüməsini kim edir?
- Məlumatın deşifrəsi əsnasında əskikliyə, pozulmağa uğramaması üçün kim tədbir görür?
- Məlumatın digər nəsillərə köçürülməsi və bunun üçün necə bir üsulla izlənilməli olduğunu kim bilir?

- Toxumalar yeniləndikcə və hüceyrələr bölünərək çoxaldıqca, bu məlumatı yeni hüceyrələrə kim, necə köçürür?

Səhifələrlə soruşa biləcəyimiz bütün bu suallar, bizi üstün ağıl və məlumat sahibi Yaradıcımızın varlığına aparar. DNT, "... Hər şeyi sağlam və yerli yerində edən Allahın sənəti (quruluşu)dur..." (Nəml surəsi, 88) Quranda Allah insanın yaradılışındakı nizamı belə bildirilir:

Ey insan! Səni öz Səxavətli Rəbbinə qarşı qoyan nədir? O ki, səni yaradıb kamilləşdirdi və sənə gözəl bir surət verdi. Səni istədiyi şəkllə saldı. (İnfitar surəsi, 6–8)

Bir canlının bütün bədən funksiyaları haqqında nələrə ehtiyac duyduğunu açıqlayan bir əsərin yazılması üçün, əsərin sahibinin, bu canlının bədən quruluşunun bütün xırdalıklarına hakim olması, atom və molekul səviyyəsində hüceyrə fəaliyyətlərinin necə icra ediləcəyini tamamilə bilməsi və körpəlik vaxtından ölümünə qədər keçirə biləcəyi hər dövrə aid xüsusi ehtiyaclarını və lazım olanları ölçüylə təsbit etməsi lazımdır. Rəbbimiz Allah bu məlumatların tək sahibidir və insanı "müəyyən şəkildə formalaşdırdı." (Əbəsə surəsi, 19)

Həmçinin unutmamaq lazımdır ki, yalnız insanların deyil, yer üzündəki bütün canlıların; bakteriyaların, virusların, bəcəklərin, atların, bitkilərin də hüceyrələrində özlərinə aid bir DNT-ləri vardır. Hər birinin DNT-nin içindəki məlumatlar da aid olduğu canlının öz bədən quruluşunun hissələrini və ehtiyaclarına istiqamətli xüsusi məlumatları ehtiva edər. Yer üzündə milyonlarla canlı növü olduğu düşünülə, bu məlumatın miqdarı və əhatəsi daha yaxşı aydın olacaq. Hər canlıyı əvvəlcədən bütün ehtiyaclarına istiqamətli məlumatlarla təchiz edən və bu məlumatı hüceyrələrinin içinə yerləşdirən, fərqli növlər üçün ayrı DNT düzölmələri yaradan Uca Rəbbimizdir.

4 əlifbalı DNT dilindən 20 əlifbalı zülal dilinə tərcümə

Əvvəlki hissələrdə ifadə etdiyimiz kimi, hüceyrə içindəki məlumat bankı DNT üzərindəki A, T, G və C hərfləri ilə göstərilən dörd kimyəvi əsasla kodlaşdırılmışdır. Ancaq DNT-də qeyd olunan bu məlumatın istifadə edilə bilməsi üçün 4 hərflı DNT dilindən 20 hərflı zülal dilinə çevrilməsi lazımdır. DNT-dəki məlumat ancaq bu tərcümə əməliyyatı nəticəsində zülallar üçün mənalı hala gəlir. Məşhur kimyaçı Prof. Wilder Smith iki dil arasında tərcümə edən bir sistemin çətinliyinə bu sözlərlə diqqət çəkmişdir:

Bir dildən bir başqasına tərcümə edilməsi kompyuterdə proqramlaşdırıla biləcək ən çətin işlərdən biridir. Tərcümənin təminədiçi səviyyədə olması üçün kompyutərə geniş əhatəli və yüksək dərəcədə kompleks proqram diqqətlə yüklənməlidir. Amerikalılar ruscadan ingiliscəyə avtomatik tərcümə etmək üçün milyonlarla dollar xərcləmişdir. İyirmi illik işin ardınca hələ müstəqil olaraq ifadələr ehtiva edən rusca, maşının işini nizamlı olaraq nəzarət edən yaxşı bir tərcüməçi olmadan ingiliscəyə çevirə bilən bir maşın yoxdur. Deyimlərin bir dildən digərinə maşınla tərcüməsi o qədər çətin bir əməliyyatdır ki, maşının əvvəldən proqramlaşdırılması yenə də kafi olmur. (71)

Yuxarıdakı sitatda da ifadə edildiyi kimi iki dil arasında əskiksiz və doğru bir tərcümənin texniki bir proqram vasitəsilə edilməsi mümkün görünür. Halbuki, DNT dilinin zülal dilinə necə çevriləcəyi DNT-də əvvəldən proqramlaşdırılmışdır və bu sistem milyardlarla insanın trilyonlarca hüceyrəsində qüsursuz bir şəkildə işə davam edir. Kanadalı elmi yazar Denyse O'Leary isə 4 hərflı gen dili ilə 20 hərflı zülal dili arasındakı olması gözlənilən ünsiyyət çətinliyini belə bildirir:

"İnsan genomu haqqında bildiklərimiz bunlar: Genlərimiz, kompleks kombinasiyalar içində birlikdə işləyər. Bizi canlı tutan hər hüceyrədəki əməliyyatları reallaşdıran mexanizmlər olan inanılmaz müxtəliflikdəki zülalların inşasını idarə edərkən davamlı olaraq bir-birləriylə danışırlar. İşin çətin olan qismi genlərdə olduğu kimi 4 quruluş daşı yerinə zülalların 20 quruluş daşı vardır." (72)

Ancaq çətinlik olaraq təsvir edilən bu vəziyyətə baxmayaraq, yer üzündəki bütün canlılarda DNT diliylə yazılmış şifrəli təriflər lazım olduğu şəkildə oxunur, tərcümə edilir və istifadə edilir. Hüceyrə içində təcəlli edən bu ağıl canlılığı yaradan və rəhmətiylə yaratmağa davam edən, hər şeyin sahibi və hakimi Uca Rəbbimizə aiddir. Quranda belə bildirilir:

Ən Uca Rəbbinin adına təriflər de! O Rəbbin ki, hər şeyi yaradıb kamilləşdirdi; (Əla surəsi, 1–2)

Qoy baxıb görsün Allah onu nədən yaradıb? Allah onu nütfədən yaratdı və müəyyən şəkildə formalaşdırdı.(Əbəsə surəsi, 18–19)

DNT-DƏ QEYDLİ BƏNZƏRSİZ İSTEHSAL SİSTEMİ: ZÜLAL SİNTEZİ

Zülallar bədəndə bir çox həyati vəzifəyə sahib böyük, kompleks molekulardır. Hüceyrədəki işlərin böyük hissəsini yerinə yetirən zülallar bədən toxumalarının və orqanların meydana gəlməsi və vəzifələrini davam etdirmələri üçün lazımlıdır. Zülallar amin turşusu adlanan yüzlərlə, hətta minlərlə kiçik vahiddən meydana gəlirlər. Bir zülalı meydana gətirmək üçün istifadə edilən 20 növ amin turşusu vardır və hər zülal 300 ilə 1000 arası amin turşunun kombinasiyasından meydana gəlir. (73) Amin turşularının yaranması zülalların özlərinə xas üçölçülü strukturlarını və xüsusi vəzifələrini təyin edir. Beləcə, hər orqan özü üçün xüsusi olaraq çıxarılan bu zülalları istifadə edir və insanın həyatda qalmasını təmin edən sistemləri işlədir.

İnsan bədənində hər biri ayrı əhəmiyyət daşıyan təxminən 200.000 fərqli növ zülal olur. Zülalları meydana gətirən 20 amin turşusu əgər təsadüfi bir yerə gəlsəydi, funksiya görməyən saysız fərqli düzülməyə sahib amin turşusu yığınları ola bilərdilər. Lakin bu çox xüsusi düzülüşlər, insanın həyat funksiyaları üçün lazımlı olan zülalların meydana gəlməsini təmin edir. Zülallar sahib olduqları xüsusi düzülüşlərə görə, hüceyrənin fərqli hissələrində elementlər olarlar və fərqli vəzifələr boynuna götürürlər. Məsələn, zülallar bir yerə gələrək bədəndəki fəaliyyətləri sürətləndirən fermentləri, xəstəliklərlə döyüşən antitellər, orqanların işini təşkil edən hormonları meydana gətirirlər. Bunların hər birinin bədən üçün ayrı və imtina edilməz bir əhəmiyyəti vardır.

Qida yoluyla alınan zülallar insan bədənində mövcud strukturlarıyla funksiya yerinə yetirməzlər. Əvvəl hüceyrədəki xüsusi laboratoriyalara alınarlar və burada daha kiçik molekul olan amin turşularına təhlil edilirlər. Daha sonra bu amin turşuları hüceyrə DNT-sində şifrələri olan 200.000 qədər zülal növündən, o anda lazımlı olanlarını meydana gətirmək üçün yeni düzülüşlərlə bir yerə gətirilirlər. Hər mərhələsi ayrı bir möcüzə olan bu istehsal mexanizminə "zülal sintezi" adı verilir.

Zülalların sintez edilməsi hüceyrələrin əsas işidir. Çünki hüceyrə içində az qala hər işi zülallar edir. İnsan bədənindəki on minlərlə fərqli zülal, lazım olduqda təmir edilir; köhnədikdə isə yeniləriylə dəyişdirilir. Yeni bir zülalın çıxarılması üçün genetik məlumatda yer alan təriflərə baxılır və ehtiyac duyulan zülal buna görə çıxarılır. Zülalların istehsal planı DNT üzərindəki şifrəli təlimatlarda ətraflı olaraq mövcuddur.

Molekulyar bioloq Michael Denton DNT-dəki zülal istehsal planından belə bəhs etmişdir:

"DNT-in həyatın məlumat bankı və bütün bioloji məlumatların yığılma mərkəzi olduğu nöqtədə, zülallar da həyatın canlı aktyorlarıdır. Bu universal qurucu maşınlar, ya da nano-idarəçilər tək ölçülü DNT yuxusunu, hüceyrənin canlı və üçölçülü həqiqətinə çevirərlər. Zülallar, DNT üzərindəki təlimatları oxuyaraq, atomlar ilə molekulaları trilyonlarca bənzərsiz, müəyyən tənzimləmələrə girmələri üçün istiqamətləndirirlər; hüceyrənin özünü çütləşdirməsi və özünü tənzimləmə möcüzələrinin reallaşmasını təmin edərlər."(74)

İnsan gündəlik həyatını davam etdirərkən bədəndəki 100 trilyon hüceyrənin dərhal hamısında hər an bu kompleks əməliyyatlar reallaşır. Bədəndəki törəmə və qan hüceyrələri xaric bütün hüceyrələr keçən hər saniyədə təxminən 2 min zülal çıxarır. Yetkin bir insanın bədəndə təxminən 100 trilyon hüceyrə, günün hər saatında təxminən 150.000.000.000.000.000.000 (150 kentilyon) ədəd amin turşusunu qüsursuzca təşkil edərək, zülal zəncirləri meydana gətirir. (75) Bu hər gün, hər dəqiqə, hər saniyə reallaşır. Prof. Gerald L. Schroeder hüceyrə içindəki bu mühiti belə təsvir edir:

"Hüceyrələrimiz hərəkətliliyin heç azalmadığı bir şah əsərdir. Yeddi gün, 24 saat, hər saniyə istehsal olunan iki min zülal, ehtiyac duyulan nöqtələrə tam lazım olduğu kimi dağılır. Burada gecə yuxusuna çəkilmək deyə bir şey yoxdur." (76)

Canlıların həyatlarını davam etdirə bilmələrində həyati bir əhəmiyyəti olan zülalların, hüceyrə içində istehsalları üçün dünya üzərindəki heç bir nümunə ilə müqayisə edilə bilməyəcək komplekslikdə və nizamda qüsursuz bir sistem var. Bu kompleks istehsal təsisində heç bir səhvə yer yoxdur. Hər hansı bir mərhələdə meydana gələn bir axsaqlıq, dərhal təhlükəsizlik idarə sistemi sayəsində düzəldilər. Beləcə, canlıların həyatını davam etdirməsini təmin edəcək zülallar heç bir axsama olmadan tam lazım olduğu zamanda, tam lazım olan yerdə və şəkildə çıxarılırlar.

Zülal istehsalının bir başqa möcüzəvi xüsusiyyəti də çox yüksək bir sürətdə reallaşmasıdır. Məsələn, 100 amin turşusu daşıyan bir zülal molekulu, E. coli bakteriyasının hüceyrəsi tərəfindən 5 saniyədə sintez edilir. (77) Bu elə böyük bir sürətdir ki, belə bir sürətdə bütün istehsal müddətini qüsursuz şəkildə tamamlaya bilən bir fabrik yer üzündə mövcud deyil. Bu sürət canlılar üçün çox əhəmiyyətlidir, çünki hüceyrələrdə canlılığın davam etdirilməsi üçün hər an bir çox zülala ehtiyac duyulur. Molekulyar bioloq David S. Goodsell *The Machinery of Life* (Həyatın

Mexanizmi) adlı kitabında zülal sintezinin canlılıq baxımından əhəmiyyətini bu ifadələrlə izah etmişdir:

"Həyatı mümkün edən ən əhəmiyyətli molekulyar müddət zülal sintezidir, çünki həyatın haradasa hər nöqtəsində zülallar istifadə edilir. Zülal sintezi bir-birləriylə çox sıx əlaqəli reaksiyaları ehtiva edər və bunların böyük bir qismi yenə zülallar tərəfindən reallaşdırılır. Bu da biokimyayın cavablandırılmamış bilməcələrindən birini ortaya qoyar. Hansı daha əvvəl gəlmişdir, zülallarmı, zülal sintezimi? Əgər zülalların istehsalı üçün yenə zülallar lazımdırsa, hər şey necə başlamışdır?" (78)

Təkamülçülər üçün bu suala cavab vermək mümkün deyil. Çünki darvinistlər buradakı açıq həqiqəti görmələrinə, daha doğrusu vicdanla dilə gətirmələrinə mane olur. Halbuki, yaradılış həqiqəti qaçılmazdır: Zülalları da hüceyrə içində böyük bir sürətlə reallaşan zülal sintezini də eyni anda yaradan Uca Allahdır. Rəbbimiz hər bir hüceyrəmizdəki DNT-də kodlu məlumatları vəsilə edərək, zülal sintezi kimi həyati əməliyyatların axsamadan davam etdirilməsinə imkan vermişdir.

Zülal istehsalı əsnasında bir çox zülal eyni anda fəaliyyət göstərir. Hüceyrələrin içində zülal istehsalı üçün lazım olan bütün parçalar əskiksiz şəkildə bir yerdə işləyir. 80-dən çox ribosom zülalı, 20-dən çox amin turşusu xəbərçisi olan molekul, bir quruluşun üzərində köməkçi ferment, 100-dən çox son əməliyyatları reallaşdıran fermentlər, 40-dan çox RNT molekulu olmaq üzrə təxminən 300 makromolekul koordinasiya halında zülal sintezində rol alır. (79) Böyük bir mühəndis heyətinin belə çətinliklə koordinasiya edə biləcəyi bu qüsursuz istehsal sistemi, millimetrin 1/1000-i qədər kiçik bir sahədə bundan daha kiçik yüzlərlə molekulun sıx fəaliyyətiylə həyatın davam etməsini təmin edir. Bu istehsalda vəzifəli olan molekulardan tək bir dənəsinin olmadığı halda isə bütün istehsal zənciri axsayır. Bu cür planlı və birgə bir şüur içində işləyən bir sistem ancaq hər varlıq üzərində mütləq hakim olan Allahın yaratması ilə mümkündür.

Zülal sintezinin necə reallaşdığına "Zülal möcüzəsi" adlı kitabımızda ətraflı olaraq yer verilir. (Ətraflı məlumat üçün baxın. Harun Yəhya, Zülal möcüzəsi, Araşdırma Nəşriyyat) Bu səbəblə bu hissədə bu istehsalın yalnız ümumi xətlərinə toxunaraq DNT-dəki məlumatdan necə faydalanıldığını görürük.

Zülal istehsalı –"zülal sintezi"– DNT-dəki genetik məlumatın RNT-yə, oradan da zülala köçürülməsini təmin edən "transkripsiya" (RNT sintezi) və "translyasiya" (polipeptid sintezi) olaraq təyin olunan iki mərhələdə reallaşır.

İlk addım olan transkripsiya, hüceyrə nüvəsində başlayar və cüt lentli DNT-dəki genetik məlumatın tək lentli RNT molekulu vasitəsilə daşınması mənasını verər.

Zülal sintezindəki digər addım olan translyasiya isə, hüceyrənin sitoplazmasında (hüceyrənin nüvə xaricində qalan qismi) reallaşır və RNT-dəki genetik məlumatın zülalə köçürülməsi hadisəsidir.

İndi bu mərhələlərin ümumi xətlərinə birlikdə baxaq:

DNT və RNT molekullarının fərqli olmasının hikməti

Nuklein turşular hüceyrələrdə iki ayrı şəkildə olurlar: DNT (Dezoksiribonuklein turşu) və RNT (ribonuklein turşu) olaraq. DNT və RNT hüceyrələrdə fərqli funksiyaları yerinə yetirirlər. RNT ilə DNT molekulları arasındakı fərqlər ümumi xətləriylə belədir:

Strukturlarındakı şəkər fərqlidir:

RNT molekulunun onurğası, DNT-dəki dezoksiriboz şəkər molekulu yerinə, riboz şəkərinə malikdir.

Strukturlarındakı baza fərqlidir:

DNT-dəki timin (T) bezi yerinə, RNT-də urasil (U) vardır.

RNT daha qısa və tək lentlidir:

RNT DNT-ə strukturca olaraq oxşarlıq göstərən bir polimerdir (çox sayda molekulun kimyəvi bağlarla nizamlı bir şəkildə bağlanaraq meydana gətirdikləri mürəkkəblərdir) və DNT kimi o da məlumat daşıyır. Lakin RNT DNT-in əksinə tək lentlidir.

DNT daha qərarlı bir molekuldur:

RNT hər şəkər molekulunda artıq bir oksigen atomuna malikdir və hər timin əsasında bir karbon atomu əskikdir. DNT-nin şəkər molekullarında oksigen olmaması, yəni DNT-nin dezoksiriboz şəkər quruluşuna sahib olması, onu RNT-dən daha qərarlı bir molekul edir. Bu səbəblə DNT məlumat yığılması üçün ən ideal molekuldur və hüceyrədə uzun vəd edən genetik məlumatı yığmaq üçün çox daha uyğundur. Necə ki, hüceyrə içində də, canlının həyatı və bütün nəsillərin davamı üçün məlumatları saxlamaq məqsədiylə DNT vəzifəlidir. Daha qərarsız olan RNT isə keçici rollar boynuna götürür və qısa vədəli məlumatların daşınması vəzifəsini yerinə yetirir. (80)

RNT daha tez reaksiyaya girər:

Həmçinin, RNT əlavə olaraq bir hidroksil (OH) qrupuna sahib olduğu üçün DNT-dən daha asan reaksiyaya girə bilər və bu səbəblə də daha az qərarlıdır. Bu da genetik məlumatın saxlanması üçün, RNA-in DNT kimi uyğun olmadığını göstərir. Tək lentli RNT molekulunun kompleks üçölçülü strukturlara uyğunlaşma təmin edə bilməsi sayəsində, möhkəm və cüt lentli DNT spiralvari tərəfindən reallaşdırıla bilməyən katalitik fəaliyyətləri, RNT yerinə yetirə bilər. (Katalitik təsir: Bir maddənin kimyəvi bir reaksiyada, heç bir dəyişikliyə məruz qalmadan reaksiyanın olmasını və ya sürətinin dəyişməsinə təmin edən təsirdir) Bu katalitik qabiliyyətləri sayəsində RNT molekulları heyrətverici şəkildə kimyəvi strukturlarını dəyişdirə bilərlər. Məsələn, hüceyrə nüvəsindəki müddətlər əsnasında, DNT düzülməsinin böyük bir sürətindən, özlərini daha kiçik xəbərçi RNT düzülməsinə çevirirlər. Xəbərçi RNT də daha sonra ribosom tərəfindən zülalın amin turşusu düzülməsinə çevrilər. (81)

DNT-dəki məlumat daha asan əldə edilir:

RNT molekulu DNT kimi cütə spiralvari bir quruluşda olacaq olsa, RNT-də strukturca bükülmələr olmayacaq, bu da zülallar tərəfindən tanınmasına əngəl törədəcək. Eyni zamanda cüt spiralvari haldakı bir RNT dərin bir girintiyə sahib olacağından, zülalların ona daxil olması, bu səbəbdən şifrəli məlumatların oxunması DNT-dən daha çətin olacaq. (82) Başqa sözlə desək zülallar cüt spiralvari haldakı RNT-də, əsas düzülüşlərini DNT-də olduğu kimi asanlıqla tanıya bilməz. Bu səbəbdən genetik məlumatın saxlanması üçün DNT həm daha qərarlı, həm də daha asan çatıla bilən olduğu üçün RNT-dən çox daha uyğundur. (83)

DNT və RNT öz vəzifələri üçün ən ideal molekullardır:

RNT nüvənin içərisindəki DNT-dən götürdüyü genetik mesajı sitoplazmaya (hüceyrənin, nüvənin xaricində qalan qismi) daşıyır, burada məlumat tərcümə edilir. Bu iki molekulun arasındakı fərqlər, vəzifələrini yerinə yetirmələri üçün lazımlıdır. DNT hüceyrə içində qalıcı və çatıla bilən xüsusiyyətlər daşıyan, qərarlı bir məlumat saxlama mərkəzidir. RNT isə genetik məlumatın tərcümə edilməsini təmin edən dəyişən bir daşıyıcıdır. Molekulyar biolog Michael Denton *Natures Destiny* (Təbiətin Qədəri) adlı kitabında bu xüsusiyyətlərin əhəmiyyətinə belə diqqət çəkmişdir:

... bütün dəlillər bunlarda [DNT və RNT-də] meydana gələcək hər hansı bir dəyişikliyin zərərli təsirlər edəcəyini və bilinən başqa heç bir polimerin DNT və RNT molekullarının kimyəvi və fiziki xüsusiyyətlərinə sahib olmadığını göstərir. (84)

Həmçinin, tək lent halındakı RNT DNT cüt spiralvari daha elastikdir. Görüldüyü kimi DNT və RNT molekullarının hər biri öz funksiyaları üçün xüsusi olaraq yaradılmışlar. Strukturlarındakı kiçik görünüşlü fərqlərin hər biri vəzifələri baxımından son dərəcə əhəmiyyətlidir və bütün bu təfərrüatların cəmi kompleks bir nizamın parçasını meydana gətirər. Prof. Gerald L. Schroeder DNT–RNT mexanizmindəki komplekslikdən belə bəhs etmişdir:

"Tək bir təməl hüceyrə quruluşu, tək bir təməl enerji qaynağı tək bir orqanoid dəstəsi bütün canlılarda ortaqdır. Və bu birliyi təşkil edən tək bir sistem vardır; cansız işlənməmiş materialları alıb bunları yaşayan, düşünən, seçə bilən varlıqlara çevriləcək şəkildə təşkil edən DNT–RNT dəstəsi. Bu ortaqlığın insanın təxəyyülü məcbur edəcək dərəcədə kompleks bir quruluşu vardır." (85)

İnsanın bu sistem üzərində heç bir təsiri yoxdur. İnsan daha tək bir hüceyrə ikən Uca Rəbbimiz bu sistemi gözlə görülməyən bir ölçüdə insanın hüceyrələrinə yerləşdirmişdir. Allahın rəhməti ilə əhatə edilən insan hər şeydə ONA möhtac yaşayır:

De: "O Allah Təkdir! Allah Möhtac deyildir. O, nə doğub, nə doğulub, Onun bənzəri də yoxdur". (İxlas surəsi, 1–4)

DNT–dəki təlimatlara görə reallaşan zülal istehsalı

Bədəndə hər hansı bir zülala ehtiyac duyulan zaman, bu ehtiyacı ifadə edən bir məlumat istehsalı reallaşdıran hüceyrənin DNT–sinə çatdırılır. Burada diqqət yetirilməli çox əhəmiyyətli bir nöqtə var: Bədəndə hər hansı bir zülal ehtiyacı olduqda yenə zülal olan bəzi xəbərçilər, hara müraciət etmələri lazım olduğunu bilərək bütün bədəndə əlaqədar yeri tapa bilir, lazımlı məlumatı doğru yerə doğru şəkildə çatdırıb bilirlər. Bu ünsiyyəti təmin edən zülal özünə görə qaranlıq bir dəhliz olan bədənin içində itmədən yolunu taparaq, daşdığı məlumatı itirmədən, ya da hər hansı bir parçasına zərər vermədən oraya çatdırır. Yəni hər bir parçada çox böyük bir vəzifə şüuru var.

Hüceyrə nüvəsinə gələn məlumat bir silsilə kompleks və son dərəcə mütəşəkkil əməliyyatdan sonra zülala çevrilər. Zülal tələbinin bədəndəki 100 trilyon hüceyrədən doğru hüceyrələrə çatması, məlumatı alan hüceyrənin özündən nə istədiyini

anlayaraq dərhal işə başlaması və qüsursuz bir nəticə əldə etməsi, elm adamlarını heyrətləndirən hadisələrdir.

DNT molekulu üzərindəki genetik şifrə elə bir proqramdır ki, məzmununu, nə mənəni verdiyini və insan həyatı boyunca bədənə necə təsir edəcəyini tək hüceyrənin yalnız özü "bilər". Lakin bəhs edilən mövzuda hüceyrələr şüursuz və cansız atomlardan ibarət olan çoxluqlardır. Yerdə və göydə hər şeyi idarəsində saxlayan Uca Rəbbimizin istiqamətləndirməsi ilə insanların bacara bilməyəcəyi əməliyyatları qüsursuzca reallaşdırırlar. Quranda Allah belə buyumuşdur:

Mən Rəbbim və Rəbbiniz olan Allaha təvəkkül etdim. Elə bir canlı yoxdur ki, Allah onun kəkilindən tutmuş olmasın. Həqiqətən, Rəbbim ədalətlidir. (Hud surəsi, 56)

Yeddi göyü və yerdən də bir o qədərini yaradan Allahdır. Vəhy onların arasında ona görə nazil olur ki, Allahın hər şeyə qadir olduğunu və Allahın hər şeyi elmi ilə əhatə etdiyini biləsiniz. (Talaq surəsi, 12)

Zülal molekulları bir evin kərpic üstünə kərpic qoyularaq tikilməsi kimi "bloklar halında" çıxarılar. Hər fərqli zülal müəyyən bir şablona görə çıxarılar. Hər bir zülalın özünə xas amin turşusu düzülüşü, DNT-də yaddaşda olan məlumatlar tərəfindən təyin olunur. DNT molekulundakı genetik şifrənin həll edilməsi və qeydli məlumatlardan zülal çıxarılması başlıca iki mərhələdə reallaşar:

1 – DNT-dən RNT sintezi (Transkripsiya)

2 – RNT-dən zülal sintezi (Translyasiya)

1 – DNT-dən RNT sintezi (Transkripsiya):

Zülal istehsalında ilk mərhələ RNT sintezidir. Bu əməliyyat DNT spiralvari quruluşun açılmasıyla başlayar. DNT molekulu üzərindəki Adenin, Quanin, Sitozin və Timin əsasları qarşı-qarşıya gəlib əl-ələ alovlandıqda iki onurğanı birləşdirmiş, spiral quruluşu meydana gətirmişlər. Transkripsiya mərhələsində isə bəhs olunan əsaslar əllərini buraxırlar və DNT molekulunun cüt zəncirvari quruluşu eynilə bir zəncirbənd kimi açılmağa başlayar.

DNT həll edilməyə başladığıca "RNT polimeraz" adı verilən xüsusi bir zülal DNT üzərində gəzərək onu oxumağa başlayar. Bu oxuma əsnasında DNT üzərindəki əsaslara qarşılıq gələn digər əsaslar bir-birlərinə əlavə olunaraq yeni bir RNT çıxarılar. Çıxarılan bu RNT xəbərçi RNT (mRNT)-dir. Xəbərçi RNT-in DNT-dən fərqi Adenin bazasının qarşısına Timin, yerinə "U" hərfiylə göstərilən Urasil bazasının gəlməsidir. Ayrıca bu əsaslar üçlü qruplar halında sıralanmışlar.

İstehsalı tamamlanan xəbərçi RNT daha sonra DNT üzərindən ayrılaraq bir silsilə əməliyyatla müxtəlif düzəlişlərlə təbii tutular. Bir heykəltəraşın meydana gətirdiyi heykəli ən incə xırdalığına qədər yonaraq düzəltməsi kimi, hüceyrə də eyni şəkildə istehsal olunan RNT-ni düzəltmək üçün bir dəstə fermenti vəzifələndirər.

2- RNT-dən zülal sintezi (Translyasiya):

Düzəltmə əməliyyatları tamamlayan xəbərçi RNT daha sonra nüvədən çıxaraq ribosom adı verilən və enerji istehsal stansiyası olan bir hissəyə gələrək ona bağlanır. Xəbərçi RNT molekulunun bir xüsusiyyəti, sıralanan əsasların üçlü qruplar halında ayrılmasıdır. Yaradılan bu üçlü qruplara kodon adı verilir. Bu şəkildə çıxarılan mRNT ribosoma bağlandıqdan sonra, üçlü qrupların oxunmasına başlanıır.

Daşıyıcı RNT (tRNT) adı verilən bir başqa RNT növü daha vardır. Bunların zülal sintezi sırasındakı vəzifəsi yeni zülalları meydana gətirən amin turşularını daşımaqdır. Daşıyıcı RNT xəbərçi RNT və ya DNT kimi uzun deyil; üzərində yalnız 15-20 baza sırası olar. Digər bir xüsusiyyəti də bir-birinin ardınca sıralanan əsasların bir dairə meydana gətirəcək şəkildə bağlanmalarıdır. Daşıyıcı RNT halqasının üzərində iki əhəmiyyətli bölgə vardır. Bu bölgələrdən ilki daşıyacağı amin turşunun tanınmasını təmin edən bölgədir. Digər bölgə isə tRNT-nin, mRNT-yə bağlanacağı 3 ədəd baza sırasından ibarət olan bölgədir. Bu bölgəyə "anti-kodon" adı verilir.

Daşıyıcı RNT üzərində olan anti-kodon ribosoma yapışmış mRNT üzərindəki "kodon" adı verilən üçlü qruplara bağlanır. Daşıyıcı RNT-lərin anti-kodonları xəbərçi RNT üzərindəki kodonlara sırasıyla bağlanarkən, bərabərlərində amin turşularını da gətirmişlər. Daşıyıcı RNT-lər sırayla kodonlara bağlandıqca, arxalarındakı amin turşuları da bir-birləriylə bağlanmağa başlayırlar. Yüzlərlə minlərlə tRNT yan-yana düzöldükdə üzərlərindəki amin turşuları da yan-yana gəlir. Məhz yan-yana gələn bu amin turşuları bir-birləriylə bağ əmələ gətirərək zülalı sintez etməyə başlayırlar. Elə bu vaxt işi bitən tRNT yükünü boşaldaraq mRNT-dən bağını qoparar və ribosomdan

ayrılar. (Ətraflı məlumat üçün baxın. Harun Yəhya, Zülal Möcüzəsi, Araşdırma Nəşriyyat)

İstehsal boyunca tək bir amin turşunun səhv bir yerə əlavə olunması, zülalı işə yaramaz bir molekul halına gətirməyə kifayətdir. Halbuki, bu əməliyyat bütün canlı hüceyrələrdə qüsursuz bir şəkildə işləyir. Daşıyıcı vəzifəsini icra edən hər tRNT gətirdiyi hər amin turşusu istehsal təlimatında ifadə edilən yerə aparır və istehsaldakı işin pozulmamasını təmin edər. Molekulyar biolog Michael Denton buradakı fəvqəladə nizama belə diqqət çəkir:

"Əgər genom üzərində müəyyən bölgələri işarələmək üçün istifadə edilən hədəf düzülmələr, heç bir şübhəyə yer verməyəcək şəkildə bənzərsiz olmasaydı, əlbəttə xaos qaçınılmaz olacaqdı. Genom, fərqli siyirtmələrdə eyni etiketlərin iştirak etdiyi, bir fayl şkafına bənzəyəcəkdi." (86)

Şüursuz molekularda görülən bu qüsursuz intizam anlayışı şüur və məsuliyyət tələb edən hərəkətlər üstün ağıl və güc sahibi olan Allaha boyun əydiklərinin və Onun idarəsi ilə hərəkət etdiklərinin bir göstəricisidir. Quranda belə bildirilir:

De: "Sığınırım insanların Rəbbinə, insanların Hökmdarına, insanların məbuduna! (Nas surəsi, 1–3)

Açıq bir möcüzə: zülal sintezini zülallar reallaşdırır

Zülal sintezinin mərhələlərinə baxdıqda diqqətimizi çəkən mövzulardan biri tək bir zülal molekulunun çıxarılması üçün yüzlərlə fərqli zülal və fermentə ehtiyac olmasıdır. Bunların yanında yenə bir çox molekul və ion (elektrik yüklü atom) da hazır olmalıdır. Yaxşı, elə isə ilk zülal necə meydana gəlmişdir? Məhz bu sual təkamülçülərin ən əhəmiyyətli çətinliklərindən biridir. Təkamülçü biolog Carly P. Haskings American Scientist jurnalında nəşr olunan bir məqaləsində təkamülün bu çətinliyini belə ifadə etmişdir:

"... Lakin biokimyəvi genetik sayəsində təkamüllə əlaqədar bir çox əhəmiyyətli sual hələ də cavablanmamışdır... Bütün canlılarda həm DNT uyğunlaşması, həm də üzərilərdəki şifrələrin zülallara çevrilməsi, olduqca spesifik və uyğun fermentlər sayəsindədir. Eyni zamanda bu ferment molekulalarının strukturları da, şəxsən DNT tərəfindən təyin olunur. Məhz bu həqiqət təkamüldə çox sirli bir problemi ortaya

çıxarır. Görəsən təkamül hadisəsində şifrənin özü və bu şifrənin içindən də zülalların sintezində lazımlı olan digər fermentlər bərabər ortaya çıxmışdır? Bu mürəkkəblərin fəvqəladə kompleksliyi və sintez edilmələri üçün aralarında heç axsamayan bir koordinasiyanın olma zəruriliyi göz önünə alındıqda bəhs edilən mövzuda üst-üstə düşməsindən bəhs etmək çox absurd olardı. Bu suala Darvinin fikirləri xaricində cavab axtarmalıyıq. Çünki bəhs edilən mövzuda vəziyyət xüsusi yaradılışı nəzərdə tutan çox güclü bir dəlil meydana gətirmişdir." (87)

Bu elm adamının da ifadə etdiyi kimi, zülal sintezinin meydana gələ bilməsi üçün hüceyrə içindəki bütün sistemlər birlikdə var olmalıdır. Bu sistemin hissələrindən biri belə əskik olduqda zülal çıxarıla bilməz və qısaca, həyat olmaz. Təkamülçülər isə əvvəl zülalların təsadüf əsəri meydana gəldiyini, sonra da zülalların təsadüf birləşmələri ilə hüceyrələrin meydana gəldiyini iddia edirlər. Ancaq çox açıqdır ki, bu hissələrdən biri olmasa, digəri qətiyyənlə meydana gələ bilməz. Bu isə yuxarıdakı etirafda da ifadə edildiyi kimi, Allahın bütün canlıları bütün sistemləri ilə birlikdə yaratdığına açıq bir dəlildir. Allahın qüsursuz yaradışı Quranda belə bildirilir:

O, Xaliq, yoxdan Yaradan, Surətverən Allahdır. Ən gözəl adlar yalnız Ona məxsusdur. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Onun şəninə təriflər deyir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir. (Həşr surəsi, 24)

Həmçinin, bu mövzuda molekulların şüursuz atomlardan meydana gəlməsini unutmamaq, bu səbəbdən bu sualları soruşmaq lazımdır. Ağıl, şüur sahibi olmayan bir maddə, necə olur ki, bir başqa şeyi nəzarət etmə, işlərə müdaxilə etmə kimi qabiliyyətlərə sahib ola bilər? Əmrlər göndərib, müəyyən məqsədyönlü çox sistemli bir şəkildə necə hərəkət edə bilər? Darvinist təlimin təsiri altına düşən kəslər məhz bütün bunların kor və şüursuz təsadüflərin əsəri olduğunu iddia edirlər.

Ancaq hüceyrələrin varlığından xəbərsiz bu molekulların, onların ehtiyacları olan zülalları çıxarmağı, öz-özlərinə vəzifə qazanmaları, bunun üçün qərar vermələri qeyri-mümkündür. Şübhəsiz, buradakı üstün ağıl, məlumat və şüur tələb edən vəzifələri, şüursuz atomların təyin etməsi mümkün deyil. Onlar yalnız özləri üçün təyin olunmuş vəzifəni əskiksiz və qüsursuz bir şəkildə yerinə yetirərlər və onlara bu vəzifəni verən, onları bu sistemin bir hissəsi olaraq yaradan Allaha boyun əyərlər.

Bir Quran ayəsində belə bildirilir:

Sizin məbudunuz yalnız Özündən başqa heç bir məbud olmayan Allahdır. O, elm ilə hər şeyi əhatə edir". (Taha surəsi, 98)

7-Cİ HİSSƏ

DÜNYANIN ƏN QABAQCIL KÖÇÜRMƏ TEXNOLOGİYASI

Bütün bir gün ərzində siz heç fərqi olmadan, həyatınıza sağlam davam etmək üçün hüceyrələrinizdə fəvqəladə bir dəqiqlik və məsuliyyət anlayışı ilə saysız əməliyyat reallaşır. Bu əməliyyatlardan biri də insanın inkişafını, toxumalarının bərpasını təmin edən hüceyrə bölünməsidir. DNT-nin köçürülə bilmə xüsusiyyəti sayəsində hüceyrələrin bölünərək çoxalması, köhnələn toxumaların bərpa edilməsi və bu əsnada hər yeni hüceyrəyə genetik məlumatın ötürülməsi mümkün olur.

İnsan bədənindəki bütün hüceyrələr bölünərək çoxalır. Hər bölünmə əsnasında hüceyrə nüvəsindəki DNT-nin köçürülmə əməliyyatı insanı heyrətə salacaq qədər qüsursuz bir təşkilat və intizam içində reallaşır. İnsan bədənini hələ tək bir hüceyrə ikən ikiyə bölünər və bu bölünmə 2-4-8-16-32 ... nisbətiylə çoxalaraq davam edir. Hüceyrə bölünərkən yeni hüceyrə üçün DNT-nin bir surəti alınmalıdır. Necə ki, DNT hüceyrənin bölünməsindən qısa bir müddət əvvəl özünün surətini çıxarır və bunu yeni hüceyrəyə köçürür.

Hüceyrənin bölünməsi ilə əlaqədar edilən müşahidələrə görə hüceyrə bölünmədən əvvəl müəyyən bir böyüklüyə çatmaq məcburiyyətindədir. Bu müəyyən böyüklük sərhədini keçdiyi anda isə bölünmə müddəti proqramlaşdırılmış bir şəkildə başlayır. Hüceyrənin şəkli bölünməyə uyğun olaraq böyüməyə başlayanda DNT də özünü köçürür.

Bunun mənası budur: Hüceyrə bir bütün olaraq bölünməyə "qərar verməkdə" və hüceyrənin içindəki fərqli hissələri bu bölünmə qərarına uyğun olaraq davranmağa başlayırlar. Hüceyrənin belə kollektiv bir işi bacaracaq qabiliyyətə öz başına sahib olmadığı açıqdır. Bölünmə əməliyyatı, Allahın əmri ilə başlayır və başda DNT olmaq üzrə hüceyrənin bütün parçaları buna görə hərəkət edər.

İçində 3 milyard hərflik bir məlumat bankı olan DNT molekulu spiral şəkildə bir nərdivana bənzəyir. Köçürmə əməliyyatı başladıqda ilk olaraq "DNT helikaz" adlı ferment hadisə yerinə gəlir və DNT-nin spiral şəklini bir zəncirbənd kimi açmağa başlayır. Bunun nəticəsində DNT-nin heliks şəkildə bir-birinə dolanan qolları ayrılır. "DNT helikaz" hər zaman tam vaxtında vəzifə başındadır və vəzifəsini qüsursuzca, çaşmadan və DNT-yə heç bir zərər vermədən yerinə yetirir.

DNT molekulu, artıq iki lent halında bölünmüşdür. İndi sıra "DNT polimeraz" fermentindədir. Bu fermentin vəzifəsi DNT-nin iki yerə ayrılan qollarını yeni bir lentlə tamamlamaqdır. Bunun üçün DNT-nin hər bir xəttini meydana gətirən hər məlumatın qarşısına, uyğun olan məlumatı tapıb gətirər. Bu son dərəcə fəvqəladə bir vəziyyətdir. Atomlardan meydana gəlmiş, şüur və ağıldan məhrum bir ferment, DNT-nin yarım qolunu tamamlamaq üçün lazım olan məlumatları təsbit edə bilir, onları hüceyrə içindəki əlaqədar yerlərdən təmin edərək yerlərinə yerləşdirir. Bu əməliyyat əsnasında ən kiçik bir səhv belə etmir, 3 milyard hərfi ən doğru şəkildə tək-tək təsbit edərək tamamlayır. Bu əsnada başqa bir polimeraz fermenti də DNT-nin digər yarısını bənzər şəkildə tamamlayır. Bütün bunlar baş verən zaman DNT spiralının ayrılan iki parçasının bir-birinə təkrar dolanmaması üçün "heliks sabitləşdirən fermentlər" DNT-ni uclarından sabit tuturlar.

Beləcə hər iki DNT zolağının əskik olan yarıları mühitdə hazır olan vəsaitlərlə tamamlanır və iki yeni DNT molekulu əmələ gəlir. Əməliyyatın hər addımında ferment adlanan və sanki inkişaf etmiş robotlar kimi işləyən mütəxəssis zülallar vəzifəsini yerinə yetirir. Xüsusilə bu mərhələlər əsnasında reallaşan bir çox kompleks ara əməliyyatlar vardır ki, bunlar ayrıca bir kitab mövzusu olacaq qədər genişdir.

Çıxarmaq əsnasında ortaya çıxan yeni DNT molekulları nəzarətçi fermentlər tərəfindən dəfələrlə nəzarət edilir. Edilmiş bir səhv varsa ki, bu səhvlər son dərəcə həyati ola bilər, dərhal müəyyən edilir və düzəldilir. Xətali şifrə qoparılıb yerinə doğrusu gətirilər və üzərinə örtülür.

DNT-nin quruluşunu kəşf edən elm adamları James Watson və Francis Crick 1950-ci illərdə "Əla bioloji prinsip" olaraq ortaya atdıqları köçürmə müddətini çox sadələşdirmişdilər. Halbuki, bu gün məlumdur ki, DNT-nin özünü köçürməsi elm adamlarını heyratə salan bir komplekslik daşıyır. DNT-nin ən kiçik zolağının köçürülməsi üçün belə iyirmi ayrı zülal və ferment mütləq mövcud olmalıdır.(88) Prof. Werner Gitt köçürmədəki qüsursuzluğu belə dilə gətirir:

DNT elə bir quruluşa malikdir ki, hüceyrə hər ikiyə bölündükdə DNT də özünü köçürür. Bölünən hüceyrələrin hər ikisi də bölünmə və köçürmə əməliyyatından sonra qəti olaraq eyni genetik məlumata malikdir. Bu köçürmə qüsursuzdur.(89)

DNT köçürülməsindəki ən möcüzəvi istiqamətlərdən biri də bütün bu izah edilənləri yerinə yetirənlərin atomlardan ibarət olan molekullar olmasıdır. Şüursuz atomların birləşməsindən ibarət olan fermentlər DNT spiralının əskik hissələrini təsbit edir, əskikləri əlaqədar yerlərdən təmin edər və ən uyğun yerlərə əlavə möcüzəvi

fəaliyyətlər həyata keçirirlər. Şüursuz, ağıl və məlumat sahibi olmayan kiçik strukturların bu qədər kompleks, informasiya, şüur və ağıl tələb edən əməliyyatları qüsursuz yerinə yetirmələri Allahın yaratmasındakı bənzərsizliyi sərgiləyir. Bütün bu işçilər Allahın əmri ilə hərəkət edir, Allahın onlara verdiyi istedadı ilə, belə qüsursuz və insan həyatı üçün həyati bir əməliyyatı reallaşdırır. Allah Quranda insanın yaradılışındakı nizamı belə bildirir:

İnsan öz başına və məsuliyyətsiz qalacağını güman edir? Məgər o, tökülən bir qətrə nütfə deyildimi? Sonra laxtalanmış (embrion) oldu və (Allah) onu yaratdı və bir surət verdi. Beləcə ondan, kişi və dişi olmaqla iki cift yaratdı. (Qiyamət surəsi, 36–39)

Köçürmədəki bənzərsiz sürət

DNT köçürülməsi əsnasındakı bütün bu əməliyyatlar elə təəccüblü bir sürətlə həyata keçirilir ki, dəqiqədə 3.000 pillə nukleotid istehsal olunur, saniyədə isə 50 əsas cütlük köçürülür.(90) Bu əsnada bütün pillələrə vəzifəli fermentlər tərəfindən dəfələrlə nəzarət edilir və lazım olan düzəlişlər edilir.

DNT–nin çoxalması əməliyyatının nə qədər böyük bir sürətdə reallaşdığını daha yaxşı anlamaq üçün bu məlumatlar daha da açıqlayıcı olacaq: Bir hüceyrə bölünməsi 20 ilə 80 dəqiqə arasında davam edir və bu əsnada DNT–dəki məlumatın da sürətini çoxaltmalıdır. Yəni DNT–dəki 3 milyard məlumat 20 ilə 80 dəqiqə arasındakı bir müddətdə heç bir səhv, unutma və ya əskiklik olmadan köçürülə bilməlidir. Bu bir kitabxana dolusu məlumatın və ya 1.000 kitabın və ya bir milyon səhifəlik yazının bu qədər qısa müddətdə heç səhv və əksiklik olmadan çoxaldılması qədər möcüzəvi bir hadisədir. Üstəlik bu əməliyyatı reallaşdıranlar texnoloji alətlər üstün xüsusiyyətli fotosurət maşınları deyil, bəzi atomların bir–birinə əlavə olunmasıyla ibarət fermentlərdir.

Böyük bir sürətlə çıxarılan yeni DNT molekulunda xarici təsirlər nəticəsində normal şərtlərə görə daha çox səhv edilə bilər. Bu dəfə hüceyrədəki ribosomlar, DNT–dən gələn əmr istiqamətində DNT təmir fermentləri çıxarmağa başlayırlar. Beləcə, DNT öz–özünü mühafizə edir.

Hüceyrələr də insanlar kimi doğulur, çoxalır və ölürlər. Ancaq hüceyrələrin ömrü meydana gətirdikləri insanın ömründən daha qısamdır. Məsələn, altı ay əvvəl bədəninizi təşkil edən hüceyrələrin bu gün böyük bir əksəriyyəti həyatda deyil. Lakin vaxtında bölünərək yerlərinə yenilərini buraxdıqları üçün siz bu anda həyatdasınız. Buna görə hüceyrələrin çoxalması DNT-nin köçürülməsi kimi hadisələr insanın varlığını davam etdirməsi baxımından ən kiçik bir səhvə yer verilməməsi lazım olan həyati əməliyyatlardır.

Buradakı təəccüblü bir istiqamət də DNT-nin həm istehsalını təmin edən, həm də quruluşuna nəzarət edən bu fermentlərin, yenə DNT-də qeydli məlumatlara görə, DNT-nin əmr və idarəsində yaranan zülallar olmalarıdır. Ortada iç-içə keçmiş elə möhtəşəm bir sistem vardır ki, belə bir sistemin addım-addım ibarət təsadüflərlə bu hala gəlməsi heç bir şəkildə mümkün deyil. Çünki fermentin olması üçün DNT-nin olması, DNT-nin olması üçün də fermentin olması, hər ikisinin olması üçün isə hüceyrənin də bütün orqanları ilə əskiksiz var olmalıdır.

Bura qədər yekunlaşdırılan məlumatlarda da görüldüyü kimi, bədəninizdəki bütün işçilər vəzifələrini əskiksiz olaraq və müvəffəqiyyətlə yerinə yetirirlər. Allah ən böyüyündən ən kiçiyinə qədər saysız atomu və molekulu, həyatımızı sağlam bir şəkildə davam etdirmək üçün ram etmişdir. Allah bir ayədə belə bildirir:

... Həqiqətən, Allah insanlara qarşı (sərhədsiz) bir fəzl sahibidir. Ancaq insanların çoxu şükür etmir. (Mömin surəsi, 61)

Hər hüceyrə bölündükdə DNT-nin bir surətinin alınmalı olduğunu düşünən, DNT-nin ən sürətli və ən qüsursuz şəkildə köçürmə əməliyyatını icra edən, səhv əməliyyatların dərhal düzəldilməsi üçün müdhiş bir təşkilat edən güc, ağıl, iradə və elm kimə aiddir? Belə kompleks və qüsursuz bir nizamın təsadüfən inkişaf etdiyini söyləmək qəti olaraq ağıl və məntiq xaricidir. Kainatdakı bütün atomları və lazımlı bütün şərtləri bir yerə yığsanız, DNT-nin köçürülməsini reallaşdıran sistemi təsadüfən meydana gətirə bilməz. Çox aydındır ki, bu qədər qüsursuz bir sistemi yaradan və milyonlarla ildir yaratmağa davam edən, sonsuz elm, ağıl və güc sahibi olan Allahdır. Bu həqiqət bir Quran ayəsində belə bildirilir:

Göylərdə və yerdə nə varsa, hamısı Allahındır. Allah, hər şeyi əhatə edir. (Nisa surəsi, 126)

Köçürmədə səhvlərin düzəldilməsi

Bir hüceyrə bölündükdə xromosomlar özlərini köçürərkən bəzən səhvlər ortaya çıxır. Genetik məlumatdakı səhvlərin sonrakı nəsillərdə yığılaraq çoxalmasını önləmək üçün hər canlıda bu səhvlərin böyük əksəriyyətini təsbit edib düzəldən bir mexanizm vardır. Əgər bu mexanizm olmasaydı, canlıların genetik quruluşu pozulacaq və nəsilləri tükənəcəkdi.

Bəhs olunan səhvləri azaltmaq üçün hüceyrə eyni zamanda düzəltmək olaraq da vəzifə yerinə yetirər. Lakin bu düzəlişdən sonra da bir-iki səhv qala bilər. Bu səhvlər qəbul edilə biləcək səviyyədədir. Hüceyrədəki bu nəzarət mexanizmi sayəsində köçürmə əsnasında bir milyardda bir ilə yüz milyardda bir arasında çox aşağı bir səhv nisbəti tutulur. Yüz milyardda bir səhv 50 milyon səhifə sırasında edilən tək bir səhvə oxşayır. 50 milyon səhifə isə ancaq 100 professional nizamlayıcı tərəfindən həyat boyu heç dayanmadan yazıldıqda tamamlana biləcək bir miqdardır.(91) Nüvə fiziki Gerald L. Schroeder hüceyrənin içində keyfiyyətə nəzarət sistemi ilə sərgilənən ağıla belə diqqət çəkir:

"Bu sistemdəki ağıl çox ustacadır. Mən yalnız bir zülalın bir heliksi açmağı necə öyrəndiyini və ya DNT polimeraz necə meydana gəldiyindən, ya da dövrəyə girməli olduğunu necə bildiyindən və doğru vəzini tapıb ona necə bağlandığından bəhs etmirəm. Bunlarda bir sehrbazlıq nümayişini xatırladan və izah edilməyi gözləyən fəvqəladə şeylər vardır. Amma mənim "çox ağıllı" deyərkən əsl nəzərdə tutduğum şey budur: Hər yeni lent köçürülür, köçürülən lentə spiral olaraq bağlanır və bunun sayəsində keyfiyyətli idarədən məsul olan zülallar yeni köçürülən lentdə, valideynlər gələnə birbaşa müqayisədə nəzarət etmə imkanına sahib olurlar. Çox ağıllıdır! Əgər yeni yaranan iki lent bir-birinə bağlansaydılar və iki valideyn lent də orijinal duruşlarına qayıtsaydılar, edilən keyfiyyətə nəzarət sistemi daha çətin və daha səmərəsiz olardı."(92)

Açıq görünür ki, DNT-də və DNT təlimatları ilə çalışan bütün sistemlərdə heç bir təsadüfi müddətlə açıqlanmayacaq təəccüblü dərəcədə ağıllı, tədbirli hadisələr reallaşır. Bunların bir nizam içində proqramlaşdırılması isə ancaq hər şeyin məlumatına sahib hər şeyə hakim bir Yaradıcının varlığı ilə açıqlana bilər. Bu Yaradıcı rəhmətiylə bizə həyat verən, elmi ilə hər yeri qucaqlayıb əhatə edən Uca Allahdır.

Həyatı vəzifəyə sahib DNT fermentlər

Fermentlər bir reaksiyaya təsir etdikdə, bir topu yoxuşda aşağı yuvarlamaqla, yoxuş yuxarı yuvarlama arasındakı fərqə bənzər bir təsir meydana gəlir. Fermentlər biokimyəvi reaksiyaları min qat qədər sürətləndirə bilirlər.(93) İnsan hüceyrəsinin içində 3.500-dən çox ferment var. Bunlardan bir və ya bir neçəsi əskik olarsa, hüceyrə içi fəaliyyətlər tamamilə bir-birinə qarışa bilər. Bunun nəticəsi də hüceyrənin parçalanıb pozulması, başqa sözlə, canlılığın sona çatmasıdır. (Ətraflı məlumat üçün baxın. Harun Yahya, Həyat Boyu Çalışan Mucizə Maşın: Enzim)

DNT fermentlərinin ən əhəmiyyətli vəzifələrindən biri DNT molekulunun sürətinin çıxarılmasına kömək etməkdir. Bir ferment molekulunu digər zülal molekullarından ayıran tək fərq, sahib olduğu üçölçülü formadır. Əgər fermentlər öz xüsusiyyətlərini təyin edən bu xüsusi üçölçülü şəkllə sahib olmasaydılar, hüceyrə içi əməliyyatlar beyindən müxtəlif orqanlara ötürülən məlumatlar və hüceyrə içi yoxlamalar olmayacaq, beləcə hüceyrələri yaşatmaq üçün lazımlı bir çox əməliyyat aparılmayacaqdı. Belə ki, DNT-nin köçürülməsi əsnasında səhvləri düzəldən fermentin olmaması belə, əlaqədar genin funksiyasını itirməsinə və ya xətalı istehsal edərək xərcəng başlatmasına səbəb ola bilər.

DNT köçürülməsində vəzifə alan fermentlər

* DNT heliksini zəncirbənd kimi açan: DNT helikaz

Daha əvvəl də ifadə etdiyimiz kimi köçürmə əməliyyatı başladığında, ilk olaraq "DNT helikaz" adlı ferment hadisə yerinə gəlir və DNT spiralını bir zəncirbənd kimi açmağa başlayır. Bunun nəticəsində DNT-nin heliks formasında bir-birinə dolanmış qolları ayrılır. DNT helikaz hər saniyə 1.000 nukleotid cütünü açma qabiliyyətinə malikdir.

DNT-nin qolları ayrılarkən, qolların bir-birlərinə dolanmalarına mane olmaq üçün heliks sabitləşdirici fermentlər də hər iki qolu sabit tuturlar.

DNT helikaz zəncirbənd açarkən bir nöqtədə birdən dayanır. Durulan nöqtələr lazım olan məlumatın həddlərindədir. Fermentlər məlumatın harada başlayıb harada bitdiyini bilirmiş kimi böyük bir ustalıqla hərəkət edirlər.

* Yeni DNT zolaqlar çıxaran: DNT polimeraz

Sıra DNT polimeraz fermentindədir. Bu fermentin vəzifəsi isə yenə əvvəlki səhifələrdə gördüyümüz kimi, DNT-nin iki yerə ayrılan qollarını, ikinci bir qol ilə tamamlamaqdır. Bunun üçün DNT-nin bir qolunu təşkil edən hər məlumatın qarşısına uyğun olan məlumatı tapıb gətirir.

DNT polimeraz yeni zolaqları qüsursuz tamamlayacaq şəkildə çıxarar. Köhnə lentdəki sitozin, hər zaman yeni zolaqlı quanin ilə uyğun gəlir. Adenin də hər zaman timin ilə və timin də adenin ilə uyğun gəlir. Ancaq fəvqəladə bir sürətlə reallaşan bu uyğunlaşma əsnasında bəzən bir neçə səhv olur. Məsələn, DNT polimeraz adenin qarşısına bir nöqtədə timin əvəzinə, quanin yerləşdirər. Bu cür səhvlər bəzən həyati dərəcədə təhlükəlidir. Məsələn, hemoqlobinin quruluşundakı altıncı amin turşusu, əgər "qubernator" adlı bir başqa amin turşusu olaraq dəyişdirilsə, zülalda ip kimi liflər meydana gələcək və qırmızı qan hüceyrələrinin dövrünə mane olub, oraq hüceyrə anemiyası adlanan xəstəliyə gətirib çıxaracaq.(94)

Əsasları uyğunlaşma sırasındakı kimyəvi seçiciliyi elə güclüdür ki, yalnız 100.000 bazada bir səhvə yol icazə verilir. Bundan əlavə, DNT polimeraz səhvlərə qarşı çox həssasdır. Əgər səhv bir əsas uyğunlaşması reallaşsa, dərhal yox edilir və yerinə doğru əsas yerləşdirilir. DNT polimeraz işini bitirdikdən sonra da, ayrı bir bərpa fermenti yeni yaranan DNT lentində səhv qalıb-qalmadığını yoxlayır.

* Səhvlərə qarşı həddindən artıq həssas: DNT Nukleaz

Bu ferment sanki bir redaktor (yazı düzəldən adam) kimi DNT-dəki səhvi təsbit edir və səhv hərfi yerindən çıxardır. Ancaq bunun nəticəsində DNT spiralında bir boşluq meydana gəlir. Bu problemlə bir başqa ferment maraqlanır.

* DNT-dəki qopmaları təmir edən: DNT Ligaz

DNT nukleaz təsbit etdiyi səhv qismi qopardıqda DNT spiralından yaranan boşluq "DNT ligaz" adı verilən ferment tərəfindən bərpa edilir. Ən son mərhələdə əldə edilən qüsursuzluq sayəsində milyard nukleotid tək bir səhvə yol verir. Bu səhv nisbəti kompyuterlərin yoxlamasındakı hər hansı bir məlumat sistemindən qat-qat daha üstündür. Milyardda bir səhv minlərlə kitabı köçürərkən yalnız tək bir səhv etmək mənasına gəlir.(95) Bu nisbət də gözlə görülməyən bir ölçüdə nə qədər fəvqəladə bir yoxlama mexanizmi olduğunu bizlərə göstərir.

* DNT-nin düyün olmadan həll edilməsini təmin edən: Topoizomeraz

DNT zolaqlar uzunluğu minlərlə dəfə kiçik sahələrdə qablaşdırılmışlar. DNT bu kiçik sahə içərisində hərəkət edərkən bu şəklinə görə bir çox problemlə qarşılaşır. Məsələn, DNT spirali üzərindəki məlumatların oxunması üçün açılarkən aşağıda qalan bölgələr gedərək daha çox dartınır və ibarət olan bu təzyiqli sərbəst buraxmalıdır. Bu eynilə bir ipi meydana gətirən lifləri tək-tək çəkməyə bənzəyir. Belə bir vəziyyətdə ipin alt qismində dərhal qarışıqlıq meydana gəlir. Hüceyrə bölünərkən də elə bu problemin daha böyüyü meydana gəlir. Hüceyrə bölünmədən əvvəl nüvədə DNT-nin 46 xəttini iki nüsxəsi tapılar. Hər bir lentin əvvəl həll edilməsi, sonra ayrılaraq bala hüceyrələrə getməlidir.(96)

Topoizomeraz adlı DNT fermentləri hüceyrə üçün nəhəng ölçülərdəki bu problemin öhdəsindən gəlirlər. Bir topoizomeraz DNT spiralinin bir xəttini ayıraraq DNT-nin həll edilməsini və boşalmasını təmin edir. Beləcə həddindən artıq möhkəm dolanmaqdan qaynaqlanan təzyiqli azaldılır. Bu lent daha sonra təkrar birləşdirilir və ikili spiral əvvəlki halına gətirilir. Bu proseslərin hər biri çox böyük həssaslıq tələb edir. Allahın rəhmətiylə bütün bu sistemlər bizim xəbərimiz olmadan vəzifələrini qüsursuz yerinə yetirirlər və DNT lentlərində gizli dayanan genetik məlumatı qoruyurlar.

DNT və fermentlərin qüsursuz əməkdaşlığı

Bu əməliyyatlar insan bədənindəki 100 trilyon hüceyrənin hər birində hər gün orta hesabla 20.000 dəfə həyata keçir.(97) Hər ferment nə vaxt harada olmalı olduğunu, hansı mərhələdə müdaxilə etməsi lazım olduğunu bilir. Hər fermentin sırası müəyyəndir. Hər biri aralarındakı iş hissəsinə qüsursuz bir koordinasiya içində uyğunlaşırlar. Bu sistemdə ən kiçik bir qopma, əskiklik, təxirə salma olmaz. Əks halda DNT işə yaramaz bir molekul yığını halına gələcək və bədəndə ciddi ziyanlara yol açmağa biləcək.

DNT fermentləri təkamülçülərin təsadüfən və mərhələlərlə meydana gəlmə iddialarını tamamilə ortadan qaldıran yaradılış nümunələrindən biridir. Çünki DNT-nin kəşf edilməsi üçün bu fermentə ehtiyacı vardır. Ancaq bəhs olunan fermentləri meydana gətirən məlumatlar da DNT-də qorunub. Bu səbəbdən fermentlərin meydana gəlmələri üçün DNT-nin, DNT-nin varlığını davam etdirə bilməsi üçün də fermentlərin varlığı şərtidir. Hələ hər hansı birinin meydana gəlməsini açıqlamayan təkamül

nəzəriyyəsi üçün iki kompleks quruluşun eyni anda ortaya çıxması şərti daha böyük bir problemdir.

Təkamülçülərin içinə düşdükləri bu çarəsizlik təkamülçü elm adamları Fred Hoyl və Chandra Wickramasinghe tərəfindən belə etiraf edilir:

"... Həyat təsadüfi bir başlanğıca sahib ola bilməz. Kainatda var olan bütün meymunları bir çap maşının başına oturtsanız və bu meymunlar təsadüfi çap maşının düymələrinə bassalar, bu meymunlardan birinin belə Shakespearenin bir işini meydana gətirmələri qətiyyənlə mümkündür deyil. Hətta praktikada səhv sınaqların qoyulması üçün lazım olan zibil qutularının yetməməsi səbəbindən ötrü də bu qeyri-mümkündür. Özü canlı maddələr üçün də doğrudur. Həyatın cansız maddədən öz-özünə meydana gəlmə ehtimalı üçün 1 sayının yanına 40.000 sıfır qoyun. Elə həyatın cansız maddədən öz-özünə meydana gəlmə ehtimalı bu sayda bir ehtimaldır ... Əgər insan ictimai inanclarına görə və ya "Elmin təkamülə inanması lazımdır" şəklindəki meylindən ötrü ön fikirli hala gəlmirsə, bu sadə hesab Darvini və bütün nəzəriyyəni basdırmaq üçün kafi dərəcədə qeyri-mümkün bir ədəddir. Nə bu planetdə, nə də bir başqasında heç bir primitiv şorba yox idi və həyatın başlanğıcı təsadüfi olmadığına görə, o zaman müəyyən bir məqsədə istiqamətli bir ağıl məhsuludur.(98)

Belə çətin işləri görən fermentlər şüur, ağıl sahibi varlıqlar deyil. Elə isə qərar vermə, bunları tətbiq proqnozlaşdırılmasına sahibi olma, qarışıqlıqlara mane törətmə, qüsursuz bir nizam üçün tədbirlər görmək, səhv təsbit etmə, səhvləri düzəltmə, təmir kimi şüur və ağıl tələb edən hərəkətləri, bu şüursuz atom yığınları necə reallaşdırırlar? Təkamülçülərin ardına sığındıqları "təsadüf" anlayışı belə kompleks bir mexanizm qarşısında bütün mənasını itirir. Bu səbəbdən, kor təsadüflər canlılığın mənşəyi ilə əlaqədar qətiyyənlə elmi bir cavab xüsusiyyəti daşımazlar. Ağıl və vicdan sahibi hər kəs kor və şüursuz təsadüflərin əsəri olaraq belə şüurlu, planlı əməliyyatların bir-birinin ardınca reallaşmayacağını, qüsursuzluq içində edilməyəcəyini qəbul edər. Quranda Allahın varlığını inkar edənlərin həqiqətlər qarşısındakı müqaviməti belə bildirilir:

Onlar: "Sən bizi ovsunlamaq üçün möcüzə (ayə) olaraq hər nə gətirsən də, yenə də, biz sənə inanan deyilik" dedilər. (Əraf surəsi, 132)

Açıq bir həqiqətdir ki, bu sistemin bütün elementləri ilə əskiksiz bir şəkildə bir anda "meydana gəlməsi" lazımdır. Bunun mənası da yaradılmasıdır. İnsanların qavramaqda, oxuyarkən belə təqib etməkdə çətinlik çəkdiyi bu əməliyyatlar Allahın

istəyi ilə şüursuz atomların hər an asanlıqla və müvəffəqiyyətlə yerinə yetirdiyi vəzifələrdir. Allah Quranda belə buyurur:

Çünkü O, yoxdan var edən və (öldükdən sonra) təkrar dirildən Odur. O, çox bağışlayandır, çox sevən də Odur. Ərşin sahibidir; Məcid (çox Uca) dir. Hər istədiyini edəndir. (Buruc surəsi, 13–16)

8-Cİ HİSSƏ

İNSANIN DNT-DƏ QEYD OLUNAN İNŞAAT PLANI

Bir evin inşasına başlamazdan əvvəl əvvəlcə həmin binanın arxitektura bir planı hazırlanır. Bu planın həyata keçirilməsinə başlamadan əvvəl isə inşaatda istifadə ediləcək materiallar müəyyənləşdirilməli və təmin edilməlidir. Fərqli ölçülərdə və formalarda taxtalar, mismarlar, izolyasiya materialları, kafel, pəncərələr, qapılar, elektrik naqilləri, borular və daha bir çox vəsait, müəyyən bir məqsədə istiqamətli hazırlanır. Bu vəsaitlər təsadüfi istifadə edilmir; eyni şəkildə inşaatda işləyən işçilər də öz qərar və istəklərinə görə hərəkət etməzlər. Əksinə hər şey müəyyən bir plan istiqamətində və bir nəzarət altında reallaşır. İnşaat müddətində işçilərin əvvəl nəyi edəcəkləri, hansı vəsaitləri hansı sırayla və hansı miqdarda istifadə olunacağı da müəyyəndir. Məsələn, divarlar və damın inşasından əvvəl binanın təməli atılmalı, quraşdırma və məftil isə daha sonra edilməlidir. Bütün bu mərhələlər əhatəli bir planın hissələridir.

İndi yuxarıda bəhs etdiyimiz əhatəli planın gözlə görülməyən bir ölçüdə şifrələnərək saxlandığını düşünək.

İnsan bədənini bir quruluşa bənzədilsə, bədənini ən incə hissəsinə qədər əskiksiz plan və proyektini də DNT molekulu təşkil edir. DNT inşa ediləcək binanın həm vəsaitlərinin necə emal ediləcəyi, haralarda nə qədər istifadə olunacağı, həm də binanın hamısının necə görünəcəyi və necə xidmət verəcəyi kimi bütün texniki xırdaqlara malikdir.

İnsanın ana bətnindəki və doğumundan sonrakı proseslərin hamısı əvvəldən təyin olunmuş bu proqram çərçivəsində tənzimlənir. İnsanın inkişafındakı bu qüsursuz tənzimləmə Quranda belə ifadə edilir:

İnsan, öz başına və məsuliyyətsiz qalacağını güman edir? Məgər o, tökülən bir qətrə nütfə deyildimi? Sonra laxtalanmış (embrion) oldu və (Allah) onu yaratdı və bir surət verdi. " (Qiyamət surəsi, 36–38)

Hələ ana qarınıda yeni mayalanmış bir yumurta hüceyrəsi halında ikən insanın irəlində sahib olacağı bütün xüsusiyyətlərini Allah təyin etmiş və bir nizam içində DNT-də yerləşdirmişdir. Sahib olacağı göz rəngi, qan qrupu, üz şəkli, sümük quruluşu kimi bütün xüsusiyyətlər doqquz ay əvvəldən, yəni daha tək bir hüceyrə halındaykən kodlanmış bir planla müəyyəndir.

Yumurta hüceyrəsi ilk mayalandığı andan etibarən, böyüyən embrion hüceyrələrini insan görünüşünə salan bütün biokimyəvi, fiziki proseslərlə əlaqədar hadisələrin hər biri DNT-dəki layihənin nəzarəti altında reallaşır. Prof. Phillip E. Johnson bu sistemdəki qüsuruzluqdan belə bəhs edir:

"Mayalanmış yumurtadakı təlimatlar rüşeym inkişafının başlanğıcından etibarən nəzarət edir və müəyyən bir nəticəyə gəlməsini təmin edər. Bu əskiksiz təlimatlar verilən fizika və kimyanın maddi əməliyyatlarını istifadə edir, amma o əməliyyatlar tərəfindən çıxarılmayıb. Eyni şəkildə, bir kompyuterdəki proqram təminatı da bir söz əməliyyat sənədi yaratmaq üçün təbii əməliyyatları istifadə edir, amma proqram ağıllı bir işçi tərəfindən yazılmalıdır.(99)

Üstəlik bir insanın inşa planı materialların istehsalını, materialların çıxarılacağı qurğuların istehsalını, enerji stansiyalarının qurulmasını da əhatə edir. Bu səbəbdən insan bədənindəki bu planın eyni dəyərində bənzətmə etmək həqiqətdə mümkün deyil. Çünki hansı nümunə üzərindən düşünürüksə düşünək, yenə də hüceyrədəki kompleksliyin yanında qeyri-kafi qalacaq. Gerald L. Schroeder bu kompleksliyin incəliklərindən gizli olan mükəmməlliyə belə diqqət çəkir:

"Həyatın meydana gəlməsinin heyranlıq verən gözəlliyi incəliklərdə gizlidir. İnsan bütün bu incəlikləri görməzlikdən gəldiyi zaman südün təbii olaraq konteynerlərdən gəldiyini düşünə bilər və bunun çəmənların üzərində parıldayan Günəşlə başlayan bir prosesin məhsulu olduğunu heç hesaba qatmaya bilər. Hamiləlikdəki mərhələlərin hər biri kompleks bir nizamə sahib bu proses içərisinə inşa edilmiş ağıllı ip uclarıdır.(100)

Hüceyrənin quruluş daşlarını meydana gətirən cansız, şüursuz atomların plan qurması, layihə qurma, şifrə yazması, şifrə həll etməsi, çox mərhələli tədbirlər görməsi, məlumatın qorunması üçün sistem qurması və bunun kimi digər bir çox şeyi etməsi mümkün deyil. Materialist və darvinist aksiomlardan müstəqil düşünə bilən hər kəs, belə bir nizamın öz-özünə meydana gələ bilməyəcəyini, əksinə çox üstün bir ağıllı – Uca Rəbbimizin əsəri olduğunu təqdir edəcək. Allahın istəyi ilə cansız

torpaqdakı elementlər canlı bir insan inşa etmək üçün bir yerə gəlir və qüsursuz bir koordinasiya kimi özlərinə verilən vəzifəsi yerinə yetirir. Quranda Allah belə bildirir:

Ki O, yaratdığı hər şeyi ən gözəl yaratdı, insanı yaratmağa palçıqdan başladı. (Səcdə surəsi, 7)

Genetik informasiya birləşir

Bir yumurtanın spermatozoidlə mayalanması yeni bir insan həyatının ilk başlanğıcıdır. Sperma və yumurta hüceyrələri qarşılaşdıqda səthlərindəki molekulların qarşılıqlı olaraq bir-birlərinə tam oturması sayəsində bioloji olaraq bir-birlərini tanıyırlar. Bəhs olunan molekullar bir-birlərinə kilidlənirlər və sperma hüceyrələri yumurtanın yumşaq qabığına bağlanır. Sperma hüceyrələri bunun ardınca yumurtaya girmək üçün mübarizə aparmağa başlayır.

Milyonlarla sperma arasından nəticədə yalnız biri müvəffəqiyyətli olar. Hər birinin özünə aid genetik proqramı vardır və körpənin cinsiyyəti də daxil olmaqla hər bir sperma digərlərindən bir çox istiqamətdən fərqlidir. Körpənin cinsiyyətini təyin edən genetik mesajı atanın sperması daşdığı üçün hansı sperma digərlərindən önə keçib yumurtaya girə bilirsə cinsiyyəti o müəyyənləşdirir. Müvəffəqiyyətli olan sperma hüceyrəsinin quyruğu və bütün hissələri ilə yumurtanın içinə daxil olduğu ana da mayalanma deyilir. Məhz bu mərhələlərin hər biri Allahın qədərdə təsbit etdiyi şəkildə inkişaf edir. Allah ayələrində bu həqiqəti insanlara belə bildirir:

Sizi Biz yaratdıq, yenə də təsdiq etmirsiniz? İndi (bətnlərə) axıtdığınız nütfəyə nə deyirsiniz? Onu siz yaradırsınız, yoxsa Biz? (Vaqiə surəsi, 57–59)

Atadan gələn sperma hüceyrəsi ananın yumurta hüceyrəsini mayalandırdığı zaman doğulacaq körpənin bütün irsi xüsusiyyətlərini təyin etmək üçün atanın və ananın genləri birləşər. Birləşməyə qatılan minlərlə genin hər birinin çox xüsusi funksiyaları vardır. Bunlar yeni doğulacaq körpənin saç və göz rəngini, üzünün formasını, skelet quruluşundakı, daxili orqanlardakı, beyin, sinirlər və əzələlərdəki saysız xırdalığı təyin edən genlərdir.

Sperma ilə yumurta birləşdikdə ibarət olan bu yeni hüceyrədə insanın həyatının sonuna qədər hər hüceyrəsində şifrəsini daşıyacağı DNT molekulunun da ilk nüsxəsi meydana gəlir. Məşhur kimyaçı Prof. Wilder Smith yumurta hüceyrəsində sərgilənən mükəmməlliyi belə vurğulayır:

İnsan sperması və yumurtası içərisindəki ikiqat spiral sistemi insan bədəninin tamamilə sintez üçün inşa təlimatlarını şifrələnmiş halda saxlayır. Əlifba sistemimiz istifadə olunan insanın genetik məlumatı kağız üzərinə yazılsa, hər biri 500 səhifədən meydana gələn 1.000 cildlik əsər meydana gətirərlər. Bu da cəmi 500.000 səhifə məlumat deməkdir. Daha doğrusu, bir topa iynə ucu qədər insan yumurtasında 500.000 səhifəlik məlumat və kimyəvi təlimat var. Məlumat saxlama və geri çağırma texnologiyasında yumurta və ümumi mənada hüceyrə miniatür bir mükəmməllikdir.(101)

Bir sperma hüceyrəsinin genetik məlumatını yumurta hüceyrəsinə əlavə olunması ilə birlikdə 1027 ədəd atomdan təşkil olunur.(102) Bu atomların fəvqəladə birləşməsi nəticəsində yeni doğulacaq bədən inkişafının bütün mərhələlərində lazım olan bütün məlumatlar da təsdiqlənir. David S. Goodsell *Our Molecular Nature (Molekulyar təbiətimiz)* adlı kitabında genetik məlumatların birləşməsini belə təsvir edir:

"Ana və atadan bu 46 lent yarısı olur, beləcə, hüceyrələrimizdəki bir–birinə bənzər 23 lent var. Ana və atadan gələn məlumatların oxunmasıyla, uşaqlarda varislik yoluyla keçən xarakter xüsusiyyətləri zəngin bir müxtəliflik meydana gətirir ..." Məsələn, valideynlərdən ikisi də tirozinaz (bir ferment) üçün lazım olan reseptə sahib deyilsə, uşaq albinos olacaq. Burunun və gözlərin şəkli, bədən quruluşu kimi digər şəxsi xüsusiyyətlər də DNT üzərindəki fərqli bölgələrin ortaq hərəkətlərinə bağlı ola bilər və ana–atadan gələn xüsusiyyətləri ustalıqla birləşdirə bilir.(103)

Burada heyvətləndirən bütün canlılarda DNT üzərində daşınan məlumatın açıq şəkildə ağıl ehtiva etməsi və yaradılış həqiqətinin qabardılmasıdır. Ortaya çıxan yeni fərd tamamilə yeni bir genetik proqrama sahib olacaq. Ana və atadan gələn genetik məlumatların birləşməsi tamamlandığı zaman yumurta bir–birinin eynisi olan iki yeni hüceyrəyə bölünür.

İnsanın quruluş daşı olan hüceyrələr meydana gəlir

Bir yumurta ilə bir spermanın birləşməsiylə meydana gələn quruluş ziqot adlanır və tək bir hüceyrədən ibarətdir. Embriyon–mayalanmış yumurta deyilən ilk hüceyrədən–

ziqotdan–meydana gəlir və bir insan görünüşü alması üçün bəhs olunan ilk hüceyrənin çoxalması lazımlıdır. Hüceyrə sanki yüksək bir şüurla bir kompyuter proqramı kimi bir proqram izləyərək bölünməyə başlayır. DNT ziqot içərisində özünün surətini çıxarır. Bu səbəbdən hüceyrədə DNT miqdarı iki qat olur. Bundan sonra hüceyrə dərhal bölünməyə başlayır. Bu DNT–lərdən biri bir hüceyrəyə gedərkən, digər DNT ikinci hüceyrəyə köçürülür. Beləliklə, hüceyrə ikiye bölünmüş olur. Bölünmələr ta ki ana qarınında bir körpənin meydana gəlməsinə qədər davam edir. Bu əməliyyat o qədər çox təkrarlanır ki, ilk hüceyrənin, embrion halına gələnə qədər trilyonlarca dəfə bölünməlidir.

Embrionun hamısının inkişafı hər bir hüceyrənin digər hüceyrələrdən aldığı və onlara göndərdiyi mesajlar yolu ilə koordinasiya içində reallaşar. Hüceyrələrin ortaq şəkildə uyğunluq içində işləyə bilməsi, genetik təlimatlar istiqamətində aralarında davamlı molekulyar bir dialoq olmasından qaynaqlanır. Bəhs olunan təlimatlar körpənin genetik proqramı içində ana–atadan gələn hüceyrələrin birləşdiyi ilk gün meydana gəlir. Bundan sonra hüceyrə hər bölünəndə və yeni iki hüceyrə meydana gətirəndə bütün genlərin eyni surəti çıxarılır və hər yeni hüceyrəyə çatdırılır. Bu səbəblə bədənimizdəki hər hüceyrə qəti olaraq eyni genlərə malikdir və genetik proqramın hamısını özündə saxlayır.(104)

Bədənimizdəki bütün hüceyrələr olduqları yer fərqli olsa da (məsələn, böyrək, qaraciyər ya da qol) eyni məlumatı daşıyır. Lakin fərqli hüceyrə növləri, eyni məlumat bankının fərqli hissələrini istifadə edir və onlar istiqamətində fərqli vəzifələr həyata keçirirlər. Eynilə kompyuterlərdə olduğu kimi məlumatın orijinalı, ana əməliyyat mərkəzindən–DNT üzərindən–daşınmaz. Bunun yerinə surətləri çıxardılar və surətlər lazımlı yerlərə daşınar.

İnsan hüceyrələri strukturundan asılı olaraq fərqlilik göstərirlər. Məsələn, qaraciyər hüceyrələri, əzələ hüceyrələri və sinir hüceyrələri fərqli şəkillərdə olmaları ilə bərabər eyni zamanda fərqli zülallar çıxarırlar və çox fərqli biokimyəvi funksiyaları həyata keçirirlər. Lakin hamısında mayalanmış yumurtadan varislik yoluyla aldıkları bir növ DNT var. Amma hər hüceyrə bu DNT–dəki genetik məlumatın fərqli bölgələrini istifadə edir. Əgər hüceyrələr eyni genetik məlumatın fərqli bölgələrini istifadə etməsələr və birtipli hüceyrə kimi çoxalsaydılar, o zaman insan əmələ gəlməzdi. İnsan yalnız sümük yığını və ya yalnız dəri kütləsi kimi bir varlıq ola bilərdi. Ancaq Rəhman və Rəhim olan Allah **"Həqiqətən, Biz insanı ən gözəl bir şəkildə yaratdıq."** (Tin Surəsi, 4) ayəsiylə də bildirdiyi kimi, bizi, estetik, simmetrik və üstün xüsusiyyətlərə sahib bir canlı olaraq yaratmışdır.

Hüceyrə bölünməsi davam edir

Hüceyrə bölünməsi zamanı hər yeni hüceyrə daha əvvəl bəhs etdiyimiz bütün kompleksliyə malikdir: DNT, mRNT, tRNT, ribosomlar, zülallar, fermentlər və s. Bütün bunlardan saniyədə təxminən beş min ədəd yaradılır.(105) Prof. Gerald Shroederin sözüylə "Həyatın möcüzəvi təbiəti incəliklərdə gizlidir."(106) Səkkizinci həftəyə gəlindikdə isə bütün əsas qisimləri diqqətə çarpan olan embrion dölə çevrilir.(107) Elmi yazar Dr. Jerry Bergman hüceyrə bölünməsi ilə əlaqədar bir məqaləsində bunları ifadə edir:

Hüceyrənin bölünməli DNT-nin bütün uzunluğu boyunca ayrılması, köçürülməli və yeni hüceyrə üçün təkrar qablaşdırılmalıdır. Heç kim hüceyrələrin bu topoloji (bucaqlı olmayan şəkildə həndəsəsi) problemi necə həll etdiyini bilmir.(108)

Hüceyrənin içində hər cür problem üçün əvvəldən düşünülmüş həllər mövcuddur və bunlar daha ilk hüceyrənin genetik məlumatında qeydli tapılar. İndiyə qədər izah etdiyimiz nümunələrdən hər biri insanın qüsursuz şəkildə yaradıldığının açıq-aşkar dəlillərindəndir. Yaradılışdakı möcüzələr bir kitaba sığmayacaq qədər çoxdur.

Hüceyrədəki təəccüblü hadisələrdən bir başqası isə genetik proqramın hamısının hər an aktiv vəziyyətdə olmamasıdır. Normal olaraq genetik məlumatın hamısının istifadəyə açıq ya da bağlı olması gözlənilir. Ancaq belə bir vəziyyətdə hər hüceyrə tək öz surətini çıxarar və tək tip hüceyrə yığını əmələ gətirdi. Çıxarılan hüceyrələrin bu dərəcə müxtəlif olmalarının və fərqli vəzifələrə sahib olmalarının səbəbi genlərin açılıb bağlanma xüsusiyyətlərinin olmasıdır.

Genlər kimyəvi dillə yazılmış cümlələr kimidir. Hər hüceyrə genlərindən yalnız bir hissəsini açar və genin açıq olan qismindəki məlumatları əks etdirir. Bu vəziyyətdə genlərin qalanı isə bağlı vəziyyətdədir. Genlərin açılıb bağlanma müddəti gen təşkili (gen tənzimlənməsi) olaraq ifadə edilir.

İnsanın normal inkişafında gen təşkilinin çox əhəmiyyətli bir yeri vardır. İnkişaf əsnasında genlərin fərqli bölgələri açılır və bağlanır; beləcə, bir beyin hüceyrəsi bir qaraciyər, ya da əzələ hüceyrəsindən fərqli görünür və fərqli funksiya yerinə yetirir. Hüceyrənin növü daha əvvəl də ifadə etdiyimiz kimi, çıxardığı zülalların cinslərinə və miqdarına görə müəyyən edilir. Çıxardığı zülallar vasitəsilə hüceyrə qaraciyər, ya da mədə, dəri və ya əzələ hüceyrəsi olaraq təyin olunur. Hüceyrələrə hansı zülalları təşkil edəcəklərini bildirən isə yenə genlərdir. Bu istehsal müəyyən genlərin açıq müəyyən genlərin də bağlı mövqedə olmaları nəticəsində baş verir. Məsələn, qaraciyər

hüceyrələri dəri hüceyrələrindən fərqli gen setlərini açaraq, hər hüceyrənin fərqli zülallar çıxarmasını və fərqli funksiyalara sahib olmalarını təmin edirlər.

Genlər bədəndəki hüceyrələrə hansı zülalları edəcəklərini söylədikləri üçün genlər olmadan bir hüceyrə yalnız qısa bir müddət yaşaya bilər. Çünki bir hüceyrənin nə etməsi–hansı zülalları çıxarması lazım olduğu–mövzusunda göstərişlərə ehtiyacı vardır. Yoxsa, təzə zülallar, qısa zaman içərisində bitər və hüceyrə həyati fəaliyyətlərini reallaşdırmadığı üçün ölür. Məsələn, genlər hüceyrələrə müəyyən zamanlarda qanın laxtalanmasını təmin edən xüsusi zülallar təşkil etməyi söyləyirlər. Xətalı genlər isə bunu bacara bilməzlər, bu səbəblə qanın laxtalanma mexanizmi pozuqluğu olan hemofiliya xəstəliyi görülür.

İnsan bədəninin bəzi zülalları ömrü boyu, bəzilərini də yalnız ehtiyac olan zamanlarda çıxarmalıdır. Buna görə bütün genlər bir hüceyrənin doğru miqdarda protein tam ehtiyacı olan zamanda çıxarmasını təmin edəcək şəkildə tənzimlənir. Məsələn, inkişaf edən embriondakı bir çox zülal çox qısa müddət lazımlıdır. Müəyyən bir hüceyrə tərəfindən çıxarılan zülallar isə embrionun harasında olduğuna, embrionun yaşına və öz genlərindən və digər hüceyrələrdən aldığı göstərişlərə asılıdır. Ancaq elm adamları hüceyrənin əlindəki planın hansı hissəsini nə vaxt dövrə xarici buraxması lazım olduğunu haradan bildiyini cavablama bilməmişlər. Bəzi genlər, yəni hər xüsusiyyətə və orqana aid fayllar tam lazım olduğu anda və doğru zamanda əngəllənərkən, bəziləri üzərindəki kilid necə olub qalxdığı, təzyiqli genlər ilə təzyiqli ortadan qaldıran genləri hərəkətə keçirən əmrləri kimin verdiyi elm adamlarına görə tamamilə qaranlıqda, cavab gözləyən suallardır.

Elmi ədəbiyyatda təşkil (regulation) olaraq keçən bir anlayışın təsadüfən reallaşan bir müddət olduğunu iddia etmək, şübhəsiz, elmlə uyğun gəlməyən bir vəziyyətdir. Burada da eyni həqiqətlə qarşı–qarşıya qalarıq: Ortada möhtəşəm bir plan və ağıl vardır; bütün bu planın və fəvqəladə sistemin sahibi Aləmlərin Rəbbi olan Allahdır və Ondən başqa ilah yoxdur.

Hüceyrələrin bir tərəfdən də bir–birləri ilə ünsiyyət qurmaları, qruplaşmaların və birgə işləri nəticəsində miniatür bir insan meydana gəlməyə başlayır. Embrionun tam bir bədənə sahib olması üçün üç həftə daha lazımdır. İyirmi dördüncü gündə embrionun hələ qolları görünməz, lakin iki gün içərisində iyirmi altıncı günə gəlindikdə bədən hər iki tərəfində qollar tumurcuq halında meydana çıxır. Qırx səkkiz saat içərisində qolların üst və alt hissələrinin sərhədləri müəyyən edilir. Bir neçə gün sonra isə ayaqlar meydana çıxmağa başlayır. Sonrakı ay ayaqlar böyüyür; artıq əl və ayaq barmaqları əmələ gəlir.(109)

Bizim yalnız tamaşaçısı ola bildiyimiz bütün bu mərhələlər DNT-dəki inşa planının bir hissəsidir. Hər şey son dərəcə iradəli, heç bir qarışıqlıq olmadan reallaşar. Əlbəttə ki, belə qüsursuz bir nizamın olduğu bir mühitdə təsadüfdən söz gedə bilməz. Üstəlik, canlıların təsadüfi təsirlərlə formalaşdığını irəli sürən darvinist elm adamlarının özləri də insanın meydana gəlməsini açıqlayarkən, heyrləndirən bir nizamdan, bir sıra tədbirdən, ağıllı hərəkətlərdən, iqtisadi və məhsuldar sistemlərdən, iş birliyi və uyğunlaşmadan bəhs edirlər. Ancaq buradakı ziddiyyət açıqdır; təsadüfdən bəhs edilən bir yerdə yalnız qarışıqlıq, nizamsızlıq və uyğunsuzluq olacaq.

Hüceyrə fərqliliyindəki möcüzə

Hüceyrələrin proqramlaşdırılmış bir şəkildə fərqli-fərqli zülallar çıxarıb fərqli orqanlara çevrilməsi hadisəsinə, tibb dilində fərqləndirmə ya da morfogeneza deyilir. Hüceyrələr bölündükcə fərqliləşir, yəni fərqli vəzifələr əldə edir və bədəndə lazım olan bölgələrə gedirlər. Bir-birinin eyni hüceyrələrdən ibarət olan bir ət yığını deyil, bir qismi, məsələn, göz hüceyrəsi olub tam olması lazım olduğu yerə, bir qismi ürəyi meydana gətirib döş qəfəsindəki yerinə gedir və ya dəri hüceyrəsi olaraq bütün bədəni örtər. Bütün hüceyrələr meydana gətirəcəkləri hissənin tələbi qədər çoxalar və bu toxumalar da lazımlı quruluşu inşa etmək üçün yan-yanə gələrək orqanları meydana gətirməyə başlayırlar.

Bütün bu hadisələr əsnasında hüceyrələr dəqiqlik tələb edən bir inşaat əsnasında yaxın iş birliyi içində çalışan bir qrup kimidir. Hər biri planın hamısını bilir və sıx bir xəbərləşmə və iş birliyi içində çalışırlar. Yaxşı, bu qədər irəli səviyyədə bir nizam və koordinasiya necə reallaşır? Hüceyrələr hara gedəcəklərini, hansı orqanın hissəsi olacaqlarını və getdikləri yerdə nə edəcəklərini haradan bilirlər? Eyni zamanda digər hüceyrələrlə bu dərəcə uyğunlaşma içində necə hərəkət edirlər? İsraili biofizik Dr. Lee Spetner də buradakı möcüzəvi yaradılışa belə diqqət çəkir:

"İnkişaf proqramı necə işləyir, necə bu qədər mükəmməldir? Gördüyümüz kimi, inkişaf ikiyə bölünən tək bir hüceyrə ilə başlayır. İki, daha sonra dördə bölünər və bu belə davam edir. Bir nöqtədən sonra hüceyrələr fərqliləşir, daha doğrusu xarakter dəyişdirirlər. Sonda hüceyrələrin bir qismi bir növ toxuma, ya da orqana çevrilərkən, digər hüceyrələr də başqalarına çevrilir. Bu hər dəfə az qala eyni qüsursuzluqla reallaşır. Bu necə olur?"(110)

Bu sualların cavabı son dərəcə açıqdır: Canlılar qüsursuz bir şəkildə yaradılmışlar və yaradılışlarındakı sənət və elm hər şeyin Rəbbi olan Uca Allaha aiddir. Bir ayədə belə xəbər verilir:

Göyləri və yeri haqq olmaq üzrə yaratdı və sizə nizamlı bir surət verdi; surətlərinizi də gözəl yaratdı. Dönüş də Onadır. (Təğabün surəsi, 3)

Digər tərəfdən zülallar da müxtəlif hüceyrələr üçün fərqli tiplərdə çıxarılır. Bir embrion ana qarınında inkişaf edir, embrionun gözlərini meydana gətirəcək hüceyrələrdəki DNT-lər, tək göz orqanı ilə əlaqədar zülalları çıxarırlar. Eyni şəkildə embrionun beynini meydana gətirəcək hüceyrələrin DNT-ləri isə tək beyin orqanı ilə əlaqədar zülalları çıxarar.

Burada əhəmiyyətli olan nöqtə budur. İnsanın sümük hüceyrəsi olsun, qaraciyər hüceyrəsi olsun, böyrək hüceyrəsi olsun, bədəninin hər bölgəsindəki hüceyrələrin içindəki DNT-lərdə insanın bütün orqanlarını meydana gətirəcək məlumatlar qorunub. Lakin saxlanan bu məlumatlardan yalnız əlaqədar orqan üçün çıxarılaçaq zülalların meydana gətirilməsi təmin edilir. Başqa sözlə, hər hüceyrədə insan bədəninin hər orqanına aid zülal məlumatları saxlanılır, lakin bu zülalların hamısı yaranmaz. Yalnız meydana gətiriləcək orqanla əlaqədar zülallar çıxarılır. Bunun təmin edilməsi üçün də DNT-nin üzəri o orqan üçün lazımlı olmayan zülalların çıxarılmasını maneə törədəcək şəkildə histon adı verilən xüsusi bir zülalla örtülür. Bu gün elm adamlarını maraqlandıran ən böyük sirlərdən biri isə hüceyrələrdəki histonların hansı genlərin üzərini örtüb hansılarının üzərini açıq saxlayacağını haradan bildikləridir. Çünki zülallarda cansız atomlardan ibarət olan bir molekul vardır. Şüursuz və ağıl olmayan atomların bu dərəcə böyük bir yaradılış möcüzəsini meydana gətirə bilməyəcəyi açıqdır.

Hüceyrələrdəki fərqlilik və quruluş əsnasındakı koordinasiya da DNT molekulu tərəfindən təmin edilir. Ancaq DNT nə ən son texnologiyayla təchiz edilmiş laboratoriyalarda işləyən bir biyokimyagər, nə də saniyədə trilyonlarla əməliyyat edə bilən bir super-kompyuterdir. DNT-də karbon, fosfor, azot, hidrogen və oksigen kimi atomlardan ibarət olan bir molekul vardır.

İndi düşünək və öz-özümüzdən soruşaq: İnsan bədənində olan trilyonlarla hüceyrə bölünərək bir-birindən çoxalır. Ancaq hər hüceyrədəki fərqli gen fərqli zamanlarda hərəkətə keçir və bu şəkildə hüceyrələrdə fərqlilik təmin edilir. Başqa sözlə, ilk hüceyrədən sonra bölünərək çoxalan hər hüceyrədə, bütün genetik məlumat

var, yəni hər hüceyrə əslində ürək əzələsi, dəri, qırmızı qan hüceyrəsi və ya bədənin hər hansı başqa bir toxumasını çıxarma qabiliyyətinə malikdir. Hər hüceyrə o bədən üçün tam bir DNT tərifinə sahib olsa da, inkişafın müxtəlif mərhələlərində və fərqli orqanlarda yalnız bəzi genlər aktivdir. Məsələn, böyrək meydana gəlmə və funksiya kodları hər hüceyrədə olur, ancaq yalnız əlaqədar genlər inkişaf əsnasında müəyyən zamanlarda bu orqanda aktiv olur. Bənzər olaraq, müəyyən fermentlər; məsələn, qlükoza 6-fosfat-əsas olaraq qaraciyərdə olur, lakin digər orqanların hər hüceyrəsi bu zülalın tərifinə malikdir, amma əsla bu zülalı istehsal etməz. Məsələn, göz hüceyrəsi bu fermenti istehsal etməz, yalnız göz üçün lazımlı olanları çıxarar. Siner hüceyrələri beyin və orqanlar arasında gedib gələn xəbərdarlıq və əmrləri daşıyacaq, qaraciyər hüceyrələri toksinləri zərərsiz hala gətirəcək və yağ hüceyrələri zəif dövrlər üçün yemək depolayacaq şəkildə ixtisaslaşırlar. Bunların heç biri mədə ilə əlaqədar fermentləri çıxarma səhvini etməz. Yaxşı, bu qüsursuz iş hissəsini kim edir? Hüceyrələrə bölünmə və bölündükdən sonra fərqli mövzularda ixtisaslaşma əmrini kim deyir? Bundan başqa, bütün hüceyrələr itaət şüuruna necə sahibdirlər və necə belə qüsursuz bir nizam-intizam və təşkilat içində işləyirlər? Bunların heç birinin təsadüfən inkişaf edən hadisələrin nəticəsində meydana gəlmiş, nasaz sistemlər olmadığı son dərəcə açıqdır. Bütün bunlar **"göydən yerə hər işi yoluna nizama qoyan" Uca Rəbbimizin izni ilə reallaşır. (Səcdə surəsi, 5)**

Hüceyrələrin yalnız doğru zamanda doğru yerdə olmaları və doğru genləri aktiv hala gətirmələri ilə də bu qüsursuzluq qurtarmır. Hüceyrələr eyni zamanda həyatın doğru mərhələsində doğru miqdarda olmalıdır. Bəzi baxım genləri az qala bütün hüceyrələrdə hər zaman işləyir. Digər genlər bəzi hüceyrələrdə bir neçə saatdan az funksiyasını icra edər, sonra irəlidə işləmək üçün gözləmə mövqeyinə keçər. Məsələn, əmizdirmə əsnasında süd istehsalı genlər tərəfindən sürətləndirilir. Mövcud məlumat uyğun zamanda, uyğun miqdarda və uyğun yerdə hərəkətə keçirilir. DNT-də gizli milyardlarla məlumatın bu qədər şüurlu, planlı, iradəli, hesablı və ağıllı idarəsi və istifadəsi, təkamülçülərin təsadüf iddiaları ilə qətiyyənlə açıqlana bilməz. Buna baxmayaraq, mikroskopik bir sahədə reallaşan fəvqəladə planlı və mütəşəkkil hadisələrin səbəbi olaraq, təsadüfləri görmək, böyük bir məntiq çöküntüsüdür. Necə ki, təkamülçülər də hüceyrələrdəki bu fərqləndirmə və qüsursuz vəzifə bölgüsünə bir açıqlama gətirməkdən çox uzaq olduqlarını qəbul edirlər. Təkamülçü mikrobiologiya professoru Əli Dəmirsoy bu haqda etiraf edir:

Özündə mayalanmış bir yumurtadan çox fərqli quruluşda və funksiyaları bir çox hüceyrə qrupunun meydana gəlməsi, indiyə qədər doyurucu bir şəkildə açıqlanmamışdır.(111)

National Geographic Birliyinin bir nəşri olan The Incredible Machine (inanılmaz Maşın) adlı kitabda isə insanın yaradılışının elm adamlarının açıqlaya bilməməsindən belə bəhs edilir:

"Üç ədəd özəlləşməmiş hüceyrə dünyadakı ən kompleks onurğalı-İnsanı-meydana gətirəcək şəkildə trilyonlarla hüceyrə tapmalıdır. Fərqləndirmə hadisəsi, yəni hüceyrələrin necə fərqli formalara çevrildikləri, elmin həll etməsi ən çətin problemlərindən biri olaraq düşünülür. DNT-nin əmrləri necə hüceyrələrə çatdırılır? Həyat hekayəsi əvvəldən mayalanmış yumurtada yazılı olaraq mövcuddurmu? DNT əmrləri yumurta hüceyrəsi bölünən zaman döl hüceyrələri üçün hissələrəmi ayrılmışdır? ... Bu nöqtədə yeni sirli hadisələrlə qarşılaşırıq. Bu gün bütün hüceyrələrin ümumi hüceyrələrdən qaynaqlandığını və hər bir hüceyrənin bütün bədənə genetik şifrəsini ehtiva etdiyini bilirik. Lakin bütün həyatın olduqca əhatəli məlumatını daşıyan bir hüceyrə necə olur ki, bir insanın inkişafında, tam olaraq oynamalı rolunu oynaya bilir? Necə olur ki, hər hansı bir şeyə çevrilə bilən bir hüceyrə xüsusi bir şeyə çevrilir? Məsələn, retinaadakı bir çubuq hüceyrəsi necə olur ki, işığı absorbsiya edən bir zülal çıxarma mövzusunda uyğun şəkildə yaradılmışdır? Ya da bir pankreas hüceyrəsi insulin çıxarmağı haradan bilir? ... Biz bu sualların heç birinə cavab verə bilmirik.(112)

Dr. Lee Spetner isə tək bir hüceyrədən düşünə bilən bir insanın meydana gəlməsini bu sözlərlə ifadə edir:

"Gözlərin, qolları və ayaqları, hətta barmaqlardakı dırnaqlar və kirpiklərin qüsursuzluğu. Bu mükəmməl və inanılmaz dərəcədə kompleks bir canlı, necə tək bir hüceyrədən meydana gəldi? Nə cür bir proqram belə bir inkişafı idarə edə bilər. Görə bilən gözlər, eşidən qulaqlar, düşünə bilən və kompleks orqanlarının hərəkətlərini istiqamətləndirən bir beyin, hamısı tək bir hüceyrədən meydana gəldi. Hər birimizin tək bir hüceyrədən meydana gəlməsi və bir çox fəaliyyəti yerinə yetirə bilən, düşünə bilən bir varlığa çevrilməsi həqiqətən ağılasığmazdır."(113)

Bütün bu fəvqəladə hadisələrin təsadüflərin və ya hüceyrənin öz əsəri ola bilməyəcəyi açıqca müəyyəndir. Yaxşı, hüceyrədə meydana gələn bu hadisələri idarə edən, müəyyən bir məqsədə istiqamətli olaraq yaradan, milyardlarla məlumatı, gözlə görülməyəcək qədər kiçik bir sahəyə sığdıran ağıl və güc kimə aiddir? Bu problemin

tək bir cavabı vardır: Uca Rəbbimiz sonsuz mərhəməti insanı indiki halıyla düzgün bir surətdə yaratmışdır və istər bədənindəki, istərsə ətrafındakı nizamı insana nemət olaraq təqdim edir. Bir ayədə belə bildirilir:

Sizə hər istədiyiniz şeyi verdi. Əgər Allahın nemətlərini saymağa çalışsanız, sayıb qurtara bilməzsiniz. Həqiqət budur ki, insan çox zalım, çox nankordur. (İbrahim surəsi, 34)

Genlər hüceyrə bölünməsinə və böyüməyə necə nəzarət edirlər?

Genlərin ən əhəmiyyətli vəzifələrindən biri də embrionların inkişafına nəzarət etməkdir. Bu müddətdəki sıx tənzimləmələr bölünən hüceyrənin DNT–sinin düzgün qaydada köçürüldükdə DNT–dəki səhvlərin aradan qalxmasına və hər yeni hüceyrənin tam bir set xromosom etdiyinə əmin olunmasını təmin edər. Bu müddətdə bəzi genlərin səhvləri nəzarət etməsini və bir şey səhv gedərsə, təmir üçün əməliyyatları dayandırmasını təmin edən yoxlama nöqtələri vardır. Əgər bir hüceyrənin DNT–sində təmir edilə bilməyəcək bir səhv olsa, apoptosis adlanan proqramlaşdırılmış hüceyrə ölümü reallaşa bilər. Bu bədənin ehtiyacı olmayan hüceyrələrdən xilas olması üçün məşhur bir üsuldür. Apoptosis edən hüceyrələr parçalanır və makrofaq deyilən bir növ ağ qan hüceyrələri tərəfindən geri çevrilməsi aparılır. Apoptosis bədəni xərcəngə səbəb ola biləcək, genetik baxımdan ziyanlı hüceyrələrdən qoruyur. Xərcəng bilindi ki, hüceyrə bölünməsinin normal tənzimləməsi pozulduqda meydana gəlir. Bölünmə nəzarətsiz, nizamsız reallaşır və xərcəngli bir şişə yol açan genetik pozumluqları yığır. Apoptosis ayrıca embrionun inkişafında və yetkin birinin toxumalarının qorunmasında çox əhəmiyyətli bir rol oynayır.

Molekulyar biologiyanın ən əhəmiyyətli kəşflərindən biri bəzi genlərin bəziləri üzərində daha təsirli olduğunun kəşf edilməsidir. Bunun səbəbi genlərin bu səlahiyyət dərəcələrinə görə təşkil olmalarıdır. Məsələn, bəzi genlər yalnız hemoqlobin istehsal edilməsi, saçın uzanması və ya həzm fermentlərinin çıxarılması kimi sabit işlərdən məsuldür. Bu molekulyar işçilərin üzərində isə tənzimləyici genlər tapılır. Bunlar bu işçi genləri işlədir və dayandırırırlar. Məsələn, uşaqlıq dövründə hemoqlobin geninin işini dayandırır, lazım olduğunda da işlədirlər. Tənzimləyici genlər həm işçilərin, həm də orta dərəcəli idarəçi genlərin üzərində üst səviyyə nəzarət geni olaraq hərəkət edirlər. Bunların qərarları onlarla hətta yüzlərlə alt vahidə təsir edər. Bu genlər o qədər həyatı əhəmiyyət daşıyır ki, embrion dövründə zərər görmələri ölümcül ola bilər.

Bu, üzərində diqqətlə düşünülməli bir məlumatdır. Genlər atomlardan ibarət olan molekullardır. Yaxşı, bu molekullar aralarında belə nizamlı bir təşkilatı necə qurublar? Necə olub ki, bir molekul bir insanın boyunun uzanmasını dayandırma qərarı verir, bu qərarını digərinə ötürür, digəri isə bu qərarı necə anlayıb tətbiq edir? Bu intizamın qurucusu kimdir? Bundan başqa, milyonlarla ildir, trilyonlarla gen eyni intizam, itaət, ağıl və şüurla vəzifəsini əskiksiz yerinə yetirir. Belə bir sistemin təsadüfən meydana gəldiyini iddia etmək, çox boş sözdür. Genləri ən ağıllı və ən qüsursuz şəkildə proqramlaşdıran şübhəsiz, hər şeyin Rəbbi olan Allahdır.

De ki: "Göylərin və yerin Rəbbi kimdir?" De ki: "Allahdır." De ki: "Siz Onu qoyub özlərinə nə bir fayda da, nə də bir zərər verməyə qadir olmayanları özünüzdə dost (tanrılar) tutdunuz?" De ki: "Heç görməyən ilə görən (bəsirət sahibi) eyni ola bilərmi? Yaxud zülmətlə nur eyni ola bilərmi?" Yoxsa, onlar Allaha, Onun yaratdığı kimi yaradan şəriklər tapdılar və bu yaradılış onlara bənzər göründü? De ki: "Allah hər şeyin yaradıcısıdır və O, təkdir, hər şeyə Qalib gələndir". (Rad surəsi, 16)

Miyoz və mitoz bölünmənin hikmətləri

Hüceyrə bölünməsi iki fundamental şəkildə reallaşır və bunların hər biri tam vaxtında və lazım olduğu şəkildə olar. Bunlardan ilki mayalanma əsnasında reallaşan miyoz bölünmə şəklidir. Miyoz bölünmə yumurta və sperma hüceyrələrini əmələ gətirən hüceyrə bölünməsi növüdür.

Bu bölünmə nəticəsində insanların hər nəsildə eyni xromosom sayına sahib olması mümkün olur. Bəhs olunan hüceyrələr xromosomlarını, yumurta və sperma hüceyrələrini yaratmaq üçün yarıya; 46-dan 23-ə endirirlər. Mayalanma əsnasında sperma və yumurta hüceyrələri birləşdikdə beləcə, embrion da 46 xromosomla tamamlanır. Yaxşı, bu riyaziyyat hesabını qüsursuzca kim edir? Hüceyrələrin öz-özlərinə belə bir uzaqqörənliyə sahib olmaları, birləşdikdə normal bir insan xromosomu yaratmaq üçün nələr etməli olduğunu bilmələri mümkün deyil. Onları bir ölçüyə görə hərəkət etdirən, bu qüsursuz sistemi quran, əlbəttə üstün qüdrət sahibi Allahdır. Bir Quran ayəsində belə xəbər verilir:

Əlbəttə, Allah Öz əmrini yerinə yetirəndir. Allah hər şey üçün bir ölçü qoymuşdur. (Talaq surəsi, 3)

Rəbbimizin insanın meydana gəlməsində miyoz bölünməni var etməsinin çox böyük hikmətləri vardır. Məsələn, hər birləşmə əsnasında ya yalnız atadan, ya da yalnız anadan gələn xromosomlar, yeni embrionun xromosomlarını əmələ gətirsəydi, yenə hər ziqot hüceyrəsi normal bir insan kimi 46 xromosoma sahib olardı, ancaq o zaman dünyadakı insan müxtəlifliyi olmazdı. Hər yeni doğulan körpə ya anasının, ya da atasının bir surəti olardı. Buna görə miyoz bölünmə şəkli son dərəcə hikmətlidir və qüsursuz bir redaktə insanın ilk yaradıldığı andan etibarən işləyir. Hüceyrələrin bu cür bölünməsi əsnasında DNT qarışığı (DNT Shuffling) prosesi genetik müxtəliflik mümkün olur. Ola biləcək o qədər çox DNT birləşməsi var ki, eyni iki valideynin fərqli mayalanmaya tamamilə bir-birinin eyni bir uşaq dünyaya gətirmə ehtimalı belə sonsuz dərəcədə kiçik bir rəqəmdir. Təxminən yetmiş trilyonda bir ehtimaldır.(114)

Prof. Gerald L. Schroeder genetik məlumatların qarışması əsnasında heç bir anormallıq olmadan son dərəcə düzgün və estetik görünüşdə bir insanın var olmasındakı təkrarsızlığa da diqqət çəkir:

İnsan genomunda mövcud olan xüsusiyyət komandaları arasında 5 milyondan çox fərqli birləşmə qrupları var. Bu müxtəlifliyə əlavə olaraq, cütlər, hüceyrənin mərkəz müstəvisində sıralanarsa, aralarından, genləri çarpaz olaraq yerdəyişmə edərlər ... Yeni xromosom çoxluqlarını hər biri həm ananın, həm də atadan hissələr daxildir. Bu mərhələdə ola biləcək birləşmə sayı trilyonlara çatar. Bu nəhəng potensial müxtəliflik düşünüləndə iki insanın heç bir zaman üçün bir-birinə eynilə bənzəməməsi təəccüblü deyil. Bütün bu genetik kompleksliyə baxmayaraq, doğulan uşaqların böyük bir əksəriyyətinin normal görünüşlü olması isə təəccüblüdür.(115)

DNT düzülüşündəki səhvlərin nə cür təhlükəli nəticələri olduğuna əvvəlki hissələrdə toxunmuşduq. Əlavə olaraq, genlərdə kiçik qaydaların çox istiqamətli mənfi nəticələri göz qarşısında saxlanılsa, nəhəng məlumat bankının qarışığından belə qüsursuz bir insanın ortaya çıxması, Allahın sonsuz qüdrətinin dəlillərindən biridir. Bir ayədə Uca Rəbbimiz belə buyurur:

O Allah ki, yaradandır, (ən gözəl bir şəkildə) qüsursuzca var edəndir, şəkil və surət verən Allahdır. Ən gözəl adlar Onundur. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Onun şəninə təriflər deyir. O, Qüdrətlidir, Müdrkdir. (Həşr surəsi, 24)

İkinci hüceyrə bölünmə şəkli isə mitoz bölünmədir. Mitoz bölünmə əsnasında hüceyrə xromosomları da daxil olmaqla bütün məzmununu köçürür və iki əkiz hüceyrə olaraq bölünür. Beləcə, yeni toxumaların inşa edilməsi mümkün olur. Məsələn, ürəyi yaratmaq üçün minlərlə ürək hüceyrəsinə ehtiyac vardır. Bir mədə və ya böyrək hüceyrəsi bu ürək hüceyrələrinin əvəz edə bilməz, bu səbəbdən funksional bir ürək meydana gətirəcək qədər ürək hüceyrəsi çoxalmalıdır. Digər tərəfdən barmağınızı kəsdikdə də, dərhal burada yeni dəri hüceyrələri bölünərək, kəsik bölgəni tamamlayacaq şəkildə çoxalır. Eyni şəkildə bir körpənin uşaqlıq və gənclik dövrlərində böyüməsi də həmişə mitoz bölünmələr sayəsində mümkün olur. Sümük hüceyrələri düzgün bir şəkildə çoxalaraq əvvəl bir uşaq, sonra bir yetkin skeleti inşa edirlər.

Bu müddət elə əhəmiyyətlidir ki, mitozun mərhələləri bir qisim genlər tərəfindən diqqətlə yoxlanılır. Çünki mitoz bölünmə lazım olduğu kimi tənzimlənməsə, xərcəng kimi sağlamlıq problemləriylə rastlaşmaq olar. Buradakı mükəmməllik çox diqqətçəkicidir. Bir hüceyrənin içindən yenə əskiksiz bir hüceyrə çıxır. Belə ki, bu hüceyrə özü kimi yeni hüceyrələr çıxara biləcək tam bir təchizata malikdir.

Ayrıca, mayalanmadan dərhal sonra mitoz bölünmənin başlaması da son dərəcə təəccüblüdür. Hüceyrələr yeni bir körpənin meydana gəlməsi üçün fəvqəladə bir ölçüdə bölünməyə başlayırlar. Orqanları formalaşdırır; bunlar arasındakı əlaqələri qururlar və doqquz ay ərzində düzgün bir insan görünüşü alırlar. Burada təcəlli edən yüksək şüur, müəyyən bir məqsədə istiqamətli reallaşan mərhələlərin hər biri Allahın əmri, Onun ilhamı ilə olar. Quranda Rəbbimiz belə buyurur:

Həqiqətdir ki, insanın üzərindən, daha özü xatırlanmağa dəyər bir şey deyilkən, uzun zamanlardan (dəhr) bir müddət (hin) gəlib keçdi. Həqiqətən, Biz insanı bir damla sudan yaratdıq. Biz onu imtahana çəkəcəyik. Bundan ötəri onu eşidən və görən etdik. Biz ona haqq yolu göstərdik, (artıq o) ya şükür etsin, ya da naşükür olsun. (İnsan surəsi, 1–3)

De ki: "Sizi inşa edən (yaradan), sizə qulaq, göz və qəlb verən Odur. Nə az şükür edirsiniz?!" (Mülk surəsi, 23)

Genetik xəstəliklər DNT–dəki nizamda təsadüflərin yeri olmadığını ortaya qoyur

DNT molekulundakı qüsursuzluğun və nizamın əhəmiyyətini ortaya qoyan ünsürlərdən biri də genetik xəstəliklərdir. Hər hansı bir molekulun etdiyi tək bir səhv insanın zərər görməsinə hətta ölməsinə səbəb ola bilər. Amma bu molekullar üstün bir ağılın əmrində olduqlarını açıqca göstərir və etdikləri işdə səhvə yol verməzlər. Bədəninizdəki 100 trilyon DNT molekulunu DNT-ni meydana gətirən nukleotidlər hüceyrəni inşa edən zülallar arasındakı nəqli mükəmməl bir şəkildə istiqamətləndirən fermentlər, fermentləri meydana gətirən amin turşuları və 100 trilyon DNT-ni içində saxlayan və sizi meydana gətirən 100 trilyon hüceyrə unikal üstünlükdə bir təşkilat və nizamə sahib strukturdur.

DNT-də yer alan məlumatların nə qədər həssas bir nizam və tarazlığa sahib olduqlarını nəzərə alsaq, təsadüfi meydana gəlmənin nə qədər qeyri-mümkün olduğu daha da yaxşı aydın olar. Daha əvvəl ətraflı yer verdiyimiz kimi, üç milyard hərfdən ibarət olan DNT-dəki məlumatlar ATGC hərflərinin bir-birinin ardınca xüsusi və mənalı bir sıra içində düzülməsi ilə meydana gəlir. Ancaq bu sıralamada tək bir hərf səhvi belə olmamalıdır. Ensiklopediyalar səhv yazılmış bir söz və ya hərf səhvini ciddi qəbul etməzlər, hətta çox vaxt fərq edilməz. Buna qarşı DNT-də hər hansı bir pillədəki məsələn, 1 milyard 719 milyon 348 min 632-ci pillədəki bir hərfin səhv kodlanması kimi bir səhv belə, hüceyrə üçün bu səbəbdən insan üçün əhəmiyyətli nəticələrə yol açır.

Bir genomdakı minimum dəyişiklik bir nukleotiddəki dəyişiklikdir. Ancaq buradakı kiçik kimi görünən bir səhv belə çox ciddi nəticələrə yol açır. Məsələn, insan gözünün retinasında Rodop adındakı pigmenti şifrələyən gendə, S (Sitozin) yerinə A (Adenin) olması, korluğa gətirib çıxaran bir göz xəstəliyinə səbəb olur.(116)

Tək bir gendə meydana gələn çatışmazlıq nəticəsində isə müalicəsi qeyri-mümkün irsi xəstəliklər ortaya çıxır. Məsələn fenilketonuri deyilən xəstəliklə doğulan uşaqların maddələr mübadiləsi, zülallı qidalarda olan, phenylalanine adlı bir amin turşusu istifadə edə bilməz. Bunun nəticəsində qanda və digər bədən mayələrində artan phenylalanine və onun artıqları, uşağın inkişaf etməkdə olan beynini korlayır və sonrakı dərəcədə zəka qüsuru olmasına, sinir sistemi ilə əlaqədar müxtəlif xəstəliklərin ortaya çıxmasına səbəb olur. Bu xəstəliyin səbəbi isə phenylalanine hidrosilaz fermenti istehsalından məsul xarab bir genin varlığıdır. Ciddi nəticələr doğuran Aralıq dənizi anemiyası, hemofiliya, kistik fibroz, ailəvi Aralıq dənizi atəşi (FMF), anadangəlmə eşitmə itkisi kimi xəstəliklərin səbəbləri də bu cür gen pozumluqlarıdır. Genetik quruluşdakı müxtəlif pozumluqların səbəb olduğu daha bir

çox irsi xəstəlik vardır. Hər biri çox ciddi nəticələr doğuran bu xəstəliklərin başlıca səbəbi genetik şifrədəki milyardlarla hərfdən bir neçəsinin səhv yerdə olmasıdır.

Hantiqton xəstəliyi deyilən genetik xəstəlikdə isə xəstə 35 yaşına qədər sağlamdır. Ancaq bu yaşdan sonra birdən–birə qol, qıç və üz əzələlərində bilinməyən istəksiz sıxılmalar başlayır. Müalicəsi olmayan bu ölümcül xəstəlik beynə də təsir etdiyi üçün xəstənin yaddaşı və düşünmə bacarıqları getdikcə zəifləyir. Bütün bu genetik xəstəliklərin göstərdiyi önəmli bir həqiqət vardır; genetik şifrə o qədər həssas, balanslı və qüsursuz hesablanaraq planlanmışdır ki, bu nizamdakı ən kiçik bir dəyişiklik belə, ciddi problemlər yarada bilir. Yalnız bir hərfin əskikliyi və ya artıqlığı ölümcül xəstəliklərə və ya həyat boyu sürəcək ciddi şikəstliklərə səbəb ola bilir. Bu səbəbdən belə həssas bir tarazlıq və nizamın təsadüfən meydana gəldiyini və təkamül nəzəriyyəsinin iddia etdiyi kimi mutasiyalar yoluyla özbaşına inkişaf etdiyini söyləmək qətiyyəən mümkün deyil.

Elə isə DNT–də iştirak edən böyük məlumat ilk olaraq necə meydana gəlmiş və şifrələnmişdir? Həyatın mənşəyini təsadüflərlə şərtləndirən təkamülçülər həyatın mənşəyi ilə əlaqədar hər sualda cavabsızdırlar. Milyonlarla səhifəlik milyardlarla məlumatın təsadüfən yazıldığını iddia edənlər, əlbəttə ki, bu şəkildə cavabsız qalacaqlar. Necə ki, hər əsərin və ya hər məlumatın bir yazarı və sahibi varsa, DNT–dəki məlumatın da bir sahibi və yaradıcısı vardır; və O Yaradıcı, üstün və güclü, sonsuz elm və ağıl sahibi olan Rəbbimiz Allahdır.

Təsadüfi təsirlərin canlılara yalnız ziyan verdiklərinin bir digər dəlili isə genetik şifrənin kodlanma formasıdır. Canlılarda bilinən az qala bütün genlər canlıyla əlaqədar birdən çox məlumatı ehtiva edirlər. Molekulyar bioloq Michael Denton genlərin bu xüsusiyyətini belə açıqlayır:

"Genlərin inkişaf üzərindəki təsirləri təəccüblü dərəcədə fərqlidir. Ev siçanını tük rəngiylə əlaqədar dərhal hər gen boy uzunluğuyla da əlaqədardır. Meyvə ağcaqanadı Drosophila Melanogasterin göz rəngi mutasiyaları üçün istifadə olunan 17 ədəd X şüası təcrübəsindən 14–də göz rəngiylə olduqca maraqsız olan dişinin cinsi orqanlarının quruluşu təsir görmüşdür. Yüksək orqanizmlərdə araşdırılan dərhal hər gen bir orqandan çox təsirə sahibdir."(117)

Canlıların genetik quruluşlarındakı bu xüsusiyyət səbəbiylə təsadüfi bir təsir nəticəsində DNT–dəki hər hansı bir gendə meydana gələn dəyişiklik, birdən çox orqana təsir edəcək. Beləcə pozuqluq yalnız müəyyən bir bölgə içində qalmayacaq, daha çox dağıdıcı təsirlərə sahib olacaq.

Nəticə olaraq səhhət təsadüfən əmələ gəlməz. Tam tərsinə üstün bir yaradılışın nəticəsi olaraq, Rəhman və Rəhim olan Rəbbimizdən bir nemətdir. Allah dilədiyi zaman da bu neməti ala biləcəyini, bədənin bilinməyən bir nöqtəsində ölümcül bir xəstəlik yarada biləcəyini, bizə nümunələrlə göstərir. Əlbəttə, bu nöqsanların böyük hikmətləri vardır. İnsana düşən özünə səhhət verib, onu **"düzgün bir adam edən"** (Kəhf surəsi, 37) Allaha şükür etməkdir. Xəstələndikdə isə xəstəliyin də, sağlamlığın da Ondan olduğunu bilməli və hz. İbrahim kimi **"Xəstələndiyim zaman mənə şəfa verən Odur"** (Şuəra surəsi, 80) deyərək Allahdan kömək istəməlidir.

Genom bir hüceyrənin və ya bir canlının sahib olduğu genetik məlumatlara verilən addır. İnsan bədənindəki təxminən 100 trilyon hüceyrənin hər birində əskiksiz yer alan DNT molekulundakı genetik məlumatın analizini etmək üçün təxminən 20 laboratoriyada yüzlərlə elm adamı 10 ildən çox çalışmışlar. "İnsan Genom Layihəsi" adı verilən və 16 təşkilatdan ibarət olan beynəlxalq bir heyət rəhbərliyində icra edilən layihənin məqsədi insan hüceyrəsindəki genetik məlumatların hamısını müəyyənləşdirmək və DNT-nin genetik dildə yazılmış bütün mətnini oxumaq idi. Bu beynəlxalq layihənin hissəsi kimi bioloqlar, kimyaçılar, mühəndislər, kompyuter alimləri, riyaziyyatçılar və daha bir çox sahədə mütəxəssis elm adamı, insanın fiziki xüsusiyyətlərini təyin edən bir bioloji xəritə ortaya çıxarmaq üçün çalışdılar. Bütün bu səylərə baxmayaraq DNT düzülməsinin qeyd texnologiyası hələ də çox zəifdir və tək bir insan xromosomundakı DNT-nin düzülüşünü saxlamaq belə, xərci çox yüksək bir əməliyyatdır. Belə ki, İnsan Genom Layihəsi üçün xərclənən miqdar, təxminən 2.7 milyard dollar tutmuşdur.(118) Bu məbləğ insanın Aya gedib gəlməsi üçün xərclənən puldan daha çoxdur.

İnsan DNT-sinin düzülməsinin layihəsini 2000-ci ildə tamamlanmışdır. Ancaq layihənin son halını tapması, səhvlərin düzəldilməsi və boşluqların tamamlanması 2003-cü ilin aprelində mümkün olmuşdur. 13 il boyu davam etdirilən İnsan Genom proyektini Milli İnsan Genom Layihəsi Araşdırma İnstitutu, ABŞ Enerji Nazirliyi və Səhiyyə Nazirliyi koordinasiya etmişdir. İnsan Genom Layihəsinin məqsədlərindən bəziləri bu şəkildə yekunlaşdırıla bilər:

- * İnsan genomunda olan təxminən 30.000 geni təyin etmək və insanın gen xəritəsini çıxarmaq.
- * DNT-ni meydana gətirən təxminən 3 milyard əsas cütünün düzülməsini təyin etmək.
- * Əldə edilən məlumatı araşdırmalar üçün istifadə edilmək üçün məlumat banklarında saxlamaq.
- * Əldə edilən məlumatın analiz edilməsi üçün üsul və vasitə inkişaf etdirmək.
- * Genlər və funksiyalar arasındakı əlaqələrin olması.
- * Genlərin xromosomlarda necə bir bütün halında işlədiklərinin təsbiti.

* Genetik xəstəliklərin təmali və səbəblərinin müəyyənləşdirilməsi.

Layihədə istifadə edilən gen xəritəsi texnikası genlərin xromosomlar üzərində olduğu yerlərin göstərilməsidir. Beləcə, insan genomunun anatomiyası ortaya çıxarılır. Bir çox genin və digər genetik işarəedicilərin bir-birlərinə görə bir xromosom boyunca düzülüş sırasının xəritələnməsi ilə bütün genomun xəritəsini çıxarmaq mümkündür. Genetik xəritəçəkmə genomu riyazi analiz olaraq da bilinər və genlərin xromosomlar üzərindəki mövqələrinin tapılmasında bir sıra kompleks statistik analizlər istifadə edilir. Bu xəritəçəkmə əsl olaraq insan bədəni funksiyalarının bilinməsi üçün lazımlıdır. Beləcə, İnsan Genom Layihəsinin ən əhəmiyyətli məqsədlərindən biri olan genetik xəstəliklərin təmali və səbəbləri müəyyən olunacaq. Bu layihədən əldə edilən məlumatlarla 4.000-ə qədər DNT qaynaqlı xəstəliyin bilinəcəyi, beləcə, yaxın gələcəkdə risk genetik xəstəliklərə istiqamətli xüsusi dərmanlar istehsal edilərək gen müalicəsinin mümkün olacağı təxmin edilir.

Genlərin böyüklükləri komplekslik ölçüsü deyil

İnsan genomunun böyüklüyü asanlıqla səhv izah olunur. İnsanların bəcəkdən 25 qat daha çox DNT-yə sahib olmasının səbəbi insanların daha böyük və kompleks olması deyil. Çünki genetik məlumatın miqdarının bioloji baxımdan kompleks olmaqla bir əlaqəsi yoxdur. Məsələn, tək hüceyrəli Paramecium caudatum 8,6 milyard nukleotidə malikdir. Bu insan genomunun iki qatından böyük bir ədəddir. Bilinən ən geniş genetik məlumata isə 670 milyard nukleotid ilə tək hüceyrəli Amoeba dubia sahibdir. (119)

İnsan Genom layihəsində işləyən elm adamları genlərin funksiyalarının və aralarındakı əlaqələrin başa düşülməsi mərhələsinin hələ başında olduqlarını bildirirlər. Çünki ortaya çıxan nəticələr heç də təxmin edildiyi kimi çıxmamışdır. Məsələn, bir siçan və ya buğdadada belə, insandan daha uzun DNT var. Bu da DNT-nin uzun olması ilə orqanizmin kompleks olması arasında hər zaman doğru nisbət olmadığını göstərir. Bu mövzuya biofizik Dr. Lee Spetner belə toxunmuşdur:

"Bəzi orqanizmlərin xromosomları digərlərinin xromosomlarından daha çox DNT-yə malikdir. Orqanın kompleksliyini ölçmək üçün genomdakı DNT miqdarının yaxşı bir üsul olduğunu düşünə bilərsiniz, lakin bu tamamilə doğru deyil. İnsanlar bəzi bəcəklərdən 30 qat daha çox DNT-yə sahib olmalarına baxmayaraq, insanlardakı DNT-nin iki qatından daha çoxuna sahib olan bəcəklər var. DNT miqdarı kompleksliyi ölçmək üçün etibarlı bir yol deyil." (120)

Digər tərəfdən insanın gen sayı mövzusunda əvvəlki təsbitlərin də səhv olduğu ortaya çıxmışdır. İşin başlanğıcında elm adamları insanda 50.000 ilə 140.000 arasında gen tapılacağını təxmin etmələrinə baxmayaraq, edilən son işlərdə yalnız 25.000 ilə 30.000 ətrafında gen təsbit edilmişdir. Bu vəziyyət, elm ətraflarını olduqca çaşdırmışdır. İnsan Genom layihəsini idarə edən Francis S. Collins bu vəziyyəti belə izah edir:

"İnsanların gözləniləndən daha az geni olduğu aydın oldu. Burada gendən söz edərkən, müəyyən bir zülal şifrələyən müəyyən bir DNT düzülməsindən danışırım. Əlbəttə, zülal meydana gətirməyən RNT düzülmələri də vardır. Lakin bu məlumata görə, yalnız çox heyrətli şəkildə 30.000-ə qədər insan geni olduğu aydın oldu. Halbuki, son 15 ildir, 100.000 gendən söz edirdik və dərs kitablarında da belə yazırdı. Bu hər kəs üçün bir növ şok oldu. Hətta bəzi kəslər bundan çox təsirləndi və çətinliyə düşdü. Çünki insandan əvvəl daha sadə canlıların genləri də sayılmışdı və məsələn bir növ soxulcanın 19.000, yabanı otun 25.000 geni var idi və tək insanlar 30.000 genə sahib idilər. Daha da pisi, düyü bitkisinin genetik şifrəsi açıldıqda 55.000 geni olduğu aydın oldu. Bu nə anlama gəlirdi? İnsana və düyü bitkisindən baxan biri, əlbəttə, insanın bioloji olaraq daha kompleks olduğunu söyləyəcək. Bu mövzuda şübhə olduğunu sanmıram. Elə isə tək dayaq gen sayı olmamalıdır. Elə isə nələr olub bitirdi?"
(121)

Buradakı çətinlik bundan qaynaqlanır. Darvinist elm adamları iddialarını insanın daha kompleks bir canlı olduğu, bu səbəbdən gen sayının da daha çox olduğu məntiqi üzərində qururdular. Maya hüceyrəsində 6.000, meyvə milçəyindən 13.000, bir növ soxulcanda 18.000, bir növ bitkidə 26.000 gen olmasına qarşılıq, insan hüceyrəsində, çox daha kompleks olması səbəbiylə, daha çox sayda gen olması gözlənilirdi. Ancaq İnsan Genom layihəsi, doqmatik bir məntiq olan orqanizmin kompleksləşdikcə DNT və gen sayının çoxalmasını gözləməsini boşa çıxarmışdır.

Nə gen ədədləri, nə də DNT böyüklükləri, təkamülçülərin irəli sürdüyü kimi bir "təkamül zənciri" göstərmir. Ancaq təkamülçülər həqiqətən öz əleyhlərinə olan bu son inkişafı azdırmağa və təkamül dəlili kimi göstərməyə çalışırlar. Bəzi mətbuat quruluşları isə həm mövzu haqqındakı qeyri-kafi məlumatları həm də ön fikirli yanaşmaları səbəbiylə İnsan Genom layihəsinin təkamülə dəlil təmin etdiyini zənn edir, ya da elə göstərməyə çalışırlar. Ancaq layihədən əldə edilən elmi tapıntılar darvinizmə digər elm sahələrində olduğu kimi genetik sahəsində də bütün qapıları qapamışdır.

Təkamülçülərin genetik bənzərliyi düzgün əks etdirməməsi

İnsan Genom layihəsi çərçivəsində insanlığın gen xəritəsinin çıxarılmasıyla birlikdə bu layihənin nəticələri təhrif edilib və bəzi təkamülçü nəşrlərə vəsait olmuşdur. Bəhs olunan xəbərlərdə şimpanzelərin genlərinin insan genləri ilə 98% bənzərlik göstərdiyi iddia edilir və bunun təkamül nəzəriyyəsinin bir dəlili olduğu irəli sürülür. Həqiqətdə isə bu iddiaların təkamül iddialarına heç bir qatqısı yoxdur, əksinə bunlar azdırmaya əsaslanan saxta dəlillərdir.

Şimpanze ilə insan genomları 98% bənzər olsa belə, bundan "insanı 98% şimpanzelərin" nəticəsində çıxarmaq məntiqsizdir. Çünki insan müəyyən nisbətlərdə genlərini başqa bir çox canlıyla da paylaşır. Məsələn, New Scientist jurnalında köçürülən genetik analizlərə görə, nematod soxulcanları və insan DNT-lərində 75%-lik bir bənzərlik var. (122) Ancaq bu vəziyyət insanın 75% soxulcan olduğunu göstərmir, ya da arada yalnız 25%-lik bir fərq olduğu mənasını vermir. Bu iddiaların məntiqsizliyini bəzi təkamülçülər də görür və dilə gətirirlər. Məsələn, Professor Steven Jones banan və insan arasında 50% genetik bənzərlik tapıldığının göstərilməsinin, insanın 50% banan olduğu mənasını vermədiyini xatırladır. Çünki iki fərqli canlıdakı genlər eyni olsa da, bunların tamamilə fərqli şəkildə işlədikləri müəyyən olunub. Ayrıca, genlərin bəzən birdən çox funksiya ilə əlaqədar olması, bəzən də bir funksiyanın birdən çox gen tərəfindən idarə olunması, genlər arasındakı riyazi fərqi çox böyük nisbətdə genişləndirir.

Digər tərəfdən bəzi zülallar üzərində aparılan təhlillər də insanı çox daha fərqli canlılara yaxın kimi göstərir. Cambridge Universitetindəki araşdırmaçıların etdiyi bir işdə, quru canlılarının bəzi zülalları qarışdırılır. Heyrət verici bir şəkildə, təxminən bütün nümunələrdə insan və toyuq, bir-birlərinə ən yaxın qohum olaraq qoşalaşmışdılar. Bir sonrakı ən yaxın qohum isə timsahdır.(123)

Təkamülçülərin insan ilə meymun arasındakı genetik bənzərlik mövzusunda istifadə etdikləri bir başqa nümunə isə insanda 46, şimpanze və qorillada isə 48 xromosom olmasıdır. Təkamülçülər xromosom saylarının yaxınlığını təkamül əlaqəsinin göstəricisi sayırlar. Halbuki, əgər təkamülçülərin istifadə etdiyi bu məntiq doğru olsaydı, insanın şimpanze ilə eyni yaxınlıqda bir qohumu olmalı idi: Kartof. Çünki kartofun xromosom sayı qorilla və şimpanzeninkiyə eynidir: 48. Digər tərəfdən yabanı dovşanın xromosom sayı, insanınki ilə eynidir: 46.(124) Bu nümunələr genetik bənzərlik anlayışının təkamül nəzəriyyəsinə bir dəlil meydana gətirmədiyini göstərir. Çünki genetik bənzərliklər iddia edilən təkamül sxemlərinə uzlaşmır, əksinə bunlara tamamilə tərs nəticələr verir.

Darvinist medianın bu mövzuda etdiyi şey, məlumatları seçici olaraq istifadə edib, bunların arasından təbliğat vəsaiti yaratmaqdır. İnsan ilə meymunun ortaq bir əcdaddan əmələ gəldiyini iddia etdikləri üçün, insan DNT-si ilə meymun DNT-si arasındakı bənzərliyi ön plana çıxardılar. Halbuki təkamülçülərin on illərdir davam etdirdikləri 98% bənzərlik təbliğatının əsassızlığını göstərən, yenə təkamülçülər tərəfindən edilmiş elmi araşdırmalar da var. Ancaq bunlar, təhrifə əsaslanan bənzərlik iddialarının əksinə, qəsdli olaraq xəbər edilir ya da bunlara kiçik diametrlə yer ayrılır.

CNN-nin veb sahifəsində 25 sentyabr 2002-ci il tarixində nəşr olunan "Humans, chimps more different than thought" (İnsanlar, şimpanzelər düşüncülüyündən daha fərqli) başlıqlı yazıda bu araşdırmanın nəticələri belə xəbər verilir:

Edilən yeni genetik araşdırmaya görə, insanlar və şimpanzelər arasında bir zamanlar inanıldığından daha çox fərqlilik var. Bioloqlar uzun bir müddət şimpanzelərin və insanların genlərinin 98.5%-nin bənzər olduğunu müdafiə etdilər. Ancaq Kaliforniya Texnologiya İnstitutundan bir bioloq bu həftə nəşr olunan işdə genləri müqayisə üçün istifadə edilən yeni bir üsulun, insanlar və meymunların arasındakı genetik bənzərliyin yalnız 95% nisbətində olduğunu göstərdiyini açıqladı. Bu araşdırma insan DNT zəncirindəki 3 milyon əsas cütündən 780.000 ədədi şimpanzelərinki ilə müqayisədə bir kompyuter proqramına əsaslanırdı. Daha əvvəlki tədqiqatçıların tapdıqlarında daha çox bir-birinə bənzəməyən hissə tapıldı və DNT əsaslarının ən az 3.9% nisbətində fərqli olduğu nəticəsinə gəldi. Bu vəziyyət onu növlər arasında təxminən 5% nisbətində genetik bir fərq olduğu nəticəsinə apardı ... (125)

İngilis elm jurnalı New Scientist də eyni mövzunu 23 sentyabr 2002-ci il tarixli internet xəbərində "Human-Chimp DNT Difference Trebled" (İnsan-şimpanze genetik fərqi üç qatına çıxdı) başlığıyla xəbər vermişdir:

İnsan və şimpanze DNT-ləri arasında edilən yeni qarşılaşdırmalara görə, keçmişdən düşüncülüyündən daha unikaldir. Uzun bir müddət ən yaxın qohumlarımız ilə genetik quruluşumuzu 98.5% oxşadığı fikri müdafiə olundu. İndi bunun səhv olduğu ortaya çıxır. Həqiqətdə genetik quruluşumuzu 95%-dən daha az qismini paylaşırıq, şimpanzelər ilə aramızdakı fərqlilik, düşüncülüyündən 3 qat daha çoxdur. (126)

Nəticə olaraq genom layihəsi təkamül nəzəriyyəsi lehinə heç bir tapıntı ortaya qoymur. Əksinə, canlılar arasında DNT və gen strukturlarına əsaslanaraq bir "təkamül həyat ağacı" əmələ gətirməyəcəyini ortaya qoymuş və darvinizmə böyük bir zərbə

endirmişdir. Canlıların DNT şifrələri XIX əsrdən bəri insanlara bir həqiqət kimi təlqin edilən "həyat ağacı"nın bir xurafat olduğunu açıqca göstərir.

Darvinizmə kor–koranə bağlılıq göstərən seqmentlərin əsl məqsədi xalqa elmi inkişafı çatdırmaq deyil, yalnız darvinizmi yaymaqdır. Ancaq darvinizm təbliğatının bütün dayaqları bir–birinin ardınca baş verən elmi tapıntılarla gün keçdikcə əriyir. Bu vəziyyət qarşısında getdikcə artan sayda insan təkamül nəzəriyyəsinin ideoloji səbəblərlə davam etdirilən bir yalan olduğunun fərqi varır, yaradılış həqiqəti sürətlə yayılır. Quranda Allah belə bildirir:

Haqqı batil ilə örtməyin və haqqı gizlətməyin. (Qaldı ki) siz (həqiqəti) bilirsiniz. (Bəqərə surəsi, 42)

Xeyr, Biz haqqı batilin üstünə atarıq, o da onun beynini darmadağın edər. Bir də baxarsan ki, o, yox olub getmişdir. (Allaha) isnad etdiyiniz sifətlərə görə vay halınıza. (Ənbiya surəsi, 18)

Elm adamları hələ qeyri–kafi məlumata malikdir

İnsan genomunun ən təəccüblü istiqamətlərindən biri dünya səviyyəsində elm adamlarının on illərlə üzərində işləməsinə baxmayaraq, genetik quruluş haqqındakı məlumatlarının hələ çox qeyri–kafi olmasıdır. Qabaqcıl laboratoriya texnologiyası və kompyuterlə analiz üsulları nəticəsində Celera şirkətindəki elm adamları 26.500 insan genini təsbit etmiş və 13.000 qədərini də məskunlaşmasını təxmini olaraq müəyyənləşdirmişlər. İnsan Genom layihəsi isə fərqli bir üsul ilə cəmi 31.778–ə qədər insan geni olduğunu təxmin etmişdir. Bu iki üsulun üzərində razılaşma, insanların 30.000 ilə 40.000 arasında genə sahib olduğudur. İnsan genlərinin kompleks quruluşu səbəbiylə tam bir ədədin verilməsi bu an üçün o qədər də mümkün deyil.

İnsan Genom layihəsi təxminlərinə görə, DNT–nin zülal istehsalı ilə əlaqədar təlimatları kodlaşdıran qisimləri əllərindəki DNT düzülməsinin 5%–dən daha azını meydana gətirir. Genetik məlumatın qalan qismi isə genetik yoxlama bölgələrindən xromosomlarla əlaqədar əhəmiyyətli xüsusiyyətlərdən və hələ nə olduğu həll edilə bilməyən DNT hissələrindən əmələ gəlir.(127) Bütün bunlar insanın genetik məlumatını tam olaraq anlamadan əvvəl daha nə qədər çox araşdırma edilməsinin lazım olduğunu göstərir.

Elm adamları genetik mexanizmin necə işlədiyini ortaya qoymağa çalışarkən belə mükəmməl bir sistemin necə ortaya çıxdığını açıqlaya bilmirlər. Harper's Magazine jurnalının dekabr 2000–ci il sayında "Genomdan mesajlar" başlığı altında Arthur Cody genetik məlumat içərisindəki əməliyyatların bir növ tətikləməsi prosesləri olduğunu təsvir etdikdən sonra bu sualları verir:

Tətikləyənləri tətikləyən kimdir? Heç kim bilmir. Heç kimin ortaya atacağı bir nəzəriyyə də yoxdur ... "tətikləmə" maraqlı bir bioloji hadisədir, istehsalın necə reallaşdığını açıqlamır. Homeotik geni (embrion inkişafını təşkil edən gen) hərəkətə keçirən nədir? Həqiqi, ya da nəzəri heç bir cavab tapılmır ... Heç kim cavabı bilməyərək cavabı necə zənginləşdirmək lazım olduğu haqqında fikrə də sahib deyillər ... Bu müddət ilə əlaqədar hər şey tam mənasıyla anlaşılmaz. (128)

Burada müəllifin verdiyi sualların əlbəttə ki, cavabı vardır: Bütün bunlar Uca Allahın ilhamı ilə reallaşır, milyardlarla atom Rəbbimizin istəyi ilə canlılığın bütün funksiyalarını meydana gətirəcək şəkildə bir yerə yığılır. Necə ki, İnsan Genom layihəsinin nəticəsi ilə də Allahın canlıları necə üstün bir yaradılışla var etdiyini ortaya qoyan genetik məlumatın təfərrüatları insanlığın gözləri önünə sərilməmişdir. Bu gün bu layihənin nəticələrini araşdıran, tək bir insan hüceyrəsində minlərlə ensiklopediya səhifəsini dolduracaq qədər məlumat saxlandığını öyrənən hər insan bunun nə qədər böyük bir yaradılış dəlili olduğunu qavrayır. Bu həqiqəti dillə deyənlərdən biri İnsan Genom layihəsinin lideri və Milli İnsan Genom layihəsi Araşdırma İnstitutu direktoru olan fizik, genetik professor Francis S. Collinsdir. Prof. Collinsin 2005–ci ildə insan genetikası araşdırmalarına ömür boyu verdikləri töhfələrinə görə, İnsan Genetik cəhətdən Amerikan Birliyinin ən hörmətli mükafatı qəbul edilən "Allan mükafatı" verilmişdir. Prof. Collins bir çıxışında etdiyi işlərin Allaha olan inancını gücləndirdiyini belə ifadə etmişdir:

"İnsan Genom layihəsinin direktoru olaraq mənim münasibətim, elmi və dini dünya münasibətlərinin qətiyyətlə bir-biriylə uyğun olduqları hətta özündə bir-birlərini tamamladıqları istiqamətdədir ... İnsan genomunun zərifliyi və kompleks quruluşu heyranlıq oyandıran bir şah əsərdir. Bu şah əsər Allahın bütün bu zaman ərzində bildiyi, lakin bizim ancaq yeni kəşfə başladığımız insanlığın müxtəlif xüsusiyyətlərini ortaya qoyarkən, mənim yalnız dini inancımı gücləndirir." (129)

Dürüstcə yaxınlaşan hər elm adamı yuxarıda ifadələrdə də görüldüyü kimi din və elmin uyğunlaşma içində olduğunu, kainatın Allahın dəlilləri ilə dolu olduğunu qəbul edəcək. Ancaq darvinist–materialist medianın səmimi olmayan yanaşması, nəşrlərdəki seçicilikdə də özünü göstərir. İnsan Genom layihəsinin meneceri kimi bu

mövzuda əsl söz sahibi olan bir elm adamının DNT-də təcəlli edən üstün nizamdan duyduğu heyranlıq və tək bir molekulun imanının güclənməsinə necə vəsilə olduğu ilə əlaqədar sözləri, mətbuatda yer almırdı. Ancaq Allahın yaratdığı nizamdakı mükəmməllik heç bir əks səylə gizlədilməyəcək qədər açıqdır. Allah Quranda iman edənlərin yanaşmasını belə bildirir:

Elm verilmiş kəslər isə Rəbbindən sənə nazil edilənin haqq olduğunu və üstün, güclü, tərifə layiq olan (Allah)ın yoluna yönəldib-çatdırdığını görürlər. (Səba surəsi, 6)

And olsun ki, onlarda sizlərə, Allahı və axirət gününü ümid edənlərə gözəl bir nümunə vardır. Kim üz çevirsə, şübhəsiz ki, Allah, Ğaniy (heç bir şeyə ehtiyacı olmayan), Hamid (tərifə layiq olan) dır. (Mumtəhənə surəsi, 6)

İnsan Genom layihəsindəki uğurlar Allahın yaratdığı qədər bir hissəsidir

İnsan Genom layihəsinin nəticələrinin ardınca bəzi nəşriyyat orqanları təkamül nəzəriyyəsinin düşdüyü düynün daha da açılmaması üçün yalan məlumatlar nəşr etdi və xalqı səhv məlumatlandırmağa başladılar. Darwinist-materialist mətbuatın ən çox gündəmə gətirdiyi və fərqli şüar və başlıqlarla ifadə etdiyi mövzulardan biri gen xəritəsinin kəşfinin guya insanların müqəddəratını dəyişdirmə iddiasıdır. "İnsan artıq qədərində məğlub olmayacaq" kimi ismarıqların insanın gen xəritəsi haqqındakı məlumatlarla birlikdə təqdim edilməsi böyük bir səhvdir. Çünki, həqiqətdə insanın gen xəritəsinin çıxarılması insanın taleyinin axınıni qətiyyəni dəyişdirməz, çünki bu da insanın qədərindədir. Allah Quranda bu həqiqəti belə bildirir:

Allah istəməyincə, siz istəyə bilməzsiniz. Həqiqətən, Allah Biləndir, hökm və hikmət sahibidir. (İnsan surəsi, 30)

Qədər Allahın keçmiş və gələcək bütün hadisələri tək bir an olaraq bilməsidir. Allah yaşanmamış hadisələrin də hamısını əvvəldən bilir. İnsanların çoxu Allahın hələ yaşanmamış hadisələri əvvəldən necə bildiyi mövzusunu, yəni alın yazısı həqiqətini anlaya bilməzlər. Halbuki, insanın hələ qarşılaşmadığı bir hadisə özünə görə yaşanmamış bir hadisədir. Nəticəsi bilinməyən kimi xarakterizə edilən bütün hadisələr

yalnız bizim üçün bilinməzdir. Sonsuz bir elmin sahibi olan Allah zamana və məkana bağlı deyil, onsuz da zamanı və məkanı yaradan Özüdür. Bu səbəblə, Allah üçün keçmiş, gələcək və bu an hamısı birdir. Allah Qatında bizim indi yaşamaqda olduğumuz və irəlidə yaşanacaq hər şey olub bitmişdir. Bütün insanlar Allahın özləri üçün yaratdığı qədərə, zamanı gəldikdə şahid olurlar.

Filmlərin kadrlarını əlinə alan bir insanın filmin əvvəlini, sonunu, arada cərəyan edən hadisələri tam olaraq tək bir anda görə bilməsi kimi Allah da yaratdığı bütün insanlarla əlaqədar hər şeydən xəbərdardır. Hər şeyi tək bir an olaraq bilən Allah bu tək bir anda – yəni sonsuz kiçik zamanda–sonsuzluğu–yəni sonsuz böyük zamanı–yaradaraq gücünün sonsuzluğunu bizə göstərir. Bu səbəbdən, iman sahibi kəslərin bu elmi proseslərə yanaşması Quranda bildirildiyi kimi, məlumatın əsl və yeganə sahibinin Allah olduğunun fərqlində olmalarıdır:

Onlar dedilər: "Sən pak və müqəddəssən, bizə öyrətdiklərimdən başqa biz heç bir şey yoxdur. Həqiqətən, Sən hər şeyi bilən, hökm və hikmət sahibi Sənsən." (Bəqərə surəsi, 32)

Allah gəlib–keçmiş bütün insanların həyatlarını bütün təfərrüatlarıyla birlikdə yaradandır. Bir insanın doğumundan ölümünə qədər qarşılaşacağı müsbət ya da mənfi kimi görünən bütün hadisələr Allahın məlumatı daxilində reallaşır. Ənam surəsində dünyada meydana gələn kiçik–böyük bütün hadisələrin Allahın istəyi ilə reallaşdığı belə ifadə edilir:

Qeybin açarları Onun yanındadır, Ondan başqa onları heç kəs qeybi bilməz. Quruda və dənizdə olanların hamısını O bilir, O, bilmədən bir yarpaq belə düşməz; Yerin qaranlıqlarında elə bir toxum, elə bir yaş və elə bir quru yoxdur ki, hamısı (və hər şey) açıq–aşkar bir kitabda yazılsın. (Ənam surəsi, 59)

Hər insan və hər hadisə üçün bu vəziyyət məqbuldur. Heç kimin Allahın özü üçün yaratdığı qədərə müdaxilə etməsi, hadisələrin axınında hər hansı bir dəyişiklik etməsi mümkün deyil. Məsələn, Allah hər insanı müəyyən bir ömür ilə yaratmışdır və hər insanın ölüm anı Allah qatında yer, zaman və şəkil olaraq da müəyyəndir. Məsələn, bir insanın tutulduğu xəstəlik o insanın qədərində, özü doğulmadan milyardlarla il

əvvəlində müəyyəndir. O xəstəlikdən xilas olmayacağı da, qədərində təyin olunmuşdur. Hətta yaxşılaşmasına səbəb olacaq həkimlər, tibb bacıları, xəstəxana, dərmanlar, müalicə üsullarına qədər Allah qatında əvvəldən yazılmışdır. Bu səbəbdən, əgər bir insan yaxşılaşsa, bu, onun taleyini dəyişdirdiyi mənasını verməz, qədərində şəfa yazıldığı mənasını verər. Ayələrdə Allah belə bildirir:

Sizi ən yaxşı Rəbbiniz bilir; İstəsə, sizə rəhm edər, istəsə, sizi əzablandırır. Biz səni onların üzərində bir vəkil olaraq göndərməmişik. Rəbbin göylərdə və yerdə olan hər kəsi ən yaxşı bilir ... (İsra surəsi, 54–55)

Əgər gələcəkdə bir gün bir insanın ömrü genlərinə edilən doğru müdaxilələrlə uzadılsa, bu hadisə də bəhs olunan adamın öz qədərinə müdaxilə etdiyi mənasını verməz. Bunun mənası budur: Allah bu insanı uzun bir ömürlə yaratmışdır və gen xəritəsinin çıxarılmasını da bu insanın ömrünün uzun olmasına vəsilə etmişdir. Gen xəritəsinin olması da bu adamın genlərlə əlaqədar texnoloji inkişafın yaşadığı bir dövrdə yaşaması da yenə o insanın ömrünün tibbi imkanlarla uzadılması da onun qədərindədir; hamısı Allah qatında hələ o insan dünyaya gəlmədən əvvəl müəyyəndir.

Eyni şəkildə, bu layihə çərçivəsində keçirilən görüşlər nəticəsində ölümcül xəstəliyi müalicə edilən insan da, yenə qədərini yaşayır. Çünki bu insanın qədərində keçirdiyi xəstəlikdən bu layihənin vəsiləsi ilə xilas olmaq vardır. Nəticədə, insanın gen xəritəsinin çıxarılması və insanoğlunun genetik proqrama müdaxilə edə biləcək imkanları əldə etməsi, Allahın yaratdığı qədərə qarşı gəlmək demək deyil. Əksinə, bu şəkildə insanlıq Allahın özləri üçün yaratdığı prosesləri izləyir, Allahın yaratdığı məlumatı kəşf edir və istifadə edir. Əgər bir insan bu elmi proseslər sayəsində 120 il yaşasa, bu Allahın onun üçün əvvəldən təqdir etdiyi bir yaşdır, onun üçün ömrü bu qədər uzun olar. Allah hər insanın ömrünün Öz qatındakı bir kitabda müəyyən olduğunu bir ayəsində belə bildirir:

Allah sizi torpaqdan yaratdı, sonra bir damla sudan. Sonra da sizi cüt–cüt yaratmışdır. Onun məlumatı olmadan, heç bir dişi hamilə qalmaz və doğmaz da. Ömür müddətinə, ömür verilməsi və onun ömrünün qısaldılması da ancaq kitabda (yazılı) dır. Həqiqətən, bu, Allah üçün çox asandır. (Fatir surəsi, 11)

Qisası, "qədərimi məğlub etdim", "qədərimi dəyişdirdim", "qədərə müdaxilə etdim" kimi ifadələr, qədər həqiqətini bilməməyin gətirdiyi cəhalətdən qaynaqlanan səhv ifadələrdir. Bir adamın bu ifadələri istifadə edərək danışması da onun qədərində əvvəldən təyin olunmuşdur. Adamın bu cümləni harada, nə zaman, hansı şərtlər altında istifadə etməsi belə Allah qatında təsbit edilmişdir. Allah hər şeydən xəbərdar olandır.

Allah hər şeyin qatında bir kitabda yazılı olduğunu bildirmişdir. Bizlər, bu kitabda yazılı olanların eynisini, heç bir əskiklik və ya çoxluq olmadan yaşayırıq.

Göylərdə və yerdə zərrə qədər bir şey Ondan uzaq (gizli) qalmaz. Bundan daha kiçik olanı da, daha böyük olanı da, istisnasız, mütləq açıq-aşkar bir kitabda (yazılı) dır. "(Səba surəsi, 3)

Yer üzündə baş verən və sizin öz başınıza gələn elə bir müsibət yoxdur ki, Biz onu yaratmamışdan əvvəl o, bir kitabda (yazılı) olmasın. Şübhəsiz ki, bu, Allah üçün çox asandır. (Hədid surəsi, 22)

Gen mühəndisliyi haqqındakı təkamülçü yanılmalar

Gen mühəndisliyi, bir canlıdan alınan genləri təcrid etmə, bu genləri istiqamətləndirmə və başqa bir canlıya köçürmə işlərinin edildiyi sahədir. Elm adamları bunun sayəsində sənaye tullantıları həzm bakteriyaları çıxara bilir, canlıları klonlaya bilir, xəstəliklərə və bəcəklərə qarşı müqavimətli bitkilər inkişaf etdirir. Ancaq nə bu biotexnoloji işlər, nə də onların əsaslandığı genetik araşdırmalar, təkamül nəzəriyyəsini dəstəkləmir. Bu mövzudakı müəyyən yanılmaları belə sıralaya bilərik:

1) Biotexnoloji işlər canlıların şüursuz, təsadüfi proseslər nəticəsində deyil, şüurlu olaraq yaradıldıqlarının bir dəlilidir:

Bəhs olunan genetik işlərin hamısında genlər üzərində çox böyük diqqətlə işlənir, yəni şüurlu müdaxilə edilir. Elm adamları genləri müəyyən bir məqsəd istiqamətində istiqamətləndirən şüurlu bir tənzimləyici mövqeyindədir. Bu insanlar hüceyrənin fəaliyyəti haqqında illərlə təhsil alaraq məlumat sahibi olmuşlar. İşlərinin bütün mərhələlərini diqqətlə reallaşdırıb idarəli müdaxilələrdə olurlar. Bundan əlavə, bu cür işlər inkişaf etmiş laboratoriyaları, texnoloji alətlər istifadə edilərək, tamamilə xüsusi olaraq təşkil olunan mühitlərdə həyata keçirilir. Necə ki, biologiya professoru

William D. Stansfield özü bir təkamülçü olmasına baxmayaraq, bu kimi işlərin təkamül dəlili ola bilməyəcəyini laboratoriyada hüceyrə sintez işlərindən verdiyi örnəklə belə qəbul etmişdir:

"Yaradılışı müdafiə edənlər elmin sadə kimyəvilərdən həqiqətən canlı meydana gətirə biləcəyi günü iplə çəkiblər. İddia edirlər və bunda haqlıdırlar ki, belə insan istehsalı bir həyat-forması istehsal olunsa belə bu, təbii həyat formalarının bənzər kimyəvi təkamül proseslərilə inkişafı təsdiqləməyəcəkdir."(130)

2) Genetik növlərə ayrılma təkamül nəzəriyyəsinə heç bir dəstək vermir:

Təkamülçü nəşrlərdə iddia edildiyi kimi, genetik növlərə ayrılma ilə nəticələnən təcrübələr də təkamül nəzəriyyəsinin bir dəlili deyil. Çünki təkamül nəzəriyyəsi təbiətdə canlıları daha kompleks hala gətirən mexanizmlər olduğunu və bu yolla bir canlı növünün bir başqa canlı növünə çevrildiyini iddia edir. Halbuki, genetik mühəndislik və biotexnologiya sahəsində aparılan təcrübələrdə genetik növlərin bu cür dəyişikliyə yol açmasının qeyri-mümkün olduğu görülmüşdür. Ancaq bir qisim təkamülçülər bu həqiqəti görməzlikdən gəlir və bəzi söz oyunları ilə təkamül nəzəriyyəsinin laboratoriyada isbatlandığı kimi həqiqətdənkənar iddialar irəli sürürlər.

3) Gen mühəndisliyi ilə inkişaf etdirilən orqanizmlər təkamül nəzəriyyəsinin dəlili deyil:

Digər bir yanılma isə orqanizmlərin genetik mühəndislik yolu ilə inkişaf etdirilməsinin təkamül nəzəriyyəsinə təsdiqlədiyi iddiasıdır. İndiki vaxtda biotexnologiya və gen mühəndisliyi sahəsində, xüsusilə, dərman və ya insulin kimi zülalların istehsalında və ya bəzi fermentlərin reaksiya sürətlərini dəyişdirmə kimi mövzularda istifadə edilən üsullar təkamülçülər tərəfindən təkamül nəzəriyyəsinin bir dəlili kimi göstərilir. Halbuki, bu işlərin təkamül nəzəriyyəsi lehində bir dəlil olması mümkün deyil.

Gen mühəndisliyi işləri "Rekombinant DNT" texnologiyasının inkişafı ilə gedir. "Rekombinant" sözü ilə əvvəldən mühitdə olan strukturların (burada genlərin) yenidən birləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Bu vəziyyətdə təkamülçülər əvvəlcə gen mühəndisliyinin xammalı olan genlərin mənşəyini açıqlamaladırlar. (Bax. Bölüm: DNT möcüzəsi təkamül nəzəriyyəsinə necə etibarsız edir?) DNT-nin mənşəyi mövzusunda tam bir çıxılmaz vəziyyətdə olan təkamülçülər gen mühəndislik istifadə etmiş və darvinist istiqamətləndirmələrlə hazırlanan işlərdən ümidlənmişlər. Halbuki, təkamül nəzəriyyəsi canlı növlərinin yalnız təsadüfi mexanizmlər ilə meydana gəldiyini əsas tutan bir görüşdür. Bu səbəbdən təkamülçülərin genetik mühəndislik ilə əlaqədar

təbliğatı ən başdan çürükdür. Çünki təkamülçülər genetik mühəndisliklə əlaqədar iddialarında böyük bir ziddiyyət ortaya qoyurlar.

Genlərin fərqli orqanizmlər arasında köçürülə bilər olması ya da eyni mühitdəki genlərin yenidən birləşdirilməsi, təkamüllü bir prosesin varlığına dəlil göstərilməyə çalışılır. Həqiqətdə isə bu işlərin vəsaiti olan genlər, –əvvəlki hissələrdə açıqladığımız kimi–son dərəcə mürəkkəb quruluşları belə təsadüf bir prosesin yaşanmadığının, ən qüvvətli dəlillərindən biridir.

4) Genlər, canlıların ortaq ataya deyil, ortaq mənşəyə sahib olduqlarının göstəricisidir:

Təkamülçülərin bu sahədəki işlərlə əlaqədar təbliğatlarındakı yanılmalardan digəri orqanizmlər arasında köçürülən ortaq genlərin canlıların ortaq bir atadan törədiyi iddiasının yanlış sübut olmasıdır. Darvinist laboratoriya tədqiqatçıları canlılar arasında genləri necə köçürə bildiklərini açıqladıqdan sonra "bunu edə bilirik, çünki istifadə olunan canlılar ortaq bir atadan əmələ gəliblər" şəklində iddialar irəli sürürlər. Beləcə, öz fərziyyələri istiqamətində etdikləri şərhli bir dəlil kimi izah edərək mövzu haqqında səthi məlumat sahibi olan kəsləri yanıdırlar. Həqiqətdə isə ortaq mənşə, ortaq əcdad fərziyyəsinə isbat meydana gətirmir. Eyni şəkildə, genlərin fərqli orqanizmlər arasında köçürülməsini də, bioloji strukturların təsadüflərlə və məqsədsiz təbiət hadisələriylə təkamülləşdiyini təsdiqləmir. Fərqli orqanizmlər arasındakı ortaq genlər obyektiv olaraq ancaq "ortaq mənşə" göstəricisi olaraq qəbul edilə bilər. Ortaq mənşə şərhli də, açıq–aşkar yaradılış həqiqətini dəstəkləyir.

5) Gen mühəndisliyi ateizm təbliğatına heç bir dəstək vermir:

Gen mühəndisliyi ilə əlaqədar şərhlərdə rast gəlinən bir başqa səhv isə gen mühəndisliyinin "yaratma" olduğunun yalnız olmasıdır. Allahın varlığını inkar edən materialistlər gen mühəndisliyi işlərini ateizm təbliğatından istifadə edərək və edilən işləri "yaratma" olaraq şərh edirlər. (Allahı tənzihi edirik).

Burada ateistlərin qavramamaqda israr etdiyi şey "yaratmanın" "yoxdan var etmə" mənasını verdiyidir. Yaratmaq yalnız Allaha məxsusdur. Gen mühəndisliyi işlərində elm adamları Allahın yaratdığı genlər üzərində dəyişikliklər edir və ya bunları Allahın yaratdığı canlılar arasında söyləyirlər. Bu işlərdə canlıları inkişaf etdirmək üçün istifadə olunan genetik məlumat canlılar aləmində onsuz da mövcud olan məlumatdan istifadə edilir.

Məsələn, elm adamları dəniz anasının genini bir zebra balığının DNT–sinə yerləşdirərək, bu balığın işıq axıtmağını, ya da keçinin DNT hörümçək geni

yerləşdirərək keçi südündə hörümçək ipliği çıxarılmasını təmin edir. Ancaq ortaya çıxan canlılar ətrafda yeni bəzi xüsusiyyətlərə sahib olsalar da, burada qətiliklə yeni genetik məlumat var olmamış, sadəcə onsuz da mövcud olan məlumat canlılar arasında mühit dəyişdirmişdir.

Əgər elm adamları gələcəkdə bir gün bir canlıyı köklü bir şəkildə yenidən konfigurasiya bacarsalar belə, bu vəziyyət dəyişməyəcək. Molekulyar biolog Michael Denton bu həqiqəti belə ifadə edir:

"Gələcəkdə əgər gen mühəndisləri canlı sistemləri zülaldan bütün orqanizmə qədər köklü bir şəkildə yenidən konfigurasiya edə bilərsə, bu yalnız təməl alt-sistemlərin çoxunda demək olar ki, proqramlaşdırılmış eyni vaxtda dəyişmələr tələb olunan, şüurlu olaraq istiqamətləndirilmiş dəyişmələr yoluyla olacaqdır."(131)

Nəticə olaraq, təkamülçülərin gen mühəndisliyi ilə əlaqədar təbliğatı etibarsızdır. Tam əksinə, bu sahədəki işlər ortaya qoyduqları planlanmış idarəli mühitlər və məqsədli dəyişikliklərlə canlıların qüsursuz bir redaktə ilə yaradıldıqları həqiqətini gözlər önünə sərir.

Klonlama işləri təkamül nəzəriyyəsinə niyə heç bir dəstək verməz?

Köçürmə əməliyyatında, köçürülmə planlaşdırılan canlının bir hüceyrəsindən DNT-si mikroskop altına alınır və o növdən başqa bir canlıya aid bir yumurta hüceyrəsinin içinə yerləşdirilir. Bu əməliyyat üçün köçürülmə planlaşdırılan canlının DNT-si istifadə edilir. Dərhal ardınca şok tətbiq edilir və yumurta hüceyrənin bölünməyə başlaması təmin edilir. Bölünməyə davam edən embrion o növdən hər hansı bir canlının bətninə yerləşdirilir və inkişaf edib doğulması gözlənilir.

Əvvəlcə köçürülmə və təkamül anlayışları tərifi olaraq tamamilə fərqlidir. Təkamül nəzəriyyəsi cansız maddənin təsadüflər nəticəsində canlılığı meydana gətirdiyi iddiası üzərində qurulmuşdur. (Bu iddianın reallaşa biləcəyinə dair heç bir dəlil yoxdur). Köçürülmə isə canlı hüceyrənin genetik maddəsi istifadə edilərək, o canlının köçürülməsidir. Onsuz da canlı bir hüceyrədən başlayır və bioloji bir müddət laboratoriyaya mühitinə daşınaraq süni üsullarla təkrarlanır. Yəni ortada təkamülün əsas iddiası olan təsadüfi bir proses və ya cansız maddənin canlanması kimi bir vəziyyət yoxdur.

Həqiqətdə köçürmə əməliyyatı təkamül üçün heç bir dəlil vermir, ancaq təkamülü kökündən çürüdən bir biologiya qanununun çox açıq bir dəlilidir. Bu qanun

məşhur elm adamı Lui Pasterin XIX əsrin sonuna doğru ortaya qoyduğu "həyat ancaq həyatdan gəlir" prinsipidir. Bu açıq həqiqətə baxmayaraq köçürmənin təkamülə dəlil kimi göstərilməsi bir qisim media vasitəsilə icra edilən böyük bir azdırma və yalandır.

Ancaq xüsusilə son 30 il içində müxtəlif elm şaxələrindəki irəliləmələr canlıların ortaya çıxışının təsadüf anlayışı ilə açıqlanmasının qeyri-mümkün olduğunu göstərmişdir. Təkamülçülərin elmi səhvləri və tərəfli şərhləri sənədləşdirilmiş; beləcə, təkamül nəzəriyyəsi elm sərhədləri içində müdafiə edilə bilməz hala gətirilmişdir. Bu həqiqət isə təkamülçülərin bir qismini fərqli axtarışlara sövq etmişdir. Elə canlılığın nüsxəsinin hətta yaxın keçmişdə "şar körpə" kimi elmi inkişafın təkamülə dəlil kimi təbliğat edilməsi bu səbəblədir.

Köçürülmə mövzusunda insanların içinə düşdüyü bir başqa səhv anlama isə köçürməni "insan yaratmaq" kimi anlamalarıdır. Halbuki, köçürmənin belə bir mənası qətiyyənlə yoxdur. Köçürülmə onsuz da var olan canlı bir çoxalma mexanizminə, onsuz da var olan bir genetik məlumatı əlavə etməkdən ibarətdir. Bu əməliyyatda nə yeni bir mexanizm, nə də yeni bir genetik məlumat çıxarılmamışdır. Var olan bir canlının, məsələn, qoyunun genetik məlumatı alınır, ana qoyunun rəhmində verir və ananın doğacağı yeni balanın, genetik məlumatı alınan qoyunun tək yumurta əkizi olması təmin edilir. Bunun nə təkamül nəzəriyyəsiylə nə də "insan yaratmaq" anlayışıyla heç bir əlaqəsi yoxdur.

Bir insanı və ya başqa hər hansı bir canlıyı yaratmaq, yəni yoxdan var etmək yalnız Allaha məxsusdur. Necə ki, elmi inkişaf da bu yaratmanın insanlar tərəfindən həyata keçirilməsinin qeyri-mümkün olduğunu göstərərək, eyni həqiqəti təsdiq edir. Bir ayədə belə buyrulur:

Göyləri və yeri (yoxdan) yaradan da Odur. O, bir işin olmasına qərar versə, ona yalnız: "Ol" deyər, o da dərhal olar. (Bəqərə surəsi, 117)

Nəticə olaraq, cəmiyyətə elm adına söyləyəcək sözü qalmayan təkamülçülərin xalqın məlumat əskikliyinə sığınaraq nəzəriyyəni yaşatmağa işləri yalnız o nəzəriyyənin elmi istiqamətdən çarəsizliyini göstərir. Digər bütün elmi inkişaf kimi köçürmə də, canlılığın yaradılmış olduğuna əsaslanan çox əhəmiyyətli və maarifləndirici bir elmi nailiyyətdir.

CANLI QURULUŞUNDAKI MƏLUMAT VƏ MATERIALİZMİN SONU

Təkamül nəzəriyyəsinin təməlinə materialist fəlsəfə yatır. Materializm var olan hər şeyin yalnız maddə olduğu fərziyyəsinə əsaslanır. Bu fəlsəfə maddənin əzəldən bəri var olduğunu, həmişə var olacağını və maddədən başqa bir şey də olmadığını idda edir. Materialistlər bu iddialarına dəstək qazandırmaq üçün "reduksionizm" (kompleks hadisələrin daha asan qanunlarla izah edilə bilməsi) olaraq adlandırılan bir məntiq istifadə edirlər. Reduksionizm maddə kimi görünməyən şeylərin də əslində maddi faktorlarla açıqlanma düşüncəsidir.

Bunu açıqlamaq üçün zehin nümunəsini verək. Bilindiyi kimi, insanın zehni əllə tutulan, gözlə görülən bir şey deyil. Bundan başqa, insan beynində bir zehin mərkəzi də yoxdur. Bu vəziyyət bizi istər-istəməz, zehnin maddə-sonrası bir anlayış olduğu nəticəsinə aparır. Yəni, "mən" dediyimiz, düşünən, sevən, həyəcanlanan, sevinən, zövq alan, ya da acı çəkən varlıq, bir kreslo, bir masa və ya bir daş kimi maddi bir varlıq deyil.

Materialistlər isə zehnin "maddənin reduksionizmi" olduğu iddiasındadırlar. Materialist iddiaya görə, bizim düşünməli, sevməyimizin, sevinməyimiz və bütün digər zehni fəaliyyətlərimiz əslində beynimizdəki atomlar arasında meydana gələn kimyəvi reaksiyalardan ibarətdir. Bir insanı sevməyimiz beynimizdəki bəzi hüceyrələrdəki bir kimyəvi reaksiya, bir hadisə qarşısında qorxu duymaq bir başqa kimyəvi reaksiyadır. Məşhur materialist filosof Karl Vogt bu məntiqi "qaraciyər necə öd mayesi ifraz edirsə, beyin də düşüncə ifraz edir" şəklindəki ağıldankənar sözüylə ifadə etmişdir.(132) Halbuki, əlbəttə öd mayesi bir maddədir, amma düşüncənin maddə olduğunu göstərəcək heç bir dəlil yoxdur.

Reduksionizm bir məntiq icrasıdır. Ancaq bir məntiq icrası doğru təməllərə də əsaslanma bilər, səhv təməllərə də. Bu səbəblə, bizim üçün hal-hazırda əhəmiyyətli olan sual budur: Materializmin təməl məntiqi olan "reduksionizm" elmi məlumatlarla müqayisə edildikdə ortaya hansı nəticə çıxar?

XIX əsrin materialist elm adamları və ya mütəfəkkirləri bu suala asanlıqla "elm reduksionizmi təsdiqləyir" cavabının verilə biləcəyini zənn edirdilər. Amma XX əsr elmi ortaya çox fərqli bir həqiqət çıxarmışdır.

Bu həqiqət, təbiətdə var olan və əsla maddənin reduksionizmi ola bilməyən “məlumat”dır.

DNT yalnız nuklein turşularının düzülməsindən ibarət deyil; məlumat daşıyıcısıdır

Canlıların DNT-lərində son dərəcədə əhatəli bir məlumat olduğuna əvvəlki hissələrdə toxunmuşduq. Millimetrin 100 mində biri qədər kiçik bir yerdə bir canlı bədəninin bütün fiziki hissələrini təsvir edən, sanki bir məlumat bankı vardır. Bununla yanaşı, canlı bədəninə bir də bu məlumatı oxuyan, şərh edən və buna görə “istehsal” edən bir sistem mövcuddur. Bütün canlı hüceyrələrində DNT-də olan məlumat müxtəlif fermentlər tərəfindən oxunur və bu məlumata görə zülal istehsal edilir. Bədənimizdə hər saniyə lazım olan yer üçün, lazımlı növdə milyonlarla zülal istehsalı bu sistemlə reallaşır. Bu sistem sayəsində ölənlər göz hüceyrələrimiz yenə göz hüceyrələri, qan hüceyrələrimiz yenə qan hüceyrələri ilə yenilənirlər.

Bu nöqtədə materializmin iddiasını düşünək: Görəsən, DNT-dəki məlumat materialistlərin iddia etdiyi kimi maddəyə endirilirmi? Ya da, başqa sözlə, DNT-nin yalnız bir maddə yığını olduğu və ehtiva etdiyi məlumatın da maddənin təsadüfi qarşılıqlı təsiri ilə ortaya çıxdığı qəbul edilə bilərmi?

XX əsrdə edilən bütün elmi araşdırmalar, təcrübə nəticələri və müşahidələr bu suala qətiliklə xeyr cavabı verilməli olduğunu göstərir. Çünki həyat yalnız maddədən ibarət deyil. Qabaqcıl məlumat nəzəriyyəçisi və biofizik Hubert Yockey *"Bütün mesajlar kimi həyatın mesajı (genetik kod) da maddədən kənardır, amma bit və baytlar halında ölçülə bilən məlumat məzmununa malikdir."* (133) deyərkən, elm adamı Dean Overman bu mövzuda bunları söyləyir:

"Genetik kodu ehtiva etdiyi məlumat bütün məlumat və ya mesajlarda olduğu kimi maddədən ibarət deyil. Məna– kodun simvolları və ya əlifbasından qaynaqlanan bir xüsusiyyət deyil. Genetik koddakı mesaj və ya məna maddə xaricidir və fiziki və kimyəvi xüsusiyyətlərin reduksionizmi ola bilməz; materializm genetik koddakı mənanı açıqlamaz." (134)

Professor Phillip Johnson isə mövzu ilə əlaqədar bunları dilə gətirir:

"Əvvəla, həyat yalnız maddədən meydana gəlməz, ancaq maddə və məlumatdan meydana gəlir. İkincisi, informasiya maddənin reduksionizmi ola bilməz, lakin maddənin tamamilə fərqli bir növüdür. Buna görə bir həyat nəzəriyyəsi yalnız

maddənin mənşəyini deyil, eyni zamanda məlumatın müstəqil mənşəyini də açıqlaya bilməlidir. Üçüncüsü, bir kitab və ya bioloji bir hüceyrənin içərisində olan ifadə olunan məlumat növü təsadüflə, ya da fiziki və kimyəvi qanunların istiqamətləndirməsiylə istehsal oluna bilməz."(135)

Məlumat nəzəriyyəçisi Prof. Werner Gitt də *In the beginning was information* (*Başlanğıcda məlumat vardı*) adlı kitabında canlılığın yalnız maddə ilə açıqlana bilməyəcəyini belə ifadə edir:

"Maddə və enerji həyatın başlıca ehtiyaclarıdır, lakin bunlar canlı və cansız sistemlərin ayırd edilməsi üçün tətbiq edilə bilməzlər. Bütün canlı varlıqların ortaq xüsusiyyəti ehtiva etdikləri məlumatdır və bu məlumat bütün həyat prosesləri ilə əlaqəli istehsalı nizamlayar. Məlumatın köçürülməsi isə bütün yaşayan canlılarda əhəmiyyətli bir rol oynayır. Məsələn, bir böcək bir çiçəkdən digərinə tozcuq daşıyarkən, bu əvvəlcə bir məlumat daşınması əməliyyatıdır (genetik məlumat köçürülür); buna daxil olan həqiqi material isə əhəmiyyətli deyil. Məlumat həyat üçün lazımlı olmasına baxmayaraq, məlumat özlüyündə həyatın hamısını təsvir etmək üçün kifayət deyildir."(136)

Genetik kodun maddədən kənar məlumat ehtiva etməsi, genetik kodla əlaqədar xəyali təkamül ssenarilərinin lap əvvəldən etibarsız olduğunu göstərir. Çünki, bu ssenarilər ən əvvəldən, maddənin öz-özünü təşkil edərək, genetik məlumatı və kodu meydana gətirdiyi ilk hesaba əsaslanır. Ancaq maddənin öz-özünə kod çıxarması mümkün olmadığına görə, genetik kodla əlaqədar bütün materialist şərhlər də mənasızdır.

Bundan əlavə, DNT-dəki genetik hərflərin düzülüşü həyat üçün çox əhəmiyyətlidir. Tək başına bir məna daşımayan nukleotidlər, xüsusi bir düzülüşlə düzülərək, mənalı məlumatlar daşıyan genləri meydana gətirirlər. DNT ehtiva etdiyi bu mənalı məlumatla təbiətdə görülən digər strukturlardan açıq-aşkar fərqlənir. Professor Phillip Johnson DNT-nin bu xüsusiyyətindən belə bəhs edir:

"... Necə ki, bir kompyuter programı və ya bir kitab üçün əhəmiyyətli olan, məlumatın yazıldığı fiziki mühit deyil, şəxsən məlumatın özüdür; DNT ilə əlaqədar əhəmiyyətli olan nöqtə də yazılışındakı kimyəvi maddələr deyil, məlumatdır. Bu nəhəng böyüklükdəki kompleks məlumat mövcud olana qədər maddələr mübadiləsi işləyə və çoxala bilməz."(137)

Johnsonun yuxarıdakı sözlərində ifadə etdiyi kimi, kimyəvi maddələrin təsadüfi yan-yana gəlməsi, canlıların yaşaması və çoxalması üçün lazımlı şərtləri meydana

gətirməz. Kimyəvi maddələr ancaq DNT-dəki kimi çox əhatəli və mənalı bir məlumatı meydana gətirəcək şəkildə yan-yanə gətirilməlidir. Belə böyük bir iradəni atomlarda, molekularda axtarmaq mümkün deyil. Bu məlumatın qaynağı hər şeyin məlumatına sahib olan, yerdə və göydə olan hər şeyi yaradan Uca Allahdır. Məşhur nəzəri fizik Paul Davies genetik məlumatın məna baxımından dəyərini belə izah edir:

"... Bioloji məlumatı fərqləndirən bir xüsusiyyəti mənalılarla zəngin olmasıdır. DNT funksional bir orqanizm inşa etmək üçün lazımi məlumatları saxlayar; əvvəldən təyin olunmuş, xüsusi bir məhsul üçün bir alqoritm (izlənən yol) və ya karbon surəti (eynilə özüdür)... genlər mütləq bir şey kodlaşdırır və simvollaşdırma edir. Burada həqiqi sirr olan, məlumatın sadəcə yaranması deyil, əslində keyfiyyətidir."(138)

Paul Daviesin genetik məlumatın mənşəyini sirr kimi ifadə etməsinin səbəbi DNT-dəki məlumata materialist bir izah gətirilə bilməməsidir. Ancaq materializm bu gün yaradılış həqiqəti qarşısında növbəti dəfə yıxılmışdır. XX əsrin əhəmiyyətli elm filosoflarından kimyaçı Michael Polanyi isə DNT-dəki məlumat köçürməsinin da maddi bir şərhə ola bilməyəcəyini ifadə edir:

"Bir DNT molekulu inkişaf etməkdə olan bir hüceyrəyə məlumat nəql edir. Bənzər şəkildə, bir kitab da məlumat nəql edir. Ancaq məlumatın nəqli kimyəvi və ya fiziki prinsiplərə görə açıqlana bilməz. Digər bir sözlə, kitabın işləyişi kimyəvi terminlərə reduksionizm ola bilməz. DNT genetik məlumatın nəqliylə işlədiyi üçün DNT-nin funksiyası da kimya qanunlarıyla açıqlana bilməz."(139)

Nəzəri fizik professor Jacob D. Bekenstein *Scientific American* jurnalında nəşr olunan "Holoqrafik kainatdakı məlumat" adlı məqaləsində məlumatın əhəmiyyətini bu sözlərlə dilə gətirir:

"Fiziki dünyanın nələrdən meydana gəldiyini hər hansı bir adamdan soruşsanız, sizə ehtimalla "maddə və enerji" deyəcəkdir. Ancaq əgər mühəndislikdən, biologiyadan və fizikadan bir şey öyrəndimsə, informasiya çox əhəmiyyətli bir ünsürdür. Avtomobil fabrikindəki robot metal və plastikdən ibarətdir; lakin hansı parçanı nəyə qaynaq edəcəyini və s. söyləyən çox sayda təlimat olmadan faydalı bir şey edə bilməz. Bədəninizdəki hüceyrə içində bir ribosom, amin turşusunun quruluş daşlarından meydana gəlir və ATF-nin ADP-ə çevrilməsindən ortaya çıxan enerjidən güc tapar. Lakin hüceyrə nüvəsindəki DNT-dən alınan məlumat olmadan zülal sintez edə bilməz. Eyni şəkildə, fizikada bir əsrlik nailiyyətlər bizə məlumatın fiziki sistemlərdə və proseslərdə çox əhəmiyyətli bir ünsür olduğunu öyrətmişdir."(140)

Təkamülçülərin yazılarına baxdıqda, bəzən təkamül nəzəriyyəsinin canlılardakı məlumat qarşısında çıxılmaz vəziyyətdə olduğunu etiraf etdiklərini görürük. Bu mövzuda açıqsözlü nüfuzlulardan biri, Fransız zooloq Pierre-P. Grassedir. Grasse materialist və təkamülçü olmasına baxmayaraq, darvinist nəzəriyyəni etibarsız edən ən mühüm həqiqətin həyatı meydana gətirən məlumat olduğunu qəbul edir:

"Hər hansı bir canlı orqanizm, inanılmaz dərəcədə böyük bir "ağıl"a malikdir. Bu insanların ən böyük memarlıq əsərləri olan böyük kilsələri inşa etmək üçün istifadə etdiklərindən çox daha böyük bir ağıldır. Bu gün bu ağıla "bilik" (informasiya) deyirik, amma məna elə eynidir. Bu məlumat bir kompyuterdə proqramlaşdırılmamışdır, amma kompyuterdəkindən çox daha dar bir yerə, DNT-dəki xromosomlara, ya da hər hüceyrədəki fərqli orqanoidlərə sıxışdırılmışdır. Bu "ağıl", həyatın "olmazsa, olmaz" şərtidir. Yaxşı, amma bunun qaynağı nədir? ... Bu həm bioloqları, həm də filosofları maraqlandıran bir sualdır və elm bunu əsla həll edə bilməyəcək vəziyyətdədir."(141)

Pierre-P. Grassenin "elmin bu sualı əsla cavablama bilməyəcək kimi qaldığını" söyləməsinin səbəbi materialist olmayan heç bir şərhli elmi saymaq istəməməsidir. Halbuki, şəxsən elmin özü materialist fəlsəfənin fərziyyələrini etibarsız edir və bir Yaradıcının varlığını isbat edir. Grasse və ya digər materialist elm adamları bu həqiqət qarşısında ya gözlərini bağlayırlar, ya da "elm bunu açıqlaya bilmir" deyirlər. Çünki "əvvəl materialist, sonra elm adamı"dırlar və elm əksini isbat etsə də, materializmə inanmağa davam edirlər.

DNT ilə əlaqədar bu təəccüblü həqiqət – genetik məlumatın maddə və enerjiyə ya da təbiət qanunları ilə qətiyyənlə açıqlanmaması –təkamül nəzəriyyəsinin qarşısında aşılmaz bir əngəl olaraq dayanmağa davam edəcək. Alman Federal Fizika və Texnologiya İnstitutunun rəhbəri Prof. Dr. Werner Gitt bu mövzuda bunları söyləyir:

"... Məlumat hər şeyin əsasında olan bir anlayış olduğu üçün maddənin xüsusiyyəti ola bilməz, bu səbəblə mənşəyi də maddi bir müddətlə açıqlana bilməz ... Məlumatın əsas kəmiyyəti, maddi olmayan (zehni) bir mövcudluqdur. Maddənin bir xüsusiyyət deyil, bu səbəblə mütləq maddi proseslər təməldə məlumatın qaynağı olaraq qəbul edilməzlər ... Maddənin məlumat əmələ gətirə biləcəyini təmin edəcək heç bir bilinən təbiət qanunu, fiziki proses ya da maddi hadisə yoxdur ..."(142)

Werner Gitt başqa bir sözümdə isə məlumatın ancaq yaradılaraq var ola biləcəyini ifadə edir:

"Bioloji məlumat ... çox yüksək saxlama sıxlığı olduğu üçün digər sistemlərdən fərqlidir və bu səbəblə, inanılmaz dərəcədə mahir anlayışlar ehtiva edir ... Yaşayan

orqanizmlərdə mövcud məlumatın, ağıllı bir qaynağa ehtiyac duyduğu açıqdır. İnsan bu qaynaq ola bilməz və bundan ötəri tək ehtimal bunların bir Yaradıcısı olduğudur." (143)

Werner Gittin sözləri eyni zamanda son 20–30 il içində inkişaf edən və termodinamikanın bir parçası olaraq qəbul edilən informasiya nəzəriyyəsinin çatdığı nəticələrdir. Məlumat nəzəriyyəsi kainatdakı məlumatın quruluşunu və mənşəyini araşdırır. Məlumat nəzəriyyəçilərinin uzun araşdırmaları sayəsində gəlinən nəticə isə budur: "Məlumat maddədən ayrı bir şeydir. Maddənin əsla reduksionizmi ola bilməz. Məlumatın və maddənin qaynağı ayrı–ayrı araşdırılmalıdır."

DNT–dəki məlumatın qaynağı isə materialistlər üçün əsla keçilməz bir maneədir. DNT molekulunda kodlaşdırılmış məlumatın mənşəyinin hər hansı bir təbii mexanizm ilə açıqlanması mümkün deyil. Bütün müşahidə və təcrübələr məlumatın ancaq şüurlu bir varlıqdan gəldiyini göstərir. DNT–dəki məlumat isə bütün canlılığı yaradan Uca Allahın əsəridir. Quranda Rəbbimizin yaratma sənəti və sonsuz qüdrəti bu şəkildə açıqlanır:

Budur sizin Rəbbiniz olan Allah, budur. Ondan başqa ilah yoxdur. Hər şeyin Yaradıcısıdır. Elə isə Ona ibadət edin. O, hər şeyə vəkildir. Gözlər Onu idrak edə bilməz; O isə bütün gözləri idrak edər. O, Lətif, hər şeydən Xəbərdardır. (Ənam surəsi, 102–103)

Təbiətdəki məlumatın qaynağı

Elmin ortaya çıxardığı bu nəticəni təbiətə tətbiq etdikdə isə çox əhəmiyyətli bir nəticə ilə qarşılaşırıq. Çünki təbiət DNT nümunəsində olduğu kimi, böyük bir məlumatla doludur və bu məlumat maddənin reduksionizmi ola bilinməyəcəyinə görə maddə–sonrası bir qaynaqdan gəlir.

Təkamül nəzəriyyəsinin günümüzdəki ən qabaqcıl müdafiəçilərindən biri olan Corc C. Williams bir çox materialistin və təkamülçünün görmək istəmədiyi bu həqiqəti qəbul edir. Williams materializmi uzun illər boyu qatı bir şəkildə müdafiə etmişdir, amma 1995–ci il tarixli bir yazısında hər şeyin maddə olduğunu fərz edən materialist yanaşmanın səhvini belə ifadə edir:

"Təkamülçü bioloqlar iki fərqli sahə üzərində işləməkdə olduqlarını indiyə qədər fərq edə bilmədilər; bu iki sahə maddə və məlumatdır ... Bu iki sahə "reduksionizm"

olaraq bildiyimiz düsturla əsla bir araya gətirilə bilməz ... Genlər bir maddi obyekt olmaqdan çox bir məlumat paketidir ... Biologiyada genlər, genotip və gen hovuzları kimi anlayışlardan bəhs edərkən informasiya haqqında danışmış olarsınız, fiziki obyektlər haqqında deyil ... Bu vəziyyət məlumatın və maddənin yaranmasının iki fərqli sahəsi olduğunu göstərir və bu iki fərqli sahənin mənşəyi də ayrı-ayrı araşdırılmalıdır."
(144)

XX əsrdə elm DNT-dəki məlumatın materialistlərin iddia etdiyi kimi, maddənin reduksionizmi ola bilməyəcəyini ortaya çıxarmışdır. Bu səbəbdən, təbiətdəki məlumatın qaynağı da materialistlərin düşündüyünün əksinə, maddənin özü ola bilməz. Məlumatın qaynağı maddə deyil, maddə-sonrası üstün bir ağıldır. Bu ağıl maddədən əvvəl vardır. Maddə onunla var olub, onunla şəkil tapıb və formalaşır. Bu ağılın sahibi bütün aləmlərin Rəbbi olan Allahdır. Canlıların mənşəyində yer alan bu fəvqəladə məlumat materialist fəlsəfəni tənəzzül etdirərək aləmlərin Rəbbi olan Allahın açıq-aşkar varlığına saysız dəlillər təqdim edir.

DARVİNİZMİN DNT İLƏ ƏLAQƏDAR YANILMALARINDAN BƏZİLƏRİ

Bəzi elm adamları elmin inkişafına kömək olmaqdan çox təkamül nəzəriyyəsini gündəmdə tutmaq məqsədiylə əmək və zaman sərf edirlər. Darvinizmi lap əvvəldən bir aksiom olaraq qəbul etdikləri üçün etdikləri elmi araşdırmalarda da səhv nəticələrə yönəlirlər. Necə ki, molekulyar biologiya sahəsində təkamül nəzəriyyəsinə guya dəlillər yaratmaq üçün heç bir elmi dəyəri olmayan müxtəlif anlayışlar və tezislər ortaya atırlar. Üstəlik bu tezislər və ya anlayışlar heç bir elmi dəyərləri olmadığı halda Darwinist mediada dəstək tapır və cəmiyyətə bir həqiqət kimi təqdim edilir. Ancaq inkişaf edən elm və texnologiya bu iddiaların ağıldan kənar olduğunu gözlər önünə sərir. Materialist dünya görüşünü gündəmdə tutma səyindən qaynaqlanan təktərəfli şərhlər, təhriflər, birtərəfli xəbərlər, Uca Allahın hər yeri əhatə edən elmini, sənətini, aqlını gizləməyə güc yetirə bilmir. Quranda bir çox ayədə haqqın batil üzərindəki üstünlüyü bildirilir. Bunlardan bir qismi belədir:

De ki: "Həqiqətən, Rəbbim haqqı (batilin yerinə və ya dilədiyi kimsənin ürəyinə) qoyar. O, qeybi ən yaxşı biləndir. De: "Haqq gəldi; batil isə nə (bir şey) ortaya çıxara bilər, nə geri gətirə bilər. "(Səba surəsi, 48 – 49)

... Allah, batilli yox edib–aradan qaldırır və haqqı Öz sözləri ilə haqq olaraq gücləndirir (həyata keçirir). Çünki O, kökslərdə olanları Biləndir. (Şura surəsi, 24)

Allah günahkarlar istəməsələr də, haqqı (haqq olaraq) bərqərar edəcək. (Yunis surəsi, 82)

Bu hissədə təkamül nəzəriyyəsinə dəstək olması xəyaliylə ortaya atılan nəticəsiz iddialardan yalnız bir neçəsinə ümumi xətləriylə yer verəcəyik:

Təkamülçü cəhalətin bir nümunəsi : xarab DNT yanılması

İnsan Genom layihəsi ilə birlikdə indiyə qədər yalnız DNT-dəki şifrə düzülüşi ortaya çıxarılmışdır. Ancaq bu şifrələrin insan bədənində hansı funksiyaları təyin etdikləri bir neçə gen istisna olmaqla, hələ bilinmir. DNT zənciri üzərində zülal kodlaşdıran, başqa sözlə, aktiv olaraq çalışdığı kəşf edilən təxminən 30 min gen var. Ancaq bu miqdar insan DNT-sinin yalnız 3%-ni meydana gətirir. Geriyə qalan uzun DNT zəncirinin nə işə yaradığı isə hələ bilinmir.

Elə bu nöqtədə təkamülçülərin bu naməlum təməl üzərində bina etdikləri tərəfli şərhləri dövrəyə girir. Darvinist elm adamları danışılan genlərin heç bir məqsədi olmadığını, bunların "axmaq" və ya "zibil, xarab" düzülmələrdən ibarət olduğunu irəli sürürlər. Milyonlarla illik xəyali təkamül müddətində bu bölgələrin artıq funksiyalarını itirmiş genlər olduqlarını iddia edirlər. Halbuki, əvvəlcədən hökmlə qarşıya qoyulmuş bu iddia bu gün yeni elmi tapıntılar qarşısında çürümüşdür. "Xarab DNT" anlayışı 5-6 il əvvələ qədər elm adamlarının funksiyalarını bilmədikləri böyük DNT kütlələrinə verdikləri ad idi. Gen olaraq bilinməyən bu çox uzun düzülüşünə o zaman "junk DNT" (xarab/zibil/boş DNT) deyirdilər. Ancaq iddiaların əksinə, işə yaramadığı qarşıya qoyulan hissələrin əslində həyati funksiyaları idarə etdikləri, çalışan qisimlərin təmirində kritik əhəmiyyətləri olduğu ortaya çıxmışdır.(145) Qaldı ki, genetika elmi DNT-nin funksiyalarını tanımaqda hələ iməkləmə mərhələsindədir.

13 may 2002-ci il tarixli *Nature Genetics* jurnalında nəşr olunan bir məqalədə Dr. John V. Moran və qrupu xarab sayılan DNT-nin hərəkətli hissələrinin genom üçün təmir xidməti təmin edən DNT hissələri olduğunu bildirdilər.(146) Bunlar genom ətrafında hərəkət edə bilər və söz əməliyyatı əsnasında köçürüb - yapışdırmağa bənzər bir əməliyyat edərək özlərinin sürətini çıxarırlar. Bu xüsusiyyət DNT-nin cüt olan spiral hüceyrələri ayrılmağa başlayanda son dərəcə faydalıdır. Cüt spiral hüceyrəyə kimyəvi maddələr dəyirdə, ya da hər hansı bir təzyiq olduğunda yarılır və hüceyrə ölümünə səbəb ola bilər. Xarab DNT olduğu iddia edilən qismin bu hissələri genom içərisində gəzərlər və bu cür ayrılmaları müəyyən edirlər; belə bir şeyə rast gəldiklərində özlərini araya salırlar və bu bölgəni yenidən birləşdirirlər.(147)

Zamanla təkamülçü mənbələrdə, canlılardakı bəzi orqanların funksiyasız olduğu irəli sürülür və bunların o canlıların atalarından miras qalmış ancaq artıq istifadə etmədikləri orqanlar olduğu iddia edilir. Məsələn, insan bədənindəki appendiks (appendisit) və ya büzdüm illərcə "korlanmış orqan" sayılmışdır. Halbuki, son illərin elmi araşdırmaları bütün bu orqanların əhəmiyyətli funksiyaları olduğunu ortaya çıxarmışdır. Təkamülçülərin XX əsrin əvvəlində çıxardıqları "korlanmış orqanlar

siyahısı" bu gün tamamilə çürümüş vəziyyətdədir. Təkamülçü yazıçı Scaddingin ifadəsiylə "biologiya məlumatı artdıqca korlanmış orqanlar siyahısı da getdikcə kiçilmiş" və sonunda yox olmuşdur.(148) (Ətraflı məlumat üçün baxın. Harun Yahya, Həyatın həqiqi mənşəyi, Araşdırma nəşriyyat) Eyni şəkildə, təkamülçülərin qarşıya qoyduqları xarab DNT anlayışı, yəni DNT–nin böyük hissəsinin işə yaramaz olduğu iddiası da edilən yeni kəşflərlə çürüdülmüşdür.

İnsan Genom layihəsi və digər genetik işlərlə birlikdə, genlərin zülal istehsalı əsnasında bir–birləriylə davamlı bir qarşılıqlı təsir içində olduqları ortaya çıxdı. Bu istehsal əsnasında bir genin digər DNT hissələrindən müstəqil olaraq fəaliyyət göstərmədiyini aydın oldu. Bu gün çatılan nöqtə göstərir ki, bir genin işi əsnasında xüsusilə, zülal kodlamağa başlama mərhələsində, genləri meydana gətirməyən DNT hissələrinin o geni tənzimləməsi mümkündür. Məhz buna görə, araşdırmaları yaxından təqib edən heç bir elm adamı artıq xarab DNT anlayışına etibar etmir.

Əslində, DNT–nin xarab olduğu iddia edilən qisimlərinin davamlı fəaliyyət halında olduğu və hələ bilinməyən fərqli funksiyalara sahib olduğu təkamülçülərin xoşuna gəlməsə də uzun müddətdən bəri ifadə edilən bir həqiqət idi. Science jurnalında 1994–cü ildə nəşr olunan "Xarab DNT öz dilindəmi danışır?" başlıqlı xəbərdə (149) Harvard Tibb fakültəsində molekulyar bioloqlar və Boston Universitetindən fiziklər bu mövzuya aydınlıq gətirmişdir. Müxtəlif canlılardan alınan 50.000 əsas cütlükləri ehtiva edən 37 DNT düzülüşü üzərində etdikləri araşdırmalar nəticəsində insan DNT–sində 90% yer tutan guya xarab sayılan DNT–nin əslində xüsusi bir dildə yazıldığını xəbər verirdilər. Etdikləri testlər, bu qisimlərdə dilə bənzər xüsusiyyətlər olduğunu ortaya qoymuşdu. Tapıntılar əsasında, "xarab" deyilən DNT–nin heç də boş olmadığını bildirmişlər. "Xarab DNT–dəki dilin işarələri" adlı məqalədə isə Boston Universitetindən Eugene Stanleyin etdiyi işlərlə DNT düzülmələrinə insan dilinə bənzər xüsusiyyətdə məlumat ehtiva edən xüsusiyyətlər olduğu sübuta yetirildi .(150)

DNT ardıcılığının daha əvvəl 97%–nin xarab və işə yaramaz olaraq təsvir səbəblərindən biri şübhəsiz ki, məlumatsızlıqdır. Cleveland (Klivlend) Universitetindən təkamülçü elm adamı Evan EICH bu vəziyyəti belə etiraf edir:

"Xarab DNT kəlməsi bizim məlumatsızlığımızın əks olunmasından başqa bir şey deyil."(151)

Özü də bir təkamülçü olan Ernst Mayr da genlər haqqındakı məlumatlarının qeyri–kafiliyinə belə toxunur:

"Elmi məhdudlaşdıran ciddi bir ünsür də qabaqcıl dərəcədə kompleks sistemlərin işləyişini açıqlamadakı çətinlikdir ... Eyni fikir, qabaqcıl dərəcədə kompleks və hələ hələ aydın ola bilməmiş olan genetik məlumatın tənzimləyici mexanizmləri üçün də məqbuldur."(152)

Scientific American jurnalının noyabr 2003-cü il sayında nəşr olunan "Görülməyən Genom: Qırıntılar arasındakı cövhərlər" adlı məqalədə də Avstraliya, Queensland Universitetində Molekulyar Biologiya İnstitutunun idarəçisi John S. Mattickin bu sözlərinə yer verilir:

"Aydın olmadığı üçün xarab olaraq qarşıya qoyulan [genlər] in əslində insanın kompleksliyinin təməli olduğu ortaya çıxa bilər. "(153)

Molekulyar bioloq Prof. Mattick "Intron" adlı və zülal sintezinə birbaşa olaraq qatılmayan bu düzülüşün əhəmiyyəti ilə əlaqədar səhv şərhələrə belə toxunur:

"Bunun [xarab DNT-nin] bütün mənasının fərqinə varılmaması ... molekulyar biologiya tarixindəki ən böyük səhvlərdən biri ola bilər."(154)

New Scientist jurnalının 19 noyabr 2005-ci il tarixli bir xəbərində isə guya xarab DNT-nin əhəmiyyətinin, təxmin ediləndən daha çox ola biləcəyi belə dilə gətirilir:

"... fəvqəladə bir şəkildə xarab DNT-nin genlər qədər olmasa da, daha çox əhəmiyyətli olduğu ortaya çıxa bilər ... Xarab DNT-nin qaldırıldığı rəflərdən bu şəkildə ortaya çıxarılmasını təmin edən, onunla əlaqədar xüsusi olan nədir? Genomların müqayisəsi ilə bir dəlil ortaya çıxır ... Elm adamlarının hələ həll edə bilmədiyi həyati məlumatı kodlaşdırma bilər. Bu da daha çox DNT, daha çox məlumat saxlama və kompleks orqanizmlər istehsal etmə bacarığı deməkdir. Açıq olan bir şey var. Genlərimizin xəritəsini çıxardığımızı görə, artıq tullantıları kəşf etməyə başlamağın zamanı gəldi."(155)

İnsan Genom layihəsinin başında olan Dr. Francis Collins də xarab DNT kimi adlandırılan qisimlərin zənn edildiyi kimi xarab olmadığını belə ifadə edir.

"Uzun müddətdir genetik məlumatın 95%-ni xarab sayıb nəzərə almadığımız üçün problem yaşayırdım, çünki hələ nə funksiyası olduğunu bilmirdik. Buna xarab deyilməsinin səbəbi də nə cür bir funksiyası olduğunun hələ kəşf olunmamasıdır. Lakin bütün genetik məlumat əlimizdə ikən bizim xarab deyə adlandırdığımız vəsaitin əslində həqiqətən işə yarayan bir DNT düzülüşü olduğunu anlayırsınız ... Bu səbəblə, mənəcə genetik məlumatdan "xarab" termini atılmalıdır."(156)

Təkamülçü genetiklər xarab DNT adlandırdıqları qisimləri nəzəriyyələrinə məcburi bir dəlil olaraq göstərmək istədilər. Təkamülçülərin bu qisimləri "xarab" ifadəsi ilə əhəmiyyətsiz göstərmək istəmələri və doqmatik təkamül inanclarına uydurmaları, elm adamlarının illərlə "xarab" kimi ifadə edilən qisimləri araşdırmalarına mane olmuşdur. *Science* jurnalında bu vəziyyət belə açıqlanır:

"Cazibəsinə baxmayaraq "xarab DNT" anlayışı elm adamlarını illərlə kodlamayan DNT-ni araşdırmaqdan uzaq tutmuşdur. Genomlarla təsadüfi maraqlanan kiçik bir qrup xaricində genom zibilliyini kim araşdırmaq istəyərdi ki? Bununla birlikdə normal həyatda olduğu kimi elmdə də, boş vaxtı olan, lağ edilmə riski olan və məşhur olmayan sahələri də araşdırırlar vardır. Onlar sayəsində xarab DNT fikri, xüsusilə də təkrar edən qisimlər 1990-cı illərin əvvəlində dəyişməyə başladı."(157)

Təkamül nəzəriyyəsinin elmi ziddiyyətlərini çox işiylə ortaya qoyan Dr. Paul Nelson isə "Qırıntı satıcısı artıq qırıntı satmır" başlıqlı məqaləsində xarab DNT anlayışı üçün bu şərh edir:

Carl Sagan *Shadows of Forgotten Ancestors (Unudulmuş Ataların kölgələri)* adlı kitabında genetik tullantıların DNT-dəki "çoxluqların, kəkələmələrin (gərəksiz təkrarlar) və təkrarsız axmaqlılıqların", həyatın təməlinə dərin qüsurlar olduğu sübutunu qarşıya qoymuşdu. Bu cür şərhələrə daha əvvəl biologiya ədəbiyyatında tez-tez rast gəlinirdi, ancaq artıq bu cür şərhlər edilmir. Niyə? Çünki, artıq genetiklər genetik dağınıq olaraq bilinən qisimlərin funksiyalarını kəşf edirlər.(158)

Helen Pearson "Xarab DNT həyatı bir rol ortaya qoyur: Anlaşılmayan genetik düzülüşlər vaz keçilməz görünür" başlıqlı məqaləsində belə bildirir:

"Elm adamları sirr dolu bütün onurğalılıqların həyatda qalmasında çox böyük əhəmiyyətə malik DNT hissələrindən ibarət olan bir kolleksiyaya üzərində pəzl (puzzle) həll edirlər. Lakin bunların funksiyaları tamamilə naməlumdur ... bu hissələr heç bir zülal kodlamayan genomun geniş hissələri üzərində var. Bu qisimlərin varlığı əksəriyyətlə xarab DNT ifadəsinə əhəmiyyət verilməmiş bu sahələrin əhəmiyyətinin, kimsənin təxminindən çox uzaqda ola biləcəyinə dair inkişaf edən dəlilləri artırır."(159)

Perlegen Elmləri şirkətində DNT-nin qırıntı olduğu qarşıya qoyulan qisimləri araşdıran Dr. Kelly A. Frazer "Bu [tapıntılar] insanların marağını oyandıracaq. Bu insanları alıb aparacaq tipdə sözlər." deyərəkən Cambridge Broad İnstitutundan genetik Kerstin Lindblad-Toh da edilən işlər üçün "Bunlar hələ aysberqin zirvəsidir." deyir. (160)

Bu tapıntılara baxmayaraq təkamülçülərin çoxu məqsədlərinə uyğun tapdıqları "xarab DNT" anlayışını son ana qədər müdafiə etməyə davam etmişlər. Təkamülçülərin iddialarına guya dəlil yaratmaq üçün istifadə olunan xarab DNT anlayışı da sona çatmışdır. DNT üzərində edilən sıx araşdırmalar, DNT hissəsinin həyatı əhəmiyyətə sahib olması səbəbindən lazımlı, faydalı DNT qisimləri olduğunu isbat etmişdir. Beləcə, darvinistlərin bir yalanı daha elm ədəbiyyatına keçmişdir.

Mitoxondrial həvva tezisinin əsassızlığı

Hüceyrənin içində zülallardan ibarət olan mitoxondri eyni bir elektrik stansiyası kimi işləyir və hüceyrənin ehtiyacı olan enerjini istehsal edər. Bu stansiyalarda qidalardan əldə edilən kimyəvi enerjilər, hüceyrənin istifadə edə biləcəyi ATF deyilən enerji paketlərinə çevrilir. Hüceyrə içində həyatı təmin edən bütün hadisələr mitoxondrilərdən istehsal edilən, istifadəyə hazır bu enerji paketləri sayəsində reallaşır. DNT, hüceyrə nüvəsində olduğu kimi, enerji istehsal mərkəzləri olan bu mitoxondrilərdə də olur.

Mitoxondrilərin mitoxondrial DNT (mtDNT) tapılır. Təkamülçülər mitoxondrial DNT-lərin irsi olaraq növlərə ayrılmasını bir "təkamül" olaraq şərh edər və bu fərziyyəni "molekulyar saat" adını verdikləri bir başqa fərziyyə ilə birləşdirirlər. 1965-ci ildə ortaya atılan molekulyar saat fərziyyəsi nukleotid və proteinlərdəki düzülüşü zaman içində sabit aralıqlarla dəyişmələrin yaşanacağını irəli sürmüşdür. Bu tezisə söykənərək mtDNT dəyişmələri analiz edilən canlıların ortaq bir atadan nə vaxt ayrıldıqlarının tapıla biləcəyi düşünülmüşdür.

Ancaq burada mtDNT-da olan və canlıları sabit zaman aralıqlarında dəyişikliyə məruz qoyan bir növ saat mexanizminin olduğu başa düşülməməlidir. Bir canlının fosilləşən sümükləri çox tez degenerasiya olan DNT molekullarını saxlamaz. Bu səbəbdən, DNT molekuluna əsaslanaraq təbiət tarixinin araşdırılması mümkün deyildir. Bu analizlər təkamülçülərin canlıların tarixini öz fərziyyələrinə zorla uyğunlaşdırma səyləridir.

Təkamülçülər bu ön mühakiməyə əsasən mövcud təkamül soy ağacının hansı tarixdə harada başladığını təyin etməyə çalışmışlar. Mitoxondrial DNT-dəki müxtəliflik ən çox afrikalılarda görüldüyü üçün, onların nəslinin ən qədim olduğuna qərar vermişlər. Bunun nəticəsində, hal-hazırda yaşayan bütün insan irqlərinin 130.000 il əvvəl Afrikada yaşamış bir qadından törədiyi, bu qadının da guya təkamüllə ortaya çıxmış, Homo sapiensin ilk nümayəndəsi olduğu iddia edilmişdir.

Həmin qadınla əlaqədar təxminlər mitoxondrial DNT analizlərinə əsaslandırıldığı üçün, bu xəyali qadına "mitoxondrial Həvva" adı verilir. Halbuki, bu işdə istifadə olunan metod bitərəf elmi gözlə araşdırıldıqda, ilk insanlara aid tarixi və ya coğrafi yer təyin etməkdə istifadə edilməyəcəyi asanca görülməlidir. Təkamülçülərin əsaslandıqları fərziyyələr varlığı sübut edilməyən, təcrübə və müşahidə ilə nümunələndirilməmiş iddialardır. Necə ki, bu tezis elmi bir dəyər daşmadığı bu gün təkamül nəzəriyyəsini müdafiə edən bir çox elm adamı tərəfindən də qəbul edilir.

Məşhur *Nature* jurnalının redaktor heyətindən Henry Gee "Afrika cənnəti üzərindəki statistik bulud" adlı yazısında mitoxondrial DNT (mtDNT) işinin nəticələrini "axmaqlıq, mənasız məlumat" olaraq dəyərləndirdi. (161) Geenin yazısında mövcud 136 mtDNT ardıcılığına baxılarda çəkilən soy ağaclarının sayının 1 milyardı keçdiyini bildirilirdi. Yəni edilən bu işdə 1 milyard sayda təsadüfi soy ağacı görməzlikdən gəlmiş, ancaq şimpanze və insanın guya ortağ təkamül keçmiş olduğu fərziyyəsinə uyğun olan tək soy ağacı seçilmişdi.

Hər şeydən əvvəl bütün bu fərziyyələr təkamül nəzəriyyəsinə heç bir elmi dəlil meydana gətirmir. Məsələn, molekulyar saat analizinə görə, insanla şimpanzenin 10 milyon il əvvəl bir-birindən ayrılmış olması lazım olduğunu iddia edən bir təkamülçü onsuz da bu işinə iki canlının təkamüllə qohum olduğu inancına kor-koranə bir bağlılıqla başlamışdır. Burada sonsuz dövr içində düşüncələr və fərziyyələr üzərinə inşa edilən bu tip işlər vaxt itkisindən başqa bir şey deyil.

Vaşinqton Universitetindən genetik Alan Templeton da DNT silsilələrindən yola çıxaraq insanın mənşəyi üçün bir tarix təyin etmənin qeyri-mümkün olduğunu ifadə etmişdir. Çünki DNT-lər insan birlikləri arasında olduqca çox qarışmışdır. (162) Bu vəziyyətə riyazi tərəfdən baxıldıqda soy ağacında tək bir insana aid mtDNT-ni ayırd etməyin qeyri-mümkün olduğu mənasını verir. Ən təəccüblü etiraf isə, bu tezis sahiblərinə aiddir. 1992-ci ildə işi təkrarlayan qrupdan Mark Stoneking (Pennsylvania Əyalət Universiteti) *Science* jurnalına yazdığı bir məktubda "Afrikalı Həvva" iddiasının əsassız olduğunu qəbul etmişdir. (163)

Ayrıca, mitoxondrial DNT analizi mitoxondrilərin yalnız ana tərəfindən köçürüldüyü, beləliklə, mitoxondrial DNT hissələrindəki dəyişmələrin ana, nənə, böyük nənə və s. kanalıyla ən ulu ataya qədər izlənməsi qəbul edilərək həyata keçirilir. Halbuki, mitoxondrilərin yalnız ana yoluyla köçürüldüyü fikri artıq bir əfsanədən ibarətdir. Çünki mitoxondrilərin atadan da keçə biləcəyini göstərən elmi tapıntılar ortaya çıxmışdır. Məşhur *New Scientist* jurnalında "Mitoxondri həm anadan, həm də atadan köçürülə bilər" başlığıyla verilən xəbərdə, danimarkalı bir xəstənin

mitoxondrilərini 90% nisbətində atasından aldığıın məlum olduğu deyilir. Bu vəziyyətdə, təkamül ssenarilərinə dəstək olaraq göstərilən bütün mtDNT araşdırmalarının həqiqətdə bir məna ifadə etmədiyi ortaya çıxır. *New Scientist* jurnalında bu vəziyyət belə çatdırılır:

"Təkamül bioloqları növlərin bir-birindən ayrılmasını mitoxondrial DNT düzülüşündəki fərqliliklərə əsaslanaraq tarixini müəyyənləşdirirdilər. Mitoxondrial DNT-nin çox nadir olaraq da olsa atadan köçürülməsi, işlərinin çoxunu etibarsız etməyə kafi olacaqdır. (164)

Məşhur *Nature* jurnalı təkamülçü bir nəşr orqanı olmasına qarşı bu tapıntıların "mitoxondrial DNT fərziyyələrini haqsız çıxardığını" etiraf etmişdir:

"Mitoxondri axtarışında atadan keçən DNT ehtimalı tarixdən əvvəlki hadisələri zamanlandırmada insanın mitoxondrial DNT-dən istifadə olunan bir çox təkamül və molekulyar antropologiya işinin yenidən qiymətləndirilməsi mənasına gələ bilər." (165)

Son olaraq, *Annals of Human Genetics* jurnalında çıxan bir yazıda bu günə qədər çap olunan bütün mitoxondrial DNT analizlərinin yarısından çoxunun səhv olduğu bildirilmişdir. (166) Xəbərə görə, təkamülçülərin müraciət etdiyi mitoxondrial DNT məlumat bankları səhv işlənmiş məlumatlara əsaslanırdı. Peter Forster adlı araşdırmaçının ortaya çıxardığı bu vəziyyəti *Nature* jurnalı belə xəbər verirdi:

"Səhvlər o qədər məşhurdur ki, genetiklər insan populyasiyaları və təkamül işlərində səhv nəticələrə gəlirlər ... təkamül ağaclarına istiqamətli səhv-tədqiqat üsulu, bu səhvlərin təxmin ediləndən daha çox olduğunu ortaya qoyur." (167)

Beləcə, Forsterin bu təsbitiylə birlikdə təkamülçülərin işlərində istifadə etdiyi statistik məlumatların güvənilməzliyi daha da irəliləmişdi. Göründüyü kimi, indiki vaxtda yaşayan insanların genlərinə baxıb tamamilə səhv bir üsulla davam etdirilən və yalnız təkamülçü ön fikirlərlə izah olunan genetik analizlər təkamülə dəlil deyil. Mitoxondrial DNT analizlərinin əsassızlığını isbat edən konkret elmi dəlillər bu sahədəki təkamülçü iddiaları boşa çıxarır. Həqiqətən, yaşamış bir təkamül müddəti olmadığı üçün hər kəs özünə görə ayrı bir ssenari qurur. Mitoxondrial Həvva tezi də ağır zərbələr alaraq elm tarixinə basdırılmaq üzrə olan təkamül nəzəriyyəsini zorla ayaqda tutma səylərindən biridir.

Eqoist gen, şüurlu gen iddialarının əsassızlığı

Darvinistlərin xəyali iddialarından, digəri də eqoist gen nəzəriyyəsi (gen seleksiya nəzəriyyəsi)dir. Həmin nəzəriyyəyə görə, müəyyən gen növləri həyatda qala bilmə və törəməyə daha yaxşı olan canlılar yaradaraq ya da inkişaf etdirərək öz həyatda qala bilmə imkanlarını artırırlar. Buna görə öz genlərini sonrakı nəsillərə keçirməkdə daha yaxşı olan bitki və heyvan çıxara bilən gen növlərinin dünyaya hakim olacağı iddia edilir. (168)

Nəzəriyyənin etibarsızlığına toxunmadan əvvəl nəzəriyyənin ortaya atılma şəklini də ifadə etməkdə fayda var. Gen seleksiyaçılığı filosofların reduksionizm (reductionism) olaraq adlandırdıqları məntiq yürütməyə bir nümunədir. Reduksionizmçilər insan ağılı da daxil olmaq üzrə hər şeyin maddə əsasına reduksionizm ola biləcəyini iddia edirlər. Ancaq əvvəlki hissədə ətraflı açıqladığımız kimi, həyatın yalnız maddədən ibarət olduğu iddiası açıq-aşkar bir yanılmadır. Bu səbəbdən, bu fəlsəfəni insana tətbiq edən və təkamül nəzəriyyəsinin qatı bir müdafiəçisi olan Riçard Doukinsin iddiaları da səhv, hətta axmaqdır. Doukinsə görə: "Biz həyatda qalma maşınlarıq, genlər kimi bilinən eqoist molekulaları qoruya bilmək üçün kor olaraq proqramlaşdırılmış robot vasitələriyik." (169) Richard Doukins, "*The Selfish Gene*" (*Eqoist Gen*) adlı kitabında bütün canlıların əslində, "eqoist, mənfəətçi və yalnız özünü çoxaldaraq varlığını qorumağa çalışan genlərdən ibarət olduğunu və həyatın tək məqsədinin DNT-nin həyatda qalması olduğunu" irəli sürür. Halbuki, bu iddia əsassız və son dərəcə ağıldankənar bir fərziyyəyə-genlərin bir ağılı, şüuru və hətta "xarakteri" olduğu fərziyyəsinə-əsaslanır. Bu günümüzdəki materialist reduksionizminin nə cür səhv nəticələrə gələ biləcəyinin bir göstəricisidir.

Bu fərziyyənin axmaqlığını görmək üçün isə, genlərin nə olduğunu xatırlamaq kifayətdir: Genlər bir-birinə calanmış və xüsusi bir "qatlama və qablaşdırma" üsulu ilə sıxışdırılmış DNT hissələridir. DNT isə, təfərrüatlarına əvvəlki hissələrdə toxunduğumuz kimi müəyyən bir şifrəni ehtiva edəcək şəkildə bir-birinə calanmış uzun nəhəng bir molekuldur. Əlbəttə ki, kor və şüursuz atomların bir yerə gəlməsiylə yaranan bir molekulun "eqoist" olması, "özünü artırma yolu ilə çoxalmağı hədəfləməsi" və ya başqa bir şəkildə şüurlu bir məqsədə sahib olması mümkün deyil. DNT-nin təməlində atomlar zənciridir və heç bir atom ağılı və şüura, xüsusilə də "eqoizmə" sahib deyil. Bu səbəbdən, Doukinsin ortaya atdığı "eqoist gen" tezisi ağılı və elmdən kənar bir nağıldan ibarətdir.

Avstraliyalı elm adamı Lucy G. Sullivan, Doukinsi "yazdıqlarının saxta-elmi nəzəriyyələrin yayılmasına yol açdığı və daha çox ədəbiyyatın mövzusu ola biləcək maraqlı sahələrinin elmə daxil olmasına səbəb olduğu" üçün tənqid etmişdir. (170)

Harvard Universitetindən təkamülçü genetik Richard Lewontin Doukinsi "bazarda satılan hekayələrində təsdiqlənməmiş və ya həqiqətə zidd iddialara yer verən" yazarlar arasında saymışdır:

"Kafi dəlilə əsaslanmayan iddialar elm ədəbiyyatının, xüsusilə məşhur elm yazıçılığı ədəbiyyatını doldurur. Carl Saganın "elmin məşhurlaşmasında yer alan ən yaxşı müasir yazıçılar siyahısı E.O Wilson, Lewis Tomas və Riçard Doukindsən ibarətdir ki, bunların hər biri bazarda satdıqları hekayələrinin içində təsdiqlənməmiş və ya həqiqətə zidd iddialara yer vermişlər."(171)

Şəxsən Doukinsin özü etdiyinin bir tərəfdarlıq olduğunu, tezisnin elmi bir tezis olmadığını etiraf etməklə, bütün bunları təbliğat məqsədli olaraq davam etdirdiyini də gözlər önünə sərir. *The Extended Phenotype (Genişləndirilmiş Fenotip)* adlı kitabının birinci səhifəsində bunları yazır:

"Bu iş utanmaz bir tərəfdarlıqdır. Heyvan və bitkilərə baxmaq və bunları nəyə görə etdiklərini maraqlanmaq üçün müəyyən bir üsulu müdafiə etmək istəyirəm. Tərəfdarlığımı etdiyim şey yeni bir nəzəriyyədir, təsdiqlənə və ya səhv sayıla bilər, yeni bir fərziyyə və ya proqnozlaşdırılması qiymətləndirilə bilən bir model də deyil."(172)

Təkamülçülər insanın ruhunun varlığını qəbul etmək istəmədikləri üçün insanı bir maddə yığınınından ibarət olaraq görür, bu səbəbdən bu maddə yığınının bir yerinə bir şəkildə şüur isnad etməyə çalışırlar. Genlərə şüur isnad edəcək qədər əsassız bir iddia irəli sürmələri isə nə qədər çətin vəziyyətdə qaldıqlarının bir göstəricisidir. Qədimdən taxtadan və ya daşdan düzəlmiş bütlərdə ağıl və şüur olduğunu zənn edən bütperəstlərin yerini hal-hazırda molekullarda, bu molekulları meydana gətirən cansız atomlarda ağıl və şüur olduğunu zənn edən təkamülçülər almışdır.

Bu batil inancın nəticəsi olaraq şiddət, cinsi təcavüz, zorakılıq, təcavüzkarlıq, qısqanclıq kimi xüsusiyyətlərin insanlara guya heyvan atalarından miras qaldığı və bu davranışların təkamülün təbii bir nəticəsi olduğu iddia edilir. Bu iddianın əsasında isə, insanın genlərdən ibarət bir maşın olduğu, genlərin isə sanki şüurlu bir varlıq kimi davamlı olaraq təkmilləşmə və həyatda qalma məqsədində olduğu şəkildəki təkamülçü bir batil inanc yatır.

Necə ki, bir kitabın "eqoist" olması, "özünü artırma yolu ilə çoxalmağı hədəfləməsi" və ya hər hansı bir şəkildə şüura sahib olması mümkün deyilsə, eyni vəziyyət DNT üçün də məqbuldur. Çünki, DNT şüursuz və cansız atomlardan ibarət olan bir molekul zənciridir və heç bir molekul ağıl və şüura sahib deyil. Ayrıca, israili

elm adamı Gerald L. Schroeder hüceyrənin bölünərək DNT-ni köçürməsi iddialarının əksinə eqoistcə deyil, fədakarca bir davranış olduğuna diqqət çəkir:

"Meyoz bölünmənin həll edilməyən istiqamətlərindən biri də hüceyrənin fədakar təbiətidir. Bir hüceyrənin niyə xromosomal məlumatının yarısından imtina edib istehsal olunacaq hüceyrənin özünün surəti ola bilməyəcəyinə təminat verən bir razılışmaya öz istəyiylə qatılsın ki? Mən bu fədakarlığın özünü məhvə işarə etdiyini düşünürəm. Çünki bir valideynin xromosomlarının bir digərinin xromosomları ilə qarışdırması, valideyn uşaqda yenidən tam olaraq həyat tapa bilməyəcəyi üçün bir mənada özünün məhvdir. Tamamilə, eqoist olan bir hüceyrənin bu mövzuda da eqoist davranması heç də təəccüblü bir şey olmazdı ... Fərdin meyoz bölünmədən heç bir qazancı yoxdur." (173)

Bu səbəbdən, eqoist gen iddiasının həqiqətlərlə bir əlaqəsi yoxdur və iddia xəyaldan başqa bir şey deyil. İnsanları heyvan olaraq xarakterizə edən, bir insanı yalnız genlərini daşımaqla və bir sonrakı nəslə köçürməklə məsul bir robot kimi görən darvinist düşüncə, XX əsrdə böyük bir artım göstərən şiddət hadisələrinin, soyqırımların, zalımlıqları, əxlaqi degenerasiyanın da ən böyük məsulu olmuşdur. Çünki bu cür dünyagörüşü bütün zalımlıqları, təcavüzkarlıqlara, əxlaqsızlığa guya elmi bir qanunilik qazandırmışdır. XX əsrin ən böyük qırğınlarını reallaşdıran Hitler belə, özünə darvinizmi dəstək kimi göstərmişdir. Saxta "üstün irq"dən başqa digər irqlərin yaşamalarına ehtiyac görməyən, onları öldürməyi heyvanları öldürməklə bir tutan Hitlerə zalımlığı və təcavüzkarlığı mövzusunda dəstək verən yenə darvinizm olmuşdur.

İnsanların genetik olaraq təcavüzkar, mərhəmətsiz, rəqabətçi, eqoist, qatil ola biləcəyini müdafiə edən darvinizm bütün cinayətləri qanuni göstərmək üçün istifadə edilən cəfəngiyatdır. Hər insan Allahın özünə bəxş etdiyi ruhu daşıyır və özünü yoxdan var edən Rəbbimizə qarşı məsuldur. Allah Quranda özünü özbaşına zənn edənlərə yaradılışlarını və ölümdən sonra təkrar diriləcəklərini belə bildirir:

İnsan öz başına və məsuliyyətsiz buraxılacağını güman edir? Məgər o, tökülən bir qətrə nütfə deyildimi? Sonra laxtalanmış (embrion) oldu və (Allah) onu yaratdı və bir surət verdi. "Beləcə ondan, erkək və dişi olmaqla iki cüt yaratdı. (Elə isə o Allah) ölümləri diriltməyə qadir deyildirmi? (Qiyamət surəsi, 36–40)

Nəticə

İdeoloji qayğılardan sıyrılıb təkamülçülərin tərəfli şərhlərindən müstəqil çalışan bir elm şübhəsiz sürətlə inkişafa başlayacaq. Məntiqin, ağılın və elmin göstərdiyi istiqamətdə həqiqətlər nəzərə alınmış olsa, canlılığın mənşəyi, "təsadüf" cəfəngiyatına yönəlmədən araşdırılsa, kainatın və canlılığın necə var olduğu sualına ən dəqiq və sürətli cavabın alınması da mümkün olacaq. Beləcə, həqiqi elmin önü açılacaq, elmi inkişaf sürət qazanacaq, saxta dəlillər təqdim etmək üçün əmək, vaxt və pul xərclənməyəcək və elm, təsadüf kimi məntiqsiz, ziddiyyət dolu anlayışları, cəfəngiyatları müdafiə etmək kimi faydasız məqsədlərdən xilas olacaq. Bir ayədə Rəbbimiz belə buyurur:

"Və əlbəttə bizdən müsəlman olanlar da var, zülm edən də. (Allaha) təslim olanlar, artıq onlar həqiqəti və doğrunu araşdırıb-qovuşanlardır." (Cin surəsi, 14)

DNT MÖCÜZƏSİ TƏKAMÜL NƏZƏRİYYƏSİNİ NECƏ ETİBARSIZ EDİR?

Təkamül nəzəriyyəsi molekulyar səviyyədə əsas çıxılmaz vəziyyətdədir. Canlıların mənşəyi mövzusu təkamül nəzəriyyəsi baxımından paleontologiya, geologiya, antropologiya kimi elm sahələrində olduğu kimi çox böyük bir problemdir. Həmçinin, təkamülçülərin problemi yalnız amin turşusu, zülal kimi canlılığın quruluş daşları ilə məhdud deyil. Bunlardan da əlavə, əsl çıxılmaz vəziyyət canlı hüceyrəsinin fəvqəladə kompleks quruluşundadır. Çünki hüceyrə amin turşusu quruluşlu zülallardan meydana gəlmiş bir yığın deyil, insanoğlunun indiyə qədər qarşılaşdığı ən kompleks sistemlərdən biridir.

Darvinistlərin içindən çıxan bilmədikləri şey, təkamül nəzəriyyəsini aktual saxlamaq üçün arxasında dayandıqları fərziyyələrdən qaynaqlanır. Darvinistlərə görə ilk canlı mütləq primitiv olmaq məcburiyyətindədir və doğru kimyəvi maddələr bir yerə gətirildikdə həyat təsadüfən özbaşına ortaya çıxmağa başlayır. Məhz bu batil inanclar darvinistləri, "vulkanik qazlar və şimşəklər DNT-ni və sonra da həyatı meydana gətirdi!" kimi bir nağıla inanmaq məcburiyyətində qoymuşdur. Darvinistlərə görə ən qabaqcıl texnologiya, ən inkişaf etmiş laboratoriya və əsrlərin elmi təcrübəsi ilə belə bir bənzəri yaradıla bilməmiş canlı hüceyrələrin milyonlarla sayda təsadüf əsəri bir yerə gələrək son dərəcə həyatı məsuliyyətlər daşıyan orqanları inşa etmişlər. Üstəlik, bu orqanlar da qüsursuz bir koordinasiya içində işləyərək insan bədənini meydana gətirmiş və öz-özlərinə onu canlı saxlama məsuliyyəti qazanmışlar. Bu darvinist hekayələrin elmi bir dəstəyi olmadığı kimi, ağıl və məntiqlə də açıq-aşkar ziddiyyət təşkil edir. Özü də təkamülçü olan fransız elm adamı Pierre Paul Grasse içində olduqları çətinliyə belə diqqət çəkir:

"... bəzi insanlar tərəfli olduqları üçün qəsdən həqiqətləri görməməzlikdən gələrlər və öz inanclarının yetərsizliklərini və səhv olduğunu inkar edərlər." (174)

İngiltərə Salford Universitetinin Dos. L. R. Croft *How Life Began (Həyat necə başladı)* adlı kitabında təkamülçülərin nəzəriyyəsinin içində olduğu çıxılmaz vəziyyətə necə əhəmiyyət vermədiklərinə belə toxunmuşdur:

"Ən əsas suallardan biri olan həyatın mənşəyi təkamülçü sorğulamaların əsl çıxış nöqtəsidir. Lakin yenə də təkamülçülər bu suala kifayət qədər əhəmiyyət verməzlər ..."

həyatın mənşəyi mövzusu üzərində elə də dayanılmamışdır. Darvinin özü də bu mövzunu diqqətə almamışdır... "(175)

Darvinistlər molekulyar səviyyədə reallaşdığı iddia edilən guya təkamüllə meydana gələnlərdən heç birisini sübut etməmişlər. Elmin inkişaf etməsi isə bu suallara cavab tapmaq bir yana, sualları təkamülçülər baxımından daha da kompleks və içindən çıxılmaz hala gətirmişdir. Quruluş və xüsusiyyətləriylə DNT kimi bir molekulun təkamülçülərin irəli sürdüyü kimi təsadüflər nəticəsində meydana gəlməsinin nə dərəcə məntiqdən kənar olduğunu sonrakı sətirlərdə elm adamlarının şərhlərində və şəxsən təkamülçülərin etiraflarında görəcəyik.

Genetik məlumatın mənşəyi elm adamları üçün hələ naməlumdur

Hüceyrənin kompleks quruluşunun ən əhatəli hissəsini genetik quruluşunu müəyyən edən DNT meydana gətirir. Elm adamları DNT-nin quruluşu, şifrələnməsi haqda etdikləri uzun illəri əhatə edən araşdırmalara xərclədikləri böyük sərvətlərə qarşı daha yeni qeydə dəyər məlumatları əldə edir. Ancaq hüceyrənin genetik quruluşundakı mükəmməllik hələ də böyük bir sirr olma xüsusiyyətini qoruyur. DNT-nin kompleks quruluşu ehtiva etdiyi həyati və yüksək imkanlardakı məlumat, həyatın meydana gəlməsini təsadüflərlə açıqlamaq istəyənləri çarəsizliyə aparan mövzuların başında gəlir. Tanınmış təkamülçü biokimyəçi Leslie Orgel bu mövzudakı düşüncələrini belə ifadə edir:

"Genetik şifrənin mənşəyinin ümumi xüsusiyyətlərini belə hələ anlaya bilməmişik ... Genetik şifrənin mənşəyi həyatın mənşəyi probleminin ən təəccüblü tərəfidir."(176)

Nuklear fizik prof. Gerald Schroeder DNT-dəki kodlamanın necə reallaşdığı mövzusunda məlumatın qeyri-kafiliyinə belə toxunmuşdur:

"... Və əgər fosillər bizə doğrunu söyləyirsə, DNT-dəki məlumata dünyadakı həyatın ən ilk mərhələlərində belə rast gəlinir. Bütün həyatın ortaya çıxmasına səbəb olan kodlamanın necə reallaşdığı isə hələ məlum deyil. Ortaya çıxardığı məhsulun kompleksliyini düşünəndə bu müəmmənin ölçüləri daha yaxşı anlaşılır."(177)

Məşhur elm jurnallarından *Science*-da yazar olan Jon Cohen isə nəşr olunan bir məqaləsində DNT-dəki nizamlı quruluşun mükəmməlliyinə belə toxunur:

"Niyə DNT və RNT-dəki şəkər molekulları məlum olan bütün canlılarda sağa doğru sarılır? Bənzər bir şəkildə zülalları meydana gətirən bütün amin turşuları da sola doğru əyilmiş olaraq nizamlanıb. Bu molekulların niyə belə müntəzəm bir nizama sahib olduğu məlum deyil, amma mövzu üzərində yazılan nəzəriyyələr az deyil. Mövzu Los Ancelesdəki bir yığıncaqda müzakirə olunanda mövzunun açıqlığa qovuşması üçün göstərilən həvəs və istək heç də az deyildi. Bu aydın bir duyğu idi, çünki bu sual bütün elmi sirlərin təməmindən bəhs edirdi; həyatın mənşəyi."(178)

Almanyadaki Johannes Gutenberg Universiteti Biokimya İnstitutunun rektoru prof. Klaus Dose "Həyatın mənşəyi: cavabdan çox sual var" adlı məqaləsində təkamülçülərin içində olduğu çarəsizliyi etiraf edənlərdən sadəcə biridir:

"... hüceyrənin genetik məlumatının mənşəyinin haradan qaynaqlandığını bilmirik, ilk özünü köçürə bilən nuklein turşuları necə təkamül tapdı, ya da günümüzün hüceyrələrindəki son dərəcə kompleks quruluş-funksiya əlaqəsi necə var oldu?"(179)

Təkamülçü nəşrlərdən *Nature* jurnalının köhnə redaktorlarından John Maddox da *"Genetik şifrənin mənşəyinin həyatın mənşəyi kimi hələ qaranlıqda qaldığını görmək kədər vericidir."* (180) deyir. Ancaq həqiqətdə genetik kodun mənşəyi naməlum deyil, əksinə çox açıqdır. Genetik kod, Allahın yaratmasındakı mükəmməliyi sərgiləyən nümunələrdən yalnız biridir. Quranda Allahın yaratması belə bildirilir:

... Allahın yaratdığında qətiyyən bir uyğunsuzluq tapmazsan. Bir başını qaldırıb göyə diqqət yetir, heç onda bir çat görürsənmi? Sonra göz gəzdirib təkrar bax. Göz zəlil və yorğun halda özünə tərəf dönəcəkdir. (Mülk surəsi,3- 4)

Genetik məlumatın mənşəyi təsadüflərlə açıqlana bilməz

Təkamülçülərin izahlarına baxdıqda qarşılaşdığımız hər mükəmməliyi "təsadüflərin məhsulu" olaraq izah etməyə çalışdıqlarını görürük. Hüceyrənin kompleks quruluşu da təkamülçülər üçün təsadüflərin üstün bir müvəffəqiyyəti (!), məqsədəuyğun seçkilərinin (!) bir nəticəsidir. Darwinistlər hər şeyin yaradıcısı qəbul etdikləri təsadüfün nə olduğunu düşünmədən bu inamsızlığın ilk hüceyrəni meydana gətirdiyini hesab edərlər və bütün nəzəriyyələrini bu hüceyrə üzərində qurarlar. Ancaq nəinki hüceyrə, ən sadə orqanizm belə təkamülçülərin fərz etdiyi kimi təsadüfən ola

bilməz. London Universitetindən hüceyrə biologu Dr. Ambrose bu qeyri-mümkünlüyü belə ifadə edir:

"Ən sadə tək hüceyrəli kompleks orqanizm belə, o qədər kompleks DNT zəncirlərini malikdir ki, bu tənzimləmənin ehtimalı 102.000.000 (birin arxasında 2 milyon sıfırla ifadə edilir) da bir kimi xəyal edilə bilməyəcək bir ehtimala sahibdir." (181)

Riyaziyyat elmi bu gün DNT-də yazılı məlumatların meydana gəlməsində təsadüfə yer olmadığını sübut edir. Nəinki milyonlarla pillədən ibarət DNT molekulunun, həmçinin, DNT-ni meydana gətirən 30.000 gəndən tək birinin belə təsadüfən yaranmaq ehtimalı, qeyri-mümkün tərifinin belə zəif qaldığı bir vəziyyətdir. Təkamülçü biolog olan Frank B. Salisbury bu mümkünsüzlüklə əlaqədar olaraq bunları söyləyir:

"Orta ölçüdəki bir zülal molekulu təxminən 300 amin turşusu ehtiva edir. Buna nəzarət edən DNT zəncirində isə təxminən 1.000 nukleotid olacaqdır. Bir DNT zəncirində dörd növ nukleotid olduğu, 1.000 nukleotidlik bir sıra, 4 üzəri 1000 fərqli şəkildə ola biləcək. Kiçik bir loqarifm hesabı ilə olan bu rəqəm isə, ağılın qavrama sərhəddindən çox uzaqdır. 1/41000 kiçik bir loqarifm hesabı nəticəsində 1/10600 mənasını verir. Bu rəqəm 10-un yanına 600 sıfır əlavə olunmasıyla əldə edilir. 10-un yanında 12 dənə sıfır 1 trilyonu ifadə edərkən, 600 dənə sıfırlı bir rəqəmin həqiqətən də qavranması mümkün deyildir." (182)

Bu səbəbdən, mühitdə bütün lazımlı nukleotidlərin olduğunu, bunların aralarında bağlanması üçün lazım olan bütün kompleks molekulların və məcburi fermentlərin hamısının hazır olduğunu fərz etsək belə, bu nukleotidlərin istənilən sırada düzülməsi ehtimalı $10^{1\ 600}$ ehtimal deməkdir. Qısacası, insan bədənindəki təxminən, bir zülalın DNT-dəki şifrəsinin təsadüf əsəri öz-özünə meydana gəlmə ehtimalı, 10-un yanında 600 dənə sıfır olan sayda 1-dir. Bu astronomikdən kənar say isə praktik olaraq 0 ehtimal mənasını verir. *Darvin Was Wrong: A Study in Probabilities (Darvin səhv idi: ehtimalları içində bir araşdırma)* adlı kitabın yazıçısı I. L. Cohen də genetik məlumatın təsadüf əsəri kimi ortaya çıxma bilməyəcəyini belə açıqlayır:

"Riyaziyyatçılar 1050-nin kənarında hər hansı bir rəqəmin statistik olaraq meydana gəlmə ehtimalını sıfır olaraq qəbul edirlər. Ən kiçik tək hüceyrəli bakteriya da daxil olmaqla bildiyimiz hər hansı bir növ 100 və ya 1000-dən daha çox nukleotidə sahibdir. Əslində tək hüceyrəli bakteriyanın müəyyən bir düzülüşi sahib olduğu 3.000.000-ə qədər nukleotidi var. Bu da bilinən hər hansı növdə bir canlının

təsadüflər və ya təsadüfi mutasiyalar (təkamülçülərin ən sevdiyi ifadə) nəticəsində meydana gəlmə ehtimalı olmadığını göstərir."(183)

Nukleotidlərin təsadüfən bir yerə gələrək RNT və DNT-ni meydana gətirmələrinin qeyri-mümkünlüyünü təkamülçü fransız elm adamı Paul Auger də belə ifadə edir:

"Təsadüfi kimyəvi hadisələr sayəsində, nukleotidlər kimi kompleks molekulların ortaya çıxışı mövzusunda məncə iki mərhələni dəqiq bir şəkildə bir-birindən ayırmaq lazımdır; tək-tək nukleotidlərin istehsal edilməsi ... və bunların çox xüsusi ardıcıl halda bir-birinə bağlanması. Elə bu ikincisi mümkünsüzdür."(184)

Bu qeyri-mümkünlüyü çox sadələşdirilmiş belə bir nümunə üzərində düşünə bilərik. Otaqdakı bir partlayış nəticəsində ortaya ədəbi bir əsərin, üstəlik də səhifələri cildlənmiş olaraq çıxmayacağı açıqdır. Bunun təsadüfən özbaşına meydana gəldiyini iddia edən biri ilə də qarşılaşsanız, ilk olaraq bu adamın ağına şübhə edərsiniz. Ancaq təkamülçülərin təsadüflərin bacardığını iddia etdikləri şey bu nümunədəki imkansızlıqdan daha böyükdür. Ancaq təsadüf iddialarının hər cür məntiqsizliyinə və imkansızlığına baxmayaraq, Darvinin mirasına kor-koranə bir sədaqət içində olanlar "təsadüflər yenə də bunu bacarar" deyirlər. Təkamül nəzəriyyəsinin etibarsızlığını izah edən *Evolution: A Theory in Crisis (Təkamül: böhran içində bir nəzəriyyə)* adlı kitabın yazıçısı məşhur molekulyar biolog professor Michael Denton elə bu bənzərsiz mükəmməlliyi təsadüflərə əsaslandırmaq istəyənlərə qarşı duyduğu heyrəti belə ifadə edir:

"Ümumi təkamül üçün lazım olan təsadüfi struktur nizamlamalar, məntiqi fəlakətlərdir. Yalnız bir neçə yüz sözdən ibarət olan bir mətni təsadüfən qrammatika qaydalarına uyğun olaraq istehsal etmək ehtimalının yox deyiləcək qədər kiçik olduğunu söyləmək hadisənin əhəmiyyətini olduğundan daha aşağı göstərir. Bu cür hər hansı bir quruluş aqlın varlığını göstərir ... Təsadüfi proseslərin həqiqiliyinə, ya da təsadüflərin insan aqlının məhulu olan hər hansı bir şeydən daha kompleks olan funksional bir zülal, ya da genin ən kiçik hissəsini meydana gətirə bilməsinə həqiqətən inanıla bilərmi?"(185)

Prof. Michael Denton darvinistlərin bu ağıldankənar inancını bir başqa sözündə isə belə izah edir:

"Yüksək orqanizmlərin genetik proqramlarının quruluşu milyardlarla bit (kompyuter vahidi) məlumata, ya da min cildlik kiçik bir kitabxananın içindəki bütün hərflərin düzülməsinə bərabərdir. Bu cür kompleks orqanizmləri meydana gətirən

trilyonlarca hüceyrənin inkişafını təyin edən, əmr edən və nəzarət edən saysız kompleks funksiyanın tamamilə təsadüfə əsaslanan bir müddət nəticəsində meydana gəldiyini iddia etmək isə insan ağına yönəlmiş bir hücumdur. Amma bir darvinist bu düşüncəni ən kiçik bir şübhə əlaməti belə göstərmədən qəbul edər!"(186)

Kembridj Universitetindən filosof Dr. Stephen C. Meyer də həyatın mənşəyi ilə əlaqədar təsadüfə əsaslanan şərhlərin etibar ediləcək növdən olmadıqlarını belə ifadə edir:

"Həyatın mənşəyi xaricindəki biologiya sahələrində hələ bioloji məlumatın mənşəyi üçün təsadüf, səbəbsiz bir şərh olaraq qəbul edilə bilər, lakin bunu bir neçə tədqiqatçıdan başqa heç kim ciddi şəkildə dəstəkləmir. 1950-ci və 1960-cı illərdə molekulyar biologlar zülalların və nuklein turşularının düzülüşündəki özünə xas xüsusiyyəti təqdir etməyə başladığından bəri funksional zülallar və nuklein turşuları təsadüfi olaraq meydana gətirmə ehtimalı ilə hesablanmışdır. Primitiv şərtlərin üstün olduğu fərz edilsə belə (həqiqətən və ya deyil) ... bioloji makromolekulların faydalı düzülüşə təsadüfən sahib olma ehtimalı İlya Prigoginenin sözləri ilə "yox deyiləcək qədər az ... hətta ... milyardlarla illik zaman ölçüsündə belə."(187)

Bu ehtimalların qeyri-mümkünlüyünü təkamülçülər də bilmələrinə baxmayaraq, həqiqətlər qarşısında müqavimət göstərirlər. Bu həqiqət, DNT-nin quruluşundakı komplekslik və mükəmməliyin ancaq üstün bilik və ağıl sahibi bir Yaradıcının-Uca Rəbbimizin-varlığıyla açıqlana biləcəyidir. Bir ayədə belə bildirilir:

Haqqı batil ilə örtməyin və haqqı gizlətməyin. (Qaldı ki) siz (həqiqəti) bilirsiniz. (Bəqərə surəsi, 42)

DNT-nin varlığı tək başına heç bir işə yaramaz

Genetik sistem yalnız DNT-dən ibarət deyil. DNT-dən bu şifrəni oxuyacaq fermentlər, bu şifrələrin oxunmasıyla istehsal olunacaq daşıyıcı RNT, daşıyıcı RNT-nin bu şifrə ilə gedib istehsal üçün üzərinə bağlanacağı ribosom, ribosoma istehsalda istifadə ediləcək amin turşuları daşıyacaq bir daşıyıcı RNT və bunlar kimi saysız-hesabsız ara əməliyyatları təmin edən son dərəcə kompleks fermentlərin də eyni mühitdə olması lazımdır. Ayrıca, belə bir mühit ancaq hüceyrə kimi, tələb olunan bütün xammal və enerji imkanlarının olduğu, hər istiqamətdən təcrid edilmiş və tamamilə idarəli bir mühitdən başqası ola bilməz ...

Nəticədə, bir üzvi maddə ancaq bütün orqanoidləri ilə birlikdə tam formalaşmış bir hüceyrə olaraq var olduğu təqdirdə özünü çoxalda bilər. Bu da hüceyrənin fəvqəladə dərəcədəki kompleks quruluşuyla "bir anda" var olması mənasını verir. Nobel mükafatlı fransız bioloq Jacques Monod *Chance and Necessity (Təsadüf və lazımlılıq)* adlı kitabında bu mövzunu belə açıqlayır:

"Müasir hüceyrədə genetik məlumatın oxunması üçün fəaliyyətdə olan mexanizmdə ən az əlli makromolekul komponent var. Lakin bunların özü də DNT-də şifrələnmişdir: Şifrə oxuma nəticəsində əldə edilən məhsullar olmadan oxuna bilmir. Bu, omne vivium ex ovo ["Bütün həyat bir yumurtadan gəlir" şəklindəki Latın atalar sözü] ifadəsinin müasir şərhidir. Bu dövr nə vaxt bağlandı? Xəyal etmək həqiqətən çətinidir." (188)

Bir başqa Nobel mükafatı sahibi olan fransız elm adamı Andre Lwoff da hüceyrə içindəki hər molekulun bir-birləri ilə əlaqəli çalışan bir bütünün hissəsi olduqlarını ifadə edir:

"Bir orqanizm bir-biriylə əlaqəli strukturların və funksiyaların meydana gətirdiyi bir sistemdir. Hüceyrələrdən meydana gələn və hüceyrələr də qüsursuzca iş birliyi edən molekulardan əmələ gəmişdir. Hər molekul digərlərinin nə etdiyini bilməlidir. İsmariclərini ala bilməli və onlara görə hərəkət edə bilməlidir." (189)

Ehtimal hesabları, zülallar və nuklein turşularının (RNT və DNT) kimi kompleks molekulların tək-tək təsadüfən əmələ gəlmələrinin qeyri-mümkün olduğunu göstərir. Ancaq təkamülçülər üçün daha da böyük problem həyat üçün bu kompleks molekulların hamısının eyni anda və bir yerdə olması zəruriliyidir. Bu həqiqət qarşısında təkamül nəzəriyyəsi tamamilə çarəsizdir. Bəzən bu mövzu təkamülçülərin etiraflarında da yer alır. Bunlardan biri, müxtəlif sahələrdə professorluq edən Indiana Universitetindən Douglas R. Hofstadterdir:

"Necə oldu ki, genetik məlumat onu şərh edən mexanizmlərlə (ribosomlar və RNT molekulları ilə) birlikdə ortaya çıxdı? Bu sual qarşısında özümüzü bir cavabla deyil, heyranlıq və qarışıqlıq duyğuları ilə təmin etməyimiz lazımdır." (190)

Eyni həqiqət təkamülçü görüşlərə sahib XX əsr elm filosoflarını Prof. Karl Raimund Popper tərəfindən də qəbul edilir. Prof. Popper bu çıxılmaz vəziyyəti belə təsvir edir:

"Genetik kodu mənşəyi ilə əlaqədar problem yalnız bundan ibarət deyil. Kodun mövcud olması bu məlumatı almaq və istifadə etmək mənasını verir; əks halda, DNT içində qeydli olan məlumat gərəksiz olardı. Məlumatı almaq və istifadə etmənin

mənası isə ferment və ribosomların məlumatı köçürməsi və tərcümə etməsidir. Hüceyrə bu ferment və ribosomları istehsal etməli olduğunu haradan bilirdi? Cavab: genetik kodda qeydli olan məlumatdan." (191)

Prof. Popperin diqqət çəkdiyi kimi, hüceyrənin bütün quruluş daşları, orqanoidlərə aid məlumatlar DNT-də yazılıdır. Digər tərəfdən DNT-dəki məlumatın istifadə edilməsi üçün həmin quruluş daşlarının, orqanoidlərinin tapılması da zəruridir. Bu vəziyyət çox açıq bir şəkildə təkamül nəzəriyyəsinin mərhələli meydana gəlmə iddialarını çürüdür. Çünki DNT-də kodlu məlumat olmadan orqanoidlər mövcud ola bilməz; eyni şəkildə bəhsi keçən orqanoidlər mövcud olmadan DNT-də kodlu məlumat istifadəyə verilə bilməz. Yəni, hər ikisi eyni anda mövcud olmalıdır. Bu səbəbdən, primitiv hüceyrədən kompleks hüceyrəyə keçid iddiası xəyaldən ibarətdir. Zooloq Prof. David E. Green və biokimyəçi Prof. Robert F. Goldberger təkamülçü fikirlərinə baxmayaraq, elmi nəşrdəki yazılarında belə bildirirlər:

"Primitiv hüceyrələrin, növlərin mənşəyi üçün başlanğıc nöqtəsi olduğu mövzusunda məşhur fikir həqiqətən də səhvdir. Bu hüceyrələr haqqında funksional olaraq primitiv olan heç bir şey yoxdur. Bu hüceyrələr günümüzdəki nümunələri kimi eyni biokimyəvi avadanlıqla təchiz olunublar. Yaxşı, daha sonrakı hüceyrələr necə ortaya çıxmışdı? Bu suala veriləcək tək mənalı cavab necə olduğunu bilmədiyimizdir." (192)

Bütün canlılığı "təsadüf" cavabıyla izah etməyə çalışan təkamül nəzəriyyəsi DNT-də diqqətlə və qüsuruzca kodlaşdırılan fəvqəladə məlumatın qaynağını əsla izah edə bilmir. Qaldı ki, mövzu DNT zəncirinin necə ortaya çıxdığı sualından ibarət deyil. Çünki DNT zənciri daha əvvəl də ifadə etdiyimiz kimi, içindəki fəvqəladə məlumat tutumu ilə birlikdə var olsa belə, bu tək başına heç bir şeyə yaramır. Canlılıqdan bəhs etmək üçün mütləq bu DNT zəncirini oxuyan, köçürən və bu surətlərə görə zülallar istehsal edən fermentlər olmalıdır. Yəni, canlılıqdan bəhs etmək üçün, həm DNT adı verilən məlumat bankının, həm də bu bankdakı məlumatları oxuyaraq istehsal edəcək maşınlar mövcud olmalıdır. Bu hüceyrənin "mürəkkəb komplekslik" olaraq açıqlanan çox əhəmiyyətli bir xüsusiyyətidir. Prof. Frank B. Salisbury hüceyrədəki bu kompleksliyi belə dilə gətirir:

"İndi hüceyrənin bizim xəyal etdiyimizdən çox daha kompleks olduğunu bilirik. Hər biri öz içində kompleks maşınlar olan, minlərlə fermentin fəaliyyətini ehtiva edir. Hətta, hər ferment bir DNT lentini meydana gətirən genə qarşılıq meydana gəlir. Bu genin məlumat məzmunu və kompleksliyi nəzarət etdiyi ferment qədər müdhiş olmalıdır." (193)

Nəticədə iç-içə keçmiş, hər hissəsi bir-biriylə əlaqəli sistemlərdən ibarət olan canlı hüceyrəsinin tək bir orqanoidinin belə əskikliyi, o hüceyrənin fəaliyyət göstərmədiyi mənasını verir. Hüceyrənin bu cür həyatı bir əskikliyi zaman içində kompensasiya edəcək, saxta təkamül müddəti ilə tamamlayacaq gözləmə lüksü yoxdur. Bu səbəbdən, milyonlarla il təsadüflərin kiçik-kiçik hissələri bir yerə gətirməsiylə bir canlı hüceyrənin meydana gəlməsi mümkün deyil. Hüceyrə hər hissəsinin mərhələlərlə meydana gəlməsinə imkan verməyəcək kompleks bir bütünlüyə malikdir. Hüceyrənin varlığını davam etdirməsi üçün hələ əvvəldən bütün hissələriylə əskiksiz və qüsursuz bir tam halında olması zəruridir. Bu vəziyyət də təkamül nəzəriyyəsi üçün keçməsi mümkün olmayan dolaşılıqlardan biridir.

"Hansı daha əvvəl" problemi: zülal yoxsa, DNT?

DNT ilə əlaqədar ən təəccüblü mövzulardan biri də, DNT-ni oxuyub ona görə istehsal edən fermentlərin də yenə DNT-dəki şifrələrə görə istehsalıdır. Bunun mənası budur: Hüceyrənin içində elə bir fabrikdir ki, bu zavod həm çox müxtəlif məhsullar istehsal edir, həm də bir tərəfdən bu istehsalı həyata keçirən robot və maşınları da inşa edir. Tək bir nöqtəsində əskiklik olsa işə yaramayan bu sistemin necə ortaya çıxdığı sualı isə təkamül nəzəriyyəsini tək başına dağıtmağa kifayətdir.

DNT-nin tək zülal quruluşundakı bəzi fermentlərin köməyi ilə köçürə bilməsi və bu fermentlərin sintezinin də ancaq DNT-dəki məlumatlar istiqamətində reallaşması, zülal və DNT-nin bir-birindən asılı olduqlarını göstərir. Bu səbəbdən, DNT-nin köçürülə bilməsi üçün ən əvvəldən həm zülal, həm də DNT eyni anda var olması lazımdır. Elmi yazar John Horgan bu tərəddüdü belə açıqlayır:

"... DNT katalitik zülalların və fermentlərin köməyi olmadan etdiyi işi edə bilməz. Qısaca, DNT olmadan zülallar mövcud olmaz, amma DNT də zülallar olmadığı vəziyyətdə meydana gəlməz." (194)

Molekulyar bioloq Michael Dentona görə "Zülallar çox şey edə bilir, lakin öz inşaları üçün lazımlı olan məlumatı saxlaya və ya köçürə bilmir. Digər tərəfdən DNT məlumatı saxlaya bilir, lakin heç bir şey istehsal edə bilmir və ya özünü çoxalda bilmir. Bu səbəblə, DNT-nin zülallara, zülalların da DNT-yə ehtiyacı var. Bu qırılmaz bir dövr halında, "yumurta toyuqdan yoxsa, toyuqmu yumurtadan" paradoksunu xatırladır. (195) Andrew Scott da *New Scientist* jurnalındakı bir məqaləsində, zülalların və genetik kodun bir-birindən ayrı düşünülməyəcəyini belə açıqlayır:

"Klassik "toyuq və yumurta" təərəddüdü ilə məşğul oluruq. Nuklein turşuları zülalları əmələ gətirmək üçün lazımlıdır; zülallar da nuklein turşularını əmələ gətirmək və beləcə, eyni zamanda nuklein turşularının zülal istehsalı prosesində özünü istiqamətləndirməsini təmin etmək üçün lazımlıdır ... Cansız atomlardan bizim yaranmağımız yolunda, qəti olaraq həyati bir mərhələ gen-zülal əlaqəsinin ortaya çıxışı, hardasa tamamilə qaranlıq içində gizlənmişdir." (196)

Bu vəziyyət canlılığın təsadüflərlə meydana gəlməsi ssenarisini bir dəfə daha etibarsız edir. Amerikalı kimyaçı Prof. Homer Jacobson isə bu mövzuda belə deyir:

"[Həyat başladığı zaman], çoxalma planları, ətrafdan maddə və enerji təmin etmə, möhkəm inkişaf sırası və bütün bunların inkişafı üçün məlumatları tərcümə edəcək mexanizmə dair təlimatları, o anda və bir yerdə olması lazımdır. Bunların hamısının kombinasiyası təsadüfən reallaşa bilməz." (197)

Prof. Jacobson bu ifadələri Ceyms Watson və Francis Crick tərəfindən DNT-nin quruluşunun açılmasından iki il sonra yazmışdı. Ancaq elmdəki bütün nailiyyətlərə baxmayaraq, bu problem təkamülçülər üçün hələ həllini tapmamış qalır. Təkamülçü bioloq Prof. Dr. Əli Dəmirsoy da zülal və DNT-nin birlikdə meydana gəlmə ehtimalı haqqında bu etirafı etmək məcburiyyətində qalır:

"Bir zülalın və nüvə turşusunun (DNT-RNT) əmələ gəlmə ehtimalı təxminlərin çox kənarında bir ehtimaldır. Hətta müəyyən bir zülal zəncirinin ortaya çıxma ehtimalı astronomik deyiləcək qədər azdır." (198)

Dəmirsoyun bəhs etdiyi ehtimal isə praktikada sıfırdır. Təkamülçü Dr. Leslie Orgel isə 1994-cü il tarixli bir məqaləsində eyni həqiqət qarşısında belə deyir:

"Son dərəcə kompleks strukturlara sahib olan fermentlərin və nuklein turşularının (RNT və DNT) eyni yerdə və eyni zamanda təsadüfi olaraq meydana gəlmələri həddindən artıq dərəcədə ehtimal xaricidir. Amma bunların biri olmadan digərini əldə etmək də mümkün deyil. Bu səbəbdən, insan həyatın kimyəvi yollarla ortaya çıxmasının əsla mümkün olmadığı nəticəsini qəbul etmək məcburiyyətində qalır." (199)

"Həyatın kimyəvi yollarla ortaya çıxması qeyri-mümkündür" demək, "həyatın öz-özünə meydana gəlməsi qeyri-mümkündür" deməkdir. Bu həqiqət, canlılığın bir anda yaradıldığının açıq bir isbatıdır. Ancaq təkamülçülər açıq dəlillərini gördükləri bu həqiqəti ideoloji səbəblərlə qəbul etməzlər. Allahın varlığını qəbul etməmək üçün, qeyri-mümkün olduğunu özlərinin də bildiyi axmaq ssenariləri müdafiə edirlər. Bir başqa təkamülçü Caryl P. Haskins DNT şifrəsinin təsadüfən meydana gəlməsinin

qeyri-mümkünlüyünü və bu həqiqətin yaradılış üçün güclü bir dəlil olduğunu belə ifadə edir:

"Biokimyəvi genetik səviyyəsində təkamülə aid ən əhatəli suallar hələ cavablandırılmamışdır. Genetik şifrə ilk dəfə necə ortaya çıxmışdı və necə təkmilləşmişdi? Bu gün yaşayan bütün orqanizmlərdə həm DNT-nin replikasiyası, həm də DNT şifrəsinin təsirli bir şəkildə çevrilmə prosesləri son dərəcə qəti fermentlərə ehtiyac duyur. Eyni zamanda, bu fermentlərin molekulyar strukturlarının DNT-nin özü tərəfindən qəti bir şəkildə ifadə olması, diqqətə dəyər təkamülçü bir sirri ortaya qoyur ... Şifrə və şifrəni çevirmə yolları təkamül müddətində özbaşınamı ortaya çıxmışdı? Belə bir təsadüfün reallaşa biləcəyinə inanmaq az qala ağlasığmazdır. Bu pəzl (puzzle) Darvindən əvvəlki dövrdə olduğu kimi, Darvindən sonra da təkamüldən şübhə duyanlar tərəfindən, xüsusi yaradılış üçün ən güclü dəlil növü olaraq şərh olunmuşdur."(200)

Tək hüceyrəli bir orqanizm belə, elm adamlarının anlayışlarının xaricində bir kompleksliyə malikdir. Çünki bu kiçik canlı da tək başına surətini meydana gətirən böyük həcmdə bir genetik koddan ibarətdir. Bu kod isə yalnız nizam deyil, eyni zamanda yazılı məlumat da tələb edən bir quruluşa malikdir. Ayrıca, bu DNT kodunun yalnız doğru olaraq yazılması kafi deyil. Eyni zamanda, hüceyrənin qalan hissəsi, şifrəli olaraq yazılmış bu təlimatları oxuyub təqib etməlidir. Necə ki, canlı varlıqların hamısı, aldıkları bu əmrilər nəticəsində son dərəcə mütəşəkkil əməliyyatlar icra edən qüsursuz strukturlara sahib olurlar.

Şübhəsiz ki, şüursuz hüceyrə orqanoidlərinin bu kodların dilini öz-özünə öyrənməsi, ya da bunları təsadüf əsəri həll etməsi qeyri-mümkündür. Kodun mövcud olması, həll edilməsi, buradakı məlumatın köçürülməsi, doğru bir şəkildə istifadə edilməsi ... hər mərhələsi ayrı şüur və ağıl tələb edən əməliyyatlardır. Yaxşı, hüceyrədəki ferment və ribosomlar bu əməliyyatları etməli olduğunu haradan bilir? Bunu bildiklərini fərz etsək belə, bilmədikləri bir quruluşdakı şifrələri səhvsiz olaraq həll etmələri necə mümkün olur? Məhz bu nöqtədə soruşulan bütün suallar bir tərəfdən təkamülçülərin ziddiyyətlərini vurğulayarkən, bir tərəfdən də yaradılışdakı üstün ağıl və elmi sərgiləyən həqiqətləri ortaya qoyur. Quranda belə buyrulur:

Rəbbin, dilədiyini yaradar və seçər; seçki onlara aid deyil. Allah, onların qoşduqları şəriklərdən uzaqdır və ucadır. Rəbbin onların sinələrinin saxladıqlarını və aşkara çıxartdıqlarını da bilir. O, Allahdır ki, Ondan başqa ilah yoxdur. Dünyada da,

sonda da həmd Ona məxsusdur. Hökm Onundur və siz Ona qaytarılacaqsınız. (Qəsəs surəsi, 68–70)

Kimyəvi təkamül iddialarının əsassızlığı

Darvin isti bir gölün içində həyatın xammalı olan bəzi kimyəvi elementlər olduğu təqdirdə zülalların meydana gələ biləcəyini, bunların da çoxalıb birləşib bir hüceyrə meydana gətirə biləcəyini müdafiə etmişdi. (201) Darvinin bu xəyalını reallaşdırmaq və həyatın mənşəyinə saxta təkamüllü bir şərh gətirmək üçün çalışan minlərlə elm adamı da bu çıxılmaz yola girdilər.

Rus biokimyəçi Aleksandr Oparin və İngilis genetik J.B.S. Haldana 1920–ci illərdə "kimyəvi təkamül" kimi bilinən nəzəriyyəni ortaya atdılar. Darvinin xəyal etdiyi kimi, həyatın xammalı olan molekulların enerji təsiri ilə, öz-özlərinə təkmilləşib canlı bir hüceyrə əmələ gətirə biləcəyini iddia etdilər. Ancaq Oparin də daxil heç bir təkamülçü, bu "kimyəvi təkamül" iddiasını dəstəkləyəcək bir tapıntı ortaya qoya bilmədi. Əksinə, XX əsrdə edilən hər yeni kəşf canlılığın qətiyyənlə təsadüflərlə əmələ gəlməyəcək qədər kompleks olduğunu göstərdi. Məşhur təkamülçü Leslie Orgel bu mövzuda bu etirafı etmişdir: "(DNT, RNA və zülalların quruluşu araşdırıldığında) insan, həyatın kimyəvi yollarla ortaya çıxmasının əsla mümkün olmadığı nəticəsini qəbul etmək məcburiyyətində qalır." (202)

İnsanın quruluş daşı olan hüceyrə bir yana, DNT–nin təməl quruluşundakı nükleotidlərin belə, təsadüflər nəticəsində erkən dünya şərtlərində kimyəvi xüsusiyyətlərini qoruması mümkün deyil. Təkamülçü xətdə nəşr edən elm jurnallarından *Scientific American*–da yer alan bu sətirlər təkamülçülərin bu mövzudakı etiraflarını dilə gətirir:

"Ehtimal olunan primitiv dünya şərtlərinin təqlid edildiyi həqiqi təcrübələrdə, ən sadə molekullar belə yalnız az miqdarda istehsal edilmişdir. Daha da pisi, bu molekullar ümumiyyətlə üzvi molekulların ikinci dərəcədə quruluş daşlarıdır. Normal təsirləri get–gedə daha kompleks üzvi qarışıqlar yaratmaq olan geokimyəvi reaksiyalar nəticəsində necə olub ki, molekulların ayrılı bildikləri və saflaşma bildikləri hələ bir problem olaraq dayanır. Bir az daha kompleks molekullar üçün, bu çətinlik sürətlə daha da böyüyür." (203)

Alman elm adamları Reinhard Junker və Siegfried Scherer də canlılıq üçün lazımlı molekulların hamısının sintezinin ayrı–ayrı şərtlər tələb etdiyinə diqqət çəkərlər. Bu

vəziyyət Junker və Şererə görə, həyat üçün lazım olan bir çox fərqli maddənin bir yerdə gəlmə ehtimalının heç olmadığını göstərir:

"Kimyəvi təkamül üçün lazımlı bütün molekulların əldə ediləcəyi bir təcrübə bilinmir. Bu səbəbdən, müxtəlif molekulların müxtəlif yerlərdə çox uyğun şərtlərdə istehsal edilib hidroliz (bir molekulun suyun təsiriylə ikiye ayrılmasını təmin edən reaksiya) və fotoliz (suyun işıq enerjisi ilə ayrılması hadisəsi) kimi zərərli faktorlara qarşı qorunub yeni bir reaksiya bölgəsinə daşınmağı lazımdır. Burada təsadüfdən bəhs edilə bilməz, çünki belə bir hadisənin reallaşma ehtimalı yoxdur." (204)

Dr. John Keosian da *The Origin of Life (Həyatın Mənşəyi)* kitabında təkamülçülərin içində olduğu bu çarəsizliyi bu sözlərlə etiraf edir:

Kimyəvi təkamül iddiaları həqiqətdən kənardır. Biokimyəvi komponentlərin, biokimyəvi reaksiyaların və mexanizmlərin, enerji mübadiləsinin və saxlanması, müəyyən polimerləşmələrin, şifrələrin, transkripsiya (DNT-dəki genetik məlumatın, RNT-yə köçürülməsi) və translyasiya (RNT-dəki genetik məlumatın oxunaraq zülal istehsal edilməsi) mexanizmlərinin və daha bir çox təfərrüatın, ibtidai suların içində canlılar hələ ortaya çıxmazdan əvvəl canlı bədəninə edəcəkləri funksiyalar ilə birlikdə var olduqlarına inanmağımız gözlənilir. Kimyəvi təkamül öz içərisində sona çatmışdır. Çox vaxt həyatdan kənar üzvi kimyəvi sintezlərdə heç bir şəkildə meydana gələ bilməyəcək, lakin canlılıq üçün uyğun şərtlərdə təşkil olunan uydurma ya da məharətlə təhrif edən laboratoriya sintezləri ilə qarşımıza çıxır ... Ön fikirli qənaətlərimizi dəstəklədiyi üçün təcrübələri, nəticələri və mühakimələri qəbul etməyə hazırıq ... Həyatın mənşəyi probleminə həll olaraq indiki vaxtda ortaya atılan yanaşmalar ya mövzudan kənardır, ya da kor bir nöqtədə sona çatır. Elə böhran da burada yatır ... (205)

Kimyəvi təkamül ssenarisinin qeyri-mümkünlüyü DNT molekulunun quruluşu etibarilə də mümkün deyil. Çünki DNT molekulu öz halına buraxıldıqda dayanıqlılığını itirər, yəni xarici faktorlar molekulun quruluşunun asanlıqla pozulmasına səbəb olar. DNT-nin hüceyrə içərisində qərarlı olmasının səbəbi böyük ölçüdə xüsusiləşmiş fermentlər tərəfindən nəzarət edilməsi və təmir edilməsi sayəsindədir. Hüceyrə xaricində təkamülçülərin iddia etdiyi kimi ibtidai okeanların içində üzərkən DNT-nin molekul quruluşunu qoruması-qərarlı qalması-mümkün deyil. Əksinə, bu molekulun saxta ibtidai okean mühitində pozulma nisbəti, sintez sürətindən daha çox olacaqdı. (206) Kimyaçı Dr. Charles B. Thaxton, Dr. Roger L. Olsen və Prof. Walter L. Bradleyin ortaq işi olan *The Mystery of Life's Origin (Həyatın mənşəyinin sirri)* adlı kitablarında "Okean mühitindəki kimyəvi şorbada, RNT və digər əsas biomolekul

sintezinin çoxlu sayda çarpaz reaksiya səbəbiylə, hardasa hər bir dövrdə qısa dövr etməsi olacaq" deyərək, həyat üçün lazımlı maddələrin dayanıqlılığını qoruya bilməyəcəklərinə toxunur. (207)

Necə ki, bir biokimyəçi DNT-ni hüceyrədən ayıranda və ya laboratoriyada sintez edəndə, onu, əriməsinə səbəb olacaq suyun içində və ya olduğu qabı otaq istiliyində, laboratoriya dəzgahı üzərində buraxmaz. Böyük ehtimalla, ağzını möhkəmcə bağlayıb bir balon içərisində azot altında və çox soyuqda saxlayardı. Qaldı ki, bu şərtlərdə belə molekul içərisindəki kimyəvi əlaqələr yavaşca parçalanır və bioloji fəaliyyət zamanı içində itir. (208)

Təkamülçülər saxta ibtidai okean içərisində və təbii şərtlər altında DNT, RNT və zülal molekullarının sürətlə yox ediləcəyi həqiqətini, tamamilə görməzlikdən gəlirlər. Dr. Carl Sagan *The Origins of Prebiological Systems (Prebioloji sistemlərin mənşəyi)* adlı kitabında, həyatın mənşəyi ilə əlaqədar mövcud ssenarilərin məqbul olmadığını belə qəbul edir:

"Müzakirə etdiyimiz problem çox ümumdür. Üzvi molekullar almaq üçün enerji qaynaqları istifadə edirik. Lakin eyni enerji qaynaqlarının bu üzvi molekulları yox edə biləcəyi də aydın olmuşdur. Üzvi kimyəçi reaksiya məhsulları pozulmadan əvvəl bunları enerji qaynağından dərhal uzaqlaşdırıla bilər. Lakin həyatın mənşəyindən söz edəndə, sintezlə birlikdə eyni zamanda pozulmaların da reallaşdığını və bu məhsullar dərhal uzaqlaşdırılmadıqda, reaksiyanın gedişatının fərqli olacağını görməməzlikdən gəlməməliyik. Həyatın mənşəyini təkrar etməyə çalışarkən bu çətinliklə bir şəkildə qarşılaşmayacağımız məqbul ssenarilər xəyal etmək məcburiyyətindəyik!" (209)

Burada unudulmaması lazım olan DNT-dəki məlumatlar oxuyacaq, bu təlimatları qəbul edən zülal istehsalı edə biləcək mexanizmə sahib bir hüceyrə belə yoxkən DNT-dəki məlumatın bir mənası olmayacağıdır. Təkamülçülərin irəli sürdüyü ibtidai dünya şərtlərində DNT molekulunun-hər cür mümkünsüzlüyə baxmayaraq-özbaşına meydana gəldiyini fərz etsək belə, DNT-nin varlığı tək başına bir məna daşımazdı. Prof. David E. Green və Prof. Robert F. Goldberger təkamülçü şəxsiyyətlərinə baxmayaraq, hüceyrənin mərhələli olaraq özbaşına ortaya çıxdığı görüşünün etibarsızlığını belə ifadə edirlər:

... Makromolekuldan hüceyrəyə keçid fantastik ölçülərdə bir sıçrayışdır və test edilə bilən bir fərziyyə deyil. Bu sahədə hər şey fərziyyələrdən ibarətdir. Mövcud məlumatlar hüceyrələrin bu planetdə özbaşına ortaya çıxdığını, həqiqi olaraq fərz ediləcək bir təməl meydana gətirmir.210

New York Times qəzetinin elmi yazıçısı Nicholas Wade İyun 2000-ci ildə nəşr olunan "Həyatın mənşəyi daha qaranlıq və daha kompleks olur" adlı məqaləsində "Dünyada həyatın mənşəyiylə əlaqədar hər şey bir sirdir və nə qədər çox şey bilinsə, tapmaca da o qədər dərinləşir." deyir. (211) Biokimyəçi Prof. Michael J.Behe isə təkamül ssenariləri baxımından elmin içində olduğu vəziyyəti belə xülasə edir:

"Əslində, əksər elm adamı həyatın başlanğıcı mövzusunda izah verməyiblər. Digər tərəfdən bir qisim elm adamları həyatın mənşəyi mövzusunda bu kitabda təsvir edilən böyük çətinliklərə baxmayaraq, təkamülün asanlıqla açıqlana biləcəyini düşünürlər. Bu qəribə vəziyyətin səbəbi isə belədir: kimyaçılar həyatın mənşəyi ssenarilərini ölçülərlə və təcrübələrlə test edirlər. Ancaq təkamülçü elm adamları təkamül ssenarilərini nə ölçü, nə də təcrübələrlə molekulyar səviyyədə test etməyə təşəbbüs etmirlər. Elə bu səbəblə, həyatın mənşəyi işlərinə hakim olan təkamülçü biologiya, təcrübələr edilmədən əvvəlki 1950-ci illərdəki zehniyyətdə ilişib qalmışdır: Xəyal gücü sərhədsiz istifadə olunaraq. Biokimyayın inkişafıyla əslində təkamül nəzəriyyəsinin qətiyyəni açıqlaya bilmədiyi bir dünya ortaya çıxmışdır və bu dünya canlıların hamısında mövcuddur. Darvinin başlanğıc nöqtəsi olan həyatın mənşəyi və görmənin mənşəyi nəzəriyyə tərəfindən qətiyyəni açıqlanmamışdır. Darvin heç bir zaman həyatın ən təməl səviyyəsində belə olan bənzərsiz kompleksliyi xəyal edə bilməmişdir."(212)

Təkamülçülərin anlamaq istəmədikləri nöqtə də budur: Darvin canlıların kompleksliyini əvvəldən görə bilməyəcək qədər səthi məlumatlara sahib, yalnız müşahidələrinə əsaslanaraq izah verən həvəskar bir elm adamı idi. Təkamül nəzəriyyəsinə kor–koranə bir bağlılıq göstərən bir çox elm adamı da özlərini bu cəhalətin çıxılmaz vəziyyəti içində tapır. İstər etibarlarını itirmə narahatlığından, istər doğruları danışma cəsarəti göstərə bilməməkdən, istərsə də Allahın yaratmasını qəbul etmək istəmədikləri üçün toplu bir yalanın hissəsi olmuşlar. Ancaq həqiqətlər elə aydındır ki, bəzən etiraf xaricində təkamülçülərin də söyləyəcək sözləri yoxdur. Müasir təkamülçülərindən biri olmasına baxmayaraq, biokimyəçi Klaus Dose həyatın guya ibtidai mühitdə özbaşına meydana gəlməsinin qeyri–mümkünlüyünü belə qəbul edir:

"Bunun ardınca hələ açıqlanamamış bir tapmaca var, yəni, genlərimizdə məskunlaşan məlumat nümunəsində olduğu kimi bioloji məlumatın qaynağı sualı ... Sadə nukleotidlərin və ya hətta ibtidai dünya şərtlərində köçürülə bilən polinukleotidlərin özbaşına meydana gəlməsi ehtimalı bu sahədə edilən saysız müvəffəqiyyətsiz təcrübə əsasında artıq qeyri–mümkün olaraq qəbul edilməlidir."(213)

"Həyatın kimyəvi yollarla ortaya çıxmasının qeyri-mümkün olması", "həyatın təsadüfən ortaya çıxması qeyri-mümkündür" deməkdir. Bu səbəbdən, həyatın mənşəyini təsadüflə izah etməyə çalışan təkamül nəzəriyyəsi daha ilk mərhələdə çökür. Həyatın mənşəyi təsadüf olmadığına görə elm açıqca göstərir ki, həyat qüsursuz bir şəkildə yaradılmışdır. Yalnız ilk canlılıq deyil, yer üzündəki bütün fərqli canlı sinifləri ayrı-ayrı yaradılmışlar. Necə ki, fosillər bu xüsusu təsdiqləyir, bütün növlərin yer üzündə bir anda və özünəməxsus quruluşları ilə ortaya çıxdıqlarını, heç bir təkamül müddəti keçirmədən yaradıldıklarını göstərir.

Şüurlu olaraq istiqamətləndirilmiş sınaqlar təkamül nəzəriyyəsinə dəlil ola bilməz

Həyatın mənşəyi ilə əlaqədar təcrübələrdən bəhs ediləndə ilk olaraq ağıla Miller təcrübəsi gəlir. Təkamülçü mənbələrdə həyatın mənşəyini əsaslandırıdığı iddiasıyla saxta bir dəlil olaraq göstərilir. Ancaq təcrübənin təfərrüatları- həqiqətləri əks etdirməyən şərtləri-çox vaxt gözərdi edilir. Amerikalı kimyaçı Stanley Miller özünün meydana gətirdiyi və erkən dünya atmosferi ilə əlaqəsi olmayan süni şərtlərdə təcrübəsini həyata keçirmişdir. Nəticə olaraq Stanley Millerin amin turşusu sintezi həqiqətləri əks etdirməyən bir mühit əsas alınaraq edildiyi üçün elmi bir tapıntı ortaya qoymur.

Ayrıca Miller bu təcrübədə yalnız amin turşusu sintez edə bilmişdir. Ancaq hər hansı bir şəkildə amin turşusu meydana gəlməsi qətiyyənlə canlılıq meydana gəlməsi demək deyil. Amin turşuları bədənə ən fundamental vəsaitləri olan zülalların quruluş daşlarıdır. Yüzlərlə amin turşusu hüceyrə içində müəyyən bir sırayla birləşdirilir və beləcə zülallar hazırlanır. Hüceyrələr də təxminən bir neçə min ayrı növdə zülaldan meydana gəlir. Yəni amin turşuları canlıların ən sadə, ən kiçik parçalarıdır. Millerin təcrübəsinin etibarlı olmadığı sonrakı illərdə bir çox elmi nəşrdə də mövzu olmuşdur. (214) (Ətraflı məlumat üçün baxın. Harun Yahya, Təkamül aldatmacası, Araşdırma nəşriyyat)

Miller təcrübəsiylə təkamülçülər əslində təkamülü öz əlləriylə çürütmüşlər. Çünki, təcrübə amin turşularının ancaq bütün şərtləri xüsusi olaraq nizamlanmış bir laboratoriya mühitində şüurlu müdaxilələrlə əldə edilə biləcəyini sübut etmişdir. Yəni, canlılığı ortaya çıxaran güc şüursuz təsadüflər deyil, "yaradılış"dır.

Təkamülçülərin bu açıq həqiqəti qəbul etməmələri, elmə tamamilə zidd bəzi ön mühakimələrə sahib olmalarından qaynaqlanar. Necə ki, Miller təcrübəsini şagirdi Stanley Miller ilə birlikdə təşkil edən Harold Urey bu mövzuda bu etirafı etmişdir:

"Həyatın mənşəyi mövzusunu araşdıran bütün bizlər, bu mövzunu nə qədər çox araşdırarsaq araşdıraq, həyatın hər hansı bir yerdə təkamülləşə bilməyəcək qədər kompleks olduğu nəticəsinə gəlirik. Hamımız bir inanc ifadəsi olaraq, həyatın bu planetin üzərində ölü maddədən təkmilləşdiyinə inanırıq. Lakin kompleksliyi o qədər böyükdür ki, necə təkmilləşdiyini xəyal etmək belə bizim üçün çətinidir." (215)

Təkamülçülərin həyatın mənşəyi ilə əlaqədar iddialarına dəlil kimi təqdim etdikləri bənzəri təcrübələrin heç biri həqiqətləri əks etdirmir. Bununla yanaşı, əsl ziddiyyət təkamülçülərin bir tərəfdən həyatın mənşəyini təsadüfi şüursuz təsirlərlə açıqlayarkən, bir tərəfdən də təcrübələrini son dərəcə planlı, şüurlu müdaxilələr altında həyata keçirmələridir. Bu səbəbdən, laboratoriyada meydana gətirdikləri mühitdə heç bir şey təsadüfi deyil.

Əksinə, həyatın mənşəyinə təkamülçü izah gətirmək üçün edilən bütün təcrübələr şüurlu, ağıl və məlumat sahibi elm adamları tərəfindən, yüksək texnoloji təchizata sahib olan, xüsusi hazırlanmış laboratoriya şərtlərində edilir. Belə idarəli bir mühitdə genlərin müxtəlif xüsusi fermentlər istifadə edilərək DNT-dən qopardılması, bir-birləri ilə qarışdırılması, daha sonra təkrar hüceyrə içinə yerləşdirilməsi, ardınca faydalı olanların seçilməsi kimi mərhələlərin təsadüfi təsirləri əks etdirməyəcəyi açıqdır. Bu səbəbdən, təkamülçülərin həyatın mənşəyində ağıl, şüur və məlumat olmadığı iddiası etibarsızlığını bir dəfə daha göstərir. Molekulyar biolog Michael Behe *Darvin's Black Box (Darvinin qara qutusu)* adlı kitabında mövzu ilə əlaqədar bunları dilə gətirir:

"Buradakı böyük problem burada yatır: Özləri də bir "quruluş daşı" olan hər nukleotid müxtəlif parçalardan meydana gəlir və bu parçaları meydana gətirən proseslər, kimyəvi mənada uyğun gəlmir. Bir kimyagər laboratoriyasında vəsaitləri ayrı-ayrı sintezləyərək bunları saf hala gətirərək və daha sonra bir-birlərilə reaksiyaya salaraq asanlıqla nukleotid əldə edə bilər. Ancaq yönləndirilməyən kimyəvi reaksiyalar qarşı qoyula bilməz bir şəkildə test qabının dibində istənməyən məhsullar və şəkilsiz qarmaqarışıq maddələrlə nəticələnəcəkdir." (216)

Edilən bütün təcrübələr əslində həyatın meydana gəlməsinin hər mərhələsində şüurlu bir idarənin vacibliyini sübut edir. Prof. Werner Gitt təkamülə dəlil olaraq təqdim Miller təcrübələri haqqında bunları ifadə edir:

"Bu cür bir təcrübədə heç bir zaman bir zülal sintezlənməmişdir. Bunlar zülallar deyil, termal zülallardır. Uzun bir amin turşusu zənciri və doğru optik rotasiyası (zülalların sol-əlli olmalarını təmin etmək üçün kimyada istifadə edilən bir üsul) olan həqiqi bir zülal əldə etmiş olsalar belə, bu təkamülün başlanğıcı ola bilməzdi. Bu zülala aid məlumatın saxlana biləcəyi bir şifrələmə sistemi olmalıdır ki, sonrakı mərhələlərdə özünü yeniləyə bilsin. Lakin ... bir şifrələmə sistemi əsla maddədən ortaya çıxa bilməz. Bu səbəblə, Miller təcrübələrinin həyatın mənşəyinin izahı mövzusunda heç bir töhfəsi olmamışdır." (217)

Məşhur fizik Prof. Paul Davies isə daha əvvəldən edilən sınaqlardakı yanaşmanın səhv olduğuna belə toxunur:

"Canlı hüceyrə ən yaxşı super bir kompüter olaraq düşünülə bilər. Təəccüblü komplekslikdə bir hesablama və köçürmə sistemidir. DNT xüsusi həyat verən bir molekul deyil. DNT riyazi kodu istifadə edərək məlumatını çatdıran bir genetik bankdır. Hüceyrə ilə əlaqədar işlərin çoxu ən yaxşı kompüter təchizatı kimi maddi şeylərlə deyil, program kimi bilik ilə təsvir edilir. Bir təcrübə balonunda kimyəviləri qarışdıraraq həyat meydana gətirməyə çalışmaq, düymələrlə və telləri lehimləyərək Windows 98 programını çıxarmağa bənzəyər. Bu müvəffəqiyyətli olmaz, çünki problemə səhv anlayışlar səviyyəsində yaxınlaşılır." (218)

Bütün bunlar onu göstərir ki, hüceyrədəki hər şeyin daha ilk andan etibarən yerli yerində, əskiksiz və ən mükəmməl şəkliylə olması zəruridir. Ən kiçik bir əksiklik və ya dəyişiklik hüceyrənin sonu mənasını gələcəkdir. Milyardlarla deyil, istərsə trilyonlarca dəfə trilyonlarca il sürsün, təkamül nəzəriyyəsinin iddia etdiyi növdən bir yoxlama-yanılma prosesinin canlı bir hüceyrə meydana gətirməsi mümkün deyil. Şüursuz təsadüflərin, təbiət hadisələrinin tək bir səfərdə, hüceyrədəki mürəkkəb komplekslikdəki strukturları və sistemləri ortaya çıxarmasının ehtimal xarici olduğu artıq elmi bir həqiqətdir. Bütün bu həqiqətləri görmələrinə baxmayaraq təsadüflərə ilahlıq ətf edənlər boş bir aldandıdırlar. Allah bu kəslərin batil inanclarını Quranda belə bildirir:

Göylərin və yerin hökmü Onun əlindədir; övlad götürməmişdir. Ona mülkündə şəriki yoxdur, hər şeyi yaratmış, ona bir nizam vermiş, müəyyən bir ölçüylə təqdir etmişdir. Onun xaricində, heç bir şeyi yaratmayan, üstəlik özləri yaradılmış olan, öz özlərinə nə bir zərər, nə fayda təmin edə bilməyən, öldürməyə, həyat verməyə və

yenidən diriltməyə qüdrəti olmayanları özlərinə tanrılar qəbul etdilər. (Furqan surəsi, 2–3)

DNT–dəki komplekslik özbaşına nizamlana bilməz

Fizikanın ən fundamental qanunlarından biri olan "Termodinamikanın İkinci Qanunu", kainatda öz halına, təbii şərtlərə buraxılan bütün sistemlərin zamanla doğru mütənasib olaraq nizamsızlığa, dağınıqlığa və pozulmağa doğru gedəcəyini izah edir. Canlı–cansız bütün hər şey zaman içində aşınar, pozular, çürüyər, parçalanar və dağılar. Bu, tez ya da gec hər varlığın qarşılaşacağı mütləq sonudur və danışılan qanuna görə bu qaçınılmaz prosesin geri dönüşü yoxdur. Sidney Universitetindən bioloq Prof. Michael G. Pittman mövzu ilə əlaqədar bunları dilə gətirir:

"Zaman işə yaramaz. Canlı bir sistem xaricində bio–molekullar zamanla təxrib olar, inkişaf etməz. Çox vaxt dayana biləcəkləri müddət bir neçə gündür. Zaman kompleks sistemləri pozar. Uzun bir "söz" (zülal) və ya bir paraqraf təsadüflər nəticəsində meydana gəlmiş olsa belə, zaman bunu yox edəcək. Nə qədər çox zaman tanısanız, bu parçaların nəzarətsiz kimyəvi mühitdə xilas olma ehtimalı daha az olacaqdır."(219)

Təkamülçülər termodinamikanın II qanunu ilə təkamülü uzlaşdırma məqsədiylə, "açıq sistem" deyilən davamlı maddə və enerji giriş–çıxışı olan sistemlərdə, müəyyən bir nizam meydana gələ biləcəyini isbat etməyə çalışırlar. Bu nöqtədə iki kilid anlayışa aydınlıq gətirilməsi, təkamülçülərin yanıldıcı üsullarının ortaya qoyulması baxımından əhəmiyyətlidir. Buradakı yanıltma iki fərqli anlayışın – "nizamlı" və "mütəşəkkil" anlayışlarının–qəsdli olaraq qarışdırılmasıdır.

Məsələn, külək tozlu bir otağa girəndə, daha əvvəl yerə tək təbəqə olaraq yayılmış toz təbəqəsi otağının müəyyən bir kənarına toplana bilər. Bu yenə termodinamik mənada köhnəsinə görə daha nizamlı bir mühitdir, lakin toz hissəciklərinin heç bir zaman küləyin enerjisiylə "öz–özlərinə təşkil olaraq" otağının döşəməsində əskiksiz bir insan rəsmi meydana gətirə bilməzlər. Nəticə olaraq, təbii proseslərlə heç bir zaman kompleks və mütəşəkkil sistemlər meydana gələ bilməz. Ancaq zamanla yuxarıdakı nümunəyə bənzər sadə tənzimləmələr meydana gələ bilər. Bu tənzimləmələr də müəyyən sərhədlərin kənarına keçə bilməzlər.

Nə var ki, təkamülçülər bu şəkildəki təbii proseslərlə özbaşına ortaya çıxan təşkil (self–ordering) hadisələrini, təkamülün çox əhəmiyyətli bir dəlili kimi təqdim edir və bunları saxta "özünü təşkil etmə" (self–organization) nümunələri kimi

göstərilər. Bu anlayış qarışıqlığı nəticəsində də canlı sistemlərin təbii hadisələr və kimyəvi reaksiyalar nəticəsində özbaşına meydana gələ biləcəyini qarşıya qoyurlar.

Halbuki, əvvəldə də ifadə etdiyimiz kimi, mütəşəkkil sistemlərlə nizamlı sistemlər bir-birlərindən tamamilə fərqli strukturdur. Daimi sistemlər sadə sıralamalar, təkrarlar şəklində strukturlar yaratmaqla yanaşı, mütəşəkkil sistemlər iç-
içə keçmiş son dərəcə kompleks quruluş və funksiyaları ehtiva edirlər. Ortaya çıxmaları üçün mütləq şüur, məlumat və ağıla ehtiyac vardır. Aradakı bu əhəmiyyətli fərqi təkamülçü elm adamlarından Jeffrey Wicken belə təsvir edir:

"Mütəşəkkil sistemləri nizamlı sistemlərdən diqqətlə ayırd etmək lazımdır. İki sistemdən heç biri "təsadüfi" deyil, amma nizamlı sistemlər sadə qəliblərdən meydana gəldikləri üçün heç komplekslik daşımazkən, mütəşəkkil sistemlər hər parçası yüksək məlumat ehtiva edən xarici qaynaqlı bir plana görə bir yerə gəlirlər ... Təşkilat buna görə funksional komplekslikdir və məlumat daşıyır." (220)

Özbaşına təşkil ssenarilərinin çıxılmaz nöqtələri DNT molekulunun quruluşu araşdırıldıqda asanlıqla görülə bilər. Biokimya və molekulyar biologiya sahəsindəki işlər DNT, RNT kimi geniş məlumat ehtiva edən makro-molekulların xüsusi düzülməsini açıqlaya bilmir. New York Universitetində kimya professoru və DNT mütəxəssisi olan Robert Shapiro təkamülçülərin "maddənin öz-özünü təşkil etməsi" mövzusunda inancını və bunun kökündə yatan materialist aksiomu bu şəkildə açıqlayır:

Bizi sadə kimyəvi maddələrin mövcud olduğu bir qarışıqdan, ilk təsirli replikatora (DNT və ya RNT-yə) daşımaya ehtiyac vardır. Bu qanun "kimyəvi təkamül", ya da "maddənin özünü təşkil" (self-organization) olaraq adlandırılır, amma heç bir zaman dəqiq bir şəkildə təsvir edilməmiş və ya varlığı göstərilə bilməmişdir. Belə bir prinsipin varlığına, dialektik materializmə bağlılıq uğruna inanılır.(221)

Təkamülçülərin özünü təşkil etmə anlayışıyla müdafiə etdikləri iddia cansız maddənin öz-özünü təşkil edib, kompleks bir canlı varlıq meydana gətirə biləcəyi istiqamətindəki inandırıcıdır. Bu qəti olaraq elmə zidd bir inandırıcıdır, çünki bütün müşahidə və təcrübələr maddənin belə bir qabiliyyəti olmadığını göstərir. Yaxşı, təkamülçülər niyə hələ də maddənin özünü təşkil kimi elmi olmayan ssenarilərə inanırlar? Niyə canlı sistemlərdə açıqca görülən yaradılış dəlillərini rədd etmək mövzusunda bu qədər ısrarlıdırlar?

Bu sualların cavabı təkamül nəzəriyyəsinin əsl təməli olan materialist fəlsəfədə gizlidir. Materialist fəlsəfə yalnız maddənin varlığını qəbul edir, bu vəziyyətdə canlılara da yalnız maddəyə əsaslanan bir izah gətirilməlidir. Təkamül nəzəriyyəsi bu zərurətdən doğmuşdur və hər nə qədər elmə zidd də olsa, sırf bu zərurət naminə müdafiə olunur.

Canlılığa gətirilə biləcək tək izah yaradılışdır. Təkamülçülər Allahın varlığını inkar etmək üçün, hər cür mümkünsüzlüyə ehtimal verir, hər çıxılmaz yolu məcbur edir. Ancaq həqiqətlərdən nə qədər qaçarsalar qaçsınlar, qarşılarında hər zaman Rəbbimizin varlığının dəlillərini, yaratdıqlarındakı üstünlüyü tapacaqlar. Quranda inkar edənlərin vəziyyəti belə bildirilir:

İnkar edənlər isə; onların əməlləri səhradakı ilğima bənzər ki, susamış kimsə onu su hesab edir. Nəhayət ona çatdığında bir şey tapa bilməz və yanında Allahı tapar. (Allah da) Onun hesabını tam olaraq verir. Allah, haqq–hesab çəkəndir. (Nur surəsi, 39)

Neo–Darvinizm təkamülün çıxılmaz vəziyyətinə bir həll ola bilməz

Neo–darvinizm Darvinin təkamül nəzəriyyəsinə, Avstriyalı bioloq Qreqor Mendelin genetik varislik qanunları ilə birləşdirərək, elmi inkişafı uyğunlaşdıraraq gündəmdə tutma səyidir. Müasir sintez də deyilən neo–darvinizm əslində, Darvinin cəhalətini bütün açıqlığıyla ortaya qoyan bir vəziyyətdir. Canlılardakı müxtəlifliyi təbii seleksiya ilə şərhə çalışan Darvin canlılardakı xüsusiyyətlərin varislik yoluyla sonrakı nəsillərə köçürüldüyünü bilmirdi. Təkamül nəzəriyyəsinin bu yeni versiyası bu cəhaləti örtmə səyinin bir nəticəsidir. Ancaq neo–darvinist nəzəriyyəni hər nə qədər aktualaşdırmağa çalışsalar da, əvvəldən çürük təməllər üzərinə qurulmuş bir nəzəriyyə olduğu üçün məqsədlərində müvəffəqiyyətli ola bilməmişlər.

Neo–darvinistlər də Darvin kimi canlılardakı müxtəlifliyin özbaşına meydana gəldiyini və təsadüfi olduğunu irəli sürdülər. (222) Bu səhv məntiqin üzərinə əlavə olaraq mutasiyaları, təkamülçülərin digər bir sözü ilə təsadüfi genetik dəyişiklikləri, canlılığın qaynağı olaraq göstərdilər. DNT–nin köçürülməsi əsnasında ortaya çıxan səhvlər ola biləcək ən kiçik mutasiya olduğu üçün neo–darvinistlər bunu nəzəriyyələri üçün istifadə edə biləcəklərini düşündülər. (223) Lakin ən kiçik bir köçürmə səhvi belə–tək bir nukleotiddəki dəyişiklik–son dərəcə əhəmiyyətli nəticələr yaradır.

Neo-darvinistlər kiçik dəyişmələrin, genetik məlumatın əvvəl bir yerində, sonra bir başqa yerində reallaşdığını söylədilər. (224) Biofizik Dr. Lee Spetner "Neo-darvinist nəzəriyyə gec-tez böyük dəyişmələrin olacağını irəli sürür. Bu kifayət qədər penni yığaraq, milyoner olmaq kimi bir şeydir." (225) sözləriylə nəzəriyyənin həqiqiliyi olmadığını vurğulayır.

Fransız Elmlər Akademiyasının üzvü, Paris Universitetindən riyaziyyatçı, biolog və tibb həkimi olan Prof. Marcel-Paul Schützenberger, neo-darvinizmi riyazi dəlillərlə çürütmüş bir elm adamıdır. *Mathematical Challenges in the Neo-Darwinian Interpretation of Evolution (Təkamülün Neo-Darvinist şərhinə riyazi meydan oxuma)* adlı kitabında belə bir nəticəyə çatır:

Neo-darvinizmin təkamül nəzəriyyəsində ciddi bir boşluq olduğuna inanırıq. Və inanırıq ki, bu boşluq elə bir təbiətə malikdir ki, müasir biologiya anlayışı ilə yeri dolmayacaq bir boşluqdur. (226)

Neo-darvinizmə görə təsadüfi genetik mutasiyalar təkamül üçün xammal meydana gətirir. Ancaq bu gün bir çox elm adamının qəbul etdiyi kimi, canlılardakı komplekslik səviyyəsi neo-darvinizmin fərz yoxlama-yanılma prosesləri ilə əldə edilə bilməz. Dr. Lee Spetner "Variasiyaları təsadüfi olsa da, genetik məlumatın meydana gəlməsini açıqlaya bilmir. Ehtimallar dərhal sıfırdır ... Harmoniya əmələ gətirən böyük bir genetik nizamın təsadüf əsəri olduğunu düşünə bilməzsiniz." (227) sözləri ilə bu qeyri-mümkünlüyü dilə gətirir.

Təkamül nəzəriyyəsinin canlıların mənşəyi haqqında gətirməyə çalışdığı hər cür izah ağıl və elmdən kənar iddialardır. Bu həqiqəti qəbul edən açıq sözlü nüfuzlulardan biri, Fransız Elmlər Akademiyasının köhnə başçısı olan məşhur Fransız zooloq Pierre Grassédir. Grassé də bir təkamülçüdür, ancaq darvinist nəzəriyyənin canlılığı açıqlaya bilmədiyini müdafiə edir və Darvinizmin təməlini meydana gətirən təsadüf məntiqi haqqında bunları deyir:

"Təsadüfi mutasiyaların heyvanlar və bitkilərin ehtiyaclarının qarşılınmasını təmin etdiyinə inanmaq həqiqətən çox çətindir. Amma darvinizm bundan çoxunu da istəyər: Tək bir bitki, tək bir heyvan, minlərlə və minlərlə tam olması lazım olduğu şəkildə faydalı təsadüflərə məruz qalmalıdır. Yəni, möcüzələr adi qayda halına gəlməli, inanılmaz dərəcədə aşağı ehtimallara sahib hadisələr asanlıqla reallaşmalıdır. Xəyal qurmağı qadağan edən bir qanun yoxdur, amma elm bu işin içində daxil edilməməlidir." (228)

Bütün bunlar bir yana, təkamülçülərin DNT-dəki məlumatları zaman içində artırdığını və çeşidlənməyə gətirib çıxardığını düşündükləri təsadüfi mutasiyalar xüsusiyyətləri etibarilə darvinistlərin çıxılmaz vəziyyətinə bir həll ola bilməz. Əvvəlcə mutasiyalar, canlı hüceyrəsinin nüvəsində yerləşən və genetik məlumatı daşıyan DNT molekulunda radiasiya və kimyəvi təsirlər nəticəsində meydana gələn qopmalar və yer dəyişdirmələrdir, qısacası zərərli təsirlərdir. Mutasiyalar DNT-ni meydana gətirən nukleotidləri təxrib etdikləri ya da yerlərini dəyişdirdikləri üçün çox vaxt hüceyrənin təmir edə bilməyəcəyi ölçülərdə bəzi ziyan və dəyişikliklərə səbəb olurlar. Məsələn, X şüaları insan bədəninin dərinlərinə nüfuz edərək əhəmiyyətli ölçüdə DNT ziyanına səbəb olar. Bu da DNT-nin səhv bir şəkildə köçürməyə başlamasına gətirib çıxarır. Ancaq bədən hüceyrələrində səhv köçürmələr özünü xərçəng olaraq göstərir. Günəş işığındakı mutagenik təsir dəri xərçənginə səbəb olar və ya siqaretdəki mutagenik təsir ağciyər xərçənginə səbəb olar. Çoxalma hüceyrəsində 21-ci xromosomun səhv nüsxəsinin isə uşaqda daun sindromuna (monqolizm) səbəb olar.

Təkamül nəzəriyyəsinin yer üzündəki canlıların mənşəyini açıqlaya bilməsi üçün qəti olaraq pozan, xarab edən deyil, yeni, faydalı bir xüsusiyyət əlavə edən bir mexanizm göstərməsi lazımdır. Amma bir canlının necə yeni bir xüsusiyyət qazandığı sualı soruşulanda təkamülçülərin qarşıya qoyduqları tək cavab; mutasiyadır. İddialarına görə bütün canlılıq tək bir hüceyrənin DNT-sinə təsir edən təsadüfi mutasiyalarla meydana gəlmişdir. Ancaq mutasiyalar təkamülçülərin arxasına sığına biləcəkləri, canlıları daha aliyə və mükəmmələ aparan bir mexanizm deyil. Bu səbəbdən, təkamülçülərin iddiaları üçün əsas aldıkları mutasiyalar təkamül nəzəriyyəsinin ehtiyac duyduğu növdən yeni xüsusiyyətlər çıxaracaq ünsürlər deyil. Mutasiyaların təkamül nəzəriyyəsinə nə üçün heç bir töhfəsi olmadığına və ola bilməyəcəyinə, yalnız ümumi xətləriylə yer verəcəyik: (Ətraflı məlumat üçün baxın. Harun Yahya, Həyatın həqiqi mənşəyi, Araşdırma Nəşriyyat; Harun Yəhya, Təkamül Aldatmacası, Araşdırma Nəşriyyat)

* **Mutasiyalar zərərli**dir:

Mutasiyalar təsadüfi meydana gəldikləri üçün demək olar ki, hər zaman canlıya zərər verərlər. Kompleks bir quruluşa ediləcək hər hansı bir şüursuz müdaxilə o quruluşu daha irəli aparmaz əksinə korlayar. Necə ki, təkamül mexanizmi olaraq önə sürülən təsadüfi faydalı mutasiyaların etibarlı bir nümunəsi yoxdur. (229)

Mutasiyaların səbəb olacağı dəyişikliklər ancaq Xirosima, Naqasaki və ya Çernobıldakı insanların uğradığı növdən dəyişikliklər ola bilər: Yəni, ölümlər, şikəstlər və xəstələr ...

Ohio Universitetindən Prof. Walter L. Starkey faydalı mutasiya iddialarının etibarsızlığını açıq bir şəkildə dilə gətirir:

"Saatlarla bir rentgen qurğusundan yanında dayanmaq ya da bir nüvə mexanizmi içərisində gözləmək ağlabatandırımı? Və ya nüvə mexanizminin havaya uçduğu Rusiyadakı Çernobil kimi bir yerə səyahət etmək doğrudurmu? Bizi radiasiyadan qoruyan ozon təbəqəsini aktiv olaraq pozmağa çalışmağımız lazımdırımı? Əgər bu cür radiasiya ilə meydana gələn təsir təkmilləşməyə və yeni funksiyalar inkişaf etdirməyə səbəb olacaqsas, elə isə bu radiasiya resursları ilə əlinizdən gəldiyi qədər çox bombardman edilməyə çalışmağınız lazımdır. Bəlkə də başınızın tam arxasında yeni bir gözünüz ola bilər. Lakin əgər həqiqətən ağıllısınızsa, sizi inkişaf etdirməkdən daha çox zərər verəcəyi üçün bu cür radiasiyalardan çəkinərsiniz." (230)

Necə ki, insanlar üzərində müşahidə olunan bütün mutasiyalar zərərliyədir. Tibb kitablarında "mutasiya nümunəsi" olaraq izah edilən monqolizm, daun sindromu, albinizm, cücəlik kimi əqli və ya fiziki pozuqluqların ya da xərcəng kimi xəstəliklərin hər biri mutasiyaların korlayıcı təsirlərini ortaya qoyur. Əlbəttə ki, insanları şikəst qoyan, ya da xəstə edən bir proses, "canlıları inkişaf etdirən bir mexanizm" ola bilməz. Çünki canlı DNT-si çox kompleks bir nizama malikdir. Bu molekul üzərində yaranan hər hansı təsadüfi bir təsir orqanizmə ancaq zərər verəcək. Prof. Starkey mutasiyanın bu zərərli təsirləri haqqında bunları bildirir:

"Mutasiyalara yol açan radiasiyaya məruz qalmaq yeni bir avtomobili 30 kalibrli bir tüfənglə vurmağa bənzəyər. Bənzər şəkildə mutasiyaların sizə, ya da hər hansı bir canlıya bundan fərqli bir şey etməsi də o qədər mümkün deyil. DNT köçürülmə səhvlərindən qaynaqlanan mutasiyaların nəticəsi də bənzər olacaq .... Mutasiyalar ən az 10.000-də bir istisna xaricində zərərliyədir. Radiasiya, ya da köçürmə səhvləri faydalı yeni xüsusiyyətlər qazandırmaz." (231)

*** Mutasiyalar DNT-yə yeni məlumat əlavə etməz:**

Mutasiya nəticəsində genetik məlumatı meydana gətirən parçalar yerlərindən qopub sökülər, xarab olar, ya da DNT-nin fərqli yerlərinə daşınar. Amma mutasiyalar heç bir şəkildə DNT-yə yeni bir məlumat əlavə edərək canlıya yeni bir orqan və ya yeni bir xüsusiyyət qazandırmazlar. Ancaq ayağın kürəkdən, qulağın qarından çıxması kimi

anormallıqlara səbəb olurlar. Prof. Werner Gitt "Mutasiyalar nəticəsində yeni informasiya meydana gələ bilərmi?" sualına belə cavab verir:

"Bu görüş təkamülçü izahatlarda əsas götürülür, lakin mutasiyalar yalnız mövcud olan məlumatın dəyişməsinə səbəb ola bilərlər. Bu məlumatda bir artım ola bilməz və ümumi olaraq da nəticələr zərərliyədir. Yeni funksiyalar, ya da yeni orqanlar üçün yeni layihələr meydana gələ bilməz; mutasiyalar yeni (yaradıcı) məlumatın qaynağı ola bilməzlər."(232)

Prof. Phillip Johnson isə bu mövzu ilə əlaqədar bunları dilə gətirir:

"Spetner, darvinistlərin dilə gətirdikləri harmoniya təsis edən mutasiyaların informasiya istehsalçısı olmadığını onlara söyləmişdi. Məsələn, bir mutasiya bakteriyani antibiotikə qarşı müqavimətli etdiyində, bunu müəyyən bir kimyəvi maddəni onun metabolizmasına qatılmasını önləyərək edir. Bu vəziyyətdə ümumi mənada dəqiq bir məlumat və harmoniya itkisindən danışılır... bəzən cızıldayan bir radioya vurmaq, radionun qısa dövrəsini açmaq, ya da yerindən çıxmış bir kabelini köhnə yerinə gətirmək surətiylə nizamını düzəldə bilər. Nə var ki, bu cür dəyişiklikləri etmə surətiylə daha yaxşı bir radio və ya televiziya edəcəyini heç kim ümid etməz."(233)

Məşhur təkamülçü Stephen Jay Gould da mutasiya əlaqədar həqiqətləri belə etiraf edir:

"Bir mutasiya böyük və yeni bir xam material (DNT) meydana gətirməz. Növləri mutasiyaya uğradaraq yeni bir növ əldə edə bilməzsiz."(234)

Mutasiyaların, təkamül nəzəriyyəsinin ehtiyac duyduğu yeni xüsusiyyət əlavə edən ünsürlər olmadığını bir dəlili daha vardır. Yeni xüsusiyyətlərin və ya yeni növlərin çıxarılması üçün canlının DNT-sinə çoxlu atom əlavə etmək lazımdır. (235) İnsan DNT-sində E.Coli bakteriyasına aid DNT-də olan atomların 3.000 qatı-204 milyard atom vardır. (236) Bu səbəblə, tək hüceyrəli bir canlıdan insana qədər bir inkişaf ola bilməsi üçün DNT-yə karbon, hidrogen, oksigen, azot və fosfor kimi 200 milyard atomdan çoxunu əlavə etmək lazımdır. (237) Bilindiyi kimi, karbon və azot havadan, hidrogen və oksigen sudan, fosfor isə torpaqdan əldə edilə bilər. Ancaq burada əsl problem bu atomların harada olduqları deyil, olduqları yerdən çıxarılıb DNT molekulu içərisində tam doğru yerə yerləşdirilmələridir. Atomların əvvəlki hissələrdə izah etdiyimiz fəvqəladə bir kompleksliyə sahib şəkər qruplarını, fosfat qruplarını və azot əsaslarını ehtiva edəcək şəkildə təşkil etmələri və DNT molekulu olaraq vəzifə

yerinə yetirə bilmələri üçün ikiqat spiral halındakı pilləkənlərin üstünə tam doğru yerə yerləşdirilmələri lazımdır.(238)

Prof. Phillip Johnson ensiklopediya və kompyuter əməliyyat sistemlərində olduğu kimi, DNT-də də çox xüsusi bir nizamın lazım olduğunu; genetik məlumatı çıxaran bir mexanizmin olması lazım olduğunu ifadə edir. Təsadüfi mutasiyaların DNT-dəki məlumatlara və nizama necə mənfi təsir etdiyini bu ifadələrlə izah edir:

... Təsadüfi mutasiya belə bir mexanizm deyil, təbii seçmə və fizika, ya da kimya qanunları da eləcə. Qanunlar sadə təkrarlı modellər istehsal edər, təsadüf isə mənasız nizam istehsal edər. Qanun və təsadüf birləşdiyində, mənalı bir düzülüşi önləmək üçün hər ikisi də bir-birinin əleyhinə işləyər. Bütün insani təcrübələr içində yalnız zəka faktoru bir ensiklopediya və ya kompyuter proqramı yazma bilər və ya kompleks, xüsusiləşmiş və periodik olmayan məlumatı istehsal edə bilər. Buna görə, orqanizmlərdə zəruri olan məlumat, onların yaradılışın məhsulları olduqlarını işarə edir. (239)

*** Mutasiyalar nizamsızdır:**

Mutasiyalar əvvəldən mövcud olan quruluşu dəyişdirərlər, lakin bunu tamamilə nizamsız bir şəkildə edirlər. Mutasiyaların bir-birlərini tamamlayıcı bir xüsusiyyətləri yoxdur və ya bir məqsədə istiqamətli toplanan bir təsirləri də ola bilməz. Mutasiyaların nizamsız təsir etməsiylə əlaqədar Fransız Elmlər Akademiyasının eks-prezidenti Pierre Paul Grasse belə deyir:

Bir canlı bədənində çox kiçik belə olsa, bir nizamsızlıq meydana gəldiyində, bunun nəticəsi ölüm olar. Həyat faktı ilə anarxiya (nizamsızlıq) arasında heç bir ola mövcud uzlaşma yoxdur.(240)

*** Bir mutasiyanın sonrakı nəsillərə təsir etməsi üçün, mütləq çoxalma hüceyrəsində meydana gəlməsi lazımdır:**

Bədənin hər hansı bir hüceyrəsində və ya orqanında meydana gələn dəyişiklik bir sonrakı nəsillə köçürülməz. Məsələn, bir insanın qulağı və ya qolu, radiasiya və bənzəri təsirlərlə mutasiyaya uğrayıb orijinal formasından fərqli hala gələ bilər. Lakin bu dəyişikliklər çoxalma hüceyrəsindəki DNT molekulunda meydana gəlmədikcə sonrakı nəsillərə keçməyəcəkdir. Sonrakı nəsillərə təsir etməsi üçün mutasiyanın

trilyonlarca hüceyrədən yalnız çoxalma hüceyrəsində olması şərti təkamülçülərin gözləmələrini daha da qeyri-mümkün hala gətirər.

*** Mutasiyalar nadirdir:**

Mutasiyalar ancaq nadir hallarda reallaşır. Bir hüceyrənin DNT-si köçürülərkən, bir tərəfdən də fermentlər düzəlişlər edirlər. Bu səbəblə, əvvəlki bölmələrdə də ətraflı toxunduğumuz kimi, köçürmə əsnasında çox nadir olaraq səhv olur. Mutasiyalar üzərində edilən təxminlər isə yalnız milyonda bir canlının mutasiya yaşayacağını göstərir. (241) Molekulyar bioloq Prof. Gerald L. Schroeder mutasiyalara əsaslanan xəyali təkamül iddialarını belə tənqid edir:

... Molekulyar biologiyada inkişaf, həyatın varlığının hər mərhələsində görülən böyük bir kompleksliyi gözlər önünə sərmişdir, buradakı komplekslik nisbəti o qədər yüksəkdir ki, əgər bunun addım-addım yaradılması üçün təsadüfi mutasiyalara belə bağlasaydıq, Nobel mükafatlı De Duvun ifadə etdiyi kimi "sonsuzluq belə bunun üçün kafi olmazdı." (242)

Elə bu səbəblə, yenə Grassın ifadəsiylə "mutasiyalar nə qədər çox sayda olursa olsunlar, hər hansı bir təkamül meydana gətirməzlər." (243)

*** Mutasiyalar növ dəyişikliyi etməz:**

Bunun ən açıq dəlillərindən biri isə illərdir meyvə ağcaqanadları üzərində edilən sınaqlardır. Radiasiyaya məruz qalan meyvə ağcaqanadlarının bir çox mutanta meydana gəlmişdir: Həddindən çox qanadı çıxan meyvə ağcaqanadları, qanadsız meyvə ağcaqanadları, çox böyük qanadları olan meyvə ağcaqanadları, çox kiçik qanadları olan meyvə ağcaqanadları kimi ... Hər nə qədər çoxu şikəst qalmış, bir qismi həyatını itirmiş olsa da, nəticədə bunların hamısı meyvə ağcaqanadı olaraq qalmışdır. Yeni bir növə çevrilməmişlər .

Genlərdəki düzülüşdə meydana gələn ən kiçik bir yer dəyişdirmə və ya əskilmə, asanlıqla ölümcül nəticələr doğura bilir. Bu qədər həssas bir düzülüşün tamamilə təsadüflərə əsaslanan mutasiyalarla canlının genetik məlumatına əlavə edərək onu başqa növlərə təkmilləşdirilməsi mümkün deyil. Necə ki, təkamülçülərin nəzəriyyələrini sübut etmək üçün laboratoriyada mutasiyaya məruz edilən bütün heyvan embrionları şikəst və ya ölü doğulur.

Bütün bunlar onu göstərir ki, təkamülçülərin iddia etdiyi kimi, canlıların mənşəyində təsadüfi mutasiyaların yeri yoxdur. Qaldı ki, əsrimizin inkişaf etmiş texnologiyasıyla və istedadlı elm adamlarının sıx işləriylə belə, yeni bir növ istehsal etmək mümkün deyil. Göründüyü kimi, mutasiyalar heç bir şəkildə canlılardakı müxtəlifliyin səbəbi ola bilməzlər. DNT-dəki qüsursuz düzülüş ancaq xüsusi bir yaradılışın nəticəsidir. Bu yaradılış üstün güc sahibi olan Allaha aiddir. Allahın qüsursuz yaratması Quranda belə xəbər verilir:

Allah, yer üzünü sizin üçün bir qərar, göyü isə tavan etdi; sizə surət verib surətlərinizi də ən gözəl (bir forma və incəlikdə) etdi və sizə pak nemətlərdən ruzi verdi. Məhz sizin Rəbbiniz olan Allah budur. Aləmlərin Rəbbi olan Allah nə qədər xeyirxahdır. O, Hayy (diri) olandır. Ondən başqa ilah yoxdur, elə isə dini yalnız Ona xalis qılanlar olaraq Ona dua edin. Aləmlərin Rəbbinə həmd olsun. (Mömin surəsi, 64–65)

Cansız maddənin öz-özünə bir araya gəlib DNT kimi möhtəşəm sistemlərə sahib canlıları meydana gətirdiyini iddia edən təkamül nəzəriyyəsi elmə və ağıla tamamilə zidd olan bir xəyaldır. Bütün bunlar bizi açıq-aşkar bir nəticəyə aparar. Həyatın bir planı (DNT) olduğuna və bütün canlılar bu plana görə yarandıqlarına görə açıqdır ki, bu planı ortaya çıxaran üstün bir Yaradıcı vardır. Yəni bütün canlılar sonsuz bir güc və ağıl sahibi olan Allahın yaratması ilə mövcud olmuşlar. Allah Quranda bu həqiqəti belə bildirir:

O Allah ki, yaradandır, qüsursuzca var edəndir, şəkil və surət verəndir. Ən gözəl adlar Onundur. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Onun şəninə təriflər deyir. O, Əziz, Hakimdir. (Həşr surəsi, 24)

Hüceyrəyə həyat verən Uca Allahdır

Bura qədər bəhs etdiyimiz bütün imkansızlıqlar və məntiqsizlikləri bir an üçün unudaq və ibtidai dünya şərtləri kimi ola biləcək ən əlverişsiz mühitdə bir zülal molekulunun təsadüflərlə meydana gəldiyini fərz edək.

Tək bir zülalın meydana gəlməsi də yetməyəcək, bəhs edilən zülalın bu nəzarətsiz mühitdə başına heç bir şey gəlmədən özü kimi təsadüfən meydana gələcək

başqa zülalları gözləməsi lazım olacaqdı ... Ta ki, hüceyrəni meydana gətirəcək milyonlarla uyğun və lazımlı zülal, həmişə təsadüfən eyni yerdə yan-yana yaranana qədər. Əvvəldən meydana gələn, o mühitdə ultrabənövşəyi şüalara, şiddətli mexaniki təsirlərə baxmayaraq heç bir pozulmaya uğramadan, səbirlə dərhal yanlarında digərlərinin təsadüfən meydana gəlməsini gözləməliyidilər. Sonra kafi sayda və eyni nöqtədə meydana gələn bu zülallar, mənalı şəkillərdə bir yerə gələrək hüceyrənin orqanoidlərini əmələ gətirməliyidilər. Aralarına heç bir xarici maddə, zərərli molekul, işə yaramaz zülal zənciri qarışmamalıydı. Sonra bu orqanoidlər son dərəcə planlı, nizamlı, uyğun və əlaqəli bir şəkildə bir yerə gəlib bütün lazımlı fermentləri də yanlarına alıb bir pərdə ilə örtünsələr, bu pərdənin içi də bunlara ideal mühiti təmin edəcək xüsusi bir maye ilə dolsaydı, bütün bu qeyri-mümkün hadisələr baş versəydi belə, bu molekul yığını canlanardı mı?

Cavab "xeyr"-dir! Çünki araşdırmalar göstərmişdir ki, həyatın başlaması üçün yalnız canlılarda olması lazım olan maddələrin bir yerə gəlmiş olması kifayət deyil. Həyat üçün lazımlı bütün zülalları yığıb bir təcrübə balonuna qoysaq, yenə də canlı bir hüceyrə əldə etməyi bacara bilmərik. Bu mövzuda edilən bütün təcrübələr müvəffəqiyyətsiz olmuşdur. Bütün təcrübə və müşahidələr isə həyatın ancaq həyatdan gəldiyini göstərmişdir. Həyatın cansız maddələrdən təsadüflər nəticəsində ortaya çıxdığı iddiası, yalnız təkamülçülərin xəyallarında yer alan, bütün müşahidə və təcrübələrə zidd bir nağıldır.

Cardiff Universitetindən Tətbiqi Riyaziyyat və Astronomiya Professoru Chandra Wickramasinghe həyatın təsadüflərlə doğulduğuna on illər boyunca inandırılmış bir elm adamı olaraq qarşılaşdığı bu həqiqəti belə izah edir:

"Bir elm adamı olaraq aldığım təhsil boyunca, elmin hər hansı bir şüurlu yaradılış anlayışı ilə uyğunlaşmayacağına dair çox güclü bir nəticəyə tabe olundum. Bu anlayışa qarşı şiddətli mövqe alınması lazım idi ... Amma hal-hazırda Allaha inanmağı lazımlı edən açıqlama qarşısında, irəli sürülə biləcək heç bir ağıllı argument tapa bilmirəm ... Biz həmişə açıq bir zehinlə düşünməyə alışdıq və indi həyata gətirilə biləcək tək məntiqli cavabın yaradılış olduğu nəticəsinə gəlirik, təsadüfi qarışıqlıqlar deyil." (244)

Bu vəziyyətdə yer üzündəki ilk həyatın da ancaq bir həyatdan gəlməsi lazımdır. Elə bu "Hayy" (həyat sahibi) olan Allahın yaratmasıdır. Həyat ancaq Onun diləməsiylə başlayır, davam edir və sona çatır. Təkamül isə canlılığın necə başladığını açıqlamaq bir yana, canlılıq üçün lazımlı vəsaitin necə meydana gəldiyini və bir yerə gəldiyini belə açıqlaya bilmir. Quranda Rəbbimiz belə bildirir:

Yaradan, heç yaratmayan kimidirmi? Artıq öyüd–nəsihət alıb–düşünməzlərmi? Əgər Allahın nemətlərini saymağa qalxsanız, onu bir ümumiləşdirmə edərək belə sayıb qurtara bilməzsınız. Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir. Allah, gizli saxladığınızı və aşkarda etdikləriniz hər şeyi bilir. Allahdan başqa yalvardıqlarınız heç bir şeyi yarada bilməzlər, həmçinin onlar özləri yaradılmışdırlar. (Nəhl surəsi, 17–20)

DNT Uca Rəbbimizin yaratma sənətinin bir nümunəsidir

Kitab boyunca bəhs etdiyimiz DNT–nin fəaliyyətlərini və hüceyrə içində olanları belə düşünək: Hüceyrəni meydana gətirən molekulların beyinləri yoxdur, amma bir yerə gəlib məqsədəuyğun qərarlar verir, vəziyyətə görə strategiya izləyir, təhlükələrə qarşı tədbirli davranırlar. Yaddaşları yoxdur, amma dostlarını və düşmənlərini tanıyır, ona görə üsul izləyir, lazımlı olanı, lazımsızı, faydalı olanı, faydasızı ayırd edirlər. Bir tərəfdən fəaliyyətlərini edib, bir tərəfdən də israfə, çirkliliyə icazə vermir, məhsuldar çalışır və işlərinin ardınca ətraflarını təmizləyirlər. Digər tərəfdən davamlı olaraq xəbərləşir və uyğun bir qrup əməliyyatı edirlər. Ortaq bir qərar verib hərəkət edə bilir, nə zaman hara getmələri lazım olduğunu, hansı problemi necə həll etmələri lazım olduğunu bilirlər. Hüceyrə içində müxtəlif nizamlar qururlar, məlumat saxlayır, lazım olduqda bu məlumatı istifadə edir, köçürür, tərcümə edirlər ... Bütün bunları yatmadan, istirahət etmədən sürətlə edirlər. Qısaca, sizin edə bilməyəcəyiniz fəaliyyətləri, fəvqəladə bir müvəffəqiyyətlə, üstün bir ağıl göstərərək edirlər. Məhz bütün bunları edən hava, torpaq və ya sudakı kimi atomlardan ibarət olan şüursuz molekullardır. Ancaq Allahın diləməsiylə bu atomlar canlılığı yaratmaq üçün müəyyən bir nizamla bir yerə gəlir və Uca Rəbbimizin istiqamətləndirməsiylə şüurlu davranışlar edirlər.

Charles Darvin isə XIX əsrin cəhalətiylə həyata belə baxırdı: "Çox sadə bir başlanğıcdan sonsuz şəkildə ən gözəl möcüzələr meydana gəldi və indi təkmilləşirlər." (245) Darvin xüsusi yazışmalarında da, ammoniyak və fosfor duzları, işıq, istilik, elektrik və başqalarının olduğu kiçik, isti bir göldə, həyatın özbaşına meydana gəldiyini irəli sürmüşdü.(246) Məhz Darvin üçün həyatın mənşəyi belə sadə idi. Ancaq Darvinin yolunu izləyənlər bu düsturu–hətta daha inkişaf etdirilmiş hallarını–dəfələrlə tətbiq etmələrinə baxmayaraq, bir canlının ən kiçik hissəsini belə əldə edə bilmədilər. Darvinistlər bu düsturu istədikləri qədər vəsait ilə istədikləri müddət boyunca təkrar etsələr də, nəticə yenə dəyişməyəcək. "Canlılığı Allahın yaratdığı" xaricində bir nəticəyə heç bir zaman çata bilməzlər. Heç şübhəsiz, Darvin də "DNT–ni bilsəydi", belə böyük bir axmaqlığın altına imzasını atmazdı.

Lakin Darvini kor–koranə izləyən bir çox elm adamı hələ də həyatın mənşəyinə xəyalpərəstcə baxmağa davam edirlər. Əlbəttə ki, bu xəyallar darvinistlər üçün hər dəfə özü ilə xəyal qırıqlığını da gətirir. Çünki darvinizm heç bir zaman bir elm olmamışdır. Bir çox elm sahəsi vardır, lakin darvinizm yalnız xəyallara, ön mühakimələrə və yalanlara söykənən bir fəlsəfədir.

Ağıl və vicdan sahibi hər insan bədənindəki mükəmməl sistemlərin şüursuz atomlar tərəfindən öz–özünə meydana gələ bilməyəcəyini təqdir edəcək. Allahın izni və məlumatı olmadan, nəinki bir insanın yürüməsi və ya danışması, həmçinin, o insanın tək bir hüceyrəsindəki bir molekul hissəsinin hərəkəti belə mümkün deyil. İnsan bədənində trilyonlarca hüceyrənin hər birində fasiləsiz işləyən sistemlər, insana Allahın sonsuz aqlını, elmini, gücünü, yaradılışındakı sonsuz mükəmməlliyi göstərir. Qaldı ki, sonsuz mərhəmət sahibi Rəbbimizin varlığının dəlilləri yalnız bu kiçik molekulda–DNT–də–deyil, kainatın hər nöqtəsində sərgilənir. Bir Quran ayəsində belə bildirilir:

De: “Göylərin və yerin Rəbbi kimdir?” De: “Allahdır!” De: “Siz Onu qoyub özlərinə nə bir fayda, nə də bir zərər verməyə qadir olmayanlarımı özünüzə dost tutursunuz?” De: “Korla görən eyni ola bilərmidi? Yaxud zülmətlə nur eyni ola bilərmidi?” Yoxsa onlar Allaha, Onun yaratdığı kimi yaradan şəriklər tapdılar və bu yaradılış onlara bənzər göründü? De: “Hər şeyi yaradan Allahdır. O Təkdir, hər şeyə Qalib gələndir”. (Rad surəsi, 16)

Darvinizm, yəni təkamül nəzəriyyəsi yaradılış həqiqətini rədd etmək məqsədi ilə ortaya atılan, lakin müvəffəqiyyətli ola bilməyən və elmdən kənar olan mənasız fikirdən başqa bir şey deyil. Canlının cansız maddələrdən təsadüfən meydana gəldiyini iddia edən bu nəzəriyyə kainatda və canlılarda çoxlu möcüzəvi nizam olduğunun elm tərəfindən isbat edilməsi ilə və təkamülün heç bir zaman baş vermədiyini ortaya qoyan 300 milyona yaxın qalığın tapılması ilə çürümüşdür. Beləcə, Allahın bütün kainatı və canlıları yaratdığı həqiqəti elm tərəfindən də sübut edilmişdir. Bu gün təkamül nəzəriyyəsinə dəstək olmaq üçün dünya səviyyəsində aparılan təbliğat yalnız elmi həqiqətlərin təhrif edilməsinə, çoxtərəfli şərh olunmasına, elm adı altında deyilən yalanlara və edilən saxtakarlıqlara əsaslanır.

Ancaq bu təbliğat həqiqəti gizləyə bilmir. Təkamül nəzəriyyəsinin elm tarixinin ən böyük yalanı olduğu son 20–30 ildə elm dünyasında getdikcə daha yüksək səslə dilə gətirilir. Xüsusilə, 1980–ci illərdən sonra aparılan araşdırmalar darvinist iddiaların tamamilə səhv olduğunu ortaya qoymuş və bu həqiqət bir çox alim tərəfindən də dilə gətirilmişdir. Xüsusilə, ABŞ–da biologiya, biokimya, paleontologiya kimi fərqli sahələrdən olan çoxlu sayda tədqiqatçı alim darvinizmin əsassızlığını görür, canlıların mənşəyini yaradılış həqiqəti ilə açıqlayırlar.

Təkamül nəzəriyyəsinin süqutunu və yaradılışın dəlillərini digər bir çox əsərlərimizdə bütün elmi təfərrüatları ilə göstərdik və göstərməyə davam edirik. Ancaq mövzu böyük əhəmiyyət daşıdığına görə burada da ümumiləşdirməkdə fayda vardır.

Darvini yıxan çətinliklər

Təkamül nəzəriyyəsi tarixinin qədim yunanlara qədər gedib çıxan bir nəzəriyyə olmasına baxmayaraq, əhatəli olaraq 19–cu əsrdə ortaya atıldı. Nəzəriyyəni elm dünyasında gündəmə gətirən ən əhəmiyyətli yenilik Çarlz Darvinin 1859–cu ildə nəşr olunan “Növlərin mənşəyi” adlı kitabı idi. Darvin bu kitabda dünyadakı fərqli canlı növlərinin Allahın ayrı–ayrı yaratdığı həqiqətinə qarşı çıxırdı. Darvinə görə, bütün növlər ortaq bir atadan gəlirdilər və zamanla kiçik dəyişmələrlə fərqliləşiblər.

Darvinin nəzəriyyəsi heç bir konkret elmi tapıntıya əsaslanmırdı; özünün də qəbul etdiyi kimi, yalnız bir məntiq irəli sürmək idi. Hətta Darvinin kitabındakı “Nəzəriyyənin çətinlikləri” başlıqlı uzun hissədə etiraf etdiyi kimi, nəzəriyyə bir çox əhəmiyyətli suala cavab verə bilmirdi.

Darvin nəzəriyyəsinin önündəki çətinliklərin inkişaf edən elm tərəfindən keçiləcəyini, yeni elmi tapıntıların nəzəriyyəsinə gücləndirəcəyini ümid edirdi. Bunu kitabında tez-tez ifadə etmişdi. Ancaq inkişaf edən elm Darvinin ümidlərinin tam əksinə, nəzəriyyənin təməl iddialarını bir-bir əsassız etmişdir.

Darvinizmin elm qarşısındakı məğlubiyyəti üç təməl başlıqda nəzərdən keçirilə bilər:

1) Nəzəriyyə həyatın yer üzündə ilk dəfə necə ortaya çıxdığını heç cür açıqlaya bilmir.

2) Nəzəriyyənin irəli sürdüyü təkamül mexanizmlərinin, həqiqətdə təkmilləşdirici bir təsirə sahib olduğunu göstərən heç bir elmi tapıntı yoxdur.

3) Fosil (qalıq) qeydləri təkamül nəzəriyyəsinin nəzərdə tutduqlarının tam əksi olan bir cədvəl ortaya qoyur.

Bu hissədə bu üç təməl başlığı ana xətləri ilə araşdıracağıq.

Keçilə bilməyən ilk pillə: həyatın mənşəyi

Təkamül nəzəriyyəsi bütün canlı növlərinin bundan təxminən 3.8 milyard il əvvəl ibtidai dünyada ortaya çıxan tək bir canlı hüceyrədən gəldiyini iddia edir. Tək bir hüceyrənin necə oldu ki, milyonlarla kompleks canlı növünü meydana gətirdiyi və əgər həqiqətən bu cür təkamül reallaşmışdırsa, niyə bunun izlərinin fosil qeydlərində olmadığı nəzəriyyənin açıqlaya bilmədiyi suallardandır. Ancaq bütün bunlardan əvvəl iddia edilən təkamül müddətinin ilk pilləsi üzərində dayanmaq lazımdır. Haqqında danışılan o ilk hüceyrə necə ortaya çıxmışdır?

Təkamül nəzəriyyəsi yaradılışı cahil olaraq rədd etdiyi üçün və heç bir fəvqəltəbii müdaxiləni qəbul etmədiyi üçün o ilk hüceyrənin heç bir məqsəd, plan və tənzimləmə olmadan təbiət qanunları içində təsadüfi olaraq meydana gəldiyini iddia edir. Yəni nəzəriyyəyə görə, cansız maddə təsadüflər nəticəsində ortaya canlı bir hüceyrə çıxarmalıdır. Ancaq bu, məlum olan ən fundamental biologiya qanunlarına zidd bir iddiadır.

“Həyat həyatdan gəlir”

Darvin kitabında həyatın mənşəyi mövzusunda heç danışmamışdı. Çünki onun dövründəki ibtidai elm anlayışı canlıların çox sadə bir quruluşa sahib olduğunu fərz edirdi. Orta əsrlərdən bəri insanların inandığı “öz-özünə törəyən nəsil” adlı nəzəriyyəyə görə, cansız maddələrin təsadüfən bir yerə gəlib canlı bir varlıq meydana

gətirə biləcəyinə inanırdılar. Bu dövrdə böcəklərin yemək artıqlarından, siçanların da buğdadan meydana gəldiyi geniş yayılmış bir düşüncə idi. Bunu isbat etmək üçün də maraqlı təcrübələr aparılmışdı. Çirkli bir əskinin üzərinə bir az buğda qoyulmuş və bir az gözlədikdə bu qarışıqdan siçanların meydana gələcəyi zənn edilmişdi.

Ətlərin qurdlanması da həyatın cansız maddələrdən törəyə bildiyinə bir dəlil sayılırdı. Halbuki, daha sonra aydın olacaqdı ki, ətlərin üzərindəki qurdlar öz-özlərinə meydana gəlmirlər, ağcaqanadların gətirib qoyduğu gözlə görünməyən sürfələrdən çıxırdılar.

Darvinin “Növlərin mənşəyi” adlı kitabını yazdığı dövrdə isə bakteriyaların cansız maddədən meydana gəldiyi inancı elm dünyası tərəfindən qəbul edilirdi.

Halbuki, Darvinin kitabının nəşr olunmasından beş il sonra məşhur fransız bioloqu Luis Paster təkamülə əsas verən bu inancı qəti olaraq təkzib etdi. Paster apardığı uzun təcrübələr nəticəsində aldığı nəticəni belə yekunlaşdırmışdı:

Cansız maddələrin həyat meydana gətirə biləcəyi iddiası artıq qəti olaraq tarixə basdırılmışdır.¹

Təkamül nəzəriyyəsinin müdafiəçiləri Pasterin tapıntılarına qarşı uzun müddət müqavimət göstərdilər. Ancaq inkişaf edən elm canlı hüceyrəsinin kompleks quruluşunu ortaya çıxardıqca, həyatın öz-özünə meydana gələ biləcəyi iddiasının əsassızlığı daha da aydınlaşdı.

20-ci əsrdəki nəticəsiz cəhdlər

20-ci əsrdə həyatın mənşəyi mövzusunun tədqiq edən ilk təkamülçü məşhur rus bioloqu Aleksandr Oparin oldu. Oparin 1930-cu illərdə ortaya atdığı bəzi tezislərlə canlı hüceyrəsinin təsadüfən meydana gələ biləcəyini isbat etməyə çalışdı. Ancaq bu işlər müvəffəqiyyətsizliklə nəticələnəcək və Oparin bu etirafı etmək məcburiyyətində qalacaqdı:

Təəssüf ki, hüceyrənin mənşəyi təkamül nəzəriyyəsinin tamamını əhatə edən ən qaranlıq nöqtəni meydana gətirir.²

Oparinin yolunu izləyən təkamülçülər həyatın mənşəyi mövzusunun həll edəcək təcrübələr aparmağa çalışdılar. Bu təcrübələrin ən məşhuru amerikalı kimyaçı Stanley Miller tərəfindən 1953-cü ildə təşkil edildi. Miller ibtidai Yer atmosferində olduğunu iddia etdiyi qazları bir təcrübə qurğusunda birləşdirib və bu qarışıqda enerji əlavə edib

zülalların quruluşunda istifadə edilən bir neçə orqanik molekul (aminturşular) sintez etdi.

O illərdə təkamül adına əhəmiyyətli bir mərhələ kimi tanılan bu təcrübənin əsaslı olmadığı və təcrübədə istifadə edilən atmosferin həqiqi dünya şərtlərindən çox fərqli olduğu növbəti illərdə ortaya çıxacaqdı.³

Uzun sürən səssizlikdən sonra Millerin özü də istifadə etdiyi atmosfer mühitinin həqiqi olmadığını etiraf etdi.⁴

Həyatın mənşəyi problemini açıqlamaq üçün 20-ci əsr boyu aparılan bütün təkamülçü səylər davamlı olaraq müvəffəqiyyətsizliklə nəticələndi. San-Diyego Skrips institutundan məşhur geokimyəçi Cefri Bada təkamülçü "Earth" jurnalında 1998-ci ildə nəşr olunan bir məqalədə bu həqiqəti belə qəbul edir:

Bu gün 20-ci əsri geridə qoyarkən hələ 20-ci əsrə girdiyimizdə sahib olduğumuz ən böyük həll edilməmiş problemlə qarşı-qarşıyıyıq: həyat yer üzündə necə başladı?⁵

Həyatın kompleks quruluşu

Təkamül nəzəriyyəsinin həyatın mənşəyi mövzusunda belə böyük çətinliyə düşməsinin başlıca səbəbi ən sadə zənn edilən canlı quruluşların belə inanılmaz dərəcədə kompleks quruluşlara sahib olmasıdır. Canlı hüceyrəsi insanların düzəltdiyi bütün texnoloji məhsullardan daha kompleksdir. Belə ki, bu gün dünyanın ən inkişaf etmiş laboratoriyalarında belə cansız maddələr bir yerə gətirilərək canlı bir hüceyrə çıxarıla bilmir.

Bir hüceyrənin meydana gəlməsi üçün lazım olan şərtlər əsla təsadüflərlə açıqlana bilməyəcək qədər çoxdur. Hüceyrənin ən fundamental quruluş maddəsi olan zülalların təsadüfi olaraq sintez edilmə ehtimalı 500 aminturşuları orta hesabla bir zülal üçün $1/10^{950}$ -dir. Ancaq riyaziyyatda $1/10^{50}$ -dən kiçik ehtimallar praktik olaraq qeyri-mümkün sayılır. Hüceyrənin nüvəsində yerləşən və genetik məlumatı saxlayan DNT molekulu isə inanılmaz bir məlumat bankıdır. İnsan DNT-sinin ehtiva etdiyi məlumatın kağıza köçürüldüyü təqdirdə 500 səhifədən ibarət 900 cildlik bir kitabxana meydana gətirəcəyi hesablanmışdır.

Bu nöqtədə çox maraqlı bir tərəddüd daha var: DNT yalnız bəzi xüsusiləşmiş zülalların (fermentlərin) köməyi ilə cütləşə bilər. Amma bu fermentlərin sintezi də ancaq DNT-dəki məlumatlar yönündə reallaşır. Bir-birindən asılı olduqlarından cütləşmənin meydana gəlməsi üçün ikisi də eyni anda mövcud olmalıdırlar. Bu isə həyatın öz-özünə meydana gəldiyi ssenarisini çarəsiz vəziyyətə salır. San-Diego

Kaliforniya Universitetindən məşhur təkamülçü professor Lesli Orqel “Scientific American” jurnalının oktyabr, 1994 tarixli sayında bu həqiqəti belə etiraf edir:

Son dərəcə kompleks quruluşlara sahib olan zülalların və nuklein turşularının (RNT və DNT) eyni yerdə və eyni zamanda, təsadüfi olaraq meydana gəlmələri həddindən artıq ehtimaldan kənardır. Amma bunların biri olmadan digərini əldə etmək də mümkün deyil. Dolayısıyla, insan həyatın kimyəvi yollarla ortaya çıxmasının əsla mümkün olmadığı nəticəsinə gəlmək məcburiyyətində qalır.⁶

Şübhəsiz, əgər həyatın təbii amillərlə ortaya çıxması qeyri-mümkündürsə, bu vəziyyətdə həyatın yaradıldığını qəbul etmək lazımdır. Bu həqiqət, əsas məqsədi yaradılışı rədd etmək olan təkamül nəzəriyyəsini açıq şəkildə əsassız edir.

Təkamülün xəyali mexanizmləri

Darvin nəzəriyyəsini əsassız edən ikinci böyük nöqtə nəzəriyyənin təkamül mexanizmləri olaraq qarşıya qoyduğu iki anlayışın həqiqətdə heç bir təkmilləşdirici gücə sahib olmadığına aydınlaşmasıdır. Darvin ortaya atdığı təkamül iddiasını tamamilə təbii seleksiya mexanizminə bağlamışdı. Bu mexanizmə verdiyi əhəmiyyət kitabının adından da açıq şəkildə aydın olurdu: növlərin mənşəyi, təbii seleksiya yolu ilə...

Təbii seleksiya təbii seçmə deməkdir. Təbiətdəki həyat mübarizəsində təbii şərtlərə uyğun və güclü canlıların həyatda qaldığı düşüncəsinə əsaslanır. Məsələn, yırtıcı heyvanlar tərəfindən təhdid edilən bir maral sürüsündə daha sürətli qaçan marallar həyatda qalır. Beləcə, maral sürüsü sürətli və güclülərdən meydana gəlir. Amma, əlbəttə, bu mexanizm maralları təkmilləşdirməz, onları başqa bir canlı növünə, məsələn, atlara çevirməz.

Buna görə də, təbii seleksiya mexanizmi heç bir təkmilləşdirici gücə sahib deyil. Darvin də bu həqiqətin fərqi iddi və “Növlərin mənşəyi” adlı kitabında: “Faydalı dəyişikliklər meydana gəlmədiyi müddətdə təbii seleksiya heç bir şey edə bilməz”, – demək məcburiyyətində qalmışdı.⁷

Lamarkın təsiri

Bəs bu “faydalı dəyişikliklər” necə meydana gələ bilirdi? Darvin öz dövrünün ibtidai elm anlayışı içində bu sualı Lamarka əsaslanıb cavablandırmağa çalışmışdı. Darvindən əvvəl yaşamış fransız bioloq Lamarka görə, canlılar yaşayış dövrlərində

keçirdikləri fiziki dəyişiklikləri sonrakı nəsllə köçürürlər və nəsildən–nəsllə yığılan bu xüsusiyyətlər nəticəsində yeni növlər ortaya çıxırdı. Məsələn, Lamarka görə, zürafələr ceyranlardan törəmişdir, yüksək ağacların yarpaqlarını yeməyə çalışarkən nəsildən–nəsilə boyunları uzanmışdı.

Darvin də buna bənzər nümunələr vermiş, məsələn, “Növlərin mənşəyi” adlı kitabında yemək tapmaq üçün suya girən bəzi ayıların zamanla balinalara çevrildiyini iddia etmişdi.⁸

Amma Mendelin kəşf etdiyi və 20–ci əsrdə inkişaf edən genetik elmi ilə dəqiqləşən irsilik qanunları qazanılmış xüsusiyyətlərin sonrakı nəsillərə köçürülməsi əfsanəsini qəti olaraq rədd etdi. Beləcə, təbii seleksiya özbaşına və dolayısıyla, tamamilə təsirsiz bir mexanizm olaraq qalırdı.

Neodarvinizm və mutasiyalar

Darvinistlər bu vəziyyətə bir həll tapa bilmək üçün 1930–cu illərin sonlarında müasir sintetik nəzəriyyəni və ya daha məşhur adı ilə desək, neodarvinizmi ortaya atdılar. Neodarvinizm təbii seleksiyaya faydalı dəyişiklik səbəbi olaraq mutasiyaları, yəni canlıların genlərində radiasiya kimi xarici təsirlər və ya köçürmə səhvləri nəticəsində yaranan pozulmaları əlavə etdi.

Bu gün də hələ elmi olaraq əsassız olduğunu bilmələrinə baxmayaraq, Darvinistlərin müdafiə etdiyi model neodarvinizmdir. Nəzəriyyə yer üzündəki milyonlarla canlı növünün bu canlıların qulaq, göz, ağciyər, qanad kimi sayısız kompleks orqanlarının mutasiyalara, yəni genetik pozulmalara əsaslanan müddət nəticəsində meydana gəldiyini iddia edir. Amma nəzəriyyəni çarəsiz duruma salan açıq bir elmi həqiqət vardır: mutasiyalar canlıları inkişaf etdirməzlər, əksinə, həmişə canlılara zərər verərlər.

Bunun səbəbi çox sadədir: DNT çox kompleks bir quruluşa malikdir. Bu molekul üzərində yaranan hər hansı bir təsadüfi təsir ancaq zərər verər. Amerikalı genetik B.G.Ranqanatan bunu belə açıqlayır:

Mutasiyalar kiçik, təsadüfi və zərərliyə gətirir. Çox nadir hallarda meydana gəlirlər və ən yaxşı halda təsirsizdir. Bu üç xüsusiyyət mutasiyaların təkamülü inkişaf meydana gətirə bilməyəcəyini göstərir. Onsuz da yüksək dərəcədə xüsusiləşmiş orqanizmdə meydana gələ biləcək təsadüfi bir dəyişmə ya təsirsizdir, ya da zərərliyə gətirir. Bir qol saatında meydana gələn təsadüfi dəyişmə qol saatını inkişaf etdirməz. Ona böyük

ehtimalla zərər verər və ya ən yaxşı halda, təsirsiz olar. Bir zəlzələ bir şəhəri inkişaf etdirməz, onu dağıdır.⁹

Necə ki, bu günə qədər heç bir faydalı, yəni genetik məlumatı inkişaf etdirən mutasiya nümunəsi müşahidə edilməmişdir. Bütün mutasiyaların zərərli olduğu görülmüşdür. Aydın olmuşdur ki, təkamül nəzəriyyəsinin təkamül mexanizmi olaraq göstərdiyi mutasiyalar həqiqətdə canlıları yalnız korlayan, şikəst edən genetik hadisələrdir. (İnsanlarda mutasiyanın ən çox görünən təsiri xərcəngdir). Əlbəttə, korlayıcı bir mexanizm təkamül mexanizmi ola bilməz. Təbii seleksiya isə Darvinin də qəbul etdiyi kimi, özbaşına heç bir şey edə bilməz. Bu həqiqət bizlərə təbiətdə heç bir təkamül mexanizminin olmadığını göstərir. Təkamül mexanizmi olmadığına görə də təkamül deyilən xəyali müddət yaşana bilməz.

Fosil qeydləri: ara nümunələrin izi yoxdur

Təkamül nəzəriyyəsinin iddia etdiyi ssenarinin yaşanmadığının ən açıq göstəricisi isə fosil (qalıq) qeydləridir.

Təkamül nəzəriyyəsinə görə, bütün canlılar bir–birlərindən törəmişlər. Əvvəldən mövcud olan bir canlı növü zamanla bir başqasına çevrilmiş və bütün növlər bu şəkildə ortaya çıxmışlar. Nəzəriyyəyə görə, bu çevrilmə yüz milyonlarla il davam edən uzun zaman kəsiyini əhatə etmiş və addım–addım irəliləmişdir.

Bu vəziyyətdə iddia edilən uzun çevrilmə müddətində saysız ara növlər meydana gəlməli və yaşamalılırlar.

Məsələn, keçmişdə balıq xüsusiyyətlərini daşımalarına baxmayaraq, bir tərəfdən də bəzi sürünən xüsusiyyətləri qazanan yarı balıq, yarı sürünən canlılar yaşamalılıdır. Yaxud sürünən xüsusiyyətlərini daşıyarkən bir tərəfdən də bəzi quş xüsusiyyətləri qazanan sürünən quşlar ortaya çıxmalıdır. Bunlar bir keçid müddətində olduqları üçün də şikəst və qüsurlu canlılar olmalıdır. Təkamülçülər keçmişdə yaşadıklarına inandıqları bu nəzəri varlıqlara ara keçid nümunəsi adını verirlər.

Əgər, həqiqətən, bu cür canlılar keçmişdə yaşamışdırsa, bunların sayı və növləri milyonlarla, hətta milyardlarla olmalıdır və bu əcaib canlıların fosillərinə mütləq fosil qeydlərində rast gəlinməlidir. Darvin “Növlərin mənşəyi”ndə bunu belə açıqlamışdır:

“Əgər nəzəriyyəyə doğrudursa, növləri bir–birinə bağlayan saysız ara keçid növləri mütləq yaşamalılıdır... Bunların yaşadıklarının dəlilləri də yalnız fosil qalıqları arasında ola bilər”.¹⁰

Darvinin puç olan ümidləri

Ancaq 19-cu əsrin ortalarından bu yana dünyanın dörd tərəfində çoxlu fosil araşdırmaları aparıldığı halda, keçid nümunələrinə rast gəlinməmişdir. Aparılan qazıntı işlərində və araşdırmalarda əldə edilən bütün tapıntılar təkamülçülərin gözlədiklərinin əksinə, canlıların yer üzündə birdən–birə qüsursuz və nöqsansız şəkildə ortaya çıxdığını göstərmişdir.

Məşhur ingilis paleontoloqu Derek V. Ager bir təkamülçü olmasına baxmayaraq, bu həqiqəti belə etiraf edir:

Problemimiz budur: fosil qeydlərini təfərrüatlı olaraq araşdırdığımızda istər növlər, istərsə də siniflər səviyyəsində olsun davamlı olaraq eyni həqiqətlə qarşılaşırıq; pilləli təkamüllə inkişaf edən deyil, birdən–birə yer üzündə yaranan qruplar görürük.¹¹

Yəni fosil qeydlərində bütün canlı növləri arasında heç bir keçid nümunəsi olmadan qüsursuz şəkilləri ilə birdən–birə ortaya çıxırlar. Bu, Darvinin nəzərdə tutduğunun tam əksinədir. Hətta bu canlı növlərinin yaradıldıklarını göstərən çox güclü bir dəlildir. Çünki bir canlı növünün öz–özünə təkmilləşən heç bir atası olmadan bir anda və qüsursuz olaraq ortaya çıxmasının tək izahı o növün yaradılmış olmasıdır. Bu həqiqət məşhur təkamülçü bioloq Duqlas Futuyma tərəfindən də qəbul edilir:

Yaradılış və təkamül yaşayan canlıların mənşəyi haqqında verilə biləcək yeganə iki açıqlamadır. Canlılar dünyada ya tamamilə mükəmməl və qüsursuz bir şəkildə ortaya çıxmışlar, ya da belə olmamışdır. Əgər belə olmamışdırsa, bir dəyişmə müddəti sayəsində özlərindən əvvəl mövcud olan bəzi canlı növlərindən təkmilləşərək meydana gəlməlidirlər. Amma əgər qüsursuz və mükəmməl bir şəkildə ortaya çıxmışlarsa, o halda, sonsuz güc sahibi olan bir ağıl tərəfindən yaradılmış olmalıdırlar.¹²

Fosillər isə canlıların yer üzündə qüsursuz və mükəmməl bir şəkildə ortaya çıxdıklarını göstərir. Yəni növlərin mənşəyi Darvinin zənn etdiyinin əksinə, təkamül deyil, yaradılışdır.

İnsanın təkamülü nağılı

Təkamül nəzəriyyəsini müdafiə edənlərin ən çox gündəliyə gətirdikləri mövzu insanın mənşəyi mövzudur. Bu mövzudakı darvinist iddia bu gün yaşayan müasir insanın meymunabənzər bəzi varlıqlardan gəldiyini fərz edir. 4–5 milyon il əvvəl başladığı fərz edilən bu müddətdə müasir insanla ataları arasında bəzi ara nümunələrin yaşadığı iddia edilir. Həqiqətdə tamamilə xəyal olan bu ssenaridə dörd təməl kateqoriya sayılır:

1–Australopithecus

2–*Homo habilis*

3–*Homo erectus*

4–*Homo sapiens*

Təkamülçülər insanların saxta ilk meymunabənzər atalarına “cənub meymunu” mənasını verən *australopithecus* adını verirlər. Bu canlılar həqiqətdə soyu tükənmiş bir meymun növündən başqa bir şey deyil. Məşhur ingilis və amerikalı iki anatomiyaçı Lord Solli Zukerman və prof. Çarlz Oksnardın *australopithecus* nümunələri üzərində apardığı çox geniş əhatəli tədqiqat bu canlıların yalnız soyu tükənmiş bir meymun növünə aid olduğunu və insanlarla heç bir bənzərliklərinin olmadığını göstərmişdir.¹³

Təkamülçülər insan təkamülünün bir sonrakı mərhələsini də *homo*, yəni insan olaraq sinifləndirirlər. İddiaya görə, *homo* ardıcılığındakı canlılar *australopithecus*lardan daha çox inkişaf etmişlər. Təkamülçülər bu fərqli canlılara aid fosilləri ard–arda düzərək xəyali bir təkamül sxemi meydana gətirirlər. Bu sxem xəyalidir, çünki həqiqətdə bu fərqli siniflər arasında təkamüli bir əlaqənin olduğu qətiyyənlə isbat edilə bilməmişdir. Təkamül nəzəriyyəsinin 20–ci əsrdəki ən əhəmiyyətli müdafiəçilərindən biri olan Ernst Mayr: “*Homo sapiens*ə uzanan zəncir həqiqətdə itmişdir”, – deyərək bunu qəbul edir.¹⁴

Təkamülçülər “*australopithecus* > *homo habilis* > *homo erectus* > *homo sapiens*” sıralamasını yazarkən bu növlərin hər birinin bir sonrakının atası olduğu təəssüratını verirlər. Halbuki, paleoantropoloqların son tapıntıları *australopithecus*, *homo habilis* və *homo erectus*ün dünyanın fərqli bölgələrində eyni dövrlərdə yaşadıklarını göstərir.¹⁵

Bundan başqa, *homo erectus* sinifləməsinə aid insanların bir hissəsi müasir dövrlərə qədər yaşamış, *homo sapiens*, *neandertalensis* və *homo sapiens sapiens* (müasir insan) ilə eyni mühitdə yan–yana olmuşlar.¹⁶

Bu isə, əlbəttə, bu siniflərin bir–birlərinin ataları olduğu iddiasının əsassızlığını açıq şəkildə ortaya qoyur. Harvard Universitetinin paleontoloqlarından Stiven Cey Quld özünün də bir təkamülçü olmasına baxmayaraq, darvinist nəzəriyyənin düşdüyü bu çıxılmaz vəziyyəti belə açıqlayır:

Əgər bir–birilə paralel şəkildə yaşayan üç fərqli hominid (insana xas) xətti varsa, o halda, bizim soy ağacımıza nə oldu? Açıqdır ki, bunların biri digərindən gələ bilməz. Bundan başqa, biri digəri ilə müqayisə edildiyində təkamüllü bir inkişaf tərzini göstərmirlər.¹⁷

Qısa, mediya və dərsliklərdə yer alan bir neçə xəyali “yarı meymun, yarı insan” canlılarının cizgiləri ilə, yəni sırf təbliğat yolu ilə canlı tutulmağa çalışılan insanın təkamülü ssenarisi heç bir elmi əsası olmayan nağıldan ibarətdir.

Bu mövzunu uzun illər araşdıran, xüsusilə *australopithecus* fosilləri üzərində 15 il tədqiqat aparan İngiltərənin ən məşhur və hörmətli alimlərindən Lord Solli Zukerman bir təkamülçü olmasına baxmayaraq, ortada meymunabənzər canlılardan insana uzanan həqiqi bir soy ağacı olmadığı nəticəsinə gəlmişdir.

Zukerman bir də maraqlı elm şkalası tərtib etmişdir. Elmi olaraq qəbul etdiyi bilik sahələrindən elmdən kənar qəbul etdiyi bilik sahələrinə qədər bir yelpik hazırlamışdır. Zukermanın bu cədvəlinə görə, ən elmi (yəni konkret məlumatlara əsaslanan) bilik sahələri kimya və fizikadır. Yelpikdə bunlardan sonra biologiya elmləri, sonra da ictimai elmlər gəlir. Yelpiyin ən aşağısında, yəni ən elmdən kənar sayılan hissəsində isə Zukermana görə telepatiya, altıncı hiss kimi duyğu sonrası qəbul etmə anlayışları və bir də insanın təkamülü vardır! Zukerman yelpiyin bu yerini belə açıqlayır:

“Obyektiv həqiqətin sahəsindən çıxıb bioloji elm olaraq fərz edilən bu sahələrə (yəni duyğu sonrası qəbul etməyə və insanın fosil tarixinin şərh olunmasına) girdiyimizdə təkamül nəzəriyyəsinə inanan bir adam üçün hər şeyin mümkün olduğunu görürük. Belə ki, nəzəriyyələrinə qəti inanan bu adamların ziddiyyətli bəzi qərarların eyni anda qəbul etmələri belə mümkündür”.¹⁸

Məhz insanın təkamülü nağılı da nəzəriyyələrinə kor–koranə inanan bəzi insanların tapdıqları bəzi fosilləri birtərəfli şəkildə izah etmələrindən ibarətdir.

Darvin düsturu

İndiyədək araşdırdığımız bütün texniki dəlillərlə yanaşı, istəyirsinizsə, təkamülçülərin necə axmaq bir inanca sahib olduqlarını bir də uşaqların anlaya biləcəyi qədər açıq bir nümunə ilə yekunlaşdıraq.

Təkamül nəzəriyyəsi həyatın təsadüfən meydana gəldiyini iddia edir. Dolayısıyla, bu iddiaya görə, cansız və şüursuz atomlar bir yerə gələrək əvvəlcə hüceyrəni meydana gətirmişlər və sonra eyni atomlar bir şəkildə digər canlıları və insanı meydana gətirmişlər. İndi düşünək: həyatın elementi olan karbon, fosfor, azot, kalium kimi elementləri bir yerə gətirdiyimizdə bir topa meydana gəlir. Bu atom topası hansı əməliyyatdan keçirilsə də, tək bir canlı meydana gətirə bilməz. İstəyirsinizsə, bu mövzuda bir təcrübə hazırlayaq və təkamülçülərin, əslində, müdafiə etdiyi, amma yüksək səslə dilə gətirə bilmədiyi iddianı onlar adına “Darvin düsturu” adı ilə araşdıraq:

Təkamülçülər çoxlu sayda böyük bir qabın içinə həyatın quruluşundakı fosfor, azot, karbon, oksigen, dəmir, maqnezium kimi elementlərdən bol miqdarda qoysunlar. Hətta normal şərtlərdə olan ancaq bu qarışıqın içində olmasını lazım gördükləri vəsaitləri də bu qablara əlavə etsinlər. Qarışıqların içinə istədikləri qədər amin turşusu, istədikləri qədər də (tək birinin belə təsadüfi meydana gəlmə ehtimalı 10^{-950} olan) zülal doldursunlar. Bu qarışıqlara istədikləri nisbətdə istilik və nəmlik versinlər. Bunları istədikləri inkişaf etmiş cihazlarla qarışdırırsınlar. Qabların başına da dünyanın ən öndə gələn alimlərini qoysunlar. Bu mütəxəssislər atadan oğula, nəsildən-nəsilə köçürərək növbəti milyardlarla, hətta trilyonlarla il davamlı qabların başında gözləsinlər. Bir canlının meydana gəlməsi üçün hansı şərtlərin mövcud olması lazım olduğuna inanılırsa, hamısından istifadə etmək sərbəst olsun. Ancaq nə etsələr də, o qablardan qətiyyənlər bir canlı çıxara bilməzlər. Zürafələri, aslanları, arıları, bülbülləri, tutuquşuları, atları, delfinləri, gülləri, zanbaqları, qərənfilləri, bananları, portağalları, almaları, xurmaları, pomidorları, qovunları, qarpızları, əncirləri, zeytunları, üzümləri, şaftalıları, tovuq quşlarını, rəngarəng kəpənəkləri və bunun kimi milyonlarla canlı növündən heç birini meydana gətirə bilməzlər. Yalnız burada bir neçəsini saydığımız bu canlı varlıqları deyil, bunların tək bir hüceyrəsini belə əldə edə bilməzlər.

Qisası, şüursuz atomlar bir yerə gələrək hüceyrəni meydana gətirə bilməzlər. Sonra yeni bir qərar verib, bir hüceyrəni ikiye bölüb, sonra ard-arda başqa qərarlar alıb elektron mikroskopunu tapan, sonra öz hüceyrə quruluşunu bu mikroskop altında izləyən professorları meydana gətirə bilməzlər. Maddə ancaq Allahın üstün yaratması ilə həyat tapar. Bunun əksini iddia edən təkamül nəzəriyyəsi isə ağıla tamamilə zidd olan cəfəngiyatdır. Təkamülçülərin ortaya atdığı iddialar üzərində bir az belə düşünmək yuxarıdakı nümunədə olduğu kimi, bu həqiqəti açıq şəkildə göstərir.

Göz və qulaqdakı texnologiya

Təkamül nəzəriyyəsinin qətiyyənlər izah edə bilmədiyi bir başqa mövzu isə göz və qulaqdakı üstün qəbul etmə keyfiyyətidir.

Gözlə əlaqədar mövzuya keçməzdən əvvəl, “necə görürük?” sualına qısa cavab verək. Bir cisimdən gələn şüalar gözdə retinaya tərs olaraq düşür. Bu şüalar buradakı hüceyrələr tərəfindən elektrik siqnallarına çevrilir və beyinin arxa hissəsindəki görmə mərkəzi deyilən kiçik bir nöqtəyə çatır. Bu elektrik siqnalları bir silsilə əməliyyatdan sonra beyindəki bu mərkəzdə görüntü kimi qəbul edilir. Bu məlumatdan sonra indi düşünək:

Beyin işığa bağlıdır. Yəni beyinin içi tamamilə qaranlıqdır, işıq beyinin olduğu yərə girə bilməz. Görmə mərkəzi deyilən yer qaranlıq, işığın əsla çatmadığı, bəlkə də heç qarşılaşmadığınız qədər qaranlıq bir yerdir. Ancaq siz bu zülmət qaranlıqda işıqlı, tərtəmiz bir dünyanı seyr edirsiniz.

Üstəlik, bu o qədər dəqiq və keyfiyyətli bir görünüşdür ki, 21–ci əsr texnologiyası belə hər cür imkana baxmayaraq, bu dəqiqliyi təmin edə bilməmişdir. Məsələn, hal– hazırda oxuduğunuz kitaba, kitabı tutan əllərinizə baxın, sonra başınızı qaldırın və ətrafınıza baxın. Bu anda gördüyünüz dəqiqlik və keyfiyyətdəki bu görünüşü başqa bir yerdə gördünüzmü? Bu qədər dəqiq bir görünüşü sizə dünyanın bir nömrəli televizor şirkətinin çıxardığı ən inkişaf etmiş televizor ekranı da verə bilməz. 100 ildir ki, minlərlə mühəndis bu dəqiqliyə çatmağa çalışırlar. Bunun üçün fabriklər, nəhəng təsisatlar qurulur, araşdırmalar aparılır, plan və dizaynlar inkişaf etdirilir. Yenə bir televizor ekranına baxın, bir də hal– hazırda əlinizdə tutduğunuz bu kitaba. Arada böyük bir dəqiqlik və keyfiyyət fərqi olduğunu görəcəksiniz. Üstəlik, televizor ekranı sizə ikiölçülü bir görünüş göstərir, halbuki, siz üçölçülü, dərin bir perspektivi izləyirsiniz.

Uzun illərdir ki, on minlərlə mühəndis üçölçülü ekran düzəltməyə, gözün görmə keyfiyyətinə çatmağa çalışırlar. Bəli, üçölçülü bir ekran sistemi düzəldə bildilər, amma onu da eynək taxmadan üçölçülü görmək mümkün deyil, qaldı ki, bu süni bir üç ölçüdür. Arxa tərəf daha bulanıq, ön tərəf isə kağız dekorasiyası kimi durur. Heç bir zaman gözün gördüyü qədər dəqiq və keyfiyyətli bir görünüş meydana gəlməz. Kamerada da, televizorda da mütləq görünüş itkisi meydana gəlir.

Məhz təkamülçülər bu keyfiyyətli və dəqiq görünüşü meydana gətirən mexanizmin təsadüfən meydana gəldiyini iddia edirlər. İndi biri sizə: “Otağınızda ki televizor təsadüflər nəticəsində meydana gəldi, atomlar bir yərə gəlib bu görünüşü meydana gətirən aləti meydana gətirdi”, – desə, nə düşünərsiniz? Minlərlə adamın bir yərə gəlib edə bilmədiyini şüursuz atomlar necə etsin?

Gözün gördüyündən daha primitiv olan bir görünüşü meydana gətirən alət təsadüfən meydana gələ bilmirsə, gözün və gözün gördüyü görünüşün də təsadüfən meydana gələ bilməyəcəyi çox açıqdır. Eyni vəziyyət qulaq üçün də məqbuldur. Xarici qulaq ətrafdakı səsləri qulaq çanağı vasitəsilə qəbul edib orta qulağa çatdırır; orta qulaq aldığı səs titrəyişlərini gücləndirib daxili qulağa ötürür; daxili qulaq da bu titrəyişləri elektrik siqnallarına çevirərək beyinə göndərir. Eynilə görmədə olduğu kimi, eşitmə prosesi də beyindəki eşitmə mərkəzində reallaşır. Gözdəki vəziyyət qulaq üçün də məqbuldur, yəni beyin işıq kimi səsə də bağlıdır, səs keçirməz. Bu səbəbə görə,

çölü nə qədər gurultulu olsa da, beyinin içi tamamilə səssizdir. Buna baxmayaraq, ən dəqiq səslər beyində qəbul edilir. Səs keçirməyən beyninizdə bir orkestrin simfonialarını dinləyirsiniz, izdihamlı bir mühitin bütün səs–küyünü eşidirsiniz. Amma o anda həssas bir cihazla beyninizin içindəki səs səviyyəsi ölçülsə, burada kəskin bir səssizliyin hakim olduğu görülməkdir.

Dəqiq bir görünüş əldə edə bilmək ümidi ilə texnologiya necə istifadə edildisə, səs üçün də eyni səylər on illərdir davam etdirilir. Səs yazma cihazları, musiqi mərkəzləri, bir çox elektronik alət, səs qəbul edən musiqi sistemləri bu işlərdən bəziləridir. Ancaq bütün texnologiyaya, bu texnologiyada işləyən minlərlə mühəndisə və mütəxəssisə baxmayaraq, qulağın meydana gətirdiyi dəqiqlik və keyfiyyətdə bir səs əldə edilməmişdir. Ən böyük musiqi sistemi şirkətinin istehsal etdiyi ən keyfiyyətli musiqi mərkəzini düşünün. Səsi yazdıqda mütləq səsin bir qismi itir və ya az da olsa, mütləq əngəl meydana gəlir və ya musiqi mərkəzini açdığınızda hələ musiqi başlamadan bir xışıltı mütləq eşidərsiniz. Ancaq insan bədənindəki texnologiyanın məhsulu olan səslər son dərəcə dəqiq və qüsursuzdur. Bir insan qulağı heç vaxt musiqi setində olduğu kimi, xışıltı və ya əngəl qəbul etməz; səs necədirsə, tam və dəqiq bir şəkildə onu qəbul edir. Bu vəziyyət insan yaradıldığı gündən indiyədək belədir. İndiyə qədər insanların düzəltdiyi heç bir görünüş və səs cihazı, göz və qulaq qədər həssas və müvəffəqiyyətli bir qəbuledici olmamışdır. Ancaq görmə və eşitmə hadisəsində bütün bunlardan başqa böyük bir həqiqət yenə vardır.

Beynin içində görən və eşidən şüur kimə aiddir?

Beynin içində rəngli dünyanı seyr edən, simfoniyları, quşların civiltisini dinləyən, gülü iyləyən kimdir?

İnsanın gözlərindən, qulaqlarından, burnundan gələn xəbərdarlıqlar elektrik siqnalı olaraq beyinə gedir. Biologiya, fiziologiya və ya biokimya kitablarında bu görünüşün beyində necə meydana gəldiyinə dair bir çox məlumat oxuyursunuz. Ancaq bu mövzu haqqındakı ən əhəmiyyətli həqiqətə heç bir yerdə rast gələ bilməzsiz: beyində bu elektrik siqnallarını görünüş, səs, qoxu və hiss olaraq qəbul edən kimdir? Beynin içində gözə, qulağa, buruna ehtiyac duymadan bütün bunları qəbul edən bir şüur var. Bu şüur kimə aiddir?

Əlbəttə, bu şüur beyini meydana gətirən sinirlər, yağ təbəqəsi və sinir hüceyrələrinə aid deyil. Buna görə, hər şeyin maddədən ibarət olduğunu zənn edən darvinist–materialistlər bu suallara cavab verə bilmirlər. Çünki bu şüur Allahın

yaratdığı ruhdur. Ruh görünüşü seyr etmək üçün gözə, qulağa, buruna ehtiyac duymaz. Bunlardan əlavə düşünmək üçün beyinə ehtiyac duymaz.

Bu açıq və elmi həqiqəti oxuyan hər insan, beyninin içindəki bir neçə kub santimetrlik qaranlıq məkana bütün kainatı üçölçülü, rəngli, kölgəli və işıqlı olaraq sığdıran uca Allahı düşünməli, Ondən qorxmalı, Ona sığınmalıdır.

Materialist bir inanc

Bura qədər araşdırdığımız təkamül nəzəriyyəsinin elmi tapıntılarla açıq şəkildə ziddiyyət təşkil edən bir iddia olduğunu göstərir. Nəzəriyyənin həyatın mənşəyi haqqındakı iddiası elmə ziddir, qarşıya qoyduğu təkamül mexanizmlərinin heç bir təkmilləşdirici təsiri yoxdur və fosillər nəzəriyyənin tələb etdiyi ara formaların yaşamadığını göstərir. Bu vəziyyətdə, əlbəttə, təkamül nəzəriyyəsinin elmə zidd bir düşüncə olaraq bir kənara atmaq lazımdır. Necə ki, tarix boyu dünya mərkəzli kainat modeli kimi bir çox düşüncə elmin gündəmindən çıxarılmışdır. Amma təkamül nəzəriyyəsi israrla elmin gündəmində tutulur. Hətta bəzi insanlar nəzəriyyənin tənqid olunmasını elmə hücum kimi göstərməyə belə çalışırlar. Yaxşı, bəs niyə?...

Bu vəziyyətin səbəbi təkamül nəzəriyyəsinin bəzi çevrələr üçün özündən əsla imtina edilə bilməyəcək doğma bir inanc olmasıdır. Bu çevrələr materialist fəlsəfəyə kor–koranə bağlıdırlar və darvinizmi də təbiətə gətirilə biləcək yeganə materialist izah olduğu üçün mənimsəyirlər.

Bəzən bunu açıq şəkildə etiraf da edirlər. Harvard Universitetindən məşhur bir genetik və eyni zamanda məşhur bir təkamülçü Riçard Levontin əvvəl materialist, sonra alim olduğunu belə etiraf edir:

Bizim materializmə bir inancımız var, “a priori” (əvvəldən qəbul edilmiş, doğru fərz edilmiş) bir inancdır bu. Bizi dünyaya materialist bir izah gətirməyə məcbur edən şey elmin üsulları və qaydaları deyil. Əksinə, materializmə olan “a priori”yə bağlılığımız səbəbi ilə dünyaya materialist bir izah gətirən araşdırma üsullarını və anlayışları hazırlayırıq. Materializm mütləq doğru olduğuna görə də ilahi bir izahın səhnəyə girməsinə icazə verə bilmərik.¹⁹

Bu sözlər darvinizmin materialist fəlsəfəyə bağlılıq uğruna yaşadılan bir ehkam olduğunun açıq ifadələridir. Bu ehkam maddədən başqa heç bir varlığın olmadığını fərz edir. Bu səbəblə də, cansız, şüursuz maddənin həyatı yaratdığına inanır. Milyonlarla fərqli canlı növünün, məsələn, quşların, balıqların, zürafələrin, böcəklərin, ağacların, çiçəklərin, balinaların və insanların maddənin öz içindəki qarşılıqlı təsirlərlə,

yəni yağan yağışla, çaxan şimşəklə cansız maddənin içindən meydana gəldiyini qəbul edir. Həqiqətdə isə bu, həm ağıla, həm də elmə zidd bir qəbuldur. Amma darvinistlər özlərinə görə Allahın açıq-aşkar olan varlığını qəbul etməmək üçün, bu ağıl və elmdən kənar qəbulu cəhalətlə müdafiə etməyə davam edirlər.

Canlıların mənşəyinə materialist zehniyyətlə baxmayan insanlar isə bu açıq həqiqəti görəcəklər: bütün canlılar üstün bir güc, bilik və ağıla sahib olan bir Yaradıcının əsərləridir. Yaradıcı bütün kainatı yoxdan var edən, qüsursuz şəkildə təşkil edən və bütün canlıları yaradıb şəkilləndirən Allahdır.

Təkamül nəzəriyyəsi dünya tarixinin ən təsirli cadusudur

Burada bunu da ifadə etmək lazımdır ki, zehniyyətsiz, heç bir ideologiyanın təsiri altında qalmadan, yalnız ağıl və məntiqindən istifadə edən hər kəs elm və mədəniyyətdən uzaq cəmiyyətlərin xurafatlarını xatırladan təkamül nəzəriyyəsinin inanılması qeyri-mümkün bir iddia olduğunu asanlıqla anlayacaq.

Yuxarıda da ifadə edildiyi kimi, təkamül nəzəriyyəsinə inananlar böyük bir qabın içinə bir çox atomu, molekulu, cansız maddəni dolduran və bunların qarışığından zaman içində düşünən, bir çox tapıntının müəllifi olan professorların, universitet tələbələrinin, Eynşteyn, Habl kimi alimlərin, Frank Sinatra, Çarlton Heston kimi sənətkarların, bununla yanaşı, ceyranların, limon ağaclarının, qərənfillərin çıxacağına inanırlar. Üstəlik, bu axmaq iddiaya inananlar alimlər, professorlar, mədəni və təhsilli insanlardır. Bu səbəblə, təkamül nəzəriyyəsi üçün “dünya tarixinin ən böyük və ən təsirli cadusu” ifadəsini işlətmək yerinə düşər. Çünki dünyada insanların bu dərəcə aqlını başından alan, ağıl və məntiqlə düşünmələrinə imkan verməyən, gözlərinin önünə sanki bir pərdə çəkib çox açıq olan həqiqətləri görmələrinə mane olan bir başqa inanc və ya iddia yoxdur.

Bu, qədim misirlilərin günəş tanrısı Raya, afrikalı bəzi qəbilələrin totemlərə, Səba xalqının Günəşə sitayiş etməsindən, hz. İbrahim qövmünün əlləri ilə düzəldikləri bütələrə, hz. Musa qövmünün qızıldan düzəldikləri buzova ibadətlərindən daha dəhşətli və ağılsız bir korluqdur. Həqiqətdə bu vəziyyət Allahın Quranda işarə etdiyi bir ağılsızlıqdır. Allah bəzi insanların anlayışlarının bağlanacağını və həqiqətləri görməkdə aciz duruma düşəcəklərini bir çox ayəsində bildirir. Bu ayələrdən bəziləri belədir:

Həqiqətən, kafirləri əzabla qorxutsan da, qorxutmasan da, onlar üçün birdir, iman gətirməzlər. Allah onların ürəyinə və qulağına möhür vurmuşdur. Gözlərində də pərdə vardır. Onları böyük bir əzab gözləyir! (Bəqərə surəsi, 6–7)

... Onların qəlbləri vardır, lakin onunla anlamazlar. Onların gözləri vardır, lakin onunla görməzlər. Onların qulaqları vardır, lakin onunla eşitməzlər. Onlar heyvan kimidirlər, bəlkə də, (ondan) daha çox zəlalətdədirlər. Qafil olanlar da məhz onlardır! (Əraf surəsi, 179)

Allah “Hicr” surəsində isə bu insanların möcüzələr görsələr belə, inanmayacaq qədər ovsunlandıqlarını belə bildirir:

Əgər onlara göydən bir qapı açsaq və onunla durmadan yuxarı dırmaşsalar yenə də: “Gözümüz bağlanmış, biz sehrlənmişik”, – deyərlər. (Hicr surəsi, 14–15)

Bu qədər geniş kütlənin üzərində bu cadunun təsirli olması insanların həqiqətlərdən bu qədər uzaq tutulması və 150 il bu cadunun təsirini itirməməyi isə sözlə izah edilə bilməyəcək qədər heyrət verici bir vəziyyətdir. Çünki bir və ya bir neçə insanın qeyri-mümkün ssenarilərə, axmaqlıq və məntiqsizliklərlə dolu iddialara inanmaları başa düşülə bilər. Ancaq dünyanın dörd tərəfindəki insanların şüursuz və cansız atomların ani bir qərarla bir yerə gəlib fəvqəladə bir təşkilat, intizam, ağıl və şüur göstərib qüsursuz bir sistemlə işləyən kainatı, həyat üçün uyğun olan hər cür xüsusiyyətə sahib olan Yer planetini və saysız kompleks sistemlə təchiz edilmiş canlıları meydana gətirdiyinə inanmasının cadudan başqa bir izahı yoxdur.

Necə ki, Allah Quranda inkarçı fəlsəfəni müdafiə edən bəzi adamların etdikləri sehrlərlə insanlara təsir etdiklərini Hz. Musa və firon arasında keçən bir hadisə ilə bizlərə bildirir. Hz. Musa firona haqq dini izah etdiyində firon Hz. Musaya öz bilikli sehrbazları ilə insanların toplandığı bir yerdə qarşılaşmasını istəyir. Hz. Musa sehrbazlara əvvəlcə onların bacarıqlarını göstərməyini deyir. Bu hadisənin açıqlandığı ayə belədir:

(Musa:) “Siz atın”, – dedi. Onlar atdıqda, adamların gözlərini bağlayıb (sehrləyib) onları qorxutdular və böyük bir sehr göstərdilər. (Əraf surəsi, 116)

Göründüyü kimi, fironun sehrbazları öz hiylələri ilə (Hz. Musa və ona inananlar xaricində) insanların hamısını ovsunlaya bilmişlər. Ancaq onların atdıqlarına qarşı Hz. Musanın ortaya qoyduğu dəlil onların bu sehrini, ayədəki ifadə ilə uydurduqlarını udmuş, yəni təsirsiz etmişdir:

Biz də Musaya: “Əsanı tulla!”, – deyə vəhy etdik. Bir də (baxıb gördülər ki) əsa onların uydurub düzəlttikləri bütün şeyləri udur. Artıq haqq zahir, onların uydurub

düzəldikləri yalanlar isə batil oldu. (Sehrbazlar) orada məğlub edildilər və xar olaraq geri döndülər. (Əraf surəsi, 117–119)

Ayələrdə də bildirildiyi kimi, daha əvvəl insanları ovsunlayaraq təsir edən bu adamların etdiklərinin bir saxtakarlıq olduğu başa düşülməsi, həmin insanların alçalmasına səbəb olmuşdur. İndiki dövrdə də bir sehr təsiri ilə elm adı altında son dərəcə axmaq iddialara inanan və bunları müdafiə etmək üçün həyatını həsr edənlər əgər bu iddialardan imtina etməsələr, həqiqətlər tam mənası ilə ortaya çıxdığında və sehr pozulduğunda pis vəziyyətə düşəcəklər. Necə ki, təxminən 60 yaşına qədər təkamül müdafiə edən və ateist filosof olan, ancaq daha sonra həqiqətləri görənlər Malkom Muqerig təkamül nəzəriyyəsinin yaxın gələcəkdə süqut edəcəyi vəziyyətini belə açıqlayır:

Mən özüm təkamül nəzəriyyəsinin xüsusilə tətbiq olunduğu sahələrdə gələcəyin tarix kitablarındakı ən böyük zarafat vəsaitlərindən biri olacağına inandım. Gələcək nəsil bu qədər səhv və naməlum bir fərziyyənin inanılmaz bir saflıqla qəbul edilməsini heyrlənlə qarşılayacaq.²⁰

Bu gələcək uzaqda deyil, əksinə, yaxın zamanlarda insanlar “təsadüflər”in ilah ola bilməyəcəklərini anlayacaqlar və təkamül nəzəriyyəsi dünya tarixinin ən böyük yalanı və ən şiddətli sehri olaraq tanınacaq. Bu şiddətli sehr böyük sürətlə dünyanın dörd tərəfində insanların üzərindən qalxmağa başlamışdır. Təkamül yalanının sirrini öyrənən bir çox insan bu yalana necə aldandığını heyrlənlə düşünür.

...Sənin bizə öyrətdiklərinə başqa bizdə heç bir bilik yoxdur! Həqiqətən, Sən Bilənsən, Müdriksən! (Bəqərə surəsi, 32)

QAYNAQLAR :

1. Sidney Fox, Klaus Dose, Molecular Evolution and The Origin of Life, New York: Marcel Dekker, 1977, səh. 2
2. Alexander İ-ci Oparin, Origin of Life, (1936) New York, Dover Publications, 1953, səh.196
3. “New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life”, Bulletin of the American Meteorological Society, cild. 63, Noyabr 1982, səh. 1328–1330
4. Stanley Miller, Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules, 1986, səh. 7
5. Jeffrey Bada, Earth, Fevral 1998, səh. 40
6. Leslie E. Orgel, The Origin of Life on Earth, Scientific American, cild. 271, Oktyabr 1994, səh. 78
7. Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, səh. 189
8. Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, səh. 184
9. B. G. Ranganathan, Origins?, Pennsylvania: The Banner Of Truth Trust, 1988
10. Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, səh. 179
11. Derek A. Ager, “The Nature of the Fossil Record”, Proceedings of the British Geological Association, cild. 87, 1976, səh. 133
12. Douglas J. Futuyma, Science on Trial, New York: Pantheon Books, 1983. Səh. 197
13. Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, səh. 75–94; Charles E. Oxnard, “The Place of Australopithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt”, Nature, cild 258, səh. 389
14. J. Rennie, “Darwin’s Current Bulldog: Ernst Mayr”, Scientific American, Dekabr 1992
15. Alan Walker, Science, cild. 207, 1980, səh. 1103; A. J. Kelso, Physical Antropology, 1–ci nəşr, New York: J. B. Lipincott Co., 1970, səh. 221; M. D. Leakey, Olduvai Gorge, cild 3, Cambridge: Cambridge University Press, 1971, səh. 272
16. Time, Noyabr 1996
17. S. J. Gould, Natural History, cild 85, 1976, səh. 30
18. Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, səh. 19
19. Richard Lewontin, “The Demon–Haunted World”, The New York Review of Books, 9 Yanvar 1997, səh. 28
20. Malcolm Muggeridge, The End of Christendom, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, səh.43

Adenin: DNT və RNT-nin quruluşuna qatılan Puri qrupundan bir əsas növü.

Amin turşusu: Zülalların quruluş daşı. Çox sayda amin turşusu, peptid bağları ilə bağlanaraq zülalları meydana gətirər.

Anti-kodon: Transfer RNT ilə daşınan amin turşusuna müvafiq, kodundakı əsasların tamamlayıcısı. Transfer RNA –dakı üçlü əsas düzülüşi.

Apoptosis: DNT parçalanması meydana gətirən, proqramlaşdırılmış hüceyrə ölümü.

Turşu: Hidrogen ionu ortaya çıxaran kimyəvi maddə.

ATP: qidalardan əldə edilən kimyəvi enerjinin, mitoxondrilərin hüceyrənin istifadə edilən şəkllə dəyişməsi ilə meydana gələn enerji paketləri.

Əsas: DNT-nin kimyəvi quruluş daşları. Adenin, sitozin, timin və quanin olaraq adlandırılırlar.

Biotexnologiya: Xüsusilə DNT və hüceyrələ əlaqədar mövzularda, istifadə olunan bioloji texnikaların ümumi adı.

DNT (Dezoksiribonüklein turşu): Genetik məlumatları ehtiva edən və hüceyrə nüvəsində iştirak edən ikitərəfli spiral şəklindəki molekul.

Ekson: Mesajçı RNA – da olan bir gen bölgəsi.

Embrion: Yumurtanın mayalanmasından sonra yaranan canlının ilk halı.

Ferment: Hüceyrə içində çıxarılan və həyati fəaliyyətləri başladan, sürətləndirən zülallar.

Ester bağ: DNT molekulundakı şəkər və fosfat qruplarını bir-birlərinə bağlayan olduqca qüvvətli bir əlaqə növü.

Fenotip: Ətraf şərtlərinin təsiri altında meydana gələn və yalnız xarici görünüş baxımından dəyişmiş olan növlər.

Fetus: Üçüncü hamiləlik ayının əvvəlindən doğuma qədərki dövr içində, ana bətnindəki canlıya verilən ad.

Gen: DNT molekulundakı, canlının irsi xüsusiyyətlərindən hər hansı birini daşıyan parçası.

Gen ekspresyonu: İrsi bilik ilə zülalın quruluşunun ortaya çıxarılması. Transkripsiya və translasyon hadisələrinin məbləği.

Gen xəritələnməsi: Bir DNT molekulundakı genlərin mövqələrinin müəyyənləşdirilməsi. Bu xəritələnmələrdə hansı genin bir digərinə görə molekulun harasında iştirak etdiyi və aralarında nələr olduğu müəyyən edilir.

Gen hovuzu: Genetik elmdə bir canlı növünün variasiya sərhədləri.

Gen regülasyonu: Genin təşkil edilməsi. Hüceyrələrin müxtəlif funksiyaları əldə etməsini təmin edən genlərin açılıb bağlanma prosesi.

Gen müalicəsi: İrsi pozğunluğun düzəldilməsi üçün sağlam DNT-in, xəstə hüceyrələrə birbaşa daxil olması.

Genetik: İrsi xüsusiyyətləri araşdıran elm sahəsidir.

Genetik kod: Mesajçı RNT boyunca üçlü qruplar halında olan və zülal sintezi əsnasında çıxarılan amin turşusu düzülmələrinin nizamını təyin nükleotidlər.

Genom: Bir canlının xromosomlarında iştirak edən genetik şifrələrin hamısı.

Genom layihəsi: İnsanın və ya başqa canlıların genetik şifrələrinin düzülməsini təyin edən və bunların xəritələnməsini hədəfləyən araşdırmalar.

Genotip: Fərdin irsi xüsusiyyətlərinin hamısı.

Guan: DNT və RNT- in quruluşuna qatılan bir purin əsası.

Helikaz: DNT-nin köçürülməsi əsnasında DNT-nin heliks zəncirini zəncirbənd kimi açan ferment.

Hidrogen bağ: DNT-də nukleotid qarşılıqlı olaraq bağlayan, asanlıqla ayrıla bilən, son dərəcə zəif bir bağ növü.

Histon: Hüceyrə nüvəsində, DNT spiralının ətrafına sarıldığı zülallar.

INTRO: Genlərin zülal kodlamayan hissələri.

Katalitik təsir: Bir maddənin kimyəvi bir reaksiyaya, heç bir dəyişməyə uğramadan reaksiyanın olmasını və ya sürətinin dəyişməsini təmin edən təsiri.

Klon: Genetik olaraq bir-birinin eynisi olan canlılar.

Klonlama: Bir canlının əslinin eynisinin (sürətinin) edilməsi.

Kodon: Mesajçı RNT üzərindəki, hər biri bir amin turşusunun uyan üçlü əsas qrupları.

Kovalent bağ: DNT molekulunun ana onurğasını meydana gətirən, karbonları bir-birlərinə bağlayan möhkəm bir bağ növü.

Xromatid: mitoz və ya meyoza bölünmə müddətində, bir-birinə sentromerlərlə bağlanmış olaraq dayanan xromosom cütlərindən hər biri.

Xromosom: Hüceyrə nüvəsində olan və hüceyrənin öz-özünü əskiksiz olaraq köçürülməsini təmin edən bütün məlumatları ehtiva edən DNT – lər.

Ligaz: Bir molekulun parçalanmasını ya da bir qrupun molekuldan uzaqlaşdırılmasını təmin edən fermentlər.

Meyoz: Çoxalma hüceyrələrində görülən bir bölünmə şəkli. Canlıların növlərə ayrılmasına və fərqli xüsusiyyətlər qazanmasına imkan verir.

Mesajçı RNT (mRNA): DNT üzərindəki kodlu genetik məlumatı, zülal sintezi mexanizminə daşıyan vasitəçi molekul.

Mikron (m): millimetrin mində biri ($1\text{ m} = 1/1000\text{ mm}$).

Mitoxondri: Hüceyrənin enerji stansiyası.

Mitoz: Bir hüceyrədən eyni xüsusiyyətdə iki yeni hüceyrə meydana gəlməsini təmin edən bölünmə şəkli. Böyümə və inkişaf əsnasında bədən hüceyrələrinin çoxalmasını təmin edər.

Molekul: İki və ya daha çox atomdan ibarət olan quruluş.

Monomer: Bir kimyəvi molekulda, quruluşun həmişə təkrarlanaraq özünü göstərməsi.

Morfogenez: Zülalı çıxarılan hüceyrənin fərqləndirməsi.

Mutant: DNT- də dəyişiklik (mutasiya) meydana gəlmiş olan canlı.

Mutasiya: Genetik məlumatı daşıyan DNT molekulunda radiasiya və kimyəvi təsirlər nəticəsində meydana gələn qopmalar və yer dəyişdirmələr. DNT-ni meydana gətirən nukleotidləri korlayaraq ya da yerlərini dəyişdirərək, canlılarda qalıcı ziyanlara səbəb olurlar.

Nükleaz: nuklein turşularını parçalara bölən, kəsən ferment qrupunun ümumi adı.

Nuklein turşuları: Hüceyrə nüvəsində olan, nukleotidlərin birləşməsindən ibarət olan kompleks quruluşdakı birləşmələr.

Nukleotid: nuklein turşularının (DNT, RNT) təməl quruluş vahidləri. İki şəkər, bir Puri və bir pürimidin əsasında ibarət olan tək bir DNT seriyası.

Nükleozit: nukleotidin fosfat bağlanmamış halı.

Nükleozom: Xromosomdakı DNT zolağının histon zülalları ətrafında qablaşdırılmış halı.

Nukleus: Hüceyrədəki genetik vəsaiti ehtiva edən qisim, nüvə.

Orqanoid: Hüceyrə içində müəyyən bir vəzifəni etmək üzrə xüsusilaşmış pərdəylə əhatələnmiş strukturlar. Nüvə, mitoxondri, xloroplastlar kimi.

Otozom: Cinsiyyətin müəyyən edilməsi ilə əlaqəsi olmayan xromosom.

Eukariot hüceyrə: Pərdəylə əhatəli orqanları və nüvəsi olan hüceyrə. Eukariot hüceyrələr bitki və heyvanları meydana gətirər.

PH: Bir mayenin turşu və ya əsaslıq dərəcəsini göstərən dəyər.

Pirimidin: DNT və RNT sintezində lazımlı bəzi əsasları (sitozin, timin, urasil) ana ünsürünü meydana gətirən üzvi bir mürəkkəb.

Polimer: Digər molekulardan meydana gəlmiş kimyəvi quruluş.

Polimeraz: DNT və ya RNT molekulunun meydana gəlməsini asanlaşdıran, sürətləndirən ferment.

Polipeptid: Zülal molekulunun quruluşunda olan amin turşusu zəncirlərinin bir parçası.

Prebiyotik dövr: canlılardan əvvəlki dövr. Həyat əvvəli.

Prokaryot hüceyrə: Pərdəylə əhatəli xüsusi orqanları və nüvəsi olmayan hüceyrələr. Bakteriyalar və Dəniz yosunlarını içinə alan Monera aləmindəki canlılar.

Zülal: Quruluşunda karbon, hidrogen, oksigen və azot kimi elementləri saxlayan təməl molekulalar. Amin turşularının peptid rabitəsi birləşməsindən ibarət olan, hüceyrələrin, toxumaların və orqanların meydana gəlməsini təmin edən elementləri.

Puri: Kompleks quruluşda azotlu mürəkkəb.

Rekombinant DNT: Digər canlılardan əldə edilən DNT molekulalarının birləşməsindən ibarət olan quruluş.

Rekombinasyon: Mövcud genlərin yeni genotip meydana gətirəcək şəkildə bir yerə gəlməsi.

Replikasyon: DNT-nin özünü uyğunlaşdırması. DNT molekulundakı genetik məlumatların sonrakı nəsillərə köçürülməsi üçün sürətinin yaradılması.

Ribosom: hüceyrədə zülal sintezinin edildiyi yerlər.

Ribosomal RNT (RNA): Ribosomaların quruluşuna qatılaraq zülal sintezini sürətləndirən molekul.

RNT (Ribonüklein turşu): Hüceyrə mayesindəki və nüvəsində olan, kimyəvi quruluşu DNT-dən çox az fərqli bir molekul. Zülal sintezi başda olmaq üzrə hüceyrə içi kimyəvi fəaliyyətlərdə çox əhəmiyyətli bir rolu vardır.

Sentromer: xromosomu iki qola ayıran, genlərin yerlərinin müəyyən edilməsində asanlıq təmin edən bölgə.

Sitoplazma: Hüceyrə pərdəsi ilə nüvə arasını dolduran canlı maye. İçərisində orqanoid deyilən müxtəlif vəzifələri boynuna götürmüş və xüsusiləşmiş strukturlar var.

Sitozin: DNT və RNT-in tərkibində olan, quaninlə birləşən bir əsas növü.

Spliceosome: Mesajçı RNA – dakı zülal kodlamayan qisimləri aradan kəsib götürən ferment.

Timin: DNT-nin quruluşuna qatılan, lakin RNT-nin quruluşuna qatılmayan bir primidin əsası.

Topoizomeraz: DNT spiralının bir xəttini ayıraraq DNT-nin həll edilməsini və boşalmasına təmin edən ferment.

Transfer RNT (tRNA): Daşıyıcı RNT (tRNA) də deyilən, zülal sintezi əsnasında ribosoma amin turşuları daşımaqla məsul molekul.

Transkripsiya: RNT sintezi. DNT xəttindəki genetik məlumatın, mesajçı RNA – a ötürülməsi.

Translasyon: RNA – a kopyalanmış genetik məlumatların oxunaraq zülal molekulu halına çevrilməsi.

Urasil: Təkcə RNT-nin kimyəvi quruluşuna qatılan əsas.

Variasiya: növlərə ayırılma. Əsas növ tipinə görə müəyyən xarakterlərdə görülən fərqliliklər.

Ziqot: Döllənmiş yumurta hüceyrəsi.

Qeydlər:

---

1. <http://www.simpletoremember.com/vitals/einstein.htm>
2. Francis Crick, *Life Itself: Its Origin and Nature*, Simon & Schuster, New York, 1982, səh. 88.
3. Richard Dawkins, *The Blind Watchmaker*, W. W. Norton & Co. New York, 1996, ss. 2-3, 115-116.
4. http://en.wikipedia.org/wiki/Compact_disc
5. William A. Dembski, James M. Kushiner, *Signs of Intelligence*, Brazoss Press, ABD, 2001, ss. 103-104; [Bölüm 8: Stephen C. Meyer, *Word Games: DNA, Design and Intelligence*].
6. Phillip E. Johnson, *Defeating Darwinism By Opening Minds*, InterVarsity Press, Illionis, 1997, səh. 81.
7. Gerald L. Schroeder, *Tanrı'nın Saklı Yüzü*, çev. Ahmet Ergenç, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, 2003, ss. 58-59.
8. Carl Sagan, "Life" in *Encyclopedia Britannica: Macropaedia*, 1974, ss. 893-894.
9. David S. Goodsell, *The Machinery of Life*, Springer-Verlag, New York Inc., 1993, səh. 45.
10. Werner Gitt, *In the Beginning was Information*, 3-cü nəşr, Almanya, 2001, səh. 236.
11. Howard Peth, *Blind Faith: Evolution Exposed*, Amazing Facts Inc., ABD, 1990, səh. 77.
12. Werner Gitt, *The Wonder of Man*, Christliche Literatur-Verbreitung e.V., Almanya, 1999, səh. 76.
13. Phillip E. Johnson, *Defeating Darwinism by Opening Minds*, InterVarsity Press, Illionis, 1997, səh. 73.
14. Walter L. Starkey, *The Cambrian Explosion*, WLS Publishing, Ohio, 1999, səh. 155.
15. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, s. 149.
16. Walter L. Starkey, *The Cambrian Explosion*, WLS Publishing, Ohio, 1999, səh. 41.
17. Lee M. Spetner, *Not By Chance, Shattering The Modern Theory of Evolution*, The Judaica Press Inc., 1997, səh. 213.
18. *The Incredible Machine*, National Geographic Society, Washington DC., 1986, səh. 43.
19. Walter L. Starkey, *The Cambrian Explosion*, WLS Publishing, Ohio, 1999, səh. 41.
20. Walter L. Starkey, *The Cambrian Explosion*, WLS Publishing, Ohio, 1999, səh. 41.
21. Richard Milton, *Son Tartışmalar Işığında Darwinizm'in Mitleri*, Gelenek Nəşri, Sentyabr 2003, çev. İbrahim Kapaklıkaya, səh. 208.
22. David S. Goodsell, *Our Molecular Nature*, Springer-Verlag, New York, 1996, səh. 39.
23. David S. Goodsell, *Our Molecular Nature*, Springer-Verlag, New York, 1996, səh. 15.
24. Gerald L. Schroeder, *Tanrı'nın Saklı Yüzü*, çev. Ahmet Ergenç, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, 2003, səh. 188.
25. *The Incredible Machine*, National Geographic Society, Washington DC., 1986, səh. 15.
26. James D. Watson, *İkili Sarmal: DNA Yapı Çözümünün Öyküsü (The Double Helix)*, çev. Alev Serin, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, Ankara, 1997, 10-cu nəşr, səh. 36.
27. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, səh. 152.
28. Daniel C. Dennett, *Darwin's Dangerous Idea*, Touchstone, New York, 1996, ss. 112-113.
29. Werner Gitt, *In the Beginning was Information*, 3-cü nəşr, Almanya, 2001, səh. 90.
30. <http://genetikbilimi.com/genbilim/dnanedir.html>
31. *The Incredible Machine*, National Geographic Society, Washington DC., 1986, səh. 43.

32. Werner Gitt, *In the Beginning was Information*, 3-cü nəşr, Almanya, 2001, səh. 95.
33. <http://library.thinkquest.org/20465/DNAstruct.html>
34. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, ss. 151-152.
35. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, səh. 153.
36. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, səh. 406.
37. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, səh. 406.
38. John Whitfield, "Physicists Plunder Life's Tool Chest", *Nature*, 24 Aprel 2003.
39. Carl Wieland, "The Marvellous 'Message Molecule'", *Creation*, Sentyabr 1995, cild 17, nömrə 4, ss. 10-13; [*New Scientist*, 26 Noyabr 1994, səh. 17.]
40. Werner Gitt, *The Wonder of Man*, Christliche Literatur-Verbreitung e.V., Almanya, 1999, səh. 75.
41. Michael Denton, *Evolution: A Theory in Crisis*, Burnett Books, London, 1985, səh. 334; [G. G. Simpson, "The History of Life", *Evolution of Life*, University of Chicago Press, Chicago, 1960, səh. 135.]
42. John Whitfield, "Physicists Plunder Life's Tool Chest", *Nature*, 24 Aprel 2003.
43. Michael Pitman, *Adam and Evolution*, River Publishing, London, 1984, ss. 26-27.
44. <http://www.ntvmsnbc.com/news/13800.asp>
45. Dr. Jerry Bergman, "Divine Engineering: Unraveling DNA's Design", Koinonia House Online; <http://www.khouse.org/articles/technical/19971201-143.html>
46. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, ss. 212-213.
47. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, səh. 154.
48. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, səh. 154.
49. Francis S. Collins, "Faith and the Human Genome Project", *Perspectives on Science and Christian Faith*, cild 55, nömrə 3, Sentyabr 2003, ss. 145-146.
50. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, səh. 381.
51. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, səh. 154.
52. Werner Gitt, *The Wonder of Man*, Christliche Literatur-Verbreitung e.V., Almanya, 1999, səh. 75.
53. Bill Gates, *The Road Ahead*, Penguin, London, 1996, səh. 188.
54. Daniel C. Dennett, *Darwin's Dangerous Idea*, Touchstone, New York, 1996, səh. 151.
55. David S. Goodsell, *The Machinery of Life*, Springer-Verlag, New York Inc., 1993, səh. 14.
56. Werner Gitt, *The Wonder of Man*, Christliche Literatur-Verbreitung e.V., Almanya, 1999, səh. 75.
57. Werner Gitt, *The Wonder of Man*, Christliche Literatur-Verbreitung e.V., Almanya, 1999, səh. 75.
58. Werner Gitt, *The Wonder of Man*, Christliche Literatur-Verbreitung e.V., Almanya, 1999, səh. 75.
59. Werner Gitt, *The Wonder of Man*, Christliche Literatur-Verbreitung e.V., Almanya, 1999, səh. 75.
60. Carl Wieland, "The Marvellous 'Message Molecule'", *Creation*, Sentyabr 1995, cild 17, nömrə 4, ss. 10-13.
61. <http://www.ntvmsnbc.com/news/13800.asp>
62. Lee Spetner, *Not By Chance*, Shattering the Modern Theory of Evolution, The Judaica Press Inc., 1997, səh. 30.

63. Carl Wieland, "The Marvellous 'Message Molecule'", *Creation*, Sentyabr 1995, cild 17, nömrə 4, ss. 10-13; [Jérôme Lejeune, *Anthropotes (Revista di studi sulfa persona e la famiglia)*, Istituto Giovanni Paolo 11, Rome, 1989, ss. 269-270.]
64. Werner Gitt, *The Wonder of Man*, Christliche Literatur-Verbreitung e.V., Almanya, 1999, səh. 75.
65. Tom Abate, "Human Genome Map Has Scientists Talking About the Divine Surprisingly Low Number of Genes Raises Big Questions", *San Francisco Chronicle*, 19 Fevral 2001.
66. David S. Goodsell, *Our Molecular Nature*, Springer-Verlag, New York, 1996, səh. 36.
67. Denyse O'Leary, *By Design or By Chance?*, Castle Ovary Books, Kanada, 2004, səh. 173.
68. A. E. Wilder-Smith, *The Natural Sciences: Know Nothing of Evolution*, T. W. F. T. Publishers, ABD, ss. 78-79.
69. Richard Milton, *Shattering the Myths of Darwinism*, Park Street Press Rochester, ABD, 1992, səh. 170.
70. M. Eden, "Inadequacies of Neo-Darwinian Evolution as a Scientific Theory," *Mathematical Challenges to the Neo-Darwinian Interpretation of Evolution*, Wistar Institute Press, Philadelphia, 1967, səh. 11.
71. A. E. Wilder-Smith, *The Natural Sciences: Know Nothing of Evolution*, T. W. F. T. Publishers, ABD, səh. 97.
72. Denyse O'Leary, *By Design or By Chance?*, Castle Ovary Books, Kanada, 2004, səh. 55.
73. Gerald L. Schroeder, *Tanrı'nın Saklı Yüzü*, çev. Ahmet Ergenç, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, 2003, səh. 187.
74. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, səh. 172.
75. Gerald L. Schroeder, *Tanrı'nın Saklı Yüzü*, çev. Ahmet Ergenç, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, 2003, səh. 187.
76. Gerald L. Schroeder, *Tanrı'nın Saklı Yüzü*, çev. Ahmet Ergenç, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, 2003, səh. 214.
77. Albert L. Lehninger, David L. Nelson, Michael M. Cox, *Principles of Biochemistry*, 2-ci nəşr, Worth Publishers, 1993, New York, səh. 892.
78. David S. Goodsell, *The Machinery of Life*, Springer-Verlag, New York Inc., 1993, səh. 45.
79. Albert L. Lehninger, David L. Nelson, Michael M. Cox, *Principles of Biochemistry*, 2-ci nəşr, Worth Publishers, 1993, New York, səh. 892.
80. David S. Goodsell, *The Machinery of Life*, Springer-Verlag, New York Inc., 1993, səh. 17.
81. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, səh. 158.
82. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, səh. 157.
83. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, səh. 157.
84. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, səh. 159.
85. Gerald L. Schroeder, *Tanrı'nın Saklı Yüzü*, çev. Ahmet Ergenç, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, 2003, səh. 73.
86. Michael J. Denton, *Nature's Destiny*, Free Press, New York, 1998, səh. 417.
87. Carly P. Haskings, "Advances and Challenges in Science", *American Scientist*, cild 59, 1971, səh. 298.
88. L. R. Croft, *How Life Began*, Evangelical Press, İngiltərə, 1988, səh. 37.
89. Werner Gitt, *In the Beginning was Information*, 3-cü nəşr, Almanya, 2001, səh. 90.
90. <http://users.rcn.com/jkimball.ma.ultranet/BiologyPages/D/DNAReplication.html>
91. Lee M. Spetner, *Not By Chance*, Shattering The Modern Theory of Evolution, The Judaica Press Inc., 1997, ss. 38-39.
92. Gerald L. Schroeder, *The Hidden Face of God*, The Free Press, New York, 2001, səh. 206.
93. <http://en.wikipedia.org/wiki/Enzyme>
94. David S. Goodsell, *Our Molecular Nature*, Springer-Verlag, New York, 1996, ss. 40-41.
95. David S. Goodsell, *Our Molecular Nature*, Springer-Verlag, New York, 1996, səh. 42.

96. David S. Goodsell, *Our Molecular Nature*, Springer-Verlag, New York, 1996, ss. 39-40.
97. <http://users.rcn.com/jkimball.ma.ultranet/BiologyPages/D/DNArepair.html>
98. Fred Hoyle, Chandra Wickramasinghe, *Evolution from Space*, Simon & Schuster, New York, 1984, səh. 148.
99. Phillip E. Johnson, *Evrin Duruşması*, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, Dekabr 2003, çev. Orhan Düz, səh. 111.
100. Gerald L. Schroeder, *The Hidden Face of God*, Free Press, New York, 2001, ss. 79-80.
101. A. E. Wilder-Smith, *The Natural Sciences: Know Nothing of Evolution*, T. W. F. T. Publishers, ABD, səh. 82.
102. Gerald L. Schroeder, *Tanrı'nın Saklı Yüzü*, çev. Ahmet Ergenç, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, 2003, səh. 59.
103. David S. Goodsell, *Our Molecular Nature*, Springer-Verlag, New York, 1996, səh. 37.
104. Geraldine Lux Flanagan, *Beginning Life*, Dorling Kindersley, Londra, 1996, səh. 42.
105. Gerald L. Schroeder, *Tanrı'nın Saklı Yüzü*, çev. Ahmet Ergenç, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, 2003, səh. 118.
106. Gerald L. Schroeder, *Tanrı'nın Saklı Yüzü*, çev. Ahmet Ergenç, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, 2003, səh. 118.
107. Gerald L. Schroeder, *Tanrı'nın Saklı Yüzü*, çev. Ahmet Ergenç, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, 2003, səh. 118.
108. Nicholas Wade, "How Cells Unwind Tangled Skein of Life", *The New York Times*, Oktyabr 21, 1997, Tuesday, səh. F1.
109. Geraldine Lux Flanagan, *Beginning Life*, Dorling Kindersley, Londra, 1996, səh. 43.
110. Lee M. Spetner, *Not By Chance*, Shattering The Modern Theory of Evolution, The Judaica Press Inc., 1997, səh. 234.
111. Ali Demirsoy, *Kalıtım ve Evrim*, Meteksan Nəşrləri, Ankara, 1984, səh.158.
112. *The Incredible Machine*, National Geographic Society, səh. 29.
113. Lee M. Spetner, *Not By Chance*, Shattering The Modern Theory of Evolution, The Judaica Press Inc., 1997, ss. 233-234.
114. *The Incredible Machine*, National Geographic Society, səh. 15.
115. Gerald L. Schroeder, *Tanrı'nın Saklı Yüzü*, çev. Ahmet Ergenç, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, 2003, səh. 79.
116. Lee M. Spetner, *Not By Chance*, Shattering The Modern Theory of Evolution, The Judaica Press Inc., 1997, səh. 45.
117. Michael Denton, *Evolution: A Theory in Crisis*, Adler&Adler, Publishers, Inc. ABD, 1986 səh. 149.
118. <http://www.genome.gov/11006943>
119. W.-H. Li, D. Graur, *Fundamentals of Molecular Evolution*, Sinauer Associates, Inc., Sunderland, 1991, səh. 209.
120. Lee Spetner, *Not By Chance*, Shattering the Modern Theory of Evolution, The Judaica Press Inc., 1997, səh. 28.
121. Francis S. Collins, "Faith and the Human Genome Project", *Perspectives on Science and Christian Faith*, cild 55, nömrə 3, Sentyabr 2003, səh. 146.; <http://www.asa3.org/ASA/PSCF/2003/PSCF9-03Collins.pdf>
122. Karen Hopkin, "The Greatest Apes", *New Scientist*, 15 May 1999, no. 2186, s. 26.
123. *New Scientist*, cilt 103, 16 Ağustos 1984, s. 19.
124. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_number_of_chromosomes_of_various_organisms
125. <http://lists.ibiblio.org/pipermail/monkeywire/2002-September/000250.html> "Human, Chimps More Different Than thought", The Associated Press, 24 Sentyabr 2002.
126. Andy Coghlan, "Human-chimp DNA Difference Trebled", *New Scientist*, 23 Sentyabr 2002; <http://www.newscientist.com/news/news.jsp?id=ns99992833>
127. J. C. Venter, et. al., "The Sequence of the Human Genome," *Science*, cild 291, 2001, ss. 1304-1351.

128. Wayne Jackson, "Mapping the Human Genome: Does It Prove Evolution?", Christian Courier, 1 April 2001;
<http://www.christiancourier.com/feature/april2001.htm>
129. Francis S. Collins, "Faith and the Human Genome Project", Perspectives on Science and Christian Faith, cild 55, nömrə 3, Sentyabr 2003, səh. 142.; <http://www.asa3.org/ASA/PSCF/2003/PSCF9-03Collins.pdf>
130. William D. Stansfield, The Science of Evolution, Macmillan, New York, 1983, 8-ci nəşr, ss. 10-11.
131. Michael Denton, Nature's Destiny, Free Press, 1998, səh. 321.
132. Encyclopædia Britannica, "Modern Materialism"
133. Hubert Yockey, "Information in Bits and Bytes", BioEssays, 1995, cild 17, səh. 85.
134. Dean L. Overman, A Case Against Accident and Self-Organization, Rowman & Littlefield Publishers, 1997, səh. 37.
135. Phillip E. Johnson, Defeating Darwinism by Opening Minds, InterVarsity Press, Illionis, 1997, səh. 75.
136. Werner Gitt, In the Beginning was Information, 3-cü nəşr, Almaniya, 2001, səh. 88.
137. Phillip E. Johnson, Evrim Duruşması, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, Dekabr 2003, çev: Orhan Düz, ss. 33-34.
138. Paul Davies, The Fifth Miracle: The Search for the Origin and Meaning of Life, Simon & Schuster, 1999, səh. 60.
139. Michael Polanyi, "Life Transcending Physics and Chemistry", Chemical & Engineering News, cild 45, nömrə 35, 21 Avqust 1967, səh. 56.
140. Jacob D. Bekenstein, "Information in the Holographic Universe", Scientific American, 14 İyul 2003, səh. 59.
141. Pierre P. Grassé, The Evolution of Living Organisms, 1977, səh. 2.
142. Werner Gitt, In the Beginning was Information, 3-cü nəşr, Almaniya, 2001, ss. 47, 107.
143. Werner Gitt, In the Beginning was Information, 3-cü nəşr, Almaniya, 2001, səh. 97.
144. George C. Williams, The Third Culture: Beyond the Scientific Revolution, Simon & Schuster, New York, 1995. ss. 42-43.
145. http://www.eurekaalert.org/pub_releases/2002-05/uomh-pop051002.php
146. Denyse O'Leary, By Design or By Chance?, Castle Oway Books, Kanada, 2004, səh. 235.
147. Denyse O'Leary, By Design or By Chance?, Castle Oway Books, Kanada, 2004, səh. 235.
148. S. R. Scadding, "Do Vestigial Organs Provide Evidence for Evolution?", Evolutionary Theory, cild 5, May 1981, səh. 175.
149. Elizabeth Pennisi, "Does Nonsense DNA Speak Its Own Dialect?", Science News, cild 164, 10 dekabr 1994.
150. Michael J. Denton, Nature's Destiny, Free Press, New York, 1998, səh. 290; ["Mining Treasures form Junk DNA", Science, 4 Fevral 1994; "Hints of a Language in Junk DNA", Science, 25 Noyabr 1994].
151. Gretchen Vogel, "Objection #2: Why Sequence the Junk?", Science, cild 291, nömrə 5507, 16 fevral 2001, səh. 1184.
152. Ernst Mayr, This is Biology, The Science of the Living World, The Belknap Press of Harvard University Press, 7-ci nəşr, ABD, 1999, səh. 105.
153. W. Wayt Gibbs, "The Unseen Genome," Scientific American, Noyabr 2003, səh. 53.
154. W. Wayt Gibbs, "The Unseen Genome," Scientific American, Noyabr 2003, ss. 49-50.
155. "The Word: Junk DNA", New Scientist, 19 Noyabr 2005.
156. Francis S. Collins, "Faith and the Human Genome Project", Perspectives on Science and Christian Faith, cild 55, nömrə 3, sentyabr 2003, səh. 147.
157. Wojciech Makalowski, "Not Junk After All", Science, 23 May 2003, cild 300, nömrə 5623, ss. 1246-1247.

158. Paul Nelson, "The Junk Dealer Ain't Selling That No More", 1997; <http://www.arn.org/docs/odesign/od182/ls182.htm#anchor569108>
159. Helen Pearson, "'Junk' DNA reveals vital role: Inscrutable genetic sequences seem indispensable", 7 Mayıs 2004; <http://www.bioedonline.org/news/news.cfm?art=956>
160. Helen Pearson, "'Junk' DNA reveals vital role: Inscrutable genetic sequences seem indispensable", 7 May 2004; <http://www.bioedonline.org/news/news.cfm?art=956>
161. Henry Gee, "Statistical Cloud over African Eden", *Nature*, 13 Fevral 1992, cild 355, səh. 583.
162. Marcia Barinaga, "'African Eve' Backers Beat a Retreat", *Science*, 7 Fevral 1992, cild 255, səh. 687.
163. S. Blair Hedges, Sudhir Kumar, Koichiro Tamura, Mark Stoneking, "Human Origins and Analysis of Mitochondrial DNA Sequences", *Science*, 7 Fevral 1992, cild 255, ss. 737-739.
164. Danny Penman, "Mitochondria Can Be Inherited From Both Parents", *New Scientist*, 23 Avqust 2002; <http://www.newscientist.com/news/news.jsp?id=ns99992716>
165. Eleanor Lawrence, "Fathers Can Be Influential Too", 18 Mart 1999; <http://www.nature.com/nsu/990318/990318-5.html>
166. P.M. Forster, "To Err is Human", *Annals of Human Genetics*, Yanvar 2003, cild 67, nömrə 1. ss. 2-4.
167. Carina Dennis, "Error Reports Threaten to Unravel Databases of Mitochondrial DNA", *Nature*, 20 Fevral 2003, cild 421, ss. 773-774.
168. Phillip E. Johnson, *Defeating Darwinism by Opening Minds*, InterVarsity Press, Illionis, 1997, səh. 69.
169. Phillip E. Johnson, *Defeating Darwinism by Opening Minds*, InterVarsity Press, Illionis, 1997, ss. 69-70.
170. <http://www.arn.org/docs/odesign/od171/ls171.htm>
171. Richard Lewontin, "Billions and Billions of Demons", review of "The Demon-Haunted World: Science as a Candle in the Dark" by Carl Sagan, *New York Review*, 9 Yanvar 1997, ss. 28-32.
172. Richard Dawkins, *The Extended Phenotype*, W. W. Norton, New York, səh. 1.
173. Gerald L. Schroeder, Tanrı'nın Saklı Yüzü, çev. Ahmet Ergenç, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, 2003, ss. 80-81.
174. Pierre-Paul de Grasse, *Evolution of Living Organisms*, 1977, səh. 8.
175. L. R. Croft, *How Life Began*, Evangelical Press, İngiltərə, 1988, səh. 34.
176. Leslie E. Orgel, "Darwinism at the Very Beginning of Life", *New Scientist*, cild 94, 15 Aprel 1982, səh. 151.
177. Gerald L. Schroeder, Tanrı'nın Saklı Yüzü, çev. Ahmet Ergenç, Gelenek Nəşrləri, İstanbul, 2003, səh. 189.
178. Jon Cohen, "Getting All turned Around Over the Origins of Life on Earth", *Science*, cild 267, 3 Mart 1995, səh. 1265.
179. Klaus Dose, "The Origin of Life: More Questions Than Answers", *InterDisciplinary Science Reviews*, cild 13, nömrə 4, 1988, səh. 348.
180. John Maddox, "The Genesis Code by Numbers", *Nature*, cild 367, 13 Yanvar 1994, səh. 111.
181. Wendell R. Bird, *The Origin of Species Revisited*, Nashville, Thomas Nelson Co., 1991, səh. 302.
182. Frank B. Salisbury, "Doubts About The Modern Synthetic Theory of Evolution", *American Biology Teacher*, cild 33, Sentyabr 1971, səh. 336.

183. I. L. Cohen, Darwin was Wrong, 1984, səh. 205.
184. Paul Auger, De La Physique Théorique à la Biologie, 1970, səh. 118.
185. John W. Oller, "A Theory In Crisis", Institute for Creation Research, Impact no: 180, İyul 1988.
186. Michael Denton, Evolution: A Theory in Crisis, Adler&Adler, Publishers, Inc., ABD, 1986 səh. 351.
187. William A. Dembski, James M. Kushiner, Signs of Intelligence, Brazoss Press, ABD, 2001, səh. 109.
188. Michael J. Denton, Nature's Destiny, Free Press, New York, 1998, səh. 293.
189. Werner Gitt, In the Beginning was Information, 3-cü nəşr, Almanya, 2001, səh. 106.
190. Douglas R. Hofstadter, Gödel, Escher, Bach: An Eternal Golden Braid, Vintage Books, New York, 1980, səh. 548.
191. Francisco J. Ayala, Theodosius Dobzhansky, The Philosophy of Biology: Reduction and Related Problems, University of California Press, Berkeley, CA, 1974, ss. 259-284.
192. Green, David E., Robert F. Goldberger, Molecular Insights into the Living Process, Academic Press, New York, 1967, səh. 403.
193. Frank B. Salisbury, "Doubts about the Modern Synthetic Theory of Evolution," American Biology Teacher, cild 73, Sentyabr 1971, səh. 336.
194. John Horgan, "In the Beginning", Scientific American, cild 264, Fevral 1991, səh. 119.
195. Michael J. Denton, Nature's Destiny, Free Press, New York, 1998, səh. 293.
196. Andrew Scott, "Update on Genesis", New Scientist, cild 106, 2 May 1985, ss. 31, 32.
197. Homer Jacobson, "Information, Reproduction and the Origin of Life", American Scientist, yanvar 1955, səh. 125.
198. Ali Demirsoy, Kalıtım ve Evrim, Meteksan Nəşrləri, Ankara, 1984, səh. 39.
199. Leslie E. Orgel, "The Origin of Life on Earth", Scientific American, cild 271, Oktyabr 1994, səh. 78.
200. Caryl P. Haskins, "Advances and Challenges in Science in 1970", American Scientist, cild 59, May-İyun 1971, səh. 305.
201. <http://ibiblio.org/gutenberg/etext00/2llcd10.txt>; [Charles Darwin to J.D. Hooker, Down, 29 Mart 1863]
202. Leslie E. Orgel, "The Origin of Life on Earth", Scientific American, cild 271, Oktyabr 1994, səh. 78.
203. Alexander G. Cairns-Smith, "The First Organisms", Scientific American, İyun 1985, cild 252, səh. 90.
204. Reinhard Junker, Siegfried Scherer, Entstehung und Geschichte Der Lebewesen, Weyel Verlag, 1986, səh. 89.
205. Duane T. Gish, Creation Scientists Answer Their Critics, Institute for Creation Research, ABD, 1993, səh. 262.
206. Duane T. Gish, Creation Scientists Answer Their Critics, Institute for Creation Research, ABD, 1993, səh. 270.
207. Charles B. Thaxton, Walter L. Bradley, Roger L. Olsen, The Mystery of Life's Origin, Reassessing Current Theories, Lewis and Stanley, Teksas, 2-ci nəşr, 1992, səh. 57.
208. Duane T. Gish, Creation Scientists Answer Their Critics, Institute for Creation Research, 1993, USA, səh. 270.
209. Charles B. Thaxton, Walter L. Bradley, Roger L. Olsen, The Mystery of Life's Origin, Reassessing Current Theories, Lewis and Stanley, Teksas, 2-ci nəşr, 1992, səh. 103.
210. Duane T. Gish, Creation Scientists Answer Their Critics, Institute for Creation Research, ABD, 1993, səh. 275.
211. Nicholas Wade, "Life's Origins Get Murkier and Messier; Genetic Analysis Yields Intimations of a Primordial Commune", New York Times, 13 İyun 2000.
212. Michael J. Behe, Darwin's Black Box: The Biochemical Challenge to Evolution, The Free Press, New York, 1996, ss. 172-173.
213. Werner Gitt, In the Beginning was Information, 3-cü nəşr, Almanya, 2001.
214. Peter Radetsky, "The Crucible of Life", Earth, Fevral 1998, ss. 34-41.

215. W. R. Bird, *The Origin of Species Revisited*, Thomas Nelson Co., Nashville, 1991, səh. 325.
216. Michael J. Behe, *Darwin's Black Box: The Biochemical Challenge to Evolution*, The Free Press, New York, 1996, səh. 171.
217. Werner Gitt, *In the Beginning was Information*, 3-cü nəşr, Almanya, 2001, ss. 126-127.
218. Paul Davies, "How We Could Create Life", *Guardian*, 11 Dekabr 2002; <http://www.guardian.co.uk/comment/story/0,3604,857635,00.html>
219. Michael Pitman, *Adam and Evolution*, 1984, səh. 233.
220. Jeffrey S. Wicken, "The Generation of Complexity in Evolution: A Thermodynamic and Information-Theoretical Discussion", *Journal of Theoretical Biology*, Aprel 1979, cild 77, səh. 349.
221. Robert Shapiro, *Origins: A Sceptics Guide to the Creation of Life on Earth*, Summit Books, New York, 1986. səh. 207.
222. Lee M. Spetner, *Not By Chance, Shattering The Modern Theory of Evolution*, The Judaica Press Inc., 1997, səh. 50.
223. Lee M. Spetner, *Not By Chance, Shattering The Modern Theory of Evolution*, The Judaica Press Inc., 1997, səh. 60.
224. Lee M. Spetner, *Not By Chance, Shattering The Modern Theory of Evolution*, The Judaica Press Inc., 1997, səh. 60.
225. Lee M. Spetner, *Not By Chance, Shattering The Modern Theory of Evolution*, The Judaica Press Inc., 1997, səh. 57.
226. M. P. Schutzenberger, *Mathematical Challenges in the Neo-Darwinian Interpretation of Evolution*, 1967, ss. 73-75.
227. Lee Spetner, *Not By Chance, Shattering the Modern Theory of Evolution*, The Judaica Press Inc., 1997, səh. 180.
228. Pierre-P Grassé, *Evolution of Living Organisms*, Academic Press, New York, 1977, səh. 103.
229. Walter L. Starkey, *The Cambrian Explosion*, WLS Publishing, Ohio, 1999, səh. 157.
230. Walter L. Starkey, *The Cambrian Explosion*, WLS Publishing, Ohio, 1999, səh. 158.
231. Walter L. Starkey, *The Cambrian Explosion*, WLS Publishing, Ohio, 1999, səh. 158.
232. Werner Gitt, *In the Beginning was Information*, 3-cü nəşr, Almanya, 2001, səh. 127.
233. Phillip E. Johnson, *Evrin Duruşması, Gelenek nəşr evi*, səh. 28
234. Stephen Jay Gould, "Is a New and General Theory of Evolution Emerging?", *Lecture at Hobart & William Smith Colleges*, 4 Fevral 1980.
235. Walter L. Starkey, *The Cambrian Explosion*, WLS Publishing, Ohio, 1999, səh. 159.
236. Walter L. Starkey, *The Cambrian Explosion*, WLS Publishing, Ohio, 1999, səh. 159.
237. Walter L. Starkey, *The Cambrian Explosion*, WLS Publishing, Ohio, 1999, səh. 159.
238. Walter L. Starkey, *The Cambrian Explosion*, WLS Publishing, Ohio, 1999, 1999, səh. 159.
239. Phillip E. Johnson, *Evrin Duruşması, Gelenek nəşr evi*, səh. 105.
240. Pierre-Paul Grassé, *Evolution of Living Organisms*, Academic Press, New York, 1977, səh. 97.
241. Walter L. Starkey, *The Cambrian Explosion*, WLS Publishing, Ohio, 1999, səh. 157.
242. Gerald L. Schroeder, *Tanrının Saklı Yüzü, Gelenek nəşrləri, çev: Ahmet Ergenç, İstanbul, 2003*, səh. 105.
243. Pierre-Paul Grassé, *Evolution of Living Organisms*, Academic Press, New York, 1977, səh. 88.
244. Chandra Wickramasinghe, *Interview in London Daily Express*, 14 Avqust 1981.
245. Leslie Orgel, "The Origin of Life on the Earth", *Scientific American*, Oktyabr 1994, səh. 77.
246. Leslie Orgel, "The Origin of Life on the Earth", *Scientific American*, Oktyabr 1994, səh. 77.
247. Sidney Fox, Klaus Dose, *Molecular Evolution and The Origin of Life*, New York: Marcel Dekker, 1977, səh. 2
248. Alexander I. Oparin, *Origin of Life*, (1936) New York, Dover Publications, 1953 (Reprint), səh.196

249. "New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life", Bulletin of the American Meteorological Society, cild 63, Noyabr 1982, səh. 1328-1330
250. Stanley Miller, Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules, 1986, səh. 7
251. Jeffrey Bada, Earth, Fevral 1998, səh. 40
252. Leslie E. Orgel, The Origin of Life on Earth, Scientific American, cild 271, Oktyabr 1994, səh. 78
253. Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, səh. 189
254. Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, səh. 184
255. B. G. Ranganathan, Origins?, Pennsylvania: The Banner Of Truth Trust, 1988.
256. Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, səh. 179
257. Derek A. Ager, "The Nature of the Fossil Record", Proceedings of the British Geological Association, cild 87, 1976, səh. 133
258. Douglas J. Futuyma, Science on Trial, New York: Pantheon Books, 1983. səh. 197
259. Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, səh. 75-94; Charles E. Oxnard, "The Place of Australopithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt", Nature, cild 258, səh. 389
260. J. Rennie, "Darwin's Current Bulldog: Ernst Mayr", Scientific American, Dekabr 1992
261. Alan Walker, Science, cild 207, 1980, səh. 1103; A. J. Kelso, Physical Antropology, 1-ci nəşr, New York: J. B. Lipincott Co., 1970, səh. 221; M. D. Leakey, Olduvai Gorge, cild 3, Cambridge: Cambridge University Press, 1971, səh. 272
262. Time, Noyabr 1996
263. S. J. Gould, Natural History, cild 85, 1976, səh. 30
264. Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, səh. 19
265. Richard Lewontin, "The Demon-Haunted World", The New York Review of Books, 9 Yanvar 1997, səh. 28
266. Malcolm Muggeridge, The End of Christendom, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, səh. 43

Bu kitabın mövzusu olan DNT, gözlə görmənin mümkün olmadığı kiçik hüceyrələrimizin məlumat bankıdır. Ətrafımızdakı canlılara aid məlumatlar, hər canlının öz hüceyrələrinin hər birinin içindəki "DNT" deyilən bu məlumat bankında qorunub. Bir gülün, bir portağalın, bir sərçənin, bir pələng və ya bir insanın bütün struktur xüsusiyyətləri, onları meydana gətirən hüceyrələrin nüvələrində tapılar. Kitabı tutduğunuz əlinizə belə bir baxın. Əlinizi əmələ gətirən milyonlarla hüceyrənin hər birində də bu məlumat anbarları mövcuddur.

Bu kitabdakı məlumatlar, gözlə görülməyən ölçüdəki, ancaq məzmunu və daşdığı məlumat tutumu baxımından, on minlərlə kitabdən ibarət olan bir kitabxana ölçülərindəki molekullar haqqındadır. Kitab boyunca bir tərəfdən ancaq milyonlarla dəfə böyüdərək müşahidə edilən DNT–nin möcüzəvi yönlərini görəcəkdir, bir tərəfdən də həyatın belə kiçik ölçüdəki bir parçasının, təkamül nəzəriyyəsini necə çıxılmaz vəziyyətə saldığına şahid olacaqsınız. Bu fəvqəladə strukturların təfərrüatlarını araşdırarkən, aləmlərin Rəbbi olan Allahın sonsuz böyüklüyünü, elminin bənzərsizliyini, genişliyini və Onun yaratdıqları üzərindəki hakimiyyətini daha dərinləndirən düşünmə imkanı tapacaqsınız.

Darvinin nəzəriyyəsinin ortaya atıldığı dövrdə isə, nəinki DNT kimi bir molekulun spiral quruluşu və informasiya tutumunun araşdırılması, həmçinin, hüceyrənin təməl quruluşunun belə başa düşülməsi mümkün deyildi. James Watson və Francis Crick, DNT–in spiral quruluşunu, Darvinin Origin of Species (Növlərin Mənşəyi) adlı kitabının nəşr olunmasından az qala 100 il sonra ortaya çıxardılar. O zamandan bu yana molekulyar biologiyada yazılan irəliləyişləri, Darvinin primitiv elm səviyyəsinə sahib bir dövrdə əvvəldən görməsinə imkan yox idi. Bu baxımdan daha təməldən etibarsız məlumat və fərziyyələr üzərinə qurulan bir nəzəriyyənin, DNT kimi, elm adamlarını hələ də təəccüb içində buraxan bir quruluşun varlığını açıq şəkildə bildirə bilirlər.